ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ΙΓ.

Ὅτι ἐκ τῆς πρὸς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον τρίτης ἐπιστολῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου δείκνυται κατὰ παράθεσιν τῶν ἐν αὐτῇ γεγραμμένων ἰσοστάσιος ὁ Ἀλεξανδρείας πᾶσι τοῖς Δυτικοῖς Ἐπισκόποις ἐν οἷς καὶ ὁ Ῥώμης.

Οὐ μόνον εἰς ἐπίσκεψιν τῆς κατὰ Ἀντιόχειαν Ἐκκλησίας προσκαλεῖται ὁ Βασίλειος τὸν Ἀθανάσιον, ἀλλὰ καὶ εἰς διόρθωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Καππαδοκίας, ὅθεν ἐπιστολῇ τρίτῃ πρὸς αὐτὸν λέγει αὐτῷ, ὅσον τῶν Ἐκκλησιῶν τὰ ἀρρωστήματα ἐπὶ τὸ μεῖζον πρόεισι, τοσοῦτον πάντες ἐπὶ τὴν σὴν ἐπιστρεφόμεθα τελειότητα, μίαν ἑαυτοῖς ὑπολείπεσθαι τῶν δεινῶν παραμυθίαν τὴν σὴν προστασίαν πεπιστευκότες. ἀκούεις παπιστά, ὁ Βασίλειος ἔγραψε τῷ Ἀθανασίῳ, ὅτι μίαν ἐπέγνων ὁδὸν βοηθείας, τὴν τῶν Δυτικῶν Ἐπισκόπων σύμπνοιαν. τῷ αὐτῷ γράφει, ὅτι πάντες οἱ Καππάδοκες πεπιστεύκασι μίαν ἑαυτοῖς ὑπολείπεσθαι τῶν δεινῶν παραμυθίαν τὴν τοῦ Ἀθανασίου προστασίαν. τὸ δὲ μίαν ὁδὸν βοηθείας, τὸ μίαν ὑπολείπεσθαι παραμυθίαν ἓν καὶ τὸ αὐτόν ἐστιν. ἐκεῖνο εἰς τὸν Πάπαν καὶ τοὺς Δυτικοὺς Ἐπισκόπους, τοῦτο ἐπὶ μόνου τοῦ Ἀλεξανδρείας. ἰδὲ περὶ τὰ μάταια σοφέ, πῶς ἰσοστάσιος ὁ Ἀλεξανδρείας πᾶσι τοῖς Δυτικοῖς Ἐπισκόποις, ἐν οἷς καὶ ὁ Πάπας.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ΙΔ.

Ὅτι ἐκ τῆς πέμπτης πρὸς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐπιστολῆς τοῦ μεγάλου βασιλείου δείκνυται μέγα τὸ Ἀξίωμα τοῦ Ἀθανασίου, καὶ ἴσον τῷ ἀξιώματι πάντων τῶν δυτικῶν Ἐπισκόπων.

Ὁ Βασίλειος τῷ μεγάλῳ Ἀθανασίῳ ἐπιστολῇ πέμπτῃ μετὰ τὰ πολλὰ λέγει, ἐπεὶ οὖν ὥρμηται νῦν γνησίως πᾶν τὸ περὶ ἡμᾶς ὑγιαῖνον κατὰ τὴν πίστιν εἰς τὴν πρὸς ὁμοδόξους κοινωνίαν καὶ ἕνωσιν, θαῤῥοῦντες ἤλθομεν εἰς τὴν παράκλησίν σου τῆς ἀνεξικακίας, ἐπιστεῖλαι πᾶσιν ἡμῖν ἐπιστολὴν μίαν, παραίνεσιν ἔχουσαν τῶν πρακτέων, οὕτω γὰρ βούλονται παρὰ σοῦ ὑπάρξαι τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς τῶν κοινωνικῶν διαλέξεων. ἰδὲ παπιστὰ καὶ τὰ ἑξῆς τῆς ἐπιστολῆς, ἵνα γνῷς ὅτι μέγα τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀθανασίου, καὶ ἴσον τῷ πάντων τῶν Δυτικῶν Ἐπισκόπων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΕ´

Περὶ ἀπολογίας πρὸς τὸ τέταρτον ἐπιχείρημα τῶν παπιστῶν.

Πρὸς δὲ τὸ τέταρτον ῥητέον, ὅτι εἴρηται ἀνωτέρω, μεγάλην συκοφαντίαν εἶναι τοῦτο παρὰ τῶν παπιστῶν καὶ ἀναίδειαν, ἐπειδὴ ὁ Βασίλειος τοῖς Δυτικοῖς Ἐπισκόποις εἶπε τοὺς λόγους, καὶ οὐ τῷ Πάπᾳ, οἱ δὲ παπισταὶ ἀντὶ τοῦ, τὸ τῇ ὑμετέρᾳ θεοσεβείᾳ χαρισθέν, μεταλλάξαντες τὰ ῥήματα, λέγουσιν, ὃ τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ὑπὸ Κυρίου δεδώρηται. τοῦτο δὲ οὐ παρέχει τῷ Πάπᾳ μοναρχίαν, ἀλλ᾽ αἰσχύνην καὶ ἀντιχριστιανισμόν. ἀλλὰ καὶ τῇ Συνόδῳ τῶν Δυτικῶν τοῦτο γραφέν, προσωπικόν ἐστι διὰ τὴν τότε ὀρθοδοξίαν, ἤτοι ἐκείνοις τοῖς Ἐπισκόποις γράψαι τὸ συνοδικὸν καὶ πέμψαι αὐτὸ πρὸς τοὺς Καππάδοκας, οὐ μὴν καὶ ἁπλῶς ἁρμοστέον πάσῃ Δυτικῇ Συνόδῳ τὸ διακρίνειν τὸ κίβδηλον ἀπὸ τοῦ γνησίου καὶ καθαροῦ, πρῶτον, ὅτι ὁ Πάπας Λιβέριος μετὰ τοῦ Ὁσίου Κορδούβης Ἐπισκόπου Δυτικοῦ οὐ διέκριναν τὸ κίβδηλον τοῦ καθαροῦ, ἀλλὰ συνέμιξαν τὸ καθαρὸν μετὰ τοῦ κιβδήλου, ὅτε ἐν Σιρμίῳ ὑπέγραψαν εἰς τὸν ἀρειανισμόν, ὁ δὲ Λιβέριος ἔγραψε καὶ πρὸς τὴν Ἀνατολὴν βεβαιῶν αὐτόν, ἢ καὶ οἱ παπισταὶ τερατεύονται λέγοντες, ὅτι ὁ Λιβέριος ἐβεβαίωσε τὸν ἀρειανισμὸν οὐδαμῶς, ἀλλὰ περὶ τούτου εἴρηται ἐν τῷ ἕκτῳ βιβλίῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ πέμπτῳ Παραγράφῳ δεκάτῳ τρίτῳ. δεύτερον; οἱ ἐν Ἀριμίνῳ συνελθόντες τοσοῦτοι Ἐπίσκοποι Δυτικοὶ οὐκ ἐβεβαίωσαν προφανῶς τὸ Ἀνόμοιον, καὶ κιβδηλεύσαντες τὸ καθαρώτατον μετὰ τοῦ κιβδηλοτάτου ἐτάραξαν τὴν οἰκουμένην; οὕτω καὶ ὁ σύμμοιρος Λιβερίου Πάπας Φίληξ ἐβεβαίου τὸν ἀρειανισμόν, ὡς καὶ ὁ Μαρκελλῖνος τὴν εἰδωλολατρείαν, καὶ ἄλλοι Πάπαι ἄλλως ἔμιγνυον τὸ καθαρὸν καὶ γνήσιον τῆς πίστεως μετὰ τοῦ κιβδήλου, καὶ ἰδὲ βιβλίου ἐνάτου κεφάλαια τὰ ὕστατα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ιϛʹ.

Ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου οἱ Πάπαι Ῥώμης τὸ κίβδηλον τῷ καθαρῷ ἐμίγνυον, καὶ ὅτι ἡ διάκρισις τοῦ καθαροῦ ἀπὸ τοῦ κιβδήλου ἴδιον τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν ἁγίων πατέρων.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Βασιλείου ἐμίγνυον οἱ Δυτικοὶ καὶ ὁ κορυφαῖος αὐτῶν Πάπας τὸ κίβδηλον μετὰ τοῦ καθαροῦ καὶ γνησίου, ὡς ὁ αὐτὸς Βασίλειος μαρτυρεῖ, εἰπὼν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἐντεθεῖσιν αὐτοῦ ῥητοῖς, ὅτι τὴν Μαρκέλλου ἀσέβειαν ἐβεβαίουν. καὶ αὐτοῖς τοῖς Δυτικοῖς γράφων, λέγει περὶ Παυλίνου, ὃν ἐκεῖνοι συνίστων καὶ ἐβεβαίουν ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ κατὰ τοῦ Ἐξάρχου τῆς δευτέρας Συνόδου θεοφόρου Μελετίου. λέγει λοιπὸν ὁ Βασίλειος τοῖς Δυτικοῖς, ὁ μέντοι Παυλῖνος εἰ μέντοι κατὰ τὴν χειροτονίαν ἐπιλήψιμον ἔχει, αὐτοὶ ἂν εἴποιτε, ἡμᾶς δὲ λυπεῖ τοῖς Μαρκέλλου πεποιθὼς δόγμασι, καὶ τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ ἀδιακρίτως εἰς κοινωνίαν αὐτοῦ προϊέμενος. τίς δὲ ἦν ἡ Μαρκέλλου Αἵρεσις λέγει ἐνταῦθα, ὥστε οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι Χριστιανισμοῦ μὲν παντελῶς ἀλλοτρίαν ἀποφαίνων τὴν Αἵρεσιν, ἰουδαϊσμὸν δὲ παρεφθαρμένον αὐτὴν προσαγορεύων. σὺ δὲ πρόσθες ὅτι ὁ Λίβελλος ἡ ἡ ἐν Σικελίᾳ Σύνοδος ἀπατηθέντες ὑπὸ τῶν Μακεδονιανῶν, συνέμιξαν τὸ κίβδηλον μετὰ τοῦ καθαροῦ καὶ γνησίου, ὥστε τὸ διακρίνειν τὸ κίβδηλον ἀπὸ τοῦ καθαροῦ ἔμεινεν εἶναι ἴδιον τῇ κοινῇ Ἱερωσύνῃ, ἤτοι ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις, αἵτινες καὶ τῶν Δυτικῶν Συνόδων καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτῶν Πάπα ἐξετάζουσι, κρίνουσι καὶ ἀνακρίνουσι τὰς ἐπιστολάς, καὶ τὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις, καὶ ἴδε τοὺς τόπους ἐν τῇ τρίτῃ, τετάρτῃ, πέμπτῃ, ἕκτῃ καὶ ἑβδόμῃ ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις. ἀλλὰ δὴ καὶ ἕκαστος τῶν ἁγίων πατέρων διακρίνει τὸ κίβδηλον ἀπὸ τοῦ γνησίου καὶ καθαροῦ, καὶ ἴδε περὶ Βασιλείου, Ἀθανασίου καὶ Γρηγορίου καὶ ἄλλων τὸν προσφωνητικὸν τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΖʹ.

Περὶ ἀπολογίας πρὸς τὸ πέμπτον ἐπιχείρημα τῶν παπιστῶν.

Πρὸς δὲ τὸ πέμπτον ῥητέον, οὐκ ἐρρέθη τὸ ἐγκώμιον τῷ Πάπᾳ, ἀλλὰ τοῖς Δυτικοῖς Ἐπισκόποις, καὶ προσωπικῶς, καὶ πρὸς καιρόν. ἐγκώμια δὲ ἐρρέθη παρὰ τοῦ Βασιλείου καὶ εἰς ἄλλους τινάς, ἐξ ὧν οὐδὲν ἐρρέθη τῷ Πάπᾳ, καὶ ἴδε βιβλίου δεκάτου μέρους δευτέρου κεφάλαιον ἕβδομον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐρρέθη ἐγκώμια εἰς πολλοὺς πατέρας, ἅτινα οὐδέποτε ἐρρέθη τῷ Ῥώμης, καὶ ἴδε τοῦ δεκάτου βιβλίου τὸν αὐτὸν τόπον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΗʹ.

Περὶ ἀπολογίας πρὸς τὸ ἕκτον ἐπιχείρημα τῶν παπιστῶν.

Πρὸς δὲ τὸ ἕκτον ῥητέον, ὅτι δέδοται τὸ κίβδηλον διακρίνειν ἀπὸ τοῦ καθαροῦ τῇ κοινότητι τῆς Ἱερωσύνης ὡς εἴρηται μᾶλλον τοῦ Πάπα, καὶ ἴδε τοὺς τόπους τῶν Συνόδων βιβλίῳ δεκάτῳ μέρει τρίτῳ. ἐντεῦθεν δὲ δείκνυται ὅτι ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης ἅγιος ὤν, εἷς ἐστι τῶν πατέρων ὡς φαίνεται ἐν ταῖς μαρτυρίαις, δι᾽ ὧν αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἐβεβαίωσαν τὰ συμπεράσματα αὐτῶν, μὴ ὢν δὲ ἅγιος, ἐλάττων ἐστὶ τῶν ἁγίων, Αἱρετικὸς δὲ ὤν, οὔτε Ἐπίσκοπός ἐστιν, οὔτε Χριστιανός, ἀλλὰ μέλος σεσηπὸς καὶ ἀποκεκομμένον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἴδε βιβλίου ἐνάτου κεφάλαια τὰ ἔσχατα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΘʹ.

Περὶ ἀπολογίας πρὸς τὸ ἕβδομον ἐπιχείρημα τῶν παπιστῶν.

Πρὸς δὲ τὸ ἕβδομον ῥητέον, ὅτι διὰ τούτου δείκνυνται οἱ παπισταὶ ὅτι οὐ μόνον Αἱρετικοί εἰσιν, ἀλλὰ καὶ Αἱρετικώτατοι, καὶ τῷ ἀθεϊσμῷ ἀγχίθυροι, ἐπειδὴ λέγουσιν ὅτι ἥμαρτον αἱ Σύνοδοι ὅλαισιν, ἐν οἷς καταλέγουσι καὶ τὰς Οἰκουμενικάς, ὅπερ αἱρετικὸν καὶ ἀσεβέστατόν ἐστιν. ἀλλὰ περὶ τούτου ἐν τῷ ἕκτῳ βιβλίῳ ἐροῦμεν σὺν θεῷ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Κ΄.

Ὅτι ἐκ τῆς πρὸς Ἰταλίαν καὶ Γαλλίαν ἐπιστολῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου δείκνυται μὴ εἰδέναι τὸν Βασίλειον τὸ νῦν μοναρχικὸν ἀξίωμα τοῦ Ῥώμης, ἀλλὰ τὴν ἀρχαιότητα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὸν Ῥώμης Αἱρετικὸν γενέσθαι δυνατὸν ἐστὶ βεβαιοῦντα.

Ῥητέον καὶ τοῦτο, ὁ Βασίλειος ὅτι οὐκ ἐγίνωσκε τὸ ἀναμάρτητον τοῦ Ῥώμης περὶ τὴν πίστιν, καὶ τὸ μοναρχικὸν, δῆλον, γράφει γὰρ τοῖς κατὰ Ἰταλίαν καὶ Γαλλίαν Ἐπισκόποις βραδύνουσι, καὶ τὸν καιρὸν ἀναβαλλομένοις πέμψαι βοήθειαν τοῖς Ἀνατολικοῖς ταῦτα, καὶ δέος ἐστὶ μὴ τὰς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καταφαγοῦσα (ἡ Αἵρεσις) ἕρψει λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὸ ὑγιαῖνον μέρος τῆς καθ᾽ ὑμᾶς Παροικίας. καὶ ἐπειδὴ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας ἀπὸ τῶν ἡμετέρων τόπων ἀρξάμενον, εἰς πᾶσαν ἐξῆλθε τὴν Οἰκουμένην, διὰ τοῦτο ὁ κοινὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἐχθρὸς τὰ τῆς ἀποστασίας σπέρματα ἀπὸ τῶν αὐτῶν τόπων τὴν ἀρχὴν λαβόντα εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην διαδοθῆναι φιλονεικεῖ. πρὸς οὓς γὰρ ἔλαμψεν ὁ φωτισμὸς τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τούτοις ἐλθεῖν καὶ τὸ τῆς ἀσεβείας σκότος ἐπινοεῖ. διὰ τῶν ῥημάτων τούτων ὁ Βασίλειος βεβαιοῖ ὅτι καὶ τὸν Πάπαν καὶ τοὺς Δυτικοὺς ἐνδέχεται γενέσθαι Αἱρετικοὺς, ὡς καὶ γεγόνασιν. ἐντεῦθεν δείκνυται καὶ τὸ τοῦ Εἰρηναίου, ὅτι ἐκεῖνος ἀρχαιοτάτην Ἐκκλησίαν εἶπε τὴν Ῥώμην, παραβαλλομένην μετὰ τῶν ἁπανταχοῦ Ἐκκλησιῶν. ἰδοὺ γὰρ ὁ Βασίλειος ἀρχαιοτάτην Ἐκκλησίαν τὴν τῆς Ἀνατολῆς μαρτυρεῖ, ὁ δὲ Εἰρηναῖος εἶπεν ἀρχαιοτάτας Ἐκκλησίας συναριθμῶν τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τῶν τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησιῶν, καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου πρώτου κεφαλαίου ἑνδεκάτου Παράγραφον πέμπτον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΑ΄.

Ἀπόκρισις πρὸς τοὺς παπιστὰς, λέγοντας δεῖν εἶναι κεφαλήν τινα μετὰ Χριστὸν ἀναμάρτητον, ἐκ τῆς πρὸς Παραλιώτας Ἐπισκόπους ἐπιστολῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου, καὶ τῆς εἰς τὸν τεσσαρακοστὸν τέταρτον ψαλμὸν ἑρμηνείας, καὶ τῆς ἐν Λακίζοις ὁμιλίας αὐτοῦ, ὅτι οὐχ ὁ Πάπας κεφαλὴ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἡ ἀναμάρτητος, ἀλλ᾽ ὁ Χριστὸς, ἀλλ᾽ οὔτε Βασιλεὺς καὶ Ἐπίσκοπος, ἁπλῶς δὲ μόνον Ἐπίσκοπος.

Ἀλλὰ καὶ τὸ παρὰ τῶν παπιστῶν λεγόμενον περὶ τοῦ Πάπα, ὅτι μετὰ Χριστὸν δέον εἶναι κεφαλήν τινα, ἥτις ἐρεῖ τοῖς ποσὶ χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω, τοῦτο ὁ Βασίλειος παντὶ Ἐπισκόπῳ δίδωσι προσήκειν, γράφων γὰρ Παραλιώταις Ἐπισκόποις λέγει, εἴτε κεφαλὴν ἑαυτοὺς τῆς καθόλου Ἐκκλησίας λογίζεσθε, οὐ δύναται ἡ κεφαλὴ εἰπεῖν τοῖς ποσὶ χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω, εἴτε ἐν ἄλλῃ τάξει τῶν ἐκκλησιαστικῶν μελῶν ἑαυτοὺς τάσσετε, οὐ δύνασθε λέγειν τοῖς ἐν τῷ αὐτῷ σώματι συντεταγμένοις ὑμῖν τὸ, χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω, ἡμεῖς μὲν γὰρ ὁμολογοῦμεν τὸ ἑαυτῶν ἀσθενὲς, καὶ ἐπιζητοῦμεν τὴν σύμπνοιαν ὑμῶν; καὶ τὰ ἑξῆς. ὅτι δὲ ὁ Βασίλειος μίαν τῆς Ἐκκλησίας κυρίως κεφαλὴν ἐπρέσβευε, καὶ ταύτην πνευματικὴν, καὶ μὴ διαλείπουσαν τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε εἶναι χρεία καὶ δευτέρας καὶ αἰσθητῆς, καὶ ὅτι οὔτινι, ἢ τῷ Πάπᾳ, ἀλλὰ κοινῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ χαρίζεται ὁ Θεὸς τὸ ἀναμάρτητον, καὶ ὅτι εἷς καὶ μόνος ἐστὶν ὁ κοινὸς τῶν Χριστιανῶν πατὴρ, δῆλον, λέγει γὰρ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ψαλμοῦ, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία σῶμά ἐστι τοῦ Κυρίου, καὶ αὐτὸς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. οὐ μνημονεύει δὲ δευτέρας, ἀλλὰ μιᾶς καὶ μόνης. καὶ ψαλμῷ τεσσαρακοστῷ πέμπτῳ λέγει, εἴπερ τῇ κάτω Ἐκκλησίᾳ ἐφαρμόσει τὸ ὄνομα, ἡγίασεν ἐν αὐτῇ τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ Κύριος, καὶ διὰ τοῦ σκηνώματος τούτου ὁ κατεσκήνωσεν, ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐγένετο, χαριζόμενος αὐτῇ τὸ μὴ σαλεύεσθαι, ἐν μέσῳ δὲ τῆς πόλεώς ἐστιν ὁ Θεὸς, ἴσως πανταχόθεν ἐπὶ τὰ πέρατα τοῦ κύκλου τὰς ἀκτῖνας ἐκπέμπων. καὶ ὁμιλίᾳ ἐν Λακίζοις, πάντες συγγενεῖς, πάντες ἀδελφοὶ, ἑνὸς πατρὸς ἔκγονοι πάντες, ἐὰν τὸν πνευματικὸν ζητῇς, πατὴρ ὁ οὐράνιος. οὐκ εἶπε δὲ ὅτι ἐστὶ καὶ ἕτερος πατὴρ κοινὸς ἐπὶ τῆς γῆς. ὅτι δὲ οὐκ ἐγίνωσκεν εἶναι τινὰ Ἐπίσκοπον καὶ Βασιλέα, δηλοῖ ἐν τῷ περὶ ταπεινοφροσύνης λόγῳ φάσκων, προεδρείας ἠξιώθης, γίνου τοῖς ὑπηκόοις ἴσος, μὴ ὡς κατεξουσιάζων τοῦ κλήρου, μηδὲ κατὰ τοὺς κοσμικοὺς Ἄρχοντας.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΒ΄.

Ὅτι ἐκ τῆς πρὸς Νεοκαισαρεῖς ἐπιστολῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου δείκνυται μὴ ἕνα κανονίζειν τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ πολλοὺς, καὶ ἐκ τῶν πολλῶν τὴν ὀρθόδοξον βεβαιοῦσθαι πίστιν, καὶ ὅτι οὐδεμία μνήμη παρὰ τῷ Βασιλείῳ τοῦ Ῥώμης ἀριθμοῦντι τὰ σύμψυχα γένη. ὥστε οὐδὲ μοναρχία αὐτοῦ ἐστι.

Ὅτι δὲ οὐχ εἷς κανονίζει τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ πολλοί, καὶ ἐκ τῶν πολλῶν βεβαιοῦται ἡ ὀρθόδοξος πίστις λέγει ὁ αὐτὸς ἐπιστολῇ πρὸς Νεοκαισαρεῖς, ἐγὼ γὰρ δεξάμενος τὰ γράμματα τοῦ μακαρίτου πατρὸς Ἀθανασίου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας Ἐπισκόπου, ἃ καὶ ἔχων ἐν χερσὶ καὶ προβάλλων τοῖς ἐπιζητοῦσιν, ἐν οἷς φανερῶς διηγόρευσεν, εἴτις ἐκ τῆς τῶν Ἀρειανῶν Αἱρέσεως βούλοιτο μετατίθεσθαι ὁμολογῶν τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν τοῦτον προσίεσθαι μηδὲν διακρινομένους ἐπ᾽ αὐτῷ, κἀκ τούτου τοῦ δόγματος κοινωνικοὺς μοι παρεχομένους τούς τε τῆς Μακεδονίας καὶ Ἀχαΐας Ἐπισκόπους ἕπεσθαι, νομίζων ἀναγκαῖον εἶναι ἀκολουθεῖν ἀνυπερθέτως τούτῳ διὰ τὸ ἀξιόπιστον τῶν νομοθετησάντων, ὁμοῦ δὲ ἐπιθυμῶν τὸν τῆς εἰρήνης μισθὸν ἐπιδέξασθαι, ὡς ταύτην ὁμολογοῦντας τὴν πίστιν ἐγκατέταξα τῇ μερίδι τῶν κοινωνικῶν. δικαιότερον δὲ τὰ καθ᾽ ἡμᾶς κρίνεσθαι μὴ ἐξ ἑνὸς ἢ δευτέρου τῶν μὴ ὀρθοποδούντων πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν κατὰ τὴν Οἰκουμένην Ἐπισκόπων, συνημμένων ἡμῖν χάριτι Χριστοῦ. ἐξετασθῶσι δὲ Πισίδαι, Λυκάονες, Ἴσαυροι, Φρύγες, ἑκάτεροι Ἀρμενίων, Μακεδόνες, Ἀχαιοί, Ἰλλυριοί, Γάλλοι, Ἱσπανοί, Ἰταλία πᾶσα, Σικελιῶται, Ἄφροι, Αἰγύπτου τὸ ὑγιαῖνον, τῆς Συρίας ὅποσον λείψανον, οἵτινες σύμψυχοι πάντες ἐσμέν, τὸ ἓν φρονοῦντες, ὥστε ὁ τὴν πρὸς ἡμᾶς κοινωνίαν ἀποδιδράσκων πάσης ἑαυτὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπορρήγνυσιν. ἀκούεις, παπιστά, πῶς ἐκ τῶν πολλῶν βεβαιοῦται ἡ πίστις; πῶς ἐν τοιούτοις περὶ πίστεως μεγάλοις οὐδεμία μνήμη ἐστὶ τοῦ Πάπα; ὥστε οὐδὲ μοναρχία οὔτε ἄκρα ἐξουσία ἐστὶν ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ μάλιστα ἀκοινωνία, καὶ ἀπόρρηξις ἀπὸ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν οἴησιν τῆς μοναρχίας.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΓ΄.

Ὅτι ἐκ πάντων τῶν τοῦ μεγάλου Βασιλείου ῥητῶν, καὶ τοῦ τελευταίου κεφαλαίου τῶν κατὰ πλάτος Ὅρων, καὶ τῆς ἑρμηνείας τοῦ εἰκοστοῦ ὀγδόου ψαλμοῦ δείκνυται συλλογιστικῶς τὸν εἰς τὸν Πάπαν πιστεύοντα, ἢ προσκυνοῦντα αὐτόν, εἶναι ἄθεον.

Ὅτι δὲ καὶ τὸ πιστεύειν εἰς τὸν Πάπαν οὐκ ἐγίνωσκεν ὁ Βασίλειος, δῆλον ἐκ πάντων τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ κεφαλαίῳ τῶν κατὰ πλάτος Ὅρων εἰπὼν πολλάκις τί ἐστι Χριστιανός, καὶ τί τὸ ἴδιον Χριστιανοῦ, οὐκ ἐμνήσθη τοῦ Πάπα, μάλιστα δὲ τὸν προσκυνοῦντα ἄνθρωπον, ἄθεον οἶδεν ὁ Βασίλειος, φησὶ γὰρ ἐν τῇ ἐξηγήσει τοῦ εἰκοστοῦ ὀγδόου ψαλμοῦ, οὐδεὶς θεοποιῶν τι ἄλλο παρὰ τὸν Θεόν, δύναται προσκυνῆσαι τῷ Θεῷ, ὡσεὶ ἔλεγεν, ἐπειδὴ οἱ παπισταὶ θεοποιοῦσί τι ἄλλο παρὰ τὸν Θεόν, δηλονότι τὸν Πάπαν, καὶ γὰρ διαπρυσίῳ φωνῇ λέγουσιν αὐτὸν Θεὸν ἐπίγειον, οὐ δύνανται προσκυνῆσαι τῷ Θεῷ, οἱ δὲ τοιοῦτοι, ἄθεοι δήπου εἰσί. καὶ ταῦτα ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα πρὸς τὰ ῥητὰ τοῦ Βασιλείου, ἃ προσφέρουσιν οἱ Λατῖνοι ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Ὅτι οὔτε ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ἐγίνωσκεν ὅλως τὸ βέβηλον πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης, ἢ ἐξουσίαν τινὰ γενικὴν τινὸς τῶν πάντων Ἐπισκόπων ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας.

Καὶ πρῶτον μὲν Αἱρέσει Καρποκρατιανῶν λέγει, ἐν Ῥώμῃ γεγόνασι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ Ἀπόστολοι αὐτοὶ καὶ Ἐπίσκοποι, εἶτα Λῖνος, εἶτα Κλῆτος, εἶτα Κλήμης, Εὐάρεστος, καὶ οἱ καθεξῆς. καὶ σημείωσαι ὅτι οὐ μόνον τοῦ Πέτρου διάδοχοι ἦσαν οἱ Πάπαι Ῥώμης, ἀλλὰ καὶ τοῦ Παύλου. καὶ ὡς ἦσαν τοῦ Πέτρου διάδοχοι ἀμέσως, οὕτως ἦσαν καὶ τοῦ Παύλου, οὐκ εἶχε δὲ ὁ Παῦλος ἐξουσίαν τινὰ μείζονα τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, καὶ ἐπὶ τῶν Ἀποστόλων, ἄρα οὐδὲ ὁ Πέτρος εἶχε τοιαύτην, καὶ λοιπὸν οὐδὲ οἱ Ἐπίσκοποι Ῥώμης ἔχουσι τινὰ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. ἔτι οὐ μόνος ὁ Πέτρος ἦν Ἐπίσκοπος Ῥώμης, ἀλλὰ ὡσαύτως καὶ ὁ Παῦλος. δεύτερον, Αἱρέσει Ναζωραίων λέγει, τὸ Βασίλειον τοῦ Δαβὶδ ὁ Χριστὸς μεταστήσας, καὶ χαρισάμενος τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις ἅμα τῇ Ἀρχιερωσύνῃ, τουτέστι τοῖς Ἀρχιερεῦσι τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ Χριστὸς ἔδωκε τὴν πνευματικὴν Βασιλείαν ἐξίσου τοῖς Ἀποστόλοις, καὶ τοῖς Ἀρχιερεῦσι τῆς καθόλου Ἐκκλησίας διὰ τῶν Ἀποστόλων. λοιπὸν ἥντινα Βασιλείαν εἶχεν ὁ Πέτρος, εἶχον καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, καὶ ἥντινα εἶχον οἱ Ἀπόστολοι, εἶχον καὶ ἔχουσι πάντες οἱ Ἐπίσκοποι, ὥστε ἐξίσου διάδοχοι πάντες οἱ Ἐπίσκοποι πάντων τῶν Ἀποστόλων. κόμπος ἄρα ὅτι ὁ Πέτρος ἦν Αὐτοκράτωρ

τῶν

τῶν Ἀποστόλων, τὸ γὰρ Βασίλειον τοῦ Δαβὶδ ἐξίσου πᾶσι τοῖς Ἀποστόλοις δέδωκεν ὁ Κύριος. τρίτον, Αἱρέσει Βαλεντίνων φησὶν, ἡ μὲν γὰρ Ἐκκλησία καίπερ καθ᾽ ὅλης τῆς Οἰκουμένης ἕως περάτων τῆς γῆς διεσπαρμένη, παρὰ δὲ τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἐκείνων μαθητῶν παραλαβοῦσα τὴν πίστιν. Καὶ σημείωσαι ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησία ἡ καθολικὴ, ἀλλ᾽ ἡ πανταχοῦ διεσπαρμένη, ἥτις οὐκ ἔλαβε τὴν πίστιν ἀπὸ τοῦ Πέτρου, ἀλλὰ κοινῶς παρὰ τῶν Ἀποστόλων, οὔτε παρὰ τοῦ Ῥώμης, ἀλλὰ κοινῶς παρὰ τῶν μαθητῶν τῶν Ἀποστόλων, ἤτοι παρὰ τῶν ἀμέσως διαδόχων τῶν Ἀποστόλων, καὶ καθεξῆς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων. οὐκ ἔστιν ἄρα ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης μόνος κατ᾽ ἐξοχὴν Διδάσκαλος ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ὡς ἐφλυάρησεν ὁ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου Ὅρος. τέταρτον, ἐν τῇ αὐτῇ Αἱρέσει φησὶ, καὶ οὔτε ὁ πάνυ δυνατὸς ἐν λόγῳ τῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις προεστώτων ἕτερα τούτων ἐρεῖ, οὐδεὶς γὰρ ὑπὲρ τὸν Διδάσκαλον. οὔτε ὁ ἀσθενὴς ἐν τῷ λόγῳ ἐλαττώσει τὴν παράδοσιν, μιᾶς γὰρ καὶ τῆς αὐτῆς πίστεως οὔσης, οὔτε ὁ πολὺ περὶ αὐτῆς δυνάμενος εἰπεῖν ἐπλεόνασεν, οὔτε ὁ τὸ ὀλίγον ἠλαττόνησε. καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ Πάπας παρὰ τὴν παράδοσιν διδάσκων, οὐκ ἔστι κοινὸς Διδάσκαλος, ὡς ὁ ῥηθεὶς Ὅρος ἐρραψῴδει. καὶ τῶν τοῦ Πάπα σχολαστικῶν σοφῶν ὄντων, ἡ κατασεσοφισμένη καὶ ἔντεχνος Θεολογία περιττὴ καὶ ματαία ἐστί. πέμπτον, Αἱρέσει τοῦ Κέρδωνος φησὶν, οὗτος τοίνυν ὁ Κέρδων ἐν χρόνοις Ὑγίνου γέγονεν Ἐπισκόπου, τοῦ ἔνατον κλῆρον ἄγοντος ἀπὸ τῆς τῶν περὶ Ἰάκωβον καὶ Πέτρον καὶ Παῦλον Ἀποστόλων διαδοχῆς. καὶ λοιπὸν ἀκούεις παπιστὰ πῶς προτάττεται ὁ Ἰάκωβος τοῦ Πέτρου, ἀκούεις πῶς μία ἐστὶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ διαδοχὴ Ἰακώβου, Πέτρου, Παύλου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, ἀκούεις πῶς ἐξίσου ἦν διάδοχος ὁ Πάπας Ὑγῖνος τῶν περὶ Ἰάκωβον καὶ Πέτρον καὶ Παῦλον, ὥστε πεπλασμένη ἐστὶν ἡ θρυλλουμένη κατὰ σὲ τοῦ Πέτρου ἐν Ῥώμῃ διαδοχή. ἕκτον, ἐν τῇ τοῦ Μαρκίωνος Αἱρέσει φησὶν, οὐκ ἔστιν Ἐκκλησία εἰς ὄνομα Ἀποστόλων ἀνηγορευμένη, οὐδέ ποτε γὰρ ἠκούσαμεν, ἢ Πετρίους, ἢ Παυλίους, ἢ Βαρθολομαίους, ἢ Θαδδαίους, ἀλλὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἓν κήρυγμα πάντων τῶν Ἀποστόλων. Καὶ, διὸ καὶ ὄνομα τῆς Ἐκκλησίας οἱ πάντες ἔθεντο ἕν, οὐχ ἑαυτῶν ἀλλὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ Ἀντιοχείας ἀρξαμένων Χριστιανῶν καλεῖσθαι, ὅπερ ἐστὶν ἡ μόνη καθολικὴ Ἐκκλησία. καὶ σημείωσαι ὅτι ἀσέβεια προφανής ἐστι τὸ τῶν παπιστῶν διὰ Γεωργίου Τραπεζουντίου, ἤγουν τὸ πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι τῇ τῆς Ῥώμης ἑνίζονται, αὕτη δὲ τῷ Πάπᾳ. ἰδοὺ γάρ φησιν ὁ Ἐπιφάνιος ὅτι οἱ Ἀπόστολοι οὐκ ἔθεντο ἕτερον ἑνώσεως ὄνομα ταῖς Ἐκκλησίαις, ἀλλὰ μόνον τὸ τοῦ Κυρίου, εἷς γὰρ Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα καὶ μία Ἐκκλησία ἡ καθολικὴ ἑνιζομένη τῷ Χριστῷ, ὃν καὶ μόνον ἔχει κεφαλήν.

οἱ δὲ τὴν Πάπαν ἕνωσιν λέγοντες καὶ τὸν Πέτρον, Πετριανοὶ καλοῦνται καὶ παπισταὶ, ὅθεν καὶ ἐξωθέν εἰσι τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. φησὶ γὰρ ὁ αὐτὸς Αἱρέσει τοῦ Μοντανοῦ, Χριστὸν μὴ δοξάζων (μόνον δηλονότι, καὶ γὰρ οὐ δίδωσιν ἑτέρῳ ὁ Θεὸς τὴν δόξαν τῆς πίστεως) ἀριθμήσεται ἐκτὸς εἶναι σώματος Ἐκκλησίας, καὶ κεφαλῆς τοῦ σύμπαντος, καὶ μὴ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ ἧς πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον αὔξει, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὁ γὰρ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἑαυτὸν ἔδειξεν ὄντως ὢν Υἱὸς ἐν ἀληθείᾳ, Μοντανὸς δὲ ἑαυτὸν Πατέρα λέγει. καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ Πάπας ἑαυτὸν ἄλλον Θεὸν λέγων, κατὰ Μοντανόν ἐστι. ἕβδομον, Αἱρέσει Ἀλόγων φησὶν, ἔδει τὸν Κύριον τῷ εὐαγγελιστῇ Ματθαίῳ τελώνῃ ὄντι, καὶ ἀναστρέψαντι ἀπὸ ἀδικίας, εἰς ὑπόδειγμα ἡμῶν τῶν μελλόντων σώζεσθαι παραχέεσθαι τὸ Κήρυγμα τῆς σωτηρίας, ἵνα ἀπ᾽ αὐτοῦ μάθωσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν τῆς παρουσίας φιλανθρωπίαν. καὶ σημείωσαι ὅτι τοῦτο ταὐτόν ἐστι τῷ, καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου, πρὸς μετάνοιαν δηλονότι, ἐπειδὴ παρατραπεὶς καὶ ἀρνησάμενος, εἶτ᾽ ἀναστρέψας ἀπὸ τῆς ἀρνήσεως, καὶ κλαύσας πικρῶς, προσεδέχθη ὁ Πέτρος, ὡς καὶ ὁ Ματθαῖος ἀρνησάμενος τὴν ἀσέβειαν καὶ τὸν ζυγὸν τοῦ τελωνίου, ἐδέχθη, καὶ Ἀπόστολος ἀποκατέστη. ὄγδοον, ἐν τῇ αὐτῇ Αἱρέσει λόγον ποιούμενος, διατί πρῶτον ἐκάλεσε τὸν Ἀνδρέαν ὁ Κύριος, εἶτα ὁ Πέτρος πρῶτος ἐγένετο, λέγει ὅτι ἀπὸ τοῦ Πέτρου ἡ τελεία αὐταῖς ἀπόταξις γεγένηται, καὶ ἔτι δὲ κατὰ τοῦτο, ὅτι Θεός ἐστιν ὁ εἰδὼς τὰς κλίσεις τῶν καρδιῶν, καὶ γινώσκων τίς ἐν πρώτοις ἄξιος τάττεσθαι, καὶ ἐξελέξατο τὸν Πέτρον ἀρχηγὸν εἶναι τῶν αὐτοῦ μαθητῶν. Τάττεσθαι εἶπε, καὶ οὐκ ἐξουσιάζειν, ἀρχηγὸς ἤτοι πρῶτος τῇ τάξει, καὶ οὐ κατά τινα ἐξουσίαν. ἔνατον, Αἱρέσει τοῦ Μάνεντος, σπουδάζων ἵνα δείξῃ τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐ προβάλλεται τὴν διαδοχὴν τοῦ Πέτρου, ἀλλὰ τὴν τοῦ Ἀδελφοθέου ἀπ᾽ αὐτοῦ ἕως τοῦ Βασιλέως Οὐάλεντος. καὶ σημείωσαι ὅτι ἡ διαδοχὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Πέτρου μόνου, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Πέτρου καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, καὶ παρὰ πάντων ὡσαύτως καὶ ἐξίσου, καὶ ἰδὲ τὸν τρόπον. δέκατον, ὁ αὐτὸς περὶ τῶν Ἀπολιναριστῶν λέγει, ἀνάγκη γέγονε Συνόδου συγκροτηθῆναι καὶ ἀναθεματίσαι τοὺς τοιούτους. οὐ λέγει δὲ ὅτι ἠθροίσθη ἡ Σύνοδος ὁρισμῷ τοῦ Ῥώμης, οὐδὲ ὅτι ἀναγκαίως ὁ Πάπας τοὺς τοιούτους ἀνεθεμάτισεν ὡς πρῶτος τῇ ἐξουσίᾳ, ἀλλ᾽ ὅτι ἡ Σύνοδος, ἐπειδὴ δηλονότι ἡ Σύνοδός ἐστιν ὁ πρῶτος καὶ ἔγγιστα κριτὴς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. ἐν ταὐτῷ λέγει, ὅτι ὁ Ἀθανάσιος γράψας περὶ πίστεως πρὸς Ἐπίκτητον, τοὺς (περὶ Ἀπολινάριον) Αἱρετικοὺς ἀποκήρυξε, τουτέστι κρίνας τὴν Αἵρεσιν αὐτῶν, ἀποκήρυξεν. οὐ λέγει δὲ ὅτι ἠρώτησε τὸν Ῥώμης, ἢ προτροπῇ τοῦ Ῥώμης, ἀλλ᾽ ἰδίᾳ αὐθεντίᾳ δηλονότι

τοῦτο πεποίηκε. καὶ ὅτι Παυλῖνος ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας ἐγκαλούμενος ὅτι ἐστὶ κατὰ Σαβέλλιον Αἱρετικὸς, ἀπολογούμενος ἔγραψεν ἔκθεσιν πίστεως, καὶ ἔδωκεν οὐ τῷ Ῥώμης, ἀλλὰ τῷ Ἀλεξανδρείας Ἀθανασίῳ. ἐν αὐτῇ τῇ Αἱρέσει, ἤτοι Διμοιριτῶν λέγει ὁ αὐτὸς, ἤτοι ὁ Ἐπιφάνιος, ὅτι ὁ Ἀντιοχείας Οὐϊτάλιος ἦν Αἱρετικὸς, ἐκεῖνος δηλονότι ὃν ὁ Ῥώμης Δάμασος ἀπατηθεὶς ἐδέξατο εἰς κοινωνίαν ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ναζιανζηνός. καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ Δάμασος ἠπατήθη ὑπὸ Οὐϊταλίου, ὡς ὁ Λιβέριος ὑπὸ τῶν Μακεδονιανῶν, καὶ ἀπατηθέντες γεγόνασι μυρίων κακῶν πρόξενοι ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ. ἐνδεκάτῃ Αἱρέσει Κολλυριδιανῶν λέγει, ὅτι οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι ἐξελέγησαν κατὰ γῆν ἱερουργοῦντες τὸ Εὐαγγέλιον σὺν Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ καὶ λοιποῖς Μυστηρίων Ἀρχηγέταις, σὺν Ἰακώβῳ τῷ ἀδελφῷ τοῦ Κυρίου καὶ Ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων, ἐξ οὗ Ἐπισκόπου καὶ τῶν προειρημένων Ἀποστόλων κατεπέμφθησαν διαδοχαὶ Ἐπισκόπων καὶ Πρεσβυτέρων ἐν οἴκῳ Θεοῦ. καὶ σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ἰσότιμοι τοῖς δώδεκα καὶ Βαρνάβας καὶ Παῦλος ἱερουργοῦντες τὸ Εὐαγγέλιον. δεύτερον, ὅτι ἡ ἱερουργία δηλοῖ τὸ κήρυγμα καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἅτινα πάντα εἶχον πάντες οἱ Ἀπόστολοι ἐξίσου, καὶ γὰρ οὐδεμίαν διαφορὰν ποιεῖται τοῦ Πέτρου. τρίτον, ὅτι ἐξίσου γεγόνασιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ διαδοχαὶ παρὰ τοῦ Ἰακώβου καὶ παρὰ πάντων τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, ὥστε οὐδείς ἐστιν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ ἀμέσως ἢ ἐξαιρέτως διάδοχος, ἢ τῶν Ἀποστόλων πάντων, ἢ ἑνὸς ὁτουοῦν, ὥστε οὐδὲ τοῦ Πέτρου. καὶ ἵνα μὴ λέγωμεν πολλὰ ἐκ τῶν τοῦ ἁγίου, ἀρκεῖ εἰς ἀπόδειξιν ἰσχυρὰν καὶ βεβαίαν, ὅτι οὐκ ἐγίνωσκεν ὁ Ἐπιφάνιος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἀλαζονικὸν τοῦτο τοῦ Πάπα πρωτεῖον, ἐκεῖνο τὸ, ὅπου μετὰ τὸ τέλος πάντων τῶν κατὰ τῶν ὀγδοήκοντα Αἱρέσεων ἐλέγχων ὑπογράφων, τὸν ἀληθῆ λόγον τῆς πίστεως τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας διὰ πολλῶν ῥητῶν τῆς γραφῆς καὶ ἱστοριῶν ἐξωτερικῶν τε καὶ ἐκκλησιαστικῶν λέγει, Ἐκκλησία γάρ ἐστιν ἀπὸ μιᾶς πίστεως γεγεννημένη, τεχθεῖσα δὲ διὰ Πνεύματος ἁγίου. οὐ λέγει δὲ μία ἐστὶν, ὅτι ἑνίζεται ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἢ τοῦ Πάπα, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς μιᾶς πίστεως. δεύτερον, ὅτι μόνῳ τῷ Νυμφίῳ κεκλήρωται, ἤτοι τῷ Χριστῷ. οὐ λέγει δὲ, ὅτι ἐστὶ καὶ δεύτερος Νυμφίος ὡς φλυαροῦσιν οἱ παπισταί. τρίτον, λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ ἀναβαπτίζειν τοὺς Ἀρειανοὺς, ἢ μὴ, κατακρίνει τοὺς ἄνευ συνοδικῆς ψήφου τοῦτο βουλομένους ποιεῖν, φησὶ γὰρ ῥητῶς, ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἐπικρίσεως Συνόδου Οἰκουμενικῆς ἀναβαπτίζειν τοὺς ἐρχομένους πρὸς αὐτοὺς δῆθεν ἀπὸ Ἀρειανῶν, μηδέποτε τοῦ πράγματος ἐξ ἐπικρίσεως ὡς ἔφην Συνόδου τμηθέντος. καὶ σημείωσαι ὅτι οὐ λέγει ἐξ ἐπικρίσεως τοῦ Ῥώμης, ἀλλὰ Συνόδου Οἰκουμενικῆς, καὶ ὅτι οὐ τέμνει τὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀμφιβολίας ὁ Ῥώμης, ἢ ἕτερός τις Ἐπίσκοπος, ἀλλ᾽ ἡ Σύνοδος. τέταρτον, λέγει, ἡ Νύμφη, ἤτοι ἡ Ἐκκλησία μία ἐστὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ σημείωσαι ὅτι οὐκ ἔχει δεύτερον ἄνδρα ὡς ὀνειρεύονται οἱ ἐμβρόντητοι Σχολασταὶ περὶ τοῦ Πάπα αὐτῶν. καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου δεκάτου κεφαλαίου δεκάτου Παράγραφον ἑνδέκατον. πέμπτον, περὶ παρθένων γάμου, μυστηρίων Ἐπισκόπου, καὶ λοιπῶν βαθμῶν τῆς Ἱερωσύνης λόγον ποιούμενος, οὐ μέμνηται τοῦ Ῥώμης οὐδ᾽ ὁπωσοῦν ἢ ὡς πρώτου, ἢ ὡς συνδέσμου, ἀλλὰ φησί, στέφανος δὲ τούτων πάντων ἡ μήτηρ, καὶ ὡς εἰπεῖν καὶ γεννήτειρα ἁγία Ἱερωσύνη. καὶ σημείωσαι ὅτι κοινῶς ἡ Ἱερωσύνη ἐστὶν ὁ στέφανος τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἔγραφε καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Ἰωάννης πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννην τὸν Καππάδοκα. ἕκτον, ὅτι λέγει ἐν Τετράδι καὶ Προσαββάτῳ νηστεία ἕως ἐνάτης. καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ Πάπας ἀθετῶν τὴν νηστείαν τῆς Τετράδος καὶ παραλύων τὴν νηστείαν τῆς Παρασκευῆς, ἀντίδοξός ἐστι τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. ἕβδομον, ὅτι λέγει ὡς ἔχει ἡ παράδοσις τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὡς οἱ Ἀπόστολοι παρέδωκαν. καὶ σημείωσαι ὅτι πάντα τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἅπερ οἱ Ἀπόστολοι παρέδωκαν, πάντες παρέδωκαν, καὶ οὐδὲν μόνος ὁ Πέτρος. ὄγδοον, ὅτι λέγει, οὗτος ἐστὶν ὁ χαρακτὴρ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ Νόμου καὶ Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων καὶ Εὐαγγελιστῶν συνηγμένος. μηδὲν δὲ λέγει ὅτι συνήχθη ὑπὸ Νόμου τοῦ Πέτρου. ἔνατον, ὅτι ταῦτα εἰπὼν συμπεραίνει, οὗτοι οἱ χαρακτῆρες τῆς σεμνῆς ταύτης Νύμφης Χριστοῦ. καὶ σημείωσαι εἰ ἦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ πρωτεῖον, καὶ ἡ ἀρχὴ, καὶ ἡ ἐξουσία, καὶ ἡ μοναρχία, καὶ ἡ κεφαλὴ, καὶ ἡ ἀμέσως διαδοχὴ, καὶ ἕνωσις ὁ Ἐπίσκοπος Ῥώμης, καὶ δὴ καὶ τὸ πιστεύειν εἰς αὐτὸν, εἶπεν ἂν αὐτὸ ὁ Ἐπιφάνιος, ἀλλ᾽ οὐκ εἶπεν, ἐπειδὴ οὐκ ἦν. ὥστε καὶ ἐκ τοῦ Ἐπιφανίου φανερόν ἐστιν ὅτι οὐκ ἦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦτο τὸ ἱερόσυλον τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀξίωμα, ἀλλ᾽ ἀνθρωπίνης πονηρίας ἐστὶν ἐφεύρημα, ὅθεν καὶ ἀντιχριστιανικὸν κατὰ τὸν Διάλογον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Ὅτι ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἐνεργοῦσι παρ' ἐνορίαν οὐ μόνον Πατριάρχαι, ἀλλὰ καὶ ἁπλῶς Ἐπίσκοποι, ὡς Βασίλειος ἐν τῇ πρὸς Εὐσέβιον τετάρτῃ ἐπιστολῇ.

Οἱ κατὰ Σεβάστειαν τὰ ἡμέτερα φρονοῦντες, Εὐσταθίου τὸ ὕπουλον τῆς κακοδοξίας αἶσχος ἀπογυμνώσαντες, ἀπαιτοῦσι τινὰ παρ' ἡμῶν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιμέλειαν. Καί, Ἰκόνιον πόλις ἐστίν, αὕτη καλεῖ ἡμᾶς πρὸς ἐπίσκεψιν, ὥστε αὐτῇ δοῦναι Ἐπίσκοπον, τετελεύτηκε γὰρ ὁ Φαυστῖνος. εἰ οὖν δεῖ μὴ κατοκνεῖν τὰς ὑπερορίους χειροτονίας, καὶ ποίαν τινὰ χρὴ δοῦναι τοῖς Σεβαστηνοῖς ἀπόκρισιν ἐδεόμην διδαχθῆναι, ἢ καταξίωσον περὶ πάντων ἀποστεῖλαί μοι τὰς ἀποκρίσεις, εἰ δὲ μή, δόξαι ἐλθεῖν ἐπὶ νοῦν μοι ὅπερ ἀρεστόν ἐστι τῷ Κυρίῳ. ταῦτα Βασίλειος πρὸς Εὐσέβιον Ἐπίσκοπον Σαμοσάτων ἐπιστολῇ τετάρτῃ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς παρ' ἐνορίαν ἀναγκαίας ἐνεργείας τοῦ Εὐσεβίου Σαμοσάτων.

Ὁ Σαμοσατεὺς Εὐσέβιος πολλὰς τῶν Ἐκκλησιῶν ἐρήμους εἶναι ποιμένων μαθών, στρατιωτικὸν ἀμπεχόμενος σχῆμα, καὶ Τιάρᾳ καλύπτων τὴν κεφαλήν, τὴν Συρίαν περιῄει, καὶ τὴν Φοινίκην καὶ τὴν Παλαιστίνην, Πρεσβυτέρους τε χειροτονῶν καὶ Διακόνους, καὶ τἆλλα τάγματα τῆς Ἐκκλησίας ἀνεπλήρου. εἰ δέ ποτε καὶ Ἐπισκόπων ὁμογνωμόνων ἐπέτυχε, καὶ προέδρους ταῖς δεομέναις Ἐκκλησίαις προὐβάλετο, Θεοδώριτος λόγῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ τρίτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Περὶ τῆς παρ' ἐνορίαν ἀναγκαίας ἐνεργείας τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου κατὰ Σωκράτην.

Ὁ Ἀθανάσιος (ἤτοι ὁ ἅγιος) κατὰ πόλεις τε παρὼν ἐδίδασκε· τοὺς μὲν ἀρειανίζοντας ἐκτρέπεσθαι, ἀσπάζεσθαι δὲ τοὺς τὸ Ὁμοούσιον ὁμολογοῦντας, ἐν τισὶ δὲ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ χειροτονίας ἐποίει. καὶ τοῦτο γέγονεν ἀρχὴ ἑτέρας μέμψεως κατ' αὐτοῦ, ὅτι ἐν ταῖς ἄλλων Ἐπαρχίαις χειροτονεῖν ἐπεχείρει, Σωκράτης βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τετάρτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Περὶ τῆς παρ' ἐνορίαν ἀναγκαίας ἐνεργείας τοῦ αὐτοῦ κατὰ Σωζόμενον.

Λέγεται δὲ περὶ Ἀθανασίου τότε καὶ διὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενον ὅμοια πρᾶξαι, οἷς συνέβαινε ταῖς Ἐκκλησίαις ὑπὸ τῶν τοῦ Ἀρείου κατέχεσθαι, ἤτοι οὓς μὲν ἔγνω τὰ Ἀρείου φρονοῦντας Ἐπισκόπους καθελεῖν, οἷς δὲ αὐτὸς ἐδοκίμασε τὰς Ἐκκλησίας ἐπιτρέψαι· ἀμέλει καὶ τοῦτο ἔγκλημα αὐτῷ ἐπῆγον, Σωζόμενος βιβλίῳ τρίτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ πρώτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς ψήφου καὶ χειροτονίας Ἀμβροσίου Μεδιολάνων ἄνευ μνήμης τοῦ Ῥώμης.

Αὐξεντίου, ὃς τὴν τοῦ Ἀρείου εἰσεδέξατο λώβην, Μεδιολάνων δὲ τὴν Ἐκκλησίαν πεπιστευμένου, ἐν πλείστοις δὲ ἀποκηρυχθεὶς Συνόδοις, τὸν βίον ὑπεξελθόντος, μεταπεμψάμενος τοὺς Ἐπισκόπους ὁ βασιλεὺς Οὐαλεντινιανὸς ἐπέτρεψεν Ἐπίσκοπον ψηφίσασθαι, αὐτὸν δὲ ἡ Σύνοδος ἠξίου ψηφίσασθαι σοφόν τε ὄντα, καὶ εὐσεβείᾳ κοσμούμενον, ὁ δὲ ἔφη μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς τὸ ἐγχείρημα, ὑμεῖς γὰρ τῆς θείας ἠξιωμένοι χάριτος καὶ τὴν αἴγλην ἐκείνην εἰσδεξάμενοι, ἄμεινον ψηφιεῖσθε. οὗτοι μὲν οὖν ἐξελθόντες κατ' αὐτοὺς ἐβουλεύοντο, ἐκλογῆς ὅμως γενομένης ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὁ Ἀμβρόσιος βαπτισθεὶς ἐχειροτονήθη, Θεοδώρητος βιβλίῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ πέμπτῳ καὶ ἕκτῳ, τὰ αὐτὰ καὶ Σωκράτης καὶ Σωζόμενος.

Παρά-

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς.

Ὅτι ἐκ τῶν ῥηθέντων ἀνωτέρω τετραχῶς δείκνυται μὴ εἶναι τὸν Ῥώμης μονάρχην ἢ ἐπὶ τῶν Συνόδων.

Ἐν τούτοις σημειωτέον πρῶτον, ὅτι τὸ παρ' ἐνορίαν ἐνεργεῖν παράνομόν ἐστι, ὅθεν ὁ μέγας Βασίλειος καίτοι σοφώτατος καὶ ἁγιώτατος ὤν, γνώμην ὅμως ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐσεβίου, εἰ ἀπροσκλημάτιστόν ἐστι χειροτονεῖν εἰς ἀλλοτρίαν Ἐπαρχίαν ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης. δεύτερον, ὅτι δίκαιον ὑπάρχει ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης βοηθεῖν ταῖς πολεμουμέναις ἢ θλιβομέναις Ἐκκλησίαις, καὶ χειροτονεῖν ἐν αὐταῖς Ἐπισκόπους καὶ Πρεσβυτέρους, καὶ σχεδὸν ἐνεργεῖν ἐν αὐταῖς ὡς ἴδιοι Ἐπίσκοποι, ὡς ἐποίησαν οἱ ἅγιοι Εὐσέβιος καὶ Ἀθανάσιος. τρίτον, ὅτι ἀποθανόντος τοῦ Αὐξεντίου, οὐκ ἐδεήθη ὁ Βασιλεὺς τοῦ Πάπα ψηφίσασθαι ἢ χειροτονῆσαι Ἐπίσκοπον· ἀλλὰ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐπαρχίας, ἢ τοὺς πέριξ μεταπεμψάμενος, ἐπέτρεψεν αὐτοῖς τὴν ἐκλογήν. ἐπειδὴ δὲ ὁ λαὸς ἠθέλησε τὸν Ἀμβρόσιον κοσμικὸν ὄντα ἄρχοντα καὶ ἀβάπτιστον, οὐχ ὁ Πάπας, ἀλλ' ἡ Σύνοδος παρεδέξατο τὴν ἐκλογήν, καὶ δὴ καὶ ὁ Βασιλεύς, ὥστε τὸν λαϊκὸν καὶ ἀβάπτιστον μὲν ὄντα, τότε δὲ βαπτισθέντα εὐθὺς χειροτονηθῆναι Ἐπίσκοπον ἡ Σύνοδος ἐδικαίωσε, καὶ τὸν Πάπαν ἐγγὺς ὄντα τῆς Ῥώμης Μεδιολάνων οὔτε ἠρώτησεν, οὔτε καν ὅλως ἐμνήσθη αὐτοῦ οὔτε ἡ Σύνοδος οὔτε ὁ Βασιλεύς. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων ἦν καὶ ὁ Ῥώμης, ῥητέον ὅτι τοῦτο οὐκ αὐταρχίαν, ἀλλ' ὁμοτιμίαν μαρτυρεῖ. ἐπειδὴ δὲ ἡ Σύνοδος ὑπερέχει τοῦ Πάπα, οὐκ ἔστι μονάρχης ὁ Πάπας, οὐδὲ ἐπὶ τῶν Συνόδων, ἀλλὰ τὸ ἀνάπαλιν, εἰ δ' οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῶν μερικῶν, πολλῷ μᾶλλον οὐδὲ ἐπὶ τῶν Οἰκουμενικῶν. τέταρτον, ὅτι ὡς Εὐσέβιος, Βασίλειος, καὶ Ἀθανάσιος ἐνήργησαν εἰς καιροὺς ἀνάγκης ἐν ἀλλοτρίαις Ἐπαρχίαις, οὕτως ἐνήργησε καὶ ὁ Πάπας Ἰούλιος, μάλιστα δὲ οὗτοι μείζονες Ἰουλίου· καθ' ὅσον οἱ μὲν ἰδίᾳ αὐθεντίᾳ ἐνήργουν, ὁ δὲ μετὰ Συνόδου πεντήκοντα Ἐπισκόπων τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται κεφαλαίου πέμπτου Παραγράφῳ πέμπτῳ. καὶ τὰ μὲν τούτων ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις Ἐπαρχίαις οὐδεὶς ἀνέκρινεν ὀρθόδοξος Ἐπίσκοπος, ἢ Σύνοδος, τὰ δὲ τοῦ Ἰουλίου καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀνέκρινεν ἡ Σύνοδος ἡ ἐν Σαρδικῇ. μάταιον ἄρα ἐστὶ καὶ ἀντεῦθεν τό, ὅτι ὁ Πάπας χειροτονήσας, ἢ ἄλλως πως ἐνεργήσας ἐν ἀλλοτρίαις Ἐπαρχίαις εἰς καιροὺς ἀνάγκης, Ἡγεμών ἐστιν ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ. ἰδὲ καὶ ἀνωτέρω κεφαλαίου πέμπτου Παράγραφον δέκατον, καὶ κατωτέρω βιβλίου πέμπτου κεφαλαίου ἑνδεκάτου Παράγραφον τριακοστὸν δεύτερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ.

Περὶ τῆς Δαμάσου καὶ Οὐρσίνου ἐν τῷ θρόνῳ Ῥώμης χειροτονίας, καὶ τῶν δι' αὐτοὺς γενομένων φόνων, καὶ περὶ τῆς κατὰ Δαμάσου συκοφαντίας καὶ ἀθωώσεως αὐτοῦ συνοδικῶς, καὶ νόμου Δαμάσου κατὰ τῶν συκοφαντούντων Ἀρχιερεῖς, καὶ συγγραφῆς τοῦ αὐτοῦ εἰς τοὺς βίους τῶν πρὸ αὐτοῦ Παπῶν, ἐξ ἧς ὑστερογενὲς δείκνυται τὸ μοναρχικὸν τοῦ Ῥώμης.

Ἐν ἔτει τριακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἑβδόμῳ ἀποθανόντος τοῦ Πάπα Λιβερίου, ἐψηφίσθη Ῥώμης ὁ Δάμασος, ὃν ὁ Θεοδώρητος ἀξιεπαίνῳ βίῳ κοσμούμενον καὶ πάντα λέγειν καὶ πράττειν ὑπὲρ τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων αἱρούμενον λέγει λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δευτέρῳ, ἀλλ' ἐν ᾧ αὐτὸς ἐψηφίζετο ἐψηφίσαντο ἕτεροι Ῥώμης Ἐπίσκοπον Διάκονον τινὰ Οὐρσῖνον ὀνόματι, ὃν δὴ καὶ ἐχειροτόνησαν τινὲς Ἐπίσκοποι ἄσημοι ἐν τόπῳ κοινῷ, καὶ μάλιστα ἀποκρύφῳ ὡς δηλονότι ἐχειροτονήθη ποτὲ ὁ ἀντίμοιρος τοῦ Λιβερίου Φῆλιξ ἐν Ῥώμῃ. γέγονε δὲ διὰ ταῦτα σχίσμα εἰς τὸν λαὸν τῆς Ῥώμης, ὥστε ἑκάτερον Πάπαν ἐκκλησιάζειν ἰδίως. ἐξ οὗ ἠκολούθησαν μάχαι, ποῖος ἄρα τῶν δύο βεβαιωθείη μόνος εἶναι Πάπας, καὶ προξενεῖται στάσις τοσαύτη, ὥστε τὸν Ἔπαρχον Μαξιμῖνον μυρίους ἀποκτεῖναι ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν, Σωκράτης βιβλίῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ἐνάτῳ. ὁ δὲ Πλάτινας προστίθησιν ὅτι ἔνδον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν λεγομένην τοῦ Σικινίου πολλοὶ ἐφονεύθησαν ἀναμεταξὺ αὐτῶν, καὶ ἐτραυματίσθησαν, ὡς κορυφωθέντος τοῦ κακοῦ. τέλος πάντων ὅμως νικᾷ τὸ μέρος τοῦ Δαμάσου, καὶ μένει μόνος Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος. ὁ δὲ Οὐρσῖνος ἐπιτραπεὶς τὴν Ἐκκλησίαν Ἱσπανίας, ἀπῆλθεν ἐκεῖ. εἶτα τινῶν Διακόνων Κουκορδίου καὶ Καλλίστου συκοφαντησάντων τὸν Δάμασον ὡς μοιχόν, ἀθροίζεται Σύνοδος τῆς Ἐπαρχίας, καὶ ἀναψηλαφήσασα τὴν ὑπόθεσιν, εὗρεν ἀθῷον τὸν Δάμασον. ἔθετο ὅμως ὁ Δάμασος βίαιον

βέβαιον Νόμον καὶ ἀκίνητον τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ, ἵνα δηλονότι οἱ συκοφάνται τῶν Ἀρχιερέων ἀποκτάνωνται, ταῦτα ὁ Πλάτινας. ὁ αὐτὸς ἔγραψε καὶ τοὺς βίους τῶν πρὸ αὐτοῦ Παπῶν, ἐν οἷς κἀτοι Πάπας ὢν τῆς Ῥώμης, οὐδὲν εἶπε περὶ μοναρχίας τοῦ Ῥώμης, ὥστε ὑστερογενές ἐστι τοῦτο καὶ ἐφεύρημα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ τῶν Συνόδων ὧν ἤθροισεν ὁ Δάμασος κατὰ Αὐξεντίου Μεδιολάνων, καὶ τῶν ἐν Ἀριμίνῳ καὶ Νίκῃ, ὑπέρ τε τῆς ἐν Νικαίᾳ καὶ τοῦ Ὁμοουσίου, ἐξ ὧν ἐξαιρέτως ἀναιρεῖται ἡ ἀναμαρτησία καὶ μοναρχία τοῦ Ῥώμης.

Οὕτως ὁ Δάμασος ὁ ἀξιεπαίνῳ βίῳ κοσμούμενος, ὁ πάντα λέγειν καὶ πράττειν ὑπὲρ τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων αἱρούμενος, καθά φησι Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δευτέρῳ, πατριαρχεύσας, αὐτίκα ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ Σύνοδον ἐνενήκοντα πατέρων ἀπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων ἐθνῶν ἀθροίσας ἐν Ῥώμῃ, ἀνεθεμάτισε τὸν πολλάκις ἀνωτέρω εἰρημένον Μεδιολάνων Αὐξέντιον, καὶ τὸ θεῖον ἐκράτωσε μάθημα, ὅρον θεῖον ἐκθέμενος, ὃν πρὸς Ἰλλυριοὺς ἐξαπέστειλεν. ἀθετεῖ δ' ἐν αὐτῷ τὴν ἐν Ἀριμίνῳ Σύνοδον, καὶ τὴν ἐν Νίκῃ τῆς Θράκης ἔκθεσιν, βεβαιοῖ δὲ τὴν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας πίστιν. ἀλλὰ καὶ δευτέραν ὁ αὐτὸς πανίερος ἀνὴρ ὑπὲρ τοῦ Ὁμοουσίου κατὰ Αὐξεντίου Θεοσύλλεκτον συνεκρότησε Σύνοδον. τῆς μέντοι προτέρας Συνόδου τὴν ἐπιστολὴν πρὸς Ἰλλυριοὺς καταγράφει ὁ Θεοδώρητος λόγῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ, καὶ ὁ Σωζόμενος βιβλίῳ ἕκτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τρίτῳ. Σημείωσαι δ' ἐν τούτοις τέσσαρα τινά, πρῶτον, ὅτι μετὰ τραυμάτων καὶ μάχης καὶ φόνων γίνονται Ἐπίσκοποι Ῥώμης, καὶ μετὰ συνεργείας ἰδίας αὐτῶν, καὶ ποῦ τὸ ἀναμάρτητον αὐτῶν; δεύτερον, Τοπικὴ Σύνοδος κρίνει καὶ ἀθῳοῖ τὸν Ῥώμης. τρίτον, συνοδικῶς καθαιρεῖται ὁ Αὐξέντιος καὶ οὐχ ὑπὸ μόνου τοῦ Ῥώμης. τέταρτον, εἰς τὴν Ἰλλυρικὴν Σύνοδον γράφει τὸ ἐν Ῥώμῃ συνέδριον ὅτι ἡ ἐν Ἀριμίνῳ Σύνοδος εἰ εἶπεν ἀπᾴδοντα, εἰσὶ μάταια, ἐπειδὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις κωλύμασι τοῦ εἶναι Σύνοδον, οὐκ εἶχε τὴν γνώμην τοῦ Ῥώμης, εἶτα προστίθησιν οὔτε Βικεντίου Ἐπισκόπου, ἴσως τῆς Ἀριμίνου, οὔτε τῶν ἄλλων τοῖς τοιούτοις συγκαταθεμένων, τῶν ἁπανταχοῦ δηλονότι ὀρθοδόξων ἐγκρίτων Ἐπισκόπων. πέμπτον, ὅτι εἰποῦσα περὶ τοῦ Ῥώμης, εἶπεν οὕτω ῥητῶς ὁπότε συνέστηκεν, οὔτε Βικεντίου Ἐπισκόπου, οὐ παρὰ πάντων ἔδει τὴν γνώμην ἐνδέξασθαι, καὶ γὰρ ἐν Ἰταλίᾳ γίνεσθαι Σύνοδον, καὶ μάλιστα ὑπὸ Ἐπισκόπων τῶν πάντων Δυτικῶν χωρὶς γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Δύσεως, ἔργον ἐστὶ παράνομον, ὥσπερ καὶ παράνομόν ἐστι γίνεσθαι ἀπόντος τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου, καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν Ἐπισκόπων, ἀλλὰ μόνον τινῶν. ἕκτον, γράφουσα οὕτω λέγει, οἱ Ἐπίσκοποι οἱ ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων εἰς τὸ ἱερὸν συνέδριον συνελθόντες, τοῖς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ καθεστῶσιν Ἐπισκόποις Δάμασος καὶ Οὐαλέριος καὶ οἱ λοιποὶ τοῖς ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς ἐν Κυρίῳ χαίρειν. ἴδε καὶ τὴν ἐπιστολὴν τῆς δευτέρας Συνόδου εἰς τὸν Δάμασον, καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐπιστολὴν τοῖς Δυτικοῖς, καὶ ἴδε ποῦ οἱ μετὰ ταῦτα τῶν Παπῶν Τίτλοι καὶ τὰ ὑπερήφανα ἐπίθετα καὶ ἀντιχριστιανικὰ σεμνολογήματα τοῦ πεπλασμένου μοναρχικοῦ ἀξιώματος. ἴδε ὅτι καὶ ἐνταῦθα σύμπνοια ἀδελφικὴ συνάγεται, οὐ γενικὴ ἐξουσία, καὶ λοιπὸν στοχάσθητι πῶς ἡ νῦν παπικὴ ἐξουσία διὰ τούτων ἀναιρεῖται, ἐξουσιάζεται. ἔνθεν ῥητῶς γράφει ἡ περὶ τὸν Πάπαν Δάμασον Σύνοδος ταύτῃ τῇ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ Συνόδῳ, συνορᾶ οὖν ἡ ὑμετέρα καθαρότης ταύτην μόνην τὴν πίστιν, ἥτις ἐν Νικαίᾳ κατὰ τὴν αὐθεντίαν τῶν Ἀποστόλων ἐξεθεμελιώθη, Θεοδώρητος λόγῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ. οὐ λέγει τοῦ Πέτρου, ἀλλὰ τῶν Ἀποστόλων. εἶτα ἐπιφέρει ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ, συμφωνείτω τοίνυν μετὰ πάντων τῶν τοῦ Θεοῦ ἱερέων καὶ τῆς ὑμετέρας τιμιότητος ἡ γνώμη. οὐ λέγει μετὰ τοῦ Πάπα, ἀλλὰ μετὰ πάντων τῶν τοῦ Θεοῦ ἱερέων. ὥστε ἡ κοινότης ὑπερέχει τοῦ Πάπα καὶ παντὸς ἑτέρου μερικοῦ προσώπου καὶ συνεδρίου. ἐγένετο ἡ ἄθροισις τῆς Συνόδου ταύτης ἐν ἔτει τριακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐνάτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, οὗ διάδοχος Πέτρος, καὶ παραδόσεως τῶν τῆς Ἀλεξανδρείας Ἐκκλησιῶν ὑπὸ Οὐάλεντος Βασιλέως Λουκίῳ, καθαιρέσεώς τε Πέτρου καὶ φυγῆς εἰς Ῥώμην, καὶ περὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ Συνόδου κατὰ Ἀπολιναρίου, Στεφάνου καὶ Λουκίου φονέως.

Ὁ Οὐάλης πυνθανόμενος πλείστους εἶναι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τοὺς προσκειμένους Ἀθανασίῳ, καὶ ὑφορώμενος μήποτε γένηται στάσις, ὑπερέθετο ταράξαι τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, ἐν τῷ δευτέρῳ δὲ ἔτει τοῦ Γρατιανοῦ κοιμηθεὶς ὁ ἅγιος, τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτη πατριαρχεύσας, κατέλιπεν εἰς

τὸν

τὸν αὐτοῦ τόπον διάδοχον τὸν Πέτρον, ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ ἐλλόγιμον. τούτων ἀκουσθέντων ἐν Ἀντιοχείᾳ ὅπου ἦν ὁ Βασιλεὺς Οὐάλης, κατῆλθεν ὁ Ἀντιοχείας Εὐζώϊος εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔχων μετ' αὐτοῦ Μάγνον τὸν θησαυροφύλακα τοῦ Βασιλέως, καὶ γράμματα εἰς τὸν Ἔπαρχον Αἰγύπτου, καὶ οὕτω παρέδωκε Λουκίῳ τὰς Ἐκκλησίας, τὸν δὲ Πέτρον ἔθετο εἰς φυλακήν, ἐξ ἧς ἰσχύσας ἔφυγεν, ὡς αὐτὸς μετὰ τὴν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου φυγὴν ταῖς ἁπανταχοῦ Ἐκκλησίαις γραφὰς διεπέμψατο. φυγὼν δὲ, πρὸς Δάμασον τὸν Ἐπίσκοπον Ῥώμης ἀνέδραμε, Σωκράτης βιβλίῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ, εἰκοστῷ πρώτῳ καὶ εἰκοστῷ δευτέρῳ. ὁ δὲ Σωζόμενος διηγούμενος ταῦτα φησί, Πέτρος δὲ ὁ Ἐπίσκοπος διαδρὰς ἀπὸ τοῦ δεσμωτηρίου, ὡς πρὸς ὁμόδοξον τὸν Ῥωμαίων Ἐπίσκοπον νηὸς ἐπιτυχὼν ἀνέπλευσε, βιβλίῳ ἕκτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἐνάτῳ. ὁ Πάπας τοίνυν προσλαβόμενος τὸν Πέτρον, Σύνοδον συνεκρότησεν ἐν Ῥώμῃ, ἥτις τὸν αὐτὸν Ἀπολινάριον, Στέφανόν τε τὸν αὐτοῦ μαθητὴν καὶ τὸν φόνιον Λούκιον ἀνεθεμάτισε. ταῦτα τὰ Συνοδικά. ὁ δὲ Σωζόμενος εἰπὼν τὰ περὶ τῆς Αἱρέσεως Ἀπολιναρίου ἐπήγαγε, μαθὼν ταύτην τὴν Αἵρεσιν εἰς πολλοὺς ἕρπειν πρῶτος Δάμασος ὁ Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος, καὶ Πέτρος ὁ Ἀλεξανδρείας, Συνόδου γενομένης ἐν Ῥώμῃ, ἀλλοτρίαν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐψηφίσαντο, βιβλίῳ ἕκτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ πέμπτῳ. ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοφάνης τῷ Σωζομενῷ συντίθεται λέγων, ὁ Ῥώμης Δάμασος καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Πέτρος πρῶτοι τὸν Ἀπολινάριον συνοδικῶς ἀπεκήρυξαν. ἐγένετο δὲ ἡ ἄθροισις τῆς Συνόδου ταύτης ἐν ἔτει τριακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ τρίτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Ἀπόδειξις ὅτι οὐχ ὡς πρὸς μονάρχην, ἀλλ' ὡς πρὸς ὁμόπιστον καὶ ἰσότιμον τὸν Ῥώμης ὁ Πέτρος ἀνέπλευσε, τὸν θάνατον φυγών, καὶ ὅτι πρὸ τοῦ σὺν τῷ Πέτρῳ Δαμάσου τὸν Ἀπολινάριον ἀπεκήρυξαν.

Σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὁ Πέτρος οὐχ ὡς εἰς μονάρχην, ἀλλ' ὡς εἰς ὁμόπιστον ἀνέπλευσε τὸν Δάμασον, καὶ μάλιστα διὰ τὸ εἶναι ἐκεῖ Βασιλέα ὀρθόδοξον, καὶ γὰρ θάνατον προσδοκῶν, καὶ φυγὼν ἀπὸ τοῦ δεσμωτηρίου, ποῦ εἶχε φυγεῖν, ἀλλ' ἢ ὅπου ἦν ἀφοβία διὰ τὸν ὀρθόδοξον Βασιλέα. ἐνῴκισε δὲ οὐκ εἰς τοὺς λαϊκοὺς ὁ Ἐπίσκοπος, ἀλλ' εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἁπλῶς Ἐπίσκοπον ὁ Πατριάρχης, ἀλλ' εἰς τὸν Πατριάρχην ὁ Πατριάρχης. δεύτερον, ὅτι ἡ κοινότης ὑπερέχει τῆς μονότητος· ἤτοι οἱ πολλοὶ ὀρθόδοξοι Ἐπίσκοποι τοῦ ἑνὸς Ἐπισκόπου, τουτέστιν ἡ Σύνοδος τοῦ Πάπα, ὅθεν ἕρμαιον εὑρὼν ὁ Δάμασος τὸν Πέτρον, πρὸς μείζονα καὶ τελειοτέραν δύναμιν τῆς Συνόδου ὡς ἀποστολικοῦ θρόνου ἡγούμενον προσλαβόμενος, συνεκρότησε Σύνοδον. τρίτον, ὅτι ἐξίσου ὁ Δάμασος καὶ Πέτρος συνοδικῶς τὸν Ἀπολινάριον ἀπεκήρυξαν, οὗτοι μὲν ὡς ἐξάρχοντες, οὐκ ἄλλως μέντοι ὁ Δάμασος καὶ ἄλλως ὁ Πέτρος, ἀλλ' ἐξίσου ὁ Δάμασος καὶ ὁ Πέτρος, καὶ οὐ μόνοι, ἀλλὰ συνοδικῶς καὶ μετὰ τῶν πολλῶν. τέταρτον, ὅτι πρῶτοι Δάμασος καὶ Πέτρος τὸν Ἀπολινάριον ἀπεκήρυξαν, ἐν τῇ Δύσει μέντοι, ἐν γὰρ τῇ Ἀνατολῇ καὶ Ἀπολινάριος καὶ ἡ Αἵρεσις αὐτοῦ ἀπεκηρύχθησαν πολλάκις, καὶ ἰδὲ τὸν Ἐπιφάνιον Αἱρέσει ἑβδομηκοστῇ ἑβδόμῃ, ἤτοι Διμοιριτῶν (εἴπομεν ταῦτα ἀνωτέρω, ἀλλὰ παλιλλογητέον) λέγοντα, ὅτι οἱ κατὰ τὸν Ἀπολινάριον λέγοντες, εἰς πολλὴν ταραχὴν κατέστησαν τὰ ἀνατολικὰ μέρη, δι' οὓς καὶ ἀνάγκη γέγονε Σύνοδον συγκροτηθῆναι καὶ ἀναθεματίσαι τοὺς τοιούτους. καὶ ὁ Ἀθανάσιος κατὰ τῶν τοιαῦτα λεγόντων ἠναγκάσθη ἐπιστολὴν γράψαι πρὸς τὸν αἰδεσιμώτατον Ἐπίσκοπον Ἐπίκτητον. σαφῶς δὲ περὶ πίστεως γράψας ὁ μακαρίτης Ἀθανάσιος, ἐν ταύτῃ καὶ τοὺς αὐτὰ φάσκοντας καὶ ταράττοντας ἀπεκήρυξε. ταῦτα ἐν τῇ αὐτῇ Αἱρέσει, ἐν ᾗ καὶ τὴν ἐπιστολὴν τῆς Συνόδου ταύτης κατέταξε. πέμπτον, ὁ Ἐπιφάνιος λέγει ἐν τῇ αὐτῇ Αἱρέσει, ὅτι ἀπελθὼν εἰς Ἀντιόχειαν ἐφρόντισε περὶ τῆς Αἱρέσεως Οὐϊταλίου, προσκειμένου ὡς εἴρηται τῷ δόγματι τοῦ Ἀπολιναρίου. καὶ ὁ Παυλῖνος ἔκθεσιν ἣν ἔγραψε περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ, πρότερον ἀπολογίας χάριν χειρὶ τοῦ μακαρίτου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἀπέδωκε, ὕστερον προσέφερε τῷ Ἐπιφανίῳ, καὶ καθεξῆς ὁ Ἐπιφάνιος κατήλεγξε τὴν Αἵρεσιν Ἀπολιναρίου, καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Οὐϊτάλιον. ἕκτον, ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Σύνοδος ἡ συσταθεῖσα ἐν ἔτει τριακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ δευτέρῳ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, Εὐσεβίου Ἰταλοῦ, Ἀστερίου Πέτρας, καὶ τῶν λοιπῶν ὡς διείληπται ἀνωτέρω κεφαλαίῳ δωδεκάτῳ, εἰ καὶ μὴ ὀνόματι, ἀλλ' ὅμως συνεπτυγμένως ἀνεθεμάτισε τὴν Αἵρεσιν Ἀπολιναρίου. καὶ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας κατὰ τῆς Αἱρέσεως ταύτης ἐξέθετο τὴν ἀληθῆ καὶ εὐσεβῆ πίστιν. ἕβδομον, συμπέρασμα τοῦ λόγου, οἱ Ἀνατολικοὶ ἰδίως καὶ συνοδικῶς κατήλεγξαν, ἀπεκήρυξαν καὶ ἀνεθεμάτισαν Ἀπολινάριον καὶ τὴν Αἵρεσιν αὐτοῦ, Δάμασος δὲ καὶ Πέτρος καὶ ἡ ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος ἀνεθεμάτισαν πρῶτοι ἐν Δύσει τὸν Ἀπολινάριον καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. τοῦτο δὲ καὶ ἡ παροῦσα ἐπιστολὴ τοῦ Δαμάσου βεβαιοῖ, καὶ γὰρ λέγει τοῖς Ἐπισκόποις ὁ Δάμασος ταῦτα ῥητῶς, τί τοίνυν παρ' ἐμοῦ ζητεῖτε τὴν καθαίρεσιν Τιμοθέου, ὃς καὶ ἐνταῦθα κρίσει τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, παρόντος καὶ Πέτρου τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας καθῃρέθη ἅμα τῷ διδασκάλῳ αὐτοῦ Ἀπολιναρίῳ. τὸ δὲ καὶ ἐνταῦθα δηλοῖ ὅτι προκαθῄρητο καὶ ἀλλαχοῦ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Ὅτι ἐκ τῆς Δαμάσου Ῥώμης πρός τινας Ἀνατολικοὺς Ἐπισκόπους ἐπιστολῆς περὶ καθαιρέσεως τοῦ Ἀπολιναριστοῦ Τιμοθέου συνάγεται πλὴν τῆς ἐν Νικαίᾳ ἄλλην μὴ λέγειν Σύνοδον, ἢ ἄλλην πίστιν φυλάττειν, οὐ παρὰ τὴν τοῦ Πέτρου μόνου, ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὅτι ἡ τῆς Συνόδου ἀπόφασις λέγεται καὶ Πατριάρχου καὶ Μητροπολίτου, ἐκ δὲ τούτων καὶ ἐκ παραθέσεως οἴχεται τὸ μοναρχικὸν τοῦ Πάπα Ῥώμης.

Οὐ μόνον ὁ Στέφανος, ἀλλὰ καὶ ἄλλος τις μαθητὴς τοῦ Ἀπολιναρίου Τιμόθεος καλούμενος, ὥσπερ τι πονηρὸν ἐχίδνης ἀποκύημα ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατέχεε τὸν τῆς Αἱρέσεως ἰόν, περὶ οὗ τινὲς τῶν Ἀνατολικῶν Ἐπισκόπων ἔγραψαν τῷ Δαμάσῳ ἵνα κἀκεῖνον καθαιρέσει ὑποβάλῃ, ὁ δὲ ἔγραψεν αὐτοῖς ἐπιστολὴν δηλῶν τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, ἣν καὶ αὐτὴν τίθησιν ὁ Θεοδώριτος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ. ἐν ᾗ σημείωσαι ὅτι παρὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ἄλλην Σύνοδον. δεύτερον, ὅτι ἡ ἀποστολικὴ πίστις παρὰ τῶν ἐν Νικαίᾳ πατέρων ἐξετέθη καὶ ἐβεβαιώθη. τρίτον, ἵνα ὁ γινώσκων ἑαυτὸν Χριστιανὸν ἐκεῖνο φυλάττειν ὀφείλῃ, ὅπερ παρὰ τῶν Ἀποστόλων παρεδόθη. καὶ λοιπὸν σημείωσαι πρῶτον, ὅτι οὐχ ὁ Πάπας ἐξοχικῶς διδάσκει, ἀλλ' οἱ πατέρες, οὐδ' ὁ Πέτρος παρέδωκε τὴν πίστιν, ἀλλ' οἱ Ἀπόστολοι, καὶ τὴν πίστιν οὐχ ὁ Ῥώμης, ἀλλ' οἱ πατέρες βεβαιοῦσι, καὶ οἴχεται κἀντεῦθεν τὸ βέβηλον τῆς μοναρχίας ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀξίωμα. δεύτερον, οἱ τῆς Ἀνατολῆς Ἐπίσκοποι οἱ γράψαντες τῷ Δαμάσῳ, καὶ πρὸς ἐκείνους ἀποκριθεὶς καὶ οὗτος ἔγραψεν, οὐκ ἦσαν οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἡγούμενοι, ἀλλ' ἦσαν τινές, καὶ μάλιστα Ἀντιοχεῖς, οὓς καὶ ἰδίως ἠνώχλει ἡ Αἵρεσις, καὶ δῆλον ἐκ τοῦ Ἐπιφανίου ὡς εἴρηται ἀνωτέρω λέγοντος, ὅτι οἱ κατὰ τὸν Ἀπολινάριον λέγοντες, εἰς πολλὴν ταραχὴν κατέστησαν τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, τῆς Ἀνατολῆς δηλονότι, οὐ πάντα φησίν, ἀλλὰ τὰ ἀνωτερικά, ἅτινα ἐξ εἰκασίας ἦσαν τὰ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐπειδὴ ἐκεῖσε μάλιστα ὡς εἴρηται ἡ Αἵρεσις ἐδιδάσκετο, καὶ ἐκείνων τῶν μερῶν οἱ Ἐπίσκοποι ἔγραψαν πρὸς τὸν Δάμασον, οὐκ ἔγραψαν δὲ ἵνα ὁ Ῥώμης ὡς κεφαλὴ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καθαιρέσει καθυποβάλῃ τὸν Τιμόθεον, ἀλλὰ διὰ τὸ εἶναι τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἐλευθέραν τῆς βίας τῶν τυράννων Βασιλέων, ἐν δὲ τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὸ ἡγεμονεύειν τὸν Οὐάλεντα, καὶ γὰρ ὅτε συνήθροιστο ἡ παροῦσα ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος, ὁ Οὐάλης ἐβασίλευεν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ τοῦτο δῆλον ἐστὶν ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ παρεῖναι τὸν Ἀλεξανδρείας Πέτρον, ὅστις οὐ θανόντος τοῦ Οὐάλεντος, ἀλλ' ἀναχωρήσαντος ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰς Κωνσταντινούπολιν, κατῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἔτι ζῶντος αὐτοῦ. εἶτα οὐκ ἔγραψαν ἵνα μόνη ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία καθαιρέσει ὑποβάλῃ τὸν Τιμόθεον, ἀλλ' ἵνα ὡς ἀπεκήρυξαν αὐτὸν πολλοὶ τῶν Ἀνατολικῶν Διδασκάλων ἰδίως, καὶ καθῃρήκασιν αὐτὸν πολλαὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ Σύνοδοι, καθαιρέσει ὑποβάλῃ αὐτὸν καὶ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία διὰ μείζονα κατάκρισιν τῆς Αἱρέσεως, ὅπερ καὶ αὐτὸ οὐ δίδωσι τῷ Ῥώμης μοναρχικὸν ἀξίωμα, τοῦτο μέν, ὅτι οὐ καθῄρηκεν αὐτὸν μόνος ὁ Ῥώμης, ἀλλ' ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία, τουτέστιν ἡ ἐν Ῥώμῃ τῶν Δυτικῶν Ἐπισκόπων Σύνοδος, καὶ πρὸς τούτοις μετὰ Πέτρου τοῦ Ἀλεξανδρείας. τοῦτο δέ, ὅτι καὶ μερικαὶ Σύνοδοι τὰς Οἰκουμενικὰς ἐβεβαίωσαν ὡς πολλάκις εἴρηται ἀνωτέρω, εἰ δὲ καὶ καθ' ὑπόθεσιν πρῶτος ἔκρινεν ὁ Ῥώμης καὶ κατέκρινε τὴν Αἵρεσιν Ἀπολιναρίου, οὐδὲ τοῦτο μοναρχικὸν αὐτῷ ἐδίδου ἀξίωμα, ἐπειδὴ οὐ μόνος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἔκριναν οὕτως, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας πρώτης κρίσει τῆς ἀποστολικῆς αὐτοῦ καθέδρας ἀνεθεμάτισε τὸν Ἄρειον. ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος κρίσει τῆς ἀποστολικῆς αὐτοῦ καθέδρας ἀνεθεμάτισε πρῶτος τοὺς Μονοθελήτας, καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα συνέβη ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ, ἅτινα εἴρηται καὶ ῥηθήσεται. ὥστε ἡ Ῥώμης ἀποστολικὴ καθέδρα, ἀλλ' οὐ μόνη, καὶ κρίνει, ἀλλ' οὐ μόνη. κρίσιν δὲ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας εἶπε τῆς ἐν Ῥώμῃ Συνόδου τὴν ἀπόφασιν, ὅπερ καὶ αὐτὸ τὸ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου λέγεσθαι πολλάκις ἀπόφασιν τοῦ Πατριάρχου, ἴδιόν ἐστιν οὐ μόνον τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν Μητροπολιτικῶν, ὡς εἴρηται καὶ ῥηθήσεται.

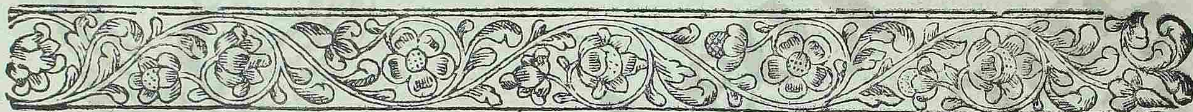
ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς΄.

Ὅτι ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς τοῦ Δαμάσου οὐδὲν μοναρχικὸν δηλοῦται, οὔτε ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς ἐγκωμίων, ἢ δεήσεων, ἔτι γε μὴν καὶ ἐκ παραθέσεως οὐ δίδοται τῷ Ῥώμης ἀξιώματι μοναρχίας.

Τοῦτο καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τοῦ Δαμάσου δείκνυται, αὐτὸς γὰρ οὐκ εἶπεν ἐν αὐτῇ ῥήματι μοναρχίαν, ἢ καθόλου ἐξουσίαν δηλοῦν, ἀλλ' ὅτι κρίσει τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας παρόντος καὶ Πέτρου τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας καθῃρέθη ὁ Τιμόθεος ἅμα τῷ Διδασκάλῳ αὐτοῦ Ἀπολιναρίῳ, κρίσιν δὲ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον εἶπεν ὡς εἴρηται, προσετέθηκε δὲ καὶ τὸν

Πέτρον,

Πέτρον, ἵνα ἐνδείξηται μείζονα ἐξουσίαν τῇ Συνόδῳ, καὶ ἐπομένως τὴν κατὰ τῶν Αἱρετικῶν ἀπόφασιν πλειοτέραν. εἰς ἐκεῖνο δὲ ὅπερ λέγει ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς ἤτοι τὸ, ὅτι τῇ ἀποστολικῇ καθέδρᾳ τὴν ὀφειλομένην αἰδῶ ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἀπονέμει, ἑαυτοῖς τὸ πλεῖστον παρέχετε, ῥητέον πρῶτον, ὅτι οὕτως ἔγραφον, ἐπειδὴ ὁ Δάμασος ἦν γηραιὸς καὶ σοφὸς καὶ ζηλωτὴς καὶ τοσούτου πλήθους τῶν ἐν τῇ Δύσει Ἐπισκόπων Ἡγούμενος. δεύτερον, ὅτι τοῦτο καὶ ἄλλοις πολλοῖς Νόμῳ ἐγκωμίων εἴρηται κοινῶς καὶ ἰδίως παρὰ τῶν πατέρων, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, καὶ ἐροῦμεν μετὰ ταῦτα ἐν πολλοῖς. τρίτον, ὅτι ὁ Βασίλειος πρωτόθρονος τῆς Ἀνατολῆς καὶ πάσης Ἀρμενίας Ἡγούμενος ὢν, ἔγραφε τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ καὶ Εὐσεβίῳ τῷ Σαμοσάτων ὅσα εἴρηται ἀνωτέρω κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ Παραγράφῳ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ. καὶ δὴ καὶ Ἀγαπητὸς ὁ Πάπας τὸν παρὰ πολλῶν συνόδων προκαθῃρημένον Σεβῆρον καθελὼν συνοδικῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔπεμψε τὰ ὑπομνήματα τῷ Ἱεροσολύμων Πέτρῳ, καὶ ἐζήτει ἵνα κἀκεῖνος ἀγανακτήσῃ κατά τε τοῦ Αἱρετικοῦ καὶ τῆς Αἱρέσεως αὐτοῦ. οὐκ ἔδωκε δὲ τῷ Ἱεροσολύμων ἡ τοιαύτη ζήτησις τοῦ Πάπα ἀξίωμα μοναρχίας, ἄρα οὐδὲ ἡ τοιαύτη δέησις τῶν τινῶν τῆς Ἀνατολῆς Ἐπισκόπων πρὸς τὸν Δάμασον ἔδωκεν αὐτῷ τοιοῦτον ἀξίωμα. ἰδὲ κατωτέρω βιβλίου πέμπτου κεφάλαιον πρῶτον, καὶ κεφάλαιον ἐνδέκατον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Ὅτι οὐχ εὕρηται, ἀλλ' ἢ παρὰ Πλάτινα τὸν Ἱερώνυμον ἡρμηνευκέναι τὴν παλαιὰν γραφὴν, καὶ ὅτι τὸ νομίζειν τοὺς παπιστὰς κρῖναι τὸν Δάμασον τὴν τοῦ Ἱερωνύμου ἑρμηνείαν μᾶλλον τῆς τῶν ἑβδομήκοντα, μάταιόν ἐστι, κἀκ τούτου δείκνυται ὁ Ῥώμης οὔτε κριτὴς, οὔτε διορθωτὴς τῆς θείας γραφῆς, οὔτε μονάρχης.

Ἱστορεῖ ὁ Πλάτινας εἰς τὸν βίον τοῦ Δαμάσου, ὅτι τὴν παλαιὰν διαθήκην τὴν ἑρμηνευθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἑβδομήκοντα, ἡρμήνευσεν αὐτὴν καὶ ὁ ἱερὸς Ἱερώνυμος, καὶ ὁ Δάμασος ἐβεβαίωσεν αὐτὴν λογίζεσθαι εἰς τὸν τόπον τῆς ἁγίας γραφῆς. Ὅμως πρὸς ταῦτα ῥητέον, ὅτι τὴν παλαιὰν γραφὴν πόσοι ἡρμήνευσαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν πρὸ τοῦ Ἱερωνύμου, καὶ εἰς τί τάξιν ἔβαλεν ὁ Ὠριγένης τὰς διαφόρους ἑρμηνείας ταύτας, ἰδὲ τὸν Εὐσέβιον βιβλίῳ ὀκτὼ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ, καὶ τὰ Ἀμφιλόχια τοῦ Φωτίου κεφαλαίῳ ἑκατοστῷ τεσσαρακοστῷ ἐνάτῳ, εἰς μαρτυρίαν ὅμως ἀναντίρρητον ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία μόνην χρῆται τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἑβδομήκοντα. οὐ Ἱερώνυμος εἴπερ ἡρμήνευσε τὴν γραφὴν, καὶ οἱ Θεολόγοι εἶχον αὐτὴν ὡς καὶ τὰς Θεοδοτίωνος, Ἀκύλα, Συμμάχου καὶ Λουκιανοῦ ἑρμηνείας, ἢ καὶ εἰς μείζονα τάξιν, οὐκ ἦν παράλογον, ἀλλὰ καὶ εὔλογον, ὡς ὑπὸ Διδασκάλου καὶ ἁγίου ἔχοντος εἰς τὸ ἔργον θεῖον σκοπὸν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν ἑρμηνευθεῖσαν. τὸ δὲ θαῤῥεῖν τοὺς παπιστὰς νενομικέναι τὸν Δάμασον μόνως εὑρεῖν τὸν Ἱερώνυμον ἀκριβέστατα τὸν νοῦν τῆς γραφῆς, καὶ ἡρμηνευκέναι αὐτὸν προσφυέστατα, καὶ εἶναι εἰς μαρτυρίαν ἀξιόπιστον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μᾶλλον τῆς ἑρμηνείας τῶν ἑβδομήκοντα ἐστὶ μάταιον. ὅθεν καὶ ἡ ἑρμηνεία τῶν ἑβδομήκοντα θάλλει καὶ ἀνάζῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ οἱ Λούτεροι ἀπὸ Βιτεμπεργίδος εἰς ἐπιστολὴν πρὸς Ἱερεμίαν τὸν Κωνσταντινουπόλεως αὐχοῦσιν ὅτι ἀναγινώσκουσιν ἑβραϊκῶς τὴν γραφὴν, καὶ κατανοοῦσι τὴν ἔννοιαν αὐτῆς, πλὴν ὅμως ὁ Λούτερος αὐτὸς ὥσπερ βιαζόμενος ὑπὸ τῆς ἀληθείας λέγει εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦ Δαβὶδ, κάλλιον ἦν κεκρατῆσθαι τὴν συνήθη μεθερμήνευσιν τῶν βιβλίων τῆς γραφῆς, ἥτις καὶ ἐδέχθη ἕως τοῦ νῦν, παρὰ τὰς ἐλθούσας εἰς μέσον τοσαύτας πολλὰς μεθερμηνεύσεις, ἀφ' ὧν οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὄφελος, ἀλλὰ μάλιστα καὶ σύγχυσις καὶ διαφωνία. καί τις Καπίων εἰς τὰς συμφωνίας τοῦ Ῥαββὶ Νάθαν ἐσημείωσεν ὅτι πολλαὶ μεθερμηνεύσεις τῶν βιβλίων τῆς γραφῆς ἐφάνησαν, ἅστινας κάλλιον ἦν μὴ γεγονέναι, ἢ μετὰ τὸ γεγονέναι εὐθὺς ἀφανισθῆναι. οἴχεται λοιπὸν κἀκ τούτου τὸ συμπέρασμα περὶ τῆς τυραννίδος τοῦ Ῥώμης τῶν Λατίνων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Ὅτι κατὰ Χρυσόστομον καὶ Ἰουστινιανὸν τὸν μέγαν καὶ Ἐπιφάνιον ἡ τῶν ἑβδομήκοντα τῆς παλαιᾶς γραφῆς ἑρμηνεία ἀξιοπιστοτέρα ἐστὶ τῶν ἄλλων, καὶ μόνη ἀρκεῖ εἰς μαρτυρίαν.

Ὅτι δὲ ἀξιοπιστοτέρα ἐστὶ πασῶν τῶν ἑρμηνειῶν ἡ ἑρμηνεία τῶν ἑβδομήκοντα, ἀρκεῖ εἰς μαρτυρίαν

ὁ Θεῖος

ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὃς εἰς τὴν πέμπτην ὁμιλίαν εἰς τὸν Ματθαῖον λέγει, οἱ Ἑβραῖοι προβάλλουσιν ἑτέρους ἑρμηνευτὰς λέγοντες ὅτι οὐκ εἶπεν ὁ Προφήτης Παρθένον, ἀλλὰ Νεᾶνιν, λεγόμενοι· ὅτι μᾶλλον ἁπάντων τὸ ἀξιόπιστον οἱ ἑβδομήκοντα ἔχοιεν ἂν δικαίως, ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι μετὰ Χριστὸν ἡρμήνευσαν, καὶ ἀπεχθείᾳ εἰρήκασι, καὶ τὰς προφητείας συνεσκίασαν ἐξεπίτηδες, οἱ δὲ ἑβδομήκοντα πρὸ ἑκατὸν καὶ πλειόνων ἐτῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντες, καὶ τοσοῦτοι ὄντες, πάσης τοιαύτης ὑποψίας εἰσὶν ἀπηλλαγμένοι, καὶ διὰ τὸν χρόνον, καὶ διὰ τὸ πλῆθος, καὶ διὰ τὴν συμφωνίαν. τοῦτο αὐτὸ βεβαιοῖ καὶ ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς Νεαρᾷ ἑκατοστῇ πεντακοστῇ ἕκτῃ, σχεδὸν τὰ αὐτὰ λέγων ἐν πᾶσι τῷ Χρυσοστόμῳ. καὶ ὁ Ἐπιφάνιος Αἱρέσει πρώτῃ λέγει, οὕτω παρῆλθε δεκάτη γενεὰ δι' ἐτῶν δισχιλίων διακοσίων ἑξήκοντα δύο, καὶ ὁ κατακλυσμὸς πέπαυται. Καὶ, ὁ Σὴμ ὢν ἐτῶν ἑκατὸν πέντε ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἐγέννησε τὸν Ἀρφαξάδ, ἐξ οὗ ἔτους ἕως οὗ ἀπήντησεν ὁ Ἀβραὰμ τῷ Μελχισεδὲκ παρερρύη ἔτη χίλια ἑκατὸν καὶ τριάκοντα, καὶ ὁ Χρυσόστομος λόγῳ ὀγδοηκοστῷ δευτέρῳ Τόμῳ πέμπτῳ φησί, τὸν Παράδεισον πεντακισχίλια ἔτη κεκλεισμένον, σήμερον ἠνέῳξεν ἡμῖν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ κατὰ Σύγκελλον καὶ τοὺς ἁγίους τίνες ἥμαρτον ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τίνες ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ μέχρι τοῦ Ἀβραὰμ εἰς τὴν παλαιὰν γραφήν.

Σημειοῖ ὁ Σύγκελλος καὶ δὴ καὶ ἀποδείκνυσιν, ὅτι οἱ Σαμαρεῖται ἥμαρτον εἰς τὴν παλαιὰν γραφὴν ἐν πολλοῖς ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ. οἱ Ἑβραῖοι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τοῦ Ἀβραάμ. ὅτι δὲ ἡμαρτημένον τὸ ἑβραϊκὸν, δῆλον, ὑποτίθησι γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις τοῦ Νῶε καὶ τοῦ Ἀβραάμ, καὶ ἕως πεντηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους τοῦ Ἀβραὰμ λέγει ὅτι ἔζησεν ὁ Νῶε, ὅπερ φανερόν ἐστι ψεῦδος. ἔτι τῇ τῶν Ἰουδαίων γραφῇ οὐκ ἔστι τὸ, ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου, καὶ ταύτῃ οἱ Εὐαγγελισταὶ ψευδῶς τὴν γραφὴν προβάλλονται, εἰ μόνη ἡ τῶν Ἰουδαίων γραφὴ ἑβραϊστὶ γεγραμμένη τῆς ἀληθείας ἔχεται. καὶ δὴ καὶ Ἰουστῖνος ἐν τῇ μετὰ Τρύφωνος διαλέξει ἔφη τοὺς Ἰουδαίους ἀφελέσθαι ἐκ τοῦ ἐνενηκοστοῦ πέμπτου ψαλμοῦ τὸ ἀπὸ τοῦ ξύλου. καὶ Ἰώσηππος βιβλίῳ πρώτῳ τῆς ἀρχαιότητος κεφαλαίῳ πέμπτῳ τὸν πεμφθέντα Κόρακα ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔφη μὴ ἀναστρέψαι κατὰ τὴν τῶν ἑβδομήκοντα δηλονότι ἑρμηνείαν, ᾧ συνηγορεῖ καὶ Χρυσόστομος ὁμιλίᾳ εἰκοστῇ ἕκτῃ εἰς τὴν Γένεσιν. οὕτω φησὶ καὶ Αὐγουστῖνος κατὰ Φαύστου, καὶ Ἀμβρόσιος περὶ τῆς Κιβωτοῦ, καὶ Ἱερώνυμος ἐν τῇ παραφράσει, καὶ ὅμως ἡ ἑβραϊκὴ παραλλάττει λέγουσα, καὶ ἀνέστρεψε, καὶ ἄλλα πολλὰ οἱ Ἰουδαῖοι παρήλλαξαν, περὶ ὧν οὐ τοῦ παρόντος λέγειν. ὅθεν ὁ Ῥαββὶ Ἠλίας παραλλάττειν τὴν νῦν οὖσαν παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις γραφὴν τῆς ἀρχαίας διϊσχυρίζεται, ὥστε καλῶς λέγει ὁ Σύγκελλος, ὅτι οἱ ἑβδομήκοντα ἐκ παλαιᾶς καὶ ἀδιαστρόφου ἀντιγραφῆς ἡρμήνευσαν, ᾗ καὶ ἡμᾶς κεχρήμεθα, ἣ προσέχει καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐκ παραδόσεως τῶν Ἀποστόλων λαβοῦσα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Ὅτι ἡ τῶν ἑβδομήκοντα ἑρμηνεία κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἁγίους πατέρας ἡ αὐτή ἐστι τῇ ἀρχαιοτάτῃ, καὶ οὐκ ἄλλη τις, ὡς φασὶν οἱ νεώτεροι τῶν Αἱρετικῶν, λεγόντων οὐκ ὄφειλε ἐννοεῖν ταύτην ὡς οἱ πατέρες ἡρμήνευσαν, ἀλλ' ὡς ἑκάστῳ δίδωσι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον γινώσκειν, ὅπερ ἐφεύρεμά ἐστι τοῦ πονηροῦ.

Τινὲς τῶν νέων Αἱρετικῶν σπουδάζουσι δεῖξαι τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἑβδομήκοντα μὴ εἶναι τὴν αὐτὴν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἀντιγραφῇ. ἡμεῖς ὅμως μᾶλλον πειθόμεθα καὶ πιστεύομεν Ἰουστίνῳ, Εὐσεβίῳ, Χρυσοστόμῳ, Ἀθανασίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀρχαίοις πατράσιν ἡμῶν, ἐξ ὧν οἱ πολλοὶ οὐ μόνον ἦσαν σοφώτατοι, ἀλλὰ καὶ ἁγιώτατοι, τόσον Ἀνατολικοὶ, ὅσον καὶ Δυτικοὶ, τόσον διὰ τὸν θρυλλούμενον τρόπον καθ' ὃν ἐξηγήσαντο οἱ ἑβδομήκοντα τὴν ἁγίαν γραφὴν, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτῆς, ὅθεν ὁ Χρυσόστομος Τόμῳ ἕκτῳ λόγῳ εἰκοστῷ ἑβδόμῳ πρὸς Ἰουδαΐζοντας, φύλλοις τριακοσίοις εἴκοσι καὶ τρισὶ φησὶν, ὅτι αἱ παρὰ τοῦ Πτολεμαίου ἑρμηνευθεῖσαι γραφαὶ ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Σαράπιδός εἰσι μέχρι τοῦ νῦν. δεύτερον, ὅτι ἡ εὑρισκομένη αὕτη ἑρμηνεία τῶν ἑβδομήκοντα νῦν, αὕτη ἐστὶν ἐκείνη ἡ ἀρχαία καὶ ἀνόθευτος κατὰ πάντα καὶ ἀπαραχάρακτος. τρίτον, ὅτι οἱ ἑβδομήκοντα ἑρμηνευταὶ ἔν τισι τῆς ἁγίας γραφῆς μέρεσιν οὐκ ἀπέβλεψαν ἀκριβολογημένως εἰς τὰς λέξεις, ἀλλ' εἰς τὸν νοῦν τῆς γραφῆς, ὅθεν καὶ κατὰ τὸν νοῦν μάλιστα ἡρμήνευσαν καὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ ὀνόματα. τέταρτον, ὅτι πολλοὶ τῶν πατέρων ἐξηγούμενοι τινὰ μέρη τῆς γραφῆς, ἔν τισι λέξεσιν ἐχρήσαντο πολλάκις ταῖς ἑρμηνείαις Ἀκύλα, Θεοδοτίωνος καὶ Συμμάχου, καὶ τοῦτο οὐχ ὅτι παρεῖχον προτίμησιν τινὰ τῇ ἑρμηνείᾳ τῶν εἰρημένων μᾶλλον τῆς ἑρμηνείας τῶν ἑβδο-

ἑβδομήκοντα· ἀλλὰ διὰ σαφήνειαν τῶν ἑρμηνευομένων ῥημάτων καὶ ἑτέρων γραφικῶν ῥητῶν, καὶ ἵνα δείξωσι τὸν ἐν ταῖς γραφαῖς τοῦ παναγίου Πνεύματος πλοῦτον, ἐπειδὴ ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ λέξει παρέχει γινώσκειν πολλὰ καὶ διάφορα νοήματα, καὶ πάντα συντρέχοντα πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. πέμπτον, ὅτι μετὰ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ Σωτῆρος ἔν τισι τόποις τὴν παλαιὰν οἱ Ἰουδαῖοι ἐνόθευσαν, φερόμενοι κατὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου, ὅθεν καὶ πολλὰ παρήλλαξαν τῆς γραφῆς μέρη, ὡς ὁ Σύγκελλος εἴρηκεν ἀνωτέρω, καὶ προσέτι τινὰ μέρη τῆς ἁγίας γραφῆς ἀρνοῦνται, ὡς τὸ τοῦ Ἰὼβ καὶ ἑτέρων, περὶ ὧν οὐ τοῦ παρόντος λέγειν· ἕκτον, ἐπειδὴ τινὲς τῶν ἐθνικῶν ὡς ὁ Πορφύριος καὶ ἄλλοι, καὶ τινες τῶν ἀρχαίων καὶ νέων Αἱρετικῶν τινὰ μέρη τῆς παλαιᾶς γραφῆς καὶ νέας ἀρνοῦνται, τινὰ δὲ παραλλάττουσι καὶ παρερμηνεύουσι, τινὰ δὲ καὶ ἐνόθευσαν, ὡς ἐν ἄλλοις ἐροῦμεν, ἡμεῖς τὴν ἁγίαν γραφὴν οὕτως ἐννοοῦμεν ὡς ἐνόησαν καὶ ἡρμήνευσαν αὐτὴν οἱ ἅγιοι πατέρες, ὡς ἡ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος ὁρίζει Κανόνι δεκάτῳ ἐνάτῳ, καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἅγιοι πατέρες ἐκεῖνον καὶ ἐβεβαίωσαν. ὅθεν ὁ Αὐγουστῖνος κατὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Θεμελίου κεφαλαίῳ πέμπτῳ, τὸ Εὐαγγέλιον ὡς ἀληθὲς τηρεῖται, διότι ἡ Ἐκκλησία παρέδωκεν ἔφη. ἕβδομον, οἱ ἅγιοι πατέρες ἐξηγούμενοι τὴν γραφὴν, ἐν ἐνίοις μέρεσι νομίζονται ἀσύμφωνοι παρὰ τῶν νέων Αἱρετικῶν, διότι τάχα οὐ λέγουσι τὰ αὐτὰ, καὶ ὅμως ῥητέον ὅτι οὐ λέγουσιν ἀντικείμενα καὶ ἀσύμφωνα τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ πάντα συντρέχουσιν εἰς τὴν κοινὴν δόξαν αὐτῆς. ὄγδοον, τὸ τοὺς νέους Αἱρετικοὺς φρονεῖν τε καὶ λέγειν ὅτι οὐ καθὼς ἡρμήνευσαν τὴν ἱερὰν γραφὴν οἱ ἅγιοι πατέρες, ἀλλὰ καθὼς τὸ Πνεῦμα δίδωσιν ἑκάστῳ γινώσκειν, οὕτως ὀφείλει ταύτην ἐννοεῖν, τοῦτο ὡς ἀλλότριον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος, καὶ ὡς μυρίων Αἱρέσεων αἴτιον, καὶ μάλιστα ὡς εὕρημα ὂν τοῦ ἀντικειμένου καὶ πονηροῦ πνεύματος, πᾶσι τρόποις ἀναθεματίζομεν. ἔνατον, τὸ νομίζειν τοὺς Λατίνους εἶναι μόνον τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης ἐξηγητὴν ἐξαίρετον καὶ ἀδιάψευστον τῆς ἁγίας γραφῆς, ὡς βλάσφημον καὶ αἱρετικὸν ἀποῤῥίπτομεν, καὶ γὰρ προτιμητέοι οἱ ἅγιοι πατέρες ὡς λέγουσι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι ἁγιώτατοι Πάπαι ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτῶν πρὸς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους, καὶ αὐτὴ βιαθεῖσα διώρισεν ἡ ἐν Τριδέντῳ Σύνοδος, καὶ ἴδε κατωτέρω τὸν τόπον αὐτῆς.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Ὅτι τὸ κριτὴν ἀναμάρτητον εἶναι τὸν Ῥώμης, καὶ διορθωτὴν ἄκρον τῶν βιβλίων τῆς θείας γραφῆς καὶ τῶν Θεολόγων, σιμπεραίνεται ἐνταῦθα ἀπό τε συγγραφέων, ἀπό τε τῶν ἀποβαλλόντων τοὺς διορισμοὺς καὶ ἀποδοχὰς καὶ βεβαιότητας τῶν Παπῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἀντειπόντων αὐτοῖς ἐγκρίτων πατέρων καὶ Ἐκκλησιῶν μήτε κριτὴν ἀναμάρτητον, ἢ διορθωτὴν τῆς θείας γραφῆς καὶ τῶν Θεολόγων, μήτε μονάρχην εἶναι.

Ἀλλ' ἔλθωμεν εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ὑποθέσεως ἡμῶν, τὸν Πάπαν τοίνυν οὐδὲν ἄλλο ἐβεβαίου κριτὴν ἀναμάρτητον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς τὸ εἶναι αὐτὸν διορθωτὴν ἄκρον τοῦ τίνα βιβλία τῆς θείας γραφῆς εἰσὶν ἀληθῶς κανονικὰ, καὶ ποῖα βιβλία τῶν Θεολόγων εἰσὶν εὐσεβῆ, καὶ ὅμως οὔτε ἀμφοτέρου οὔτε ἑκατέρου ἐγένετό ποτε κριτὴς, ἢ διορθωτής. οὐδὲ καὶ παρά τινων τοιοῦτος νομίζεται, ἀλλὰ καὶ τοῦτο νεογενές ἐστι, καὶ τοῖς ἀρχαίοις ἄγνωστον ἦν. Ἀμβρόσιός τις Ἀνσβέρτος τοῦ ὀγδόου αἰῶνος συγγραφεὺς ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἣν ἔπεμψε πρὸς Στέφανον Πάπαν, ἥτις κεῖται ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν βιβλίων, ἅτινα συνέθετο εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, καὶ εὑρίσκονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν πατέρων ἐν τῇ ἐσχάτῃ συλλογῇ Τόμῳ δεκάτῳ τρίτῳ, ὅπου ταῦτα φησὶν, ἄρτι εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου δέκα συνέγραψα βιβλία, καὶ εἰ καὶ δοκεῖ μοι ὅτι ταῖς τῶν ἱερῶν γραφῶν μαρτυρίαις τῇ ἀληθεῖ πίστει συμφωνούσαις ἐρείδομαι, πλὴν τὴν ἐμὴν ταπείνωσιν ἐπιβλέπων, ζητῶ ἵνα τῷ ὑμετέρῳ προσέτι θεσπίσματι στερεωθῶσιν, ὅπερ οὐδένα πάρεξ ἐμοῦ ἄλλον συγγραφέα πεποιηκέναι εὑρίσκω, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐλευθερία ὑπέπεσεν ὅτι ἡ ταπείνωσις ἐλευθέρως ἑαυτὴν ὑπέκλινε. καὶ σημείωσαι ὅτι πρὸ τοῦ Ἀμβροσίου τούτου οὐδεὶς Πάπας μηδενὸς Θεολόγου βιβλία διωρθώσατο. δεύτερον, τοῦ Αὐγουστίνου τὴν διδασκαλίαν ὅσον εἰς τὸ παρὸν ῥητέον, τὴν περὶ αὐτεξουσίου καὶ χάριτος ἀπεδέξαντο οἱ Πάπαι Ἰννοκέντιος πρῶτος, Ζώσιμος, Βονιφάτιος πρῶτος, Κελεστῖνος καὶ Ὁρμίσδας, οἷς ἠκολούθησαν καὶ πολλοὶ τῶν Σχολαστικῶν, πλὴν πολλοὶ ὀνομαστοὶ καὶ σοφοὶ ἄνδρες καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ἐν ταῖς Γαλλίαις ἐλευθέρως ἀπεχώρισαν τῆς γνώμης τοῦ Αὐγουστίνου, καὶ κατ' αὐτῆς συνέγραψαν καὶ βιβλία, καὶ πάντες ἀπέθανον ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς Ἐκκλησίας μὴ κατακριθέντες διότι ἐναντιώθησαν καὶ ἀντεῖπον τῷ διορισμῷ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία οὐ παραδέχεται ταύτην τὴν γνώμην τοῦ Αὐγουστίνου, ὡς ῥηθήσεται κατωτέρω βιβλίου τρίτου κεφαλαίου δεκάτου πέμπτου Παραγράφῳ πέμπτῳ. τρίτον, Γελάσιος ὁ Πάπας κατάλογον ἐποίησε τῶν βιβλίων τῆς ἁγίας γραφῆς, καὶ ἰσχυρῶς περί τινων ὧν ἀπέβαλε διώρισεν εἰπών, πάντα τὰ τούτοις ὅμοια οὐ μόνον ἀπόβλητα, ἀλλὰ

καὶ

καὶ ἀπὸ πάσης τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐξώρισε, καὶ μετὰ τῶν συγγραφέων αὐτῶν τοῖς τε αὐτῶν ἀκολούθοις ὑπὸ ἀναθέματος ἀλύτῳ δεσμῷ εἰς τὸν αἰῶνα ὁμολογουμένως κατακελθέντα. τὰ βιβλία ταῦτα εἰσίν, ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κυρίου πρὸς Αὔγαρον, καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Αὐγάρου πρὸς τὸν Κύριον, τὸ βιβλίον τῶν ἀποστολικῶν Κανόνων, καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Ποιμένος. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι τοὺς ἀποστολικοὺς Κανόνας ἐδέχθη ἡ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος ὡς εἴρηται ἐν τῷ τόπῳ. τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Αὐγάρου καὶ τοῦ Κυρίου ἐδέχθησαν ὁ Προκόπιος, ὁ Εὐάγριος, ὁ Κεδρηνὸς καὶ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης παρὰ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ναταλει. τὸ δὲ τοῦ Ποιμένος ἐδέχθησαν μετὰ τῶν παλαιῶν Ἠλίας ὁ Κρήτης, Νικηφόρος ὁ Ξανθόπουλος, Ἀναστάσιος βιβλιοφύλαξ καὶ ἄλλοι, εἰς οὐδὲν λογισάμενοι τὰ ἐπιτίμια τοῦ Γελασίου, ἀλλὰ καὶ τῷ καταλόγῳ αὐτοῦ πολλοὶ ἀντεῖπον, ἐν οἷς καὶ Κασσιόδωρος περὶ θείας ἀναγνώσεως κεφαλαίῳ δωδεκάτῳ, καὶ Γρηγόριος ὁ Διάλογος εἰς τὸν Ἰὼβ βιβλίῳ δεκάτῳ ἐνάτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ τρίτῳ. τέταρτον, Γρηγόριος ὁ ἕβδομος ἐν τῷ αὐτοῦ λεγομένῳ Δικτάτῳ οὕτως ἀποφαίνεται, ὅπως οὐδὲν κεφάλαιον οὐδεμία βίβλος κανονικὴ νομίζηται ἄνευ τοῦ Ὅρου τοῦ Πάπα, τούτῳ συνᾴδει καὶ ὁ Καστόνιος λέγων, ὅτι πιστεύομεν ἢ ἐκ τῆς γραφῆς, ἢ παραδόσεως, ἢ Ὅρου ἐκκλησιαστικοῦ ὅλοι πιστεύομεν ὅτι πιστεύομεν ἀποκαλυφθὲν τῷ Πάπᾳ, καὶ ὅτι ὁ Πάπας αὐτὸ δέχεται ὡς κανονικόν, ἢ παραδοθὲν ἐκ θείας παραδόσεως. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, προσφερέτωσαν μάρτυρας ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων οὐ πολλούς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐντολὴν δύο ἢ τρεῖς, καὶ δεκτὸν ἡγησόμεθα τὸν Ὅρον τοῦ Γρηγορίου, ἀλλ᾽ οὐκ ἔχουσιν, ὅθεν οὐ μόνον οὐ δεχόμεθα, ἀλλὰ καὶ ὡς βλάσφημον ἀποπτυόμεθα. πέμπτον, τὸν Πάπαν Δάμασον προσφέρουσιν οἱ παπισταὶ ὅτι ἐποίησε καὶ αὐτὸς κατάλογον τῶν βιβλίων ὡς ἔχοντος τοιαύτην ἐξουσίαν τοῦ Πάπα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι τοιοῦτον ἔργον καὶ τοιαύτην ἐξουσίαν εἶχον καὶ ἄλλοι, ὁ ἔσχατος ἀποστολικὸς Κανών, ἡ ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδος, ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐν τοῖς στίχοις, Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς περὶ ὀρθοδόξου πίστεως βιβλίῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ ἐνενηκοστῷ τετάρτῳ, καὶ ἄλλοι. ἔτι ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Δαμάσου περιέχεται καὶ ἡ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου, καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου, ἀλλ᾽ ὁ Ἱερώνυμος ἐπιστολῇ ἑκατοστῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ πρὸς Δάρδανον λέγει, τὴν μὲν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν ὅτι ἡ Λατίνων Ἐκκλησία οὐ δέχεται, τὴν δὲ Ἀποκάλυψιν ὅτι ἡ γραικῶν Ἐκκλησία οὐ δέχεται, ἡμεῖς ὅμως ἑκατέραν δεχόμεθα. καὶ σημείωσαι ὅτι οὔτε οἱ Λατῖνοι πάντες, οὔτε οἱ Γραικοὶ ἐπείθοντο τῷ τοῦ Πάπα διορισμῷ. ἕκτον, ὁ Αὐγουστῖνος βιβλίῳ πρώτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ περὶ ἁμαρτιῶν ἀξίας καὶ ἀφέσεως λέγει, τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν δεχόμεθα ὡς κανονικήν, ἐπειδὴ πείθομαι τῷ ἔθει τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες καὶ ταύτην ἐν τοῖς κανονικοῖς ἔχουσιν. ἐν οἷς σημείωσαι ὅτι ὁ Αὐγουστῖνος δέχεται τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν οὐκ ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Δαμάσου, ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ ἔθους τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Αὐγουστίνου μετὰ τὴν κρίσιν τοῦ Δαμάσου ἦν εἰς πολλοὺς ἀπαράδεκτος ἡ ἐπιστολή, εἰ δὲ ὁ Πάπας εἶχεν ἐξουσίαν διορίζειν τὰ κανονικὰ βιβλία, ἐνομίζετο αἵρεσις ἡ ἀπείθεια τῆς κρίσεως τοῦ Δαμάσου. ἔπειτα ὁ Αὐγουστῖνος παραδεχθεὶς τὴν ἐπιστολὴν ἀπὸ τοῦ ἔθους τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς· οὐκ ἐνόμιζεν αἱρετικοὺς ἢ σχισματικοὺς τοὺς μὴ δεξαμένους αὐτὴν μετὰ τὴν κρίσιν τοῦ Δαμάσου. πρὸς τούτοις ὁ Αὐγουστῖνος οὐκ ἀπὸ τῆς κρίσεως τοῦ Πάπα διδάσκει δέχεσθαι τὰ κανονικὰ βιβλία, ἀλλ᾽ ἀπὸ ἄλλης αἰτίας, λέγει γὰρ χριστιανικῆς διδασκαλίας βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ ἐν ταῖς κανονικαῖς γραφαῖς τῶν καθολικῶν Ἐκκλησιῶν ταῖς πλείοσιν ἀκολουθείτω αἵτινες ἀληθῶς εἰσὶν αἱ θρόνους ἀποστολικοὺς καὶ ἐπιστολὰς λαβεῖν ἀξιωθεῖσαι, κρατήσει λοιπὸν τοῦτον τὸν τρόπον ἐν ταῖς κανονικαῖς γραφαῖς δηλαδὴ ἅσπερ πᾶσαι αἱ καθολικαὶ Ἐκκλησίαι ἀποδέχονται, προτιμήσει ἐκείνων, ἅσπερ ἀποδέχονται τινές, ἐν αἷς δὲ πᾶσαι οὐκ ἀποδέχονται, προτιμήσει ἐκείνας ἃς παραδέχονται αἱ πλείονες καὶ δεινότεραι Ἐκκλησίαι τῶν κρατουμένων παρὰ τὴν ἐλάττονα ἐξουσίαν ἐχουσῶν. εἰ δὲ εὕρῃ ἄλλας ἐκ τῶν πλειόνων, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν μειζόνων κρατουμένας (εἰ καὶ τοῦτο εὑρεθῆναι εὐκόλως οὐχ οἷόν τε) πάσας εἶναι ἰσοτίμους. ἐν τούτοις σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὁ Αὐγουστῖνος πρὸς τοῖς ἄλλοις περὶ ὧν ἐνταῦθα διαλαμβάνει οὐκ ἔγνω τινὰ κατάλογον παπικὸν τῆς ἱερᾶς γραφῆς παντάπασιν ἄπταιστον, ᾧ οὐκ ἐξῆν ἀντιλέγειν. δεύτερον, ὅτι οὐκ εἶπε τὸ κῦρος τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐκ θείας ἀποκαλύψεως ἔνθεον καὶ ἄπταιστον, τῶν δὲ λοιπῶν εἶναι σφαλερὸν καὶ ἁπλῶς ἀνθρώπινον. τρίτον, ὅτι ἰσότιμον ἐνόμιζε τὸ κῦρος τῶν ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν αἷς καὶ ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία συναριθμεῖται, καὶ τὰ ἑξῆς, ἅτινα φανερὰ ὄντα, οὐδεῖται ἑρμηνείας. δῆλον οὖν καὶ ἐκ τούτων ὅτι ἐπειδὴ οἱ πάντες τοὺς διορισμοὺς τοῦ Γελασίου καὶ τοῦ Δαμάσου, καὶ προσέτι τὰς ἀποδοχὰς καὶ βεβαιότητας Ἰννοκεντίου, Ζωσίμου, Βονιφατίου, Κελεστίνου, Ὁρμίσδου καὶ Γρηγορίου τῶν Παπῶν οὐ μόνον οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ καὶ μάλιστα ἅγιοι ἔγκριτοι καὶ πολλαὶ Ἐκκλησίαι ἀντεῖπον. συμπεραίνομεν ἀναγκαίως ὅτι τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης οὐκ ἐνόμιζον οἱ ἀρχαῖοι ἔγκριτοι πατέρες καὶ ἡ Δυτικὴ καὶ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἀναμάρτητον, κἂν καὶ ὡς Ἀρχιερεὺς ἀπὸ καθέδρας καὶ μετὰ ἐπιτιμίου ἀναθέματος ἀπεφαίνετο. ἴδε καὶ ἀνωτέρω βιβλίου πρώτου κεφάλαιον δέκατον τέταρτον.

Καὶ δεύτερόν γε ὧδ᾽ ἔληξε βιβλίον.

ΔΟΣΙΘΕΟΥ

ΠΑΤΡΙΆΡΧΟΥ ἹΕΡΟΣΟΛΎΜΩΝ

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ἘΝ ἹΕΡΟΣΟΛΎΜΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΥΣΆΝΤΩΝ

ΒΙΒΛΊΟΝ Γ΄. ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ διαιρέσεως τῆς ἱερωσύνης, καὶ τοῦ εἴδους τῆς ἐνεργείας ἑκάστης διαιρέσεως, καθ' ἃς οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Βασιλεῖς ἱερεῖς λέγονται.

ιπλῆ ἐστὶν ἡ τῆς ἀληθείας ἱερωσύνη, ἡ μία ἐστὶν ἡ μυστηριακὴ ἡ διακονοῦσα εἰς τὰ λοιπὰ ἑπτὰ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας μυστήρια, ὡς οὖσα τοῦ παναγίου Πνεύματος ὄργανον, ἥτις καὶ διαφορὰς ἔχει ἐν αὐτῇ, οὐκ ἀπὸ διαιρέσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῶν βαθμῶν, Ἐπισκόπου δηλονότι, ἱερέως καὶ τῶν λοιπῶν. ἡ δευτέρα δὲ ἱερωσύνη ἐστὶν ἐκείνη ἣν ἕκαστος Χριστιανὸς ὀρθόδοξος μάλιστα μετὰ τὸ βάπτισμα λαμβάνει, καὶ ἐστὶ διπλῆ, ἡ πρώτη ἐστὶ καθ' ἣν ὁ Χριστιανὸς ἀγαθοεργεῖ, ἀγαθοποιεῖ καὶ ὅλος ὅλον ἑαυτὸν ἱερουργεῖ καὶ προσφέρει τῷ Θεῷ θυσίαν δεκτὴν καὶ εὐάρεστον, καὶ γίνεται Χριστοῦ εὐωδία, καὶ πληροῖ εἰς ἑαυτὸν τὸ εἰρημένον εἰς τὸ Ἆσμα τῶν ᾀσμάτων, Μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σου, καθ' ὃ καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰσαὰκ ἔλεγε περὶ τοῦ Ἰακώβ. ἡ ὀσμὴ τοῦ υἱοῦ μου ὡς ὀσμὴ ἀγροῦ πλήρους, ὃν εὐλόγησεν ὁ Κύριος, σημαίνων τὴν ἄκραν θεοσέβειαν καὶ ἀρετὴν ἣν εἶχεν ὁ ἀσκητὴς Ἰακώβ, δι' ὃ καὶ νοῦς ὁρῶν τὸν Θεὸν ὠνομάσθη παρὰ Θεοῦ. ἡ δευτέρα ἐστὶ καθ' ἣν ἕκαστος Χριστιανὸς ἔχει χρέος σπουδάζειν κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς ἣν ὁ Χριστὸς δέδωκεν αὐτῷ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πλησίον, καὶ γίνεται Θεοῦ διάκονος, ἐπιστρέφων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ πλάνης, καὶ ἔστιν ἱερεὺς κατὰ τὸ εἰρημένον εἰς τὴν ἱερὰν Ἀποκάλυψιν, καὶ ἐποίησας αὐτοὺς Βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς. καθ' ὃν τρόπον ὁ μακάριος Πέτρος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς ἐξέλαβε τὴν Προφητείαν τοῦ Ἰωήλ. εἰσὶ δὲ καθ' ὑπέρτερον καὶ ἀσύγκριτον λόγον οἱ Βασιλεῖς πιστοὶ ἱερεῖς, ὡς δυνάμενοι βοηθεῖν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἄνθρωπον, καὶ βεβαιοῖ τὸν λόγον ἡμῶν τοῦτον πολλά, ἅπερ λέξομεν εἰς τὴν παροῦσαν ἱστορίαν, καὶ μάλιστα κατὰ τὸ παρὸν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὅστις ἐπιὼν τινὰς τῶν Ἐπισκόπων, φιλοφρονούμενος ἔλεγεν, ὅτι εἰμὶ καὶ ἐγὼ ὥσπερ Ἐπίσκοπος. καὶ ἡμεῖς μὲν ἐστὲ Ἐπίσκοποι τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, ἐποικοδομοῦντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν. ἐγὼ δέ εἰμι Ἐπίσκοπος τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἔξω καὶ τοῦ ἔσω, τοῦ μὲν ἔξω, ὅτι φροντίζω περὶ παιδαγωγίαν καὶ ὀρθὸν βίον τοῦ ἔξω ἀνθρώπου, καὶ γὰρ οὐδὲ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορῶ, τοῦ δὲ ἔσω, ἐπειδὴ συνεργός εἰμι ὑμῖν περὶ βεβαίωσιν καὶ αὔξησιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, συνεποικοδομῶν ἐπὶ τούτῳ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, καθὼς τυχὸν Ἀρχιερεὺς ἦν οὐ μόνον ὁ Ἀαρὼν διδάσκων τὸν Νόμον, καὶ διακονῶν τοῖς ἐν τῇ Σκηνῇ, ἀλλὰ καὶ ὁ Μωϋσῆς Ἀρχιερεύς, καθ' ἕτερον τρόπον διατάττων τὸν Νόμον, καὶ παιδαγωγῶν τὸν λαὸν ἀκούειν λόγια Θεοῦ ζῶντα, καὶ ζῆν καὶ εἶναι καὶ κινεῖσθαι ἐν αὐτοῖς. οὕτω καὶ ἐπὶ Δαυὶδ καὶ Σολομῶντος, καὶ Ἰωσίου ἐνήργουν οἱ ἱερεῖς τὰ τῆς νομικῆς ἱερωσύνης, καὶ μόνοι εἰσήρχοντο εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ καταπετάσματος καὶ ἐθυμίων. ἀλλὰ καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι Βασιλεῖς τοῦ Ἰσραὴλ ἀξιάγαστοι ὄντες, καὶ κατ' ἐπίγνωσιν ἔχοντες Θεοῦ ζῆλον, ἐκήρυττον πολυτρόπως

τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ ποικίλως νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐφρόντιζον διὰ τὴν θεοσέβειαν τοῦ λαοῦ, ἱερεῖς καὶ αὐτοὶ γινόμενοι κατὰ ἀποστολικὸν ἀξίωμα τῷ Θεῷ.

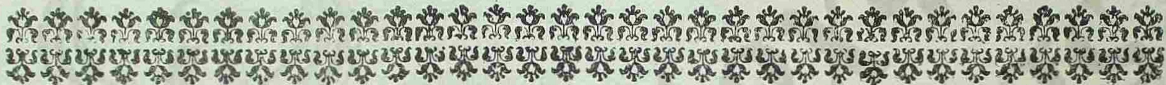
ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ Ε΄.

Ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ καθὸ βασιλεὺς ὀρθόδοξος, καὶ κατὰ ἄλλους εἰκοσιτέσσαρας τρόπους Ἐπίσκοπος ἦν.

Καὶ βεβαιότατα Ἐπίσκοπος ὡς ἀληθῶς ἦν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καθὼς εἴπομεν ἀνωτέρω βιβλίῳ δευτέρῳ καὶ εἰκοσιτέσσαρσιν ἄλλοις τρόποις, πρῶτον, ὅτι πρῶτος τὸ προσκυνητὸν σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἔβαλεν εἰς τὴν σημαίαν, ἤτοι εἰς τὸ φλάμπουρον αὐτοῦ, ἵνα ἴδῃ πᾶσα σὰρξ ὑψούμενον τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. δεύτερον, κατέλυσε τοὺς τυράννους τοὺς νυκτὸς καὶ ἡμέρας κινοῦντας διωγμὸν ἔσχατον κατὰ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ, καὶ τοὺς φυλακωμένους Χριστιανοὺς ἠλευθέρωσε. τρίτον, ὅτι τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν κατέλυσε καὶ συνέτριψε. τέταρτον, εἴδωλα πλέον μὴ ἀναστηλοῦσθαι μήτε τιμᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἀθλίων ἀνθρώπων ὥρισε. πέμπτον, μὴ γίνεσθαι τοῦ λοιποῦ μήτε κρυφὰς τελετὰς τῶν ἀσεβῶν, καθὼς ἦσαν τὰ ἐν Ἐλευσίνῃ πανασελγῆ μυστήρια, καὶ ἄλλαι τοιαῦται ἀθέμιτοι βδελυρίαι. ἕκτον, μὴ γίνεσθαι μονομαχίας καὶ ἐκχέεσθαι αἵματα ἄδικα μολύνοντα τὰς πόλεις καὶ χώρας. ἕβδομον, μὴ γίνεσθαι θεραπείας εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ τὴν κατάβασιν τοῦ Νείλου καὶ ἀλλαχοῦ μετὰ ἐκτεθηλυμμένων ἔργων τῷ δαίμονι, τὸν δὲ πῆχυν τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τίθεσθαι καὶ μὴ ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Σαράπιδος. ὄγδοον, τοὺς Νόμους μὴ τιμωρεῖσθαι τὰς ἀτέκνους διὰ τὴν ἀτεκνίαν, ἀλλ' εἰ ἔστιν ἡ ἀτεκνία ὑπὸ ἀσθενείας φύσεως, ἐλεεῖσθαι τὰς ἀτέκνους, εἰ δὲ ἐστὶ διὰ παρθενίαν, ἢ ζωὴν καθαρωτέραν, τιμᾶσθαι αὐτὰς ὡς ὅλαι αἱ ἱερωμέναι τῷ Θεῷ. ἔνατον, ἕκαστον ἄνθρωπον ἔχειν ἐξουσίαν καὶ θέλημα ποιεῖν διαθήκην εἰς τὰ πράγματα αὐτοῦ χωρὶς τοῦ ἐμποδίζεσθαι ὑπὸ τῶν Νόμων τῶν λεγόντων ζητεῖν τὸ δημόσιον μέρος. δέκατον, ἔπαυσε τὰς εἰδωλικὰς θυσίας καὶ πανηγύρεις, καὶ ἐφανέρωσε τοὺς φόνους καὶ ἀσελγείας οὓς ἔπραττον οἱ εἰδωλολάτραι εἰς κρυφοὺς καὶ σκοτεινοὺς τόπους εἰς αἰσχύνην τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ ἐποίησε βατὰ τὰ ἄδυτα τῶν εἰδωλικῶν Ναῶν, καὶ μετέβαλε τὰ ἀγγεῖα τῶν θυσιῶν εἰς χρῆσιν τῶν δημοσίων, καὶ κατέπαυσε πᾶσαν θεραπείαν δαιμονικήν, καὶ αὐλοὺς καὶ τύμπανα, καὶ χοροὺς δαιμονικούς, καὶ μέθας, καὶ νάρθηκας, καὶ αἰγίδα τοῦ Διονύσου, καὶ πόρνας τῆς Ἀφροδίτης. καὶ σφαγὰς ἀνθρώπων εἰς τοὺς δαίμονας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. ἑνδέκατον, ἔκλεισε τοὺς Ναοὺς τῶν εἰδώλων, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς κατέστρεψε, καὶ τὰ περιβόητα εἴδωλα καὶ ἑλληνικὰ ἀφιερώματα, ἤγουν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, καὶ τῶν Μουσῶν τῶν Ἑλικωνιάδων, καὶ τοὺς ἐν Δελφοῖς τρίποδας, καὶ τὸν περιβόητον τοῦ Πανός, ὃ ὁ Λακεδαιμόνιος Παυσανίας καὶ αἱ πόλεις τῶν Ἑλλήνων αὐτῷ ἀνέθηκαν ὅτε κατέστρεψαν τὸν Ἀρταξέρξην, συνέτριψε, καὶ ἀκολούθως κατηδάφισε καὶ τὰ λεγόμενα ἱερὰ τοῦ ἐν Δελφοῖς Πυθίου, καὶ τοῦ Σμινθίου τοῦ Δελφικοῦ, τοῦ Ἑλικωνικοῦ, τοῦ Χίου Ἀπόλλωνος, τῆς Ἥρας εἰς τὴν Λίνδον καὶ Σάμον, τῆς Ἀφροδίτης τὰ σεβάσματα εἰς τὴν Πάφον, εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ εἰς τὴν Φοινίκην περὶ τὸ Λιβάνιον ὄρος, καὶ ἐν Ἀφάκοις, καὶ Ἄδωνιν τὸν ποταμόν, τοῦ Ἄμμωνος ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὸ ἐν Αἰγαῖς τῆς Κιλικίας Ἀσκληπιοῦ, καὶ τὰ ἐν Δωδώνῃ καὶ Δελφοῖς χρηστήρια, καὶ τὸν ἐν Ἀθήναις τῆς Ἀθηνᾶς εἰς Ἐκκλησίαν μετέβαλε, καὶ ἄλλα μυρία. δωδέκατον, Ἐκκλησίας πολλὰς ᾠκοδόμησε μετὰ βασιλικῶν δαπανῶν, καὶ ἐστόλισεν αὐτὰς μετὰ ἀναθημάτων χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν καὶ χρυσοϋφάντων, καὶ διαχρύσων καὶ λιθοκολλήτων καὶ διὰ μαργάρων παντὸς θαυμασμοῦ ἀξίων. δέκατον τρίτον, ἐτίμησεν αὐτὰς μετὰ πλήθους Ἱερέων καὶ Κληρικῶν. δέκατον τέταρτον, συνέστησεν αὐτὰς μετὰ πλήθους προσόδων καὶ σιτηρεσίων ἀξιολόγων. δέκατον πέμπτον, τοὺς Κληρικοὺς ἠλευθέρωσεν ἀπὸ παντὸς δημοσίου τελέσματος καὶ λειτουργήματος. δέκατον ἕκτον, βιβλία τῆς ἁγίας γραφῆς ἔγραψε πάμπολλα καὶ ἔδωκε ταῖς Ἐκκλησίαις εἰς ἀνάγνωσιν. δέκατον ἕβδομον, ἐκαθάρισε τοὺς ἁγίους τόπους ἀπὸ τῶν εἰδώλων, καὶ ἀνέστησε Ναοὺς τῷ Θεῷ, καὶ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐτίμησε μετὰ Ξενώνων καὶ Πτωχοτροφείων, καὶ Γηροτροφείων, καὶ Νοσοκομείων, καὶ μὴ δύνασθαι τινὰ Ἄρχοντα συλλέγειν, ἢ ἀντιπράττειν. δέκατον ὄγδοον, τοὺς Κληρικοὺς κρίνεσθαι ἐθέσπισεν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ οὐκ εἰς πολιτικὸν Ἄρχοντα. δέκατον ἔνατον, Ἑβραῖος δοῦλον Χριστιανὸν εἰ λάβῃ, μὴ δύνασθαι ἔχειν αὐτόν, καὶ ἂν αὐτὸν περιτέμῃ, ἀποκτένεσθαι, ἀλλὰ καὶ Ἑβραῖον μὴ δύνασθαι δοῦλον ἐθνικὸν ἔχειν, καὶ εἰ λάβῃ, εἶναι δημόσιον. εἰκοστόν, ἐποίησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀλλαχοῦ Διδασκαλεῖα διὰ μάθησιν τῶν ἁγίων γραφῶν, καὶ συνεστήσατο αὐτὰ μετὰ σιτηρεσίων. εἰκοστὸν πρῶτον, τῶν πτωχῶν καὶ χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐποίησε σιτηρέσια καὶ ἄλλας τακτὰς ἐλεημοσύνας. εἰκοστὸν δεύτερον, τὴν Κυριακὴν ἐτίμησε μετὰ ἀργίας κοσμικῶν ἔργων καὶ φωταγωγίας καὶ λυχναψίας καὶ ὕμνους, καὶ κοινὰς δοξολογίας, καὶ τὰς πασχαλίους δύο ἑβδομάδας ἀπράκτους ἐποίησε. εἰκοστὸν τρίτον, τὰς ἡμέρας μὴ ἀπὸ τῶν Πλανητῶν ὥρισεν ὀνομάζεσθαι, ἀλλὰ κατὰ τὴν γραφήν, πρώτην, δευτέραν, τρίτην καὶ ἑξῆς. εἰκοστὸν

τέταρτον

τέταρτον, τῷ Σταυρῷ μηκέτι τινὰς καταδικάζεσθαι ἐκέλευσεν. εἰκοστὸν πέμπτον, περὶ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως Σύνοδον ἤθροισεν ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Μιλτιάδου Ἐπισκόπου Ῥωμαίων· καὶ δευτέραν πάλιν ἐν Ἀρεταλισίων πόλει ὑπὲρ εἰρήνης Γαλλικῶν καὶ Ἀφρικανῶν Ἐπισκόπων, τρίτην δὲ μετὰ πολλῶν ἀναλωμάτων καὶ φροντίδων ἐκρότησε τὴν Οἰκουμενικὴν ἐν Νικαίᾳ, βεβαιώσας τὸ Ὁμοούσιον τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα, καὶ Κανόνας ἀναγκαίους ἐκθέμενος διὰ αὐτῆς τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἧς Συνόδου ἐν μέσῳ ὥσπερ Θεὸς θέσει ἐν μέσῳ θεῶν χάριτι τῶν Ἐπισκόπων ἐκάθητο, συμβιβάζων καὶ ἐπαλείφων αὐτοὺς πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῶν οὐρανίων δογμάτων. εἰκοστὸν ἕκτον, ἐθέσπισεν ἵνα οἱ Ὅροι τῶν ἁγίων πατέρων ἔχωσι τὸ κῦρος πάντοτε, καὶ πανταχοῦ. εἰκοστὸν ἕβδομον, κατὰ Περσῶν πόλεμον μέγαν ἤγειρε, διότι ἐβασάνιζε τοὺς ἐκεῖσε Χριστιανοὺς ὁ Περσάρχης, καὶ κατεσκεύασε καὶ ἐκεῖ εἰρήνην εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ὅθεν εἰς τοὺς καιροὺς αὐτοῦ Ἴβηρες, Ἰνδοὶ καὶ ἄλλα ἔθνη, λαοί, φυλαὶ καὶ γλῶσσαι ἐχριστιάνισαν. ἔχων δὲ σὺ τὸν Κανόνα τοῦτον, ἰδὲ ἐφεξῆς Θεοδοσίους, Μαρκιανόν, Ἰουστῖνον, Ἰουστινιανόν, Πωγωνάτον καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Βασιλέων, καὶ μάθε ποῖοι ἐφάνησαν μιμηταὶ τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ διὰ αὐτοῦ τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ὧν ἔπραξεν ὁ μέγας Θεοδόσιος ἐν ἀρχῇ τῆς Βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Εἰς Θράκην καὶ Μακεδονίαν καὶ Ἰλλυρικόν, καὶ ἁπλῶς εἰς τὴν Δύσιν ἐκράτει ἡ ὀρθόδοξος πίστις τοῦ Ὁμοουσίου, εἰς δὲ τὴν Ἀνατολὴν μόνον εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων ἦν ἡ πίστις τοῦ Ὁμοουσίου, ὡς ὁ Σωζόμενος βιβλίῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ δευτέρῳ μαρτυρεῖ, τὰ δὲ λοιπὰ Πατριαρχεῖα ἦσαν συγκεχυμένα. τοῦ Γρατιανοῦ ὅμως ποιήσαντος νόμον ἵν' ἕκαστος πιστεύῃ ὡς θέλει, οἱ Μακεδονιανοὶ οἱ προποιήσαντες συνθήκας μετὰ τοῦ Ῥώμης Λιβερίου, μετὰ τῶν εἰς τὴν δύσιν Ἐπισκόπων, καὶ μετὰ τῆς εἰς Σικελίαν Συνόδου ἵνα πιστεύωσιν εἰς τὸ Ὁμοούσιον, εὑρόντες καιρόν, ἐποίησαν Σύνοδον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Καρίας, καὶ ἀφῆκαν μὲν τὸ Ὁμοούσιον, εἶπον δὲ πάλιν τὸ κατ' οὐσίαν ὅμοιον. τῶν δὲ Ἀρχιερέων τῶν ὄντων ὑπὸ τοῦ Οὐάλεντος ἐξωρισμένων καὶ ἐλευθερωθέντων, καὶ ἄλλους Ἐπισκόπους εἰς τοὺς θρόνους αὐτῶν εὑρόντων, οἱ πλείονες καὶ Εὐλάλιος ὁ Ἀμασείας οὐκ ἐζήτησαν τοὺς θρόνους αὐτῶν διὰ τὸ καλὸν τῆς εἰρήνης. ἀλλ' ὁ μέγας Θεοδόσιος βασιλεύσας, καὶ βαπτισθεὶς ὑπὸ Ἀχολίου τοῦ Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν Κεδρηνόν, ἀπέστειλε Νόμον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διαγορεύοντα ὅτι μόνη ἡ πίστις ἐστὶν ὀρθόδοξος, ἣν παρέδωκε Ῥωμαίοις ὁ ἅγιος Πέτρος, ἣν τό γε νῦν ἔχον κρατεῖ ὁ Ῥώμης Δάμασος, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Πέτρος. διατοῦτο ὅσοι συμφωνοῦσιν ἐκείνοις, καὶ ὁμολογοῦσιν ἰσότιμον τὴν Τριάδα, τούτους εἶναι καὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τέκνα· ὅσοι δ' ἄλλως φρονοῦσι, τούτους ὡς ὄντας Αἱρετικοὺς δέχεσθαι τιμωρίας. καὶ ἰδὲ ταῦτα ἐν τῷ τετάρτῳ κεφαλαίῳ τοῦ ἑβδόμου βιβλίου τοῦ Ἑρμείου.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ διατὶ εἴρηται Ἀναστασία ὃν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἔκτισε Ναόν, καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ προφητείας αὐτοῦ, καὶ περὶ ὧν εἶχον Ναῶν οἱ Αἱρετικοί, καὶ ὧν ἔδωσεν ὁ Θεολόγος τοῖς ὀρθοδόξοις, καὶ παρὰ τίνων μετετέθη εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, καὶ περὶ τῆς ἀπαρεσκείας τῶν ἀπ' Αἰγύπτου Ἐπισκόπων τῇ μεταθέσει αὐτοῦ, καὶ τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ, καὶ προβιβασμοῦ τοῦ Νεκταρίου, καὶ περὶ τοῦ κυνικοῦ Μαξίμου.

Διὰ τὴν ἀπάτην ἣν ἔπαθεν ὁ Κωνστάντιος, καὶ τὴν Αἵρεσιν τοῦ Οὐάλεντος, μόνην τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν εἶχον οἱ ὀρθόδοξοι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀναστασία δὲ εἴρηται ἢ διότι ἐκεῖ ὁ μέγας Γρηγόριος ἀνέστησε πεσοῦσάν πως τὴν ὀρθοδοξίαν τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἢ διότι γυνὴ ἐγκυμονοῦσα, πεσοῦσα ἀπὸ ὕψους καὶ ἀποθανοῦσα, διὰ εὐχῆς τῶν πιστῶν εἰς ἐκείνην τὴν Ἐκκλησίαν γενομένης, ἀνέστη, ἢ καὶ διότι παράδοξά τινα θαύματα ἐγίνοντο ἐκεῖ ἐξ ἐπιφανείας τῆς Θεοτόκου λέγει ὁ Θεοφάνης, τὰς δὲ ἄλλας πάσας εἶχον οἱ Ἀρειανοί, ὧν Ἐπίσκοπος ἦν ὁ μετὰ Εὐδόξιον Δημόφιλος. ἐλθὼν οὖν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ μέγας Θεοδόσιος, εἶπε τῷ Δημοφίλῳ, ἢ κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν εἶναι τοὺς λαοὺς εἰς ὁμόνοιαν, ἢ αὐτὸν φυγεῖν ἀπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν. καὶ παραχωρήσαντος ἐκείνου, καὶ ἐκκλησιάζοντος ἔξω τειχῶν μετὰ καὶ Λουκίου τοῦ γεγονότος Ἀλεξανδρείας, καὶ τῶν λοιπῶν

Ἀρειανῶν· οἱ τεσσαράκοντα χρόνους τοὺς εὐκτηρίους κατέχοντες οὗτοι ἐδιώχθησαν. τότε ἔδωκεν ὁ Βασιλεὺς τὰς Ἐκκλησίας πάσας τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ Θεολόγῳ Γρηγορίῳ. ὅντινα ὁ Θεὸς ἔπεμψεν ἀπὸ τῆς Καππαδοκίας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τῷ καιρῷ τῆς ἐπικρατείας τῶν Αἱρετικῶν, καὶ ἐπειδὴ οὐκ εἶχον οἱ ὀρθόδοξοι κἂν μίαν Ἐκκλησίαν, αὐτὸς μετέφερον οἰκίαν τινὰ εἰς εὐκτήριον, ὃν ὠνόμασεν Ἀναστασίαν ὡς εἴρηται, καὶ ἐκεῖ εἶχε τὴν παλαίστραν τῶν ἀγώνων αὐτοῦ κατὰ τῶν Αἱρέσεων ὑπὲρ τῆς καθολικῆς πίστεως. ἀθέας οὖν δραξάμενος, ὅσους κόπους καὶ ἀγῶνας ἐποίησε διὰ τὴν εὐσέβειαν τίς ἱκανὸς αὐτοὺς εἰπεῖν, ἢ γράψαι; ἀρκεῖ ὁ κοινὸς ᾀδόμενος λόγος, ὅτι χιλίας Ἐκκλησίας ηὗρεν Ἀρειανῶν, καὶ μήτε μίαν ὀρθόδοξον, καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἦσαν χίλιαι καὶ μία τῶν Χριστιανῶν, καὶ οὐδεμία τῶν Ἀρειανῶν. σημείωσαι δὲ ὅτι εὑρέθησαν γράμματα εἰς τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐπὶ Βασιλέως τοῦ Μακεδόνος λέγοντα, ὁ Ναὸς οὗτος ἀνακαινισθήσεται εἰς κάλλος καὶ μέγεθος. ὅθεν ὁ Μαρκιανὸς ἔκτισεν αὐτόν, ὁ δὲ Μακεδὼν Βασίλειος ἐσκέπασεν αὐτὸν μετὰ χρυσοῦ ὀρόφου. ὅτε δὲ ἠβουλήθη ὁ μέγας Θεοδόσιος ἀθροῖσαι τὴν δευτέραν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἦλθον ὁ Ἀντιοχείας Μελέτιος μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν πρότερον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἰδὼν τὸν Ναζιανζηνὸν τοιοῦτον ἀξιάγαστον ἄνθρωπον, μετατίθησιν εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως, ὕστερον δὲ ἐλθόντες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Μακεδόνες Ἐπίσκοποι, ἀποθανόντος καὶ τοῦ θείου Μελετίου, ἐψιθύριζον κατὰ τοῦ Γρηγορίου, προβαλλόμενοι Κανόνα ἐμποδίζοντα τὴν μετάθεσιν, καὶ μάλιστα φιλοσόφῳ τινὶ κυνικῷ τοὔνομα Μαξίμῳ προχειροτονηθέντι ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας Πέτρου, καί τ' ἄλλως δὲ ὑπὸ τοῦ Τιμοθέου Ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐβοήθουν οἱ περὶ τοὺς Αἰγυπτίους. οἱ δὲ Ἀνατολικοὶ Καππάδοκες, καὶ οἱ τῆς Ἀρμενίας καὶ Συρίας Ἐπίσκοποι ἰδόντες τὸ τοιοῦτον ἄτοπον, ἐκκλησίαζον μετὰ τοῦ Γρηγορίου, καὶ διεκρίνοντο ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων. ὁ οὖν Γρηγόριος ὡς καὶ πάντοτε ἐφρόντιζε περὶ τοῦ κοινοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ οὐ περὶ ἑαυτοῦ, ἔπαυσε τὰς ἔριδας, ἐπειδὴ ἐποίησε παραίτησιν, καὶ ὁμιλήσας τὸν συντακτήριον λόγον ἐνώπιον τῶν πατέρων, ἀποδημεῖ εἰς τὰ ἴδια, ὅπου καθεζόμενος εἰς ἀγρὸν ἴδιον, ὡς ἀπὸ κάστρου ἠγωνίζετο κατὰ τῶν πέριξ Αἱρετικῶν, καὶ μάλιστα τοῦ Εὐνομίου καὶ Ἀπολιναρίου καὶ τῶν Πνευματομάχων, οἳ ἤκμαζον τότε. καὶ ἴδε περὶ τούτων τὸν Θεοδώρητον, Σωκράτη καὶ Σωζόμενον. ἐστάθη δὲ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔτη δέκα κατὰ τὸν Κεδρηνόν, ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς Κληδόνιον, δοκεῖ ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ συνθεὶς τὸ Σύμβολον τῆς δευτέρας Συνόδου. ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἄθροισιν τῆς Συνόδου ὁ μὲν Γρηγόριος παρῃτήσατο, ὁ Νεκτάριος δὲ προεβλήθη Κωνσταντινουπόλεως, τῶν περὶ τῶν Συνόδων ἱστορούντων τινὲς λέγουσιν ὅτι ἦν ὁ Γρηγόριος εἰς αὐτὴν τὴν Σύνοδον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τινὲς ὅτι ἦν ὁ Νεκτάριος. τὸν κυνικὸν ὅμως Μάξιμον ἡ Σύνοδος καθῄρηκεν οὕτως, ὥστε μήτε λέγεσθαι αὐτὸν παντελῶς Ἐπίσκοπον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Ὅτι τὸ μὴ ἐξεῖναι καταλείψαντα τὴν ἰδίαν Ἐπαρχίαν καὶ ἑτέρᾳ ἐπιπηδᾶν εἶπεν ὁ Κανὼν περὶ ἐπιβατικῆς μεταθέσεως, ἀλλ' οὐ περὶ ἀναγκαίας μεταθέσεως.

Σημείωσαι ὅτι ὁ Ἀντιοχείας Μελέτιος, καὶ οἱ τότε Ἐπίσκοποι οἱ μεταθέντες τὸν ἅγιον Γρηγόριον εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὸν Κανόνα τὸν κωλύοντα τὴν μετάθεσιν ἐγίνωσκον ὅτι ἐποίησαν αὐτὸν οἱ πατέρες διὰ τοὺς ὑπερηφάνους, τοὺς διὰ κενοδοξίαν πηδῶντας ἀπὸ θρόνου εἰς θρόνον, καθὼς ἦσαν τὸ παλαιὸν πολλοὶ τοιοῦτοι Αἱρετικοί, οἳ ὑπεκρίνοντο εὐσέβειαν, καὶ δεχόμενοι ὡς ὀρθόδοξοι, ἐπλάνων τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. οὐ μὴν ὁ Κανὼν ἐμποδίζει καὶ τὰ οἰκονομικῶς καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Ἐκκλησίας κινούμενα, διὰ τοῦτο εἶπον τινὲς γλαφυρώτερον, ὅτι ὁ Κανὼν τὴν μετάβασιν τὴν οὖσαν ἐπιβατικὴν δηλονότι, καὶ οὐ τὴν μετάθεσιν τὴν οὖσαν διὰ χρείαν ἀναγκαίαν ἐκώλυσεν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ μεταθέσεως Ἐπισκόπων, καὶ παρ' ἐνορίαν χειροτονιῶν, καὶ περὶ προβλήματος Ἰωάννου Ἐζεροῦ, καὶ ἀποκρίσεως συνοδικῆς Μανουήλ.

Ἐγένετο μετάθεσις Ἐπισκόπων εὐσεβῶν. ὁ μέγας Εὐστάθιος μετετέθη ἀπὸ Βεῤῥοίας τῆς Συρίας εἰς Ἀντιόχειαν. ὁ θεῖος Μελέτιος ἀπὸ Σεβαστείας εἰς Βέῤῥοιαν, ἔπειτα εἰς Ἀντιόχειαν. ἐπὶ Μαρκιανοῦ ὁ Πρόκλος ἀπὸ Κυζίκου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐν ᾗ συνῄνεσε καὶ Κελεστῖνος ὁ Ῥώμης, ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος καὶ ὁ Ἰωάννης Ἀντιοχείας. ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τῆς Μαμαίας τὸν Ἐπίσκοπον Φλαβιάδος (ἥτις ἐστὶν ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Ἀνάβαρζαν) Ἀλέξανδρον, ὁ Ἱεροσολύμων μετέθηκεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

Νικη-

Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς κοινῇ ψήφῳ καὶ διὰ χρυσοβούλλου αὐτοῦ Εὐστράτιον Ἐπίσκοπον τῆς αὐτῆς Φλαυϊάδος ἐποίησε χειροτονηθῆναι Πατριάρχην Ἀντιοχείας. ἐπὶ Ἀρτεμίου ὁ μέγας Γερμανὸς μετετέθη εἰς Κωνσταντινούπολιν. ἐπὶ Βασιλείου τοῦ πορφυρογεννήτου κατὰ τὴν ἀποστασίαν τοῦ Σκληροῦ λέγει ὁ Σεβαστείας Θεόδωρος (ὁ γράψας τὸ χρονικὸν τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου) ὅτι Ἀγάπιος Ἀρχιεπίσκοπος Σελευκείας τῆς Πιερίας μετετέθη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας. ὁ Τραπεζοῦντος Ἄνθιμος ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ μετετέθη εἰς Κωνσταντινούπολιν. ὁ Διοσπόλεως Μάξιμος μετετέθη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς πόλεως τῆς ἁγίας. Πέτρος ὁ μογγὸς ἀπὸ τῶν Εὐχαΐτων εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας. Ἰωάννης ἀπὸ Γόρδης τῆς Λυδίας μετετέθη εἰς Πλωτινούπολιν, ἤγουν Προικόννησον. ὁ Θεοσέβιος ἀπὸ Ἀπαμείας τῆς Βιθυνίας μετετέθη εἰς Εὐδοξιούπολιν, ἤτοι Σηλυβρίαν. Ἰωάννης ὁ Μαΐουμας ἐπὶ Λέοντος καὶ Φωτίου Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐγένετο. ἐπὶ τοῦ Πορφυρογεννήτου ὁ Σεβαστείας Θεοφύλακτος μετετέθη εἰς Ῥωσίαν. ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ὁ Καισαρείας τῆς Φιλίππου Σάββας ἐγένετο Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ὅστις ἦλθε καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ συνελειτούργησε τῷ Πατριάρχῃ Νικολάῳ, καὶ ἐδόθη αὐτῷ καὶ ἡ Μαρώνεια διὰ στηρέσιον (ὡς καὶ Νικηφόρος Μητροπολίτης Γάγγρας ἡγούμενος γεγονὼς τοῦ Κοσμιδίου, ἔλαβεν ὡς σχολάζων τὴν Ἄμαστριν, καὶ ὁ Λεοντοπόλεως ὡς σχολάζων τὴν Ἀρκαδιούπολιν, καὶ ὁ Ἀξιουπόλεως σχολάζων, ἔλαβε τὴν Ἄβυδον, εἶτα τὴν Ἄπρω) ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Νικόλαος ὁ Μουζάλων σχολάζων, καὶ ἡγουμενεύων τῆς μονῆς τοῦ Κοσμιδίου χρόνους τριάκοντα καὶ ἓξ γέγονε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. ὁ Ἱεροσολύμων Θεοδόσιος, ἢ Δοσίθεος μετετέθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ διὰ τὸ σχίσμα καταβιβασθεὶς, μετὰ τὴν τοῦ μετ' αὐτὸν Λέοντος μετάστασιν πάλιν ἀνῆλθε καὶ ἀρχιεράτευσε τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ δεύτερον. καὶ ἄλλα πολλὰ γεγόνασιν ὅμοια τούτοις ἄπειρα, ἅπερ εὑρίσκεις εἰς τὴν ἐπιτομὴν τῶν Νόμων ἣν ἐποίησεν ὁ Ἁρμενόπουλος. γέγονεν ὅμως ἡ οἰκονομία αὕτη αἰτία κακίας εἰς τοὺς πολλοὺς, οὐκ ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν κακῶς χρωμένων αὐτῇ. ὥστε μεταταῦτα ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ ὀγδόῳ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Μανουὴλ, εἰς τὴν Νίκαιαν οὔσης τῆς Βασιλείας, Ἰωάννου Ἐπισκόπου Ἐζεροῦ τῆς τελούσης ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Λαρίσσης προβαλόντος, εἰ ἐστὶ νόμιμον μετατεθῆναι ἕνα Ἐπίσκοπον εἰς ἄλλην Ἐπισκοπὴν, ἀποκριθῆναι συνοδικῶς, ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος μετὰ βουλῆς τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων ποιήσας παραίτησιν τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, δύναται μετατεθῆναι εἰς ἄλλην ἐκείνης τῆς Μητροπόλεως Ἐπισκοπὴν, λέγοντα καὶ αἰτίαν εὔλογον τὴν φιλαδελφίαν. ἀλλ' εἴποι τις ἂν ὦ οὗτος, εἰ Ἐπίσκοπος εἰς Πατριαρχεῖον μετετέθη, ἢ εἰς μείζονα ἄλλον θρόνον ἵνα διὰ τὴν σοφίαν αὐτοῦ καὶ συνέσει ὠφελήσῃ λαὸν πολὺν, μέγας ὢν, καὶ μάλιστα ἂν προσκληθῇ, ἢ προσαχθῇ, ἔσω. ἀλλ' Ἐπίσκοπον ἐξεπίτηδες ἐάσαι τὴν Ἐπισκοπὴν αὐτοῦ καὶ λαβεῖν ἄλλην, οὐκ ἔστιν ἄλλο, ἀλλ' ἡ μισαδελφία τοῦ ποιμνίου, καὶ διὰ κενοδοξίαν καὶ πλοῦτον. καὶ ταῦτα τὰ ματαιολογήματα εἰσὶν αἴτια εἰς τοὺς καιροὺς ἡμῶν πηδᾶν τοὺς Ἀρχιερεῖς ἀπὸ Ἐπαρχίας εἰς Ἐπαρχίαν δυνάμει χρημάτων καὶ φίλων, χάριν τοῦ κερδαίνειν καὶ τρυφᾶν καὶ γαστριμαργεῖν, καὶ πωλεῖν τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅλως παρανομεῖν. διὰ ταῦτα οὖν ὅταν γίνηται ἡ μετάθεσις ἐστὶ παράλογος, παράνομος, ὥστε καὶ ὁ Τόμος τοῦ Μανουὴλ ὀλέθριος, δόγμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ Νόμον ποιῶν τὸ κατὰ καιροὺς καὶ δι' ἀνάγκην γινόμενον. καὶ γὰρ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας ἐδέχθη τὸ βάπτισμα τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου παιδὸς ὄντος, καὶ ὁ Παῦλος περιέτεμε τὸν Τιμόθεον, καὶ ἐγίνετο ὁ αὐτὸς τοῖς ἀνόμοις ἄνομος, καὶ τοῖς πᾶσι τὰ πάντα. καὶ ὁ θεῖος Ἀθανάσιος, Εὐσέβιος καὶ Βασίλειος ἐχειροτόνησαν παρ' ἐνορίαν, καὶ δὴ καὶ ὁ Ἐπιφάνιος εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἱερωνύμου, καὶ ὁ Λουκίφερ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τὸν Παυλῖνον, καὶ ὁ Νεκτάριος, Ἀμβρόσιος, Ταράσιος, Φώτιος καὶ Ἐφραὶμ ἀπὸ κοσμικῶν ἐγένοντο Πατριάρχαι εὐθὺς, ὁ δὲ Ἀμβρόσιος Μητροπολίτης, καὶ ὁ Ἰγνάτιος ἐγένετο εὐνοῦχος ὢν Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀρσένιος σήμερον ἐχειροτονήθη Διάκονος, αὔριον Ἱερεὺς, καὶ τῇ τρίτῃ Πατριάρχης, ὡς ἱστορεῖ Θεόδωρος ὁ Κυζίκου, καὶ Λογοθέτης ὁ Ἀκροπολίτης λέγει, ὅτι εἰς μίαν ἑβδομάδα ὁ Βουλγαρίας Λέων τὸν κουφόχειρον Ἰωάννην Διάκονον ὄντα, τῷ Σαββάτῳ ἐχειροτόνησεν Ἱερέα, καὶ τῇ ἑξῆς Κυριακῇ Γρεβενοῦ, καὶ ὁ ἅγιος Ἐλευθέριος, δεκαὲξ ἐτῶν ὢν, ἐγένετο Ἱερεὺς, καὶ δὴ καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Πέτρος ὁ μάρτυς Ἀχιλλᾶν καὶ Ἀλέξανδρον διαδόχους κατέστησε, καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀλέξανδρος Παῦλον καὶ Μακεδόνιον, ὅμως οὐκ εἰσὶ ταῦτα μήτε δεκτὰ, μήτε εὔλογα ἁπλῶς, μήτε νόμιμα πάντοτε, ὅτι τὸ σπάνιον οὐ γίνεται Νόμος, καὶ ὅστις τοῦτο ἔχει διὰ νόμιμον ὥστε αὐτὸ ἐνεργεῖν ὡς νόμιμον, ἐστὶ παρανομώτατος. ὅθεν καὶ ὁ Καισαρείας Ἀρέθας λέγει περὶ τῶν μεταθέσεων, ὅτι πλεονεξίας χάριν καὶ δόξης ἐφέσει κενῆς ἐνεργοῦνται, ὧν ἑκάτερον βδελυκτὸν, καθὸ τὸ μὲν εἰδωλολατρείας, τὸ δὲ τοῦ Ἑωσφόρου νόσημα. ὅθεν φησὶν ὁ δέκατος τέταρτος Κανὼν τῶν Ἀποστόλων, μὴ ἐξεῖναι τινὰ καταλείψαντα τὴν ἰδίαν Ἐπαρχίαν ἑτέρᾳ ἐπιπηδᾶν, κἂν ὑπὸ πλειόνων ἀναγκάζηται, εἰ μήτις εὔλογος αἰτία ᾖ. καὶ ὁ Ῥώμης Ἰούλιος ἔγραφε τοῖς Εὐσεβιανοῖς, εἰ οὖν ἀληθῶς ἴσην καὶ τὴν αὐτὴν ἡγεῖσθε τιμὴν τῶν Ἐπισκόπων, καὶ μὴ ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν πόλεων κρίνετε, τοὺς Ἐπισκόπους, ἔδει τὸν πεπιστευμένον

μικρὰν

μικρὰν, μένειν ἐν τῇ πιστευθείσῃ, καὶ μὴ ἐξουθενεῖν μὲν τὴν πεπιστευμένην, μεταβαίνειν δὲ εἰς τὴν μὴ ἐγχειρισθεῖσαν, ἵνα τῆς μὲν παρὰ Θεοῦ δοθείσης καταφρονῇ, τὴν δὲ τῶν ἀνθρώπων κενοδοξίαν ἀγαπήσῃ. καὶ ὁ Πάπας Δάμασος ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως ἣν ἔγραψε πρὸς Παυλῖνον φησὶ, τοὺς δὲ ἀπὸ Ἐκκλησιῶν εἰς ἑτέρας Ἐκκλησίας μετελθόντας, ἄχρι τοσούτου ἀπὸ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας ἀλλοτρίους ἔχομεν, ἄχρις οὗ πρὸς αὐτὰς ἐπανέλθωσιν. ἐὰν δὲ ἴσως, ἄλλου ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετελθόντος, ἐν τόπῳ τοῦ ζῶντος χειροτονηθῇ, ἄχρι τοσούτου σχολάσῃ ἀπὸ τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος ὁ τὴν ἰδίαν πόλιν καταλείψας, ἄχρις οὗ ὁ διαδεξάμενος αὐτὸν ἀναπαύσηται ἐν Κυρίῳ. Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ. ἴδε καὶ Σωκράτους βιβλίου ἑβδόμου κεφάλαιον τριακοστὸν ἕκτον. σημείωσαι δὲ ὅτι καὶ ὑποβιβασμὸς Ἐπισκόπων ἐγένετο, Ἰωάννης γὰρ ὁ Κωδωνᾶτος ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦ Πατριαρχικοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας μετετέθη εἰς Τύρον, οὐ κατὰ προεδρείαν, ἀλλὰ κατὰ μετάθεσιν ἀληθινήν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γʹ.

Περὶ τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἁγίων πατέρων, καὶ περὶ τῆς περὶ τὸν Θεοδόσιον Συνάδων καὶ Ἀγαπητὸν συμβεβηκυίας ἀστείας ὑποθέσεως.

Ἠθροίσθη ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐν ἔτει τριακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ τρίτῳ. εἰ γὰρ καὶ ὁ Σωκράτης βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ λέγει ὅτι ἠθροίσθη ἐπὶ τῆς Ὑπατείας Εὐχαρίου καὶ Εὐαγρίου ὅπερ ἦν ἔτος τριακοσιοστὸν ὀγδοηκοστὸν τέταρτον, ἀλλ' ὁ Ψελλὸς καὶ ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἀπὸ τῆς ἀθροίσεως τῆς πρώτης ἕως τῆς δευτέρας παρῆλθον ἔτη πεντήκοντα καὶ ἕξ. ὅθεν ἐπειδὴ ἡ πρώτη Σύνοδος ὡς εἴπομεν συνήχθη κατὰ τὸ τριακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἕβδομον ἔτος, ᾧ προστιθεμένων τῶν πεντήκοντα καὶ ἓξ ἐτῶν, γίνεται ἔτος τριακοσιοστὸν ὀγδοηκοστὸν τρίτον, καὶ ἐν τούτῳ ἐγένετο ἡ ἄθροισις τῆς Συνόδου. ἄλλοι ὅμως λέγουσιν ὅτι ἦν ὅτε ἠθροίσθη ἔτος τριακοσιοστὸν ὀγδοηκοστὸν πρῶτον. ἦσαν δὲ εἰς αὐτὴν ἀξιολογώτατοι Ἐπίσκοποι, ἤτοι ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ὁ Ἰκονίου Ἀμφιλόχιος, ὁ Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος, ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος, ὁ Ἀντιοχείας Μελέτιος, ὁ Καισαρείας Ἑλλάδιος, ὁ Θεσσαλονίκης Ἀχόλιος, ὁ Μελιτηνῆς Ὀτρήϊος, ὁ Ἀντιοχείας Πισιδίας Ὄπτιμος, ὁ Λαοδικείας Πελάγιος, ὁ Ταρσοῦ Διόδωρος, ὁ Βεῤῥοίας Ἀκάκιος, ὁ Ἐδέσσης Εὐλόγιος, ὁ Κύρου Ἰσίδωρος καὶ Γελάσιος Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, ἀπὸ δὲ τῆς δύσεως οὐδεὶς ἦν, ἀλλ' οὔτε κἂν Τοποτηρητής, ὕστερον ὅμως καὶ Δάμασος καὶ οἱ Δυτικοὶ συνεψηφίσαντο. ὑπέγραψαν ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος μετὰ τὸν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας μετὰ ὀκτὼ Ἐπισκόπων, ὡς καὶ εἰς τὴν πρώτην ὑπέγραψεν ὁ Μακάριος πρὸ τοῦ Ἀντιοχείας μετὰ δεκαοκτὼ Ἐπισκόπων. εἰς τὴν Σύνοδον ἦλθον καὶ Μακεδονιανοὶ τριάκοντα καὶ ἕξ, Ἐπίσκοποι ὄντες. ἡγεῖτο δὲ αὐτοῖς ὁ Κυζίκου Ἐλεύσιος, ἐπειδὴ οἱ Μακεδονιανοὶ ἦσαν οἱ πλείονες εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. οὐκ ἐνεθυμήθησαν ὅμως οἱ τάλανες μήτε ὅσα ὑπεσχέθησαν εἰς τὸν Ῥώμης Λιβέριον καὶ τὴν ἐν Σικελίᾳ Σύνοδον, μήτε τῶν ἁγίων πατέρων τούτων ἤκουσαν, ἀλλ' ἐσχίσθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν. οἱ λαοὶ ὅμως βλέποντες αὐτοὺς ἀκαταστάτους, οἱ πλείονες ἐκοινώνησαν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ ὁ Ἐπίσκοπος τῶν Συνάδων Θεοδόσιος ἐταλαιπώρει τοὺς Μακεδονιανοὺς τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ δῆθεν δι' Εὐσέβειαν, ἦν δὲ τἀληθὲς διὰ λῆψιν χρημάτων, καὶ δὴ θέλων ἐνεργεῖν ἐπιπλέον, ἔρχεται εἰς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ λαβὼν βασιλικὴν δύναμιν, ἐπανέρχεται εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ μαινόμενος κατὰ τῶν Αἱρετικῶν. ὁ δὲ Μακεδονιανῶν Ἐπίσκοπος Ἀγαπητὸς πείθει τοὺς Ἐπαρχιώτας αὐτοῦ, καὶ τρέχει καὶ προκαταλαμβάνει τὸ Ἐπισκοπεῖον καὶ τὸν Κλῆρον, ποιήσας καὶ τοὺς ἰδίους ὀρθοδόξους, καὶ βίᾳ οὐ δέχεται εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν τὸν Θεοδόσιον. τρέχει δὲ πάλιν εἰς τὴν πόλιν ὁ Θεοδόσιος καταδυρόμενος, ὅμως βεβαιοῖ τὴν Ἐπισκοπὴν Συνάδων ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀττικὸς τῷ Ἀγαπητῷ, καὶ προστίθεται καὶ ἄλλον πλῆθος Μακεδονιανῶν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ, ὑστερήθη δὲ τῆς Ἐπαρχίας ὁ Θεοδόσιος.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Βʹ.

Περὶ τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ταύτῃ θεωρουμένων, καὶ τῶν αἰτιῶν δι' ἃς ἤθροισται, καὶ τῶν πεπραγμένων ἐν αὐτῇ.

Εἶχον αἰτίας ἡ παροῦσα Σύνοδος τῆς ἀθροίσεως, πρῶτον μὲν, ἐπειδὴ διῃρέθησαν οἱ Ἀρειανοὶ εἰς δια-

φόρους

διαφόρους Αἱρέσεις Ἡμιαρείων δηλονότι, Εὐνομιανῶν, Ἀετιανῶν, ἤτουν Ἀνομοίων καὶ ἄλλων, ἐφάνη δὲ καὶ νέα Αἵρεσις τοῦ Ἀπολιναρίου, καὶ μάλιστα ἡ τοῦ Μακεδονίου, ἡ λέγουσα ὁμοούσιον μὲν τὸν Υἱὸν τῷ Πατρί· τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον κτίσμα τοῦ Υἱοῦ. ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν προσκύνησιν τῆς ἁγίας Τριάδος μετήλλαξαν οἱ Ἀρειανοί, μὴ λέγοντες Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι, ἀλλὰ Δόξα Πατρὶ δι' Υἱοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, ἵνα τῇ διαφορᾷ τῶν προθέσεων ποιῶσι διαφορὰν οὐσίας, τάξεως καὶ τιμῆς τῶν προσώπων. εἶτα συνέβη καὶ ἕτερα τινά, πρῶτον, ὅτι ὁ Κωνστάντιος καίτοι πρεσβεύων τὴν ἀϊδιότητα τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀλλ' ἅπαξ δελεασθεὶς ὅτι ἡ λέξις, Ὁμοούσιον, ἐστὶν αἰτία σκανδάλου, ὡς μὴ κειμένη ἐν ταῖς γραφαῖς, καίτοι τοῦ Ὁμοουσίου ῥηθέντος παρὰ πολλῶν πατέρων καὶ πρὸ τῆς πρώτης Συνόδου, ἐμάχετο ἀσπόνδως τοῖς τοῦτο φρονοῦσι. δεύτερον, τοὺς ὑπερασπιστὰς τοῦ Ὁμοουσίου νομίζων σκανδάλων αἰτίους, ὡς ἦσαν οἱ προῤῥηθέντες ἅγιοι, ἐξώριζεν, ἐφυγάδευεν, ἐπτώχιζεν αὐτοὺς καὶ κατεφρόνει. τρίτον, ἤγειρε διαφόρους Συνόδους ἔν τε Δύσει καὶ Ἀνατολῇ κατὰ τοῦ Ὁμοουσίου ὡς εἴρηται ἀνωτέρω ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ. τέταρτον, τοὺς βοηθοὺς τῆς Αἱρέσεως εἶχεν εἰς τιμὴν καὶ περιποίησιν. πέμπτον, εἰς τοὺς μεγάλους θρόνους ἔβαλεν Αἱρετικοὺς Ἐπισκόπους, οἵτινες ἐχειροτόνουν οἰκείους ἐκκλησιαστικοὺς τῆς ἰδίας Αἱρέσεως. ὅθεν, εἰ ἔμεναν καὶ μερικοὶ Ἐπίσκοποι καὶ Διδάσκαλοι ὀρθόδοξοι, ἀλλ' ἦν ἡ διδαχὴ αὐτῶν ἢ συνεσταλμένως, ἢ ὅλως κρυφίως, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐποίει ἐκεῖνος ὁ Βασιλεύς. ἠκολούθησε δὲ ὁ Ἰουλιανὸς καὶ ἐποίησεν ὅσα οὐκ ἐποίησαν μήτε οἱ πρὸ αὐτοῦ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τύραννοι. μετ' ἐκεῖνον δὲ ὁ Οὐάλης οὐ μόνον ἔπραξεν ὅσα γεγόνασιν ἐπὶ Κωνσταντίου, ἀλλ' Ἀρειανὸς ὤν, καὶ μάλιστα τῶν Ἀνομοίων, διωγμὸν ἐκίνησε κατὰ τῆς Ἐκκλησίας χείρονα τῶν εἰδωλολατρῶν, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀσκητὰς τῆς ἐνδοτάτω ἐρήμου ὁ Ἀλεξανδρείας Λούκιος ἔδειρεν, ἀπέκτεινεν, ἐξώρισε, καὶ ἐδήμευσε τὸν Κλῆρον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Αἱρέσεις ἄλλαι αἱ εἰρημέναι, καὶ Ἕλληνες, καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον εἰς τοὺς καιροὺς αὐτοῦ ἄδειαν, οἱ δὲ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ἐδιώκοντο, καὶ ἔπασχον τὰ χείριστα. ἔμενε δὲ τῶν κακοδόξων Βασιλέων ἡ αὐταρχία ἡ διώκουσα τὴν Ἐκκλησίαν τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ ἐπλάτυνεν ἡ ἀσέβεια, καὶ ἐσμικρύνθη ἡ διδασκαλία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ ἔμειναν ὀλίγοι, οὓς ἐφύλαξεν ὁ Θεὸς ὡς τὰς ἑπτὰ χιλιάδας ἐπὶ Ἠλιού. ὅθεν οἱ ἅγιοι πατέρες καίτοι ἰδίοις συγγράμμασι καὶ μερικαῖς Συνόδοις ἔν τε Ῥώμῃ καὶ Γαλλίᾳ καὶ Ἱσπανίᾳ καὶ Ἰλλυρικῷ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ἀντιοχείᾳ καὶ Ἱεροσολύμοις καὶ Καππαδοκίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ κατήλεγξαν τὰς Αἱρέσεις ταύτας, καιροῦ ὅμως δραξάμενοι, καὶ εὑρόντες δοχεῖον τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὸν μέγαν Θεοδόσιον, ἠθροίσθησαν εἰς Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, πρῶτον, ἵνα ἀνακαινίσωσι τὸ δόγμα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ὡς πάντῃ καὶ πάντως ὀρθόδοξον. δεύτερον, ἵνα ἀθετήσωσι καὶ ἐλέγξωσι καὶ ἀναθεματίσωσι καὶ κοινῶς πᾶσαν Αἵρεσιν, καὶ μάλιστα τὴν γεγονυῖαν ἐπὶ τῆς ἐπικρατείας τῶν εἰρημένων τριῶν Βασιλέων. ὅθεν καὶ ἵνα φανερωθῇ πῶς τὰ αὐτὰ πρεσβεύουσι τῇ ἐν Νικαίᾳ Συνόδῳ, ἄλλο μάθημα πίστεως οὐκ ἐποίησαν, ἀλλὰ τὸ Σύμβολον ἐκείνης ἀνέπτυξαν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Ὅτι λέγοντες οἱ Λατῖνοι τὸν Πάπαν Δάμασον ἀθροῖσαι τὴν παροῦσαν Σύνοδον, δείκνυνται ψεῦσαι. καὶ ὅτι αὐθεντικῶς καὶ ἐξουσιαστικῶς οἱ Βασιλεῖς Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἀθροίζουσιν, οἱ δὲ Πάπαι καὶ Πατριάρχαι ὀργανικῶς. καὶ περὶ τοῦ κολοβωθέντος ῥητοῦ τοῦ προσφωνητικοῦ τῆς Συνόδου ταύτης ὑπὸ τῶν Λατίνων.

Προβάλλουσιν οἱ Λατῖνοι, ὅτι τὴν Σύνοδον ταύτην ἤθροισεν ὁ Πάπας Δάμασος. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι ὁ Δάμασος οὔτε παρὼν ἦν, οὔτε Τοποτηρητὰς αὐτοῦ εἶχεν εἰς τὴν Σύνοδον, οὔτε μὴν συνοδικὴ ἐπιστολὴ αὐτοῦ φαίνεται εἰς αὐτήν, ἀλλ' ὕστερον αὐτὴν ἐβεβαίωσεν ὅσον τὸ κατ' αὐτόν, ὡς καὶ Ἰωάννης Ἀντιοχείας τὴν τρίτην, καὶ Προτέριος Ἀλεξανδρείας τὴν τετάρτην, καὶ Ἀδριανὸς ὁ Ῥώμης τὴν ἐν Τρούλλῳ. δεύτερον, ὅτι οἱ Πατριάρχαι ὀργανικῶς ἀθροίζουσι τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, νουθετοῦντες δηλονότι, παρακαλοῦντες, παρακινοῦντες καὶ γράφοντες εἰς τοὺς Βασιλεῖς καὶ εἷς πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ εἰς τοὺς ἐγκρίτους τῶν Ἐπισκόπων γράφοντες καὶ παραθήγοντες εἰς ὁμόνοιαν καὶ σύμπνοιαν καὶ κοινὴν ἐνέργειαν, ὡς φαίνεται εἰς τὴν πρώτην, περὶ ἧς εἰ καὶ ἡ ἕκτη Σύνοδος πράξει δεκάτῃ ὀγδόῃ λέγει ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος καὶ Σίλβεστρος τὴν πρώτην ἤγειραν Σύνοδον, ἀλλὰ ῥητέον ὅτι καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος κατὰ τὸν Ἐπιφάνιον ἐν τῇ κατὰ Ἀρείου Αἱρέσει ἔγραψεν εἰς διαφόρους ἑβδομήκοντα ἐπιστολὰς ἐγκυκλίους, ἤτοι συνοδικάς, καὶ ἆρα οὐκ ἔγραψε τότε καὶ εἰς τὸν Βασιλέα καὶ εἰς τὸν Ῥώμης ἢ Ἀντιοχείας ἢ ἄλλους; ἢ ὁ Ῥώμης ἆρα οὐκ ἔγραψεν εἰς τὸν Βασιλέα, ὅπου Ὅσιος ὁ Κουδρούβης ἀπὸ τοῦ κλίματος τῆς Ῥώμης ὤν, ἀπὸ τοῦ Βασιλέως ἐστάλη εἰς Ἀλεξάνδρειαν; καὶ εἰ ὁ Ῥώμης ἔγραφεν εἰς τὸν Βασιλέα, ὁ Ἀντιοχείας Εὐστάθιος ἔλεγχε; περὶ οὗ Φίληξ ὁ Πάπας γράφων εἰς Ζήνωνα τὸν Βασιλέα καθαίρεσιν τοῦ Κναφέως, ἔλεγεν, ὅτι (ὁ Κναφεὺς) τὸν θρόνον ἐμίανε τοῦ ὁμολογητοῦ Εὐσταθίου, ὃς ἦν πρόεδρος τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, μάλιστα ὡς εἴρηται ἐν τῷ

δευτέρῳ

δευτέρῳ βιβλίῳ κεφαλαίῳ δευτέρῳ περὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρου λέγει ὁ Ἐπιφάνιος Αἱρέσει τῇ αὐτῇ, ὡς οὖν οὕτω παρεκινεῖτο τὰ πράγματα, Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνῳ τῷ Βασιλεῖ γράφει. ὁ μακαρίτης Βασιλεὺς συγκαλεσάμενος τὸν Ἄρειον, καὶ τινας Ἐπισκόπους ἀνέκρινεν. ἐν δὲ τῇ Μελιτιανῶν Αἱρέσει λέγει ὁ αὐτὸς, τοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἁγίου Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐπιμελησαμένου, καὶ κινήσαντος τὸν μακάριον Κωνσταντῖνον, συνεκρότησε Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ τῇ πόλει. ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι ὁ Ἀλεξανδρείας παρακινήσας τὸν Αὐτοκράτορα, ἤγειρε τὴν Σύνοδον, ὁ μὲν Ἀλεξανδρείας ὀργανικῶς, ὁ δὲ Βασιλεὺς ἰδίᾳ αὐθεντίᾳ καὶ ἐξουσίᾳ. ὥστε ἤθροισε τὴν πρώτην ὁ Κωνσταντῖνος κυρίως, ὡς ἱστορικοὶ καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν Συνόδων καθαρώτατα διαλαμβάνουσιν, ἤθροισε δὲ αὐτὴν καὶ ὁ Ῥώμης ὀργανικῶς, ἀλλ᾽ οὐ μόνος, ἀλλὰ καὶ ὁ Εὐστάθιος ὁ Πρόεδρος καὶ ἔξαρχος τῆς Συνόδου, κατὰ τὸν Εὐσέβιον καὶ Φίληκα, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος, ὃν ἡ πρώτη Σύνοδος εἰς τὴν πρὸς Ἀλεξανδρεῖς ἐπιστολὴν κύριον αὐτῆς ὀνομάζει, ὅστις ὡς ἄριστος καὶ ῥηθήσεται καὶ εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ ἐγκρίτους τῶν Ἐπισκόπων ἔγραψεν ἐπιστολάς, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας κατὰ τοῦ Ἀρείου, αἵτινες μάλιστα αἰτία γεγόνασι τῆς πρώτης Συνόδου ὅσον ἀπὸ μέρους τῶν Ἐπισκόπων. οὕτως αὐτὴν ἤθροισε λοιπὸν καὶ ὁ Ὅσιος, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἦσαν τῆς τοιαύτης μοίρας. εἶτα ἰδὲ ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφαλαίου πέμπτου Παράγραφον ἔνατον ὅπου ὁ μέγας Ἀθανάσιος καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος ἀπελπισθέντες ἀπὸ τῆς βοηθείας τοῦ Πάπα Ἰουλίου, ἐδεήθησαν τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑσπερίων Κώνσταντος, καὶ ἐγένετο ἡ ἐν Σαρδικῇ Σύνοδος. ἰδὲ καὶ κατωτέρω τί ἔγραφεν ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Ταράσιος πρὸς τοὺς Βασιλεῖς καὶ Πατριάρχας, δι᾽ ὧν ἠθροίσθη ἡ τρίτη καὶ ἡ ἑβδόμη Σύνοδος, ὡς ἔγραφεν ὁ Λέων καὶ Ἀνατόλιος καὶ ἠθροίσθη ἡ τετάρτη, οὕτως ἠθροίσθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ, καὶ ἰδὲ τοὺς τόπους. τρίτον, ὅτι κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῶν οἱ Λατῖνοι ἐκολόβωσαν καὶ ἐνταῦθα τὸ τῆς Συνόδου ῥητὸν, καὶ εἶπον μόνον τὸν Δάμασον, ἐπειδὴ ὁ προσφωνητικὸς τῆς ἐκτης Συνόδου λέγει, ἀλλ᾽ ὁ μέγιστος Βασιλεὺς Θεοδόσιος, καὶ Δάμασος ὁ ἀδάμας τῆς πίστεως, ὁ ταῖς ἑτεροδόξοις προσβολαῖς τε καὶ προσκρούσεσι τὴν ἀντίτυπον γνώμην οὐκ ἐντρωσκόμενος, Γρηγόριός τε καὶ Νεκτάριος τὸν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει συνήθροιζον σύλλογον, ταῦτα ἡ Σύνοδος. οἱ δὲ παπισταὶ φθείροντες αὐτῆς τὰ ῥήματα, εἶπον μόνον τὸν Δάμασον, τὸν δὲ Γρηγόριον καὶ Νεκτάριον ἀπὸ ἐθελοκακουργίας παρέλιπον. ἔτι ὁ Θεοδόσιος Βασιλεὺς ἐν τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Γρατιανοῦ πρὸ τοῦ ἰδεῖν τὸν Δάμασον, λέγει ὁ Σωζόμενος, ὅτι ἧκεν εἰς Θεσσαλονίκην, νόσῳ δὲ περιπεσὼν ἐνταῦθα, μυσταγωγοῦντος αὐτῷ Ἀχολίου τοῦ τῇδε Ἐπισκόπου ἐμυήθη, καὶ ῥᾷον ἔσχεν, ἐκ προγόνων γὰρ χριστιανίζων κατὰ τὸ δόγμα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἥσθη Ἀχολίῳ ὧδε δοξάζοντι. Καὶ, Νόμον ἐκ Θεσσαλονίκης προσεφώνησε τῷ δήμῳ Κωνσταντινουπόλεως, ἐδήλου δὲ διὰ τούτου πάντας τοὺς ἀρχομένους θρησκεύειν ὡς ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίοις παρέδωκε Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων, ἐφύλαττον γὰρ τότε τὴν παράδοσιν τοῦ Πέτρου Δάμασος ὁ Ἐπίσκοπος Ῥώμης καὶ Πέτρος ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ μόνων τῶν ἰσότιμον Τριάδα θρησκευόντων καθολικὴν Ἐκκλησίαν ὀνομάζεσθαι, τοὺς δὲ παρὰ ταῦτα δοξάζοντας Αἱρετικοὺς προσαγορεύεσθαι, καὶ ἀσήμους εἶναι, καὶ τιμωρίαν προσδέχεσθαι, Ἑρμείας βιβλίῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τετάρτῳ. ἰδοὺ λοιπὸν ὁ Θεοδόσιος παρὰ τοῦ Θεσσαλονίκης Ἐπισκόπου ἐδιδάχθη τελεωτέρως τὰ περὶ πίστεως, ἐβαπτίσθη παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ παρ᾽ αὐτοῦ ὁδηγηθεὶς, ἔγραψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ παρ᾽ αὐτοῦ ὡς εἰκὸς μαθὼν τὰ περὶ Δαμάσου καὶ Πέτρου, ἔγραψεν ἵνα ἡ παρ᾽ αὐτῶν φυλαττομένη πίστις ἔχῃ τὸ κῦρος, ἐμνήσθη δὲ οὐκ ἄλλως τοῦ Δαμάσου καὶ ἄλλως τοῦ Πέτρου, ἀλλ᾽ ἐξίσου καὶ ὁμοτίμως. εἰς Κωνσταντινούπολιν δὲ ἀπὸ Θεσσαλονίκης ἐλθὼν, ἆρα οὐκ ἐδιδάσκετο τὰ τελεώτερα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου; καὶ οὐ προετρέπετο ὑπ᾽ αὐτοῦ πᾶσι τρόποις ἵνα τὴν Ἐκκλησίαν διορθώσηται; Ἔτι ὁ Θεοδώρητος ἱστορεῖ ὅτι ὁ Θεοδόσιος στρατηγὸς προχειρισθεὶς ὑπὸ τοῦ Γρατιανοῦ, θεῖον ὄνειρον εἶδεν, ἐδόκει γὰρ ὁρᾶν τὸν θεῖον Μελέτιον τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας τὸν Πρόεδρον, χλανίδα τε αὐτῷ βασιλικὴν περιθέντα, καὶ παραπλησίως στεφάνῳ κοσμοῦντα τὴν κεφαλήν. εὐθὺς δὴ οὖν τὴν Βασιλείαν παραλαβὼν τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸ τῶν ἄλλων συμφωνίας ἐπεμελήθη, καὶ τοὺς τῆς οἰκείας Ἡγεμονίας Ἐπισκόπους εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν δραμεῖν παρεγγύησεν, ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο, πεντήκοντα δὲ ἦσαν καὶ ἑκατὸν, παρεγγύησε μηδένα αὐτῷ μηνύσαι ὅστις ὁ μέγας Μελέτιος εἴη, ἐβούλετο γὰρ ἐκ τῆς τοῦ ἐνυπνίου μνήμης μανθῆναι τὸν ἄνδρα. καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν Βασίλειον εἰσεληλύθει οἶκον ἅπας ἐκεῖνος τῶν Ἐπισκόπων ὁ ὅμιλος, τοὺς ἄλλους καταλιπὼν ἅπαντας, τῷ μεγάλῳ Μελετίῳ προσέδραμε, καὶ οἷόν τις παῖς φιλοπάτωρ διὰ χρόνου μακροῦ θέας πατρικῆς ἀπολαύσας περιεπτύσσετο, καὶ κατεφίλει καὶ ὀφθαλμοὺς καὶ χείλη καὶ στέρνα καὶ κεφαλὴν καὶ τὴν στεφανώσασαν δεξιὰν, ἐδήλωσε δὲ καὶ τὴν ὄψιν ἣν εἶδε. φιλοφρονησάμενος δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, βουλεύσασθαι περὶ τῶν προκειμένων ὡς πατέρας ἠξίωσε, λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ἕκτῳ καὶ ἑβδόμῳ. ὁ Ἀχόλιος οὖν, ὁ Γρηγόριος, καὶ Μελέτιος κατὰ πρῶτον λόγον παραινοῦντες καὶ παραθήγοντες τὸν Βασιλέα, τὴν Σύνοδον ἤγειραν, ὁ δὲ Δάμασος μετὰ ταῦτα καὶ μετὰ πολὺν καιρὸν δι᾽ ἐπιστολῆς τῶν ἐν Ἀκυληΐᾳ πατέρων συμπροέτρεψε. λέγεται δὲ ἡ συνοδικὴ ἐπι-

στολὴ

στολή· ἐπιστολὴ τοῦ Δαμάσκου ὡς πρόσωπον ἐπιφέροντος τῆς Συνόδου τῆς καθ' αὐτὸν ἐνορίας, ὡς καὶ πᾶς Πατριάρχης πρόσωπον ἐπιφέρει τῆς καθ' αὐτὸν Διοικήσεως. οὐκ μόνοι ὁ Βασιλεὺς ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ καὶ αὐθεντίᾳ τὴν Σύνοδον ἤθροισε, σαφές ἐστιν ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς Συνόδου ταύτης, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων τῷ Θεοδωρήτῳ, καὶ ἐκ τῶν μαρτυριῶν Σωκράτους καὶ Ἑρμείου, καὶ ἴδε τοὺς τόπους βιβλίου δεκάτου μέρους τρίτου κεφαλαίῳ τετάρτῳ, καὶ ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφαλαίου δευτέρου Παραγράφῳ ὀγδόῳ, καὶ ἔτι κατωτέρω κεφαλαίου δεκάτου πέμπτου Παραγράφῳ εἰκοστῷ ἕκτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Ὅτι καὶ ἐκ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν Ἐξάρχων τῆς Συνόδου, καὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἱστορικῶν ὁ Βασιλεὺς δείκνυται ἀθροιστὴς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὁ δὲ Ῥώμης εἷς τῶν τῆς Συνόδου Ἐξάρχων.

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τῶν ὀρθοδόξων ἐν Βυζαντίῳ ἐξάρχοντος, ἡ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα θεοφόρων Πατέρων Οἰκουμενικὴ δευτέρα Σύνοδος συνήθροιστο, ἧς ἐξῆρχον προκαθεζόμενοι ὁ Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, καὶ ὁ φιλόχριστος Βασιλεὺς Θεοδόσιος, ταῦτα ἀπὸ τοῦ βιβλίου τοῦ περὶ τῶν Συνόδων. Φώτιος δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης φησὶν, ἡ δὲ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ δευτέρα Σύνοδος τῶν μὲν ἱερῶν φροντισμάτων τὴν βασιλίδα πόλιν ἱερὸν ἐνδείκνυται φροντιστήριον, εἰς πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν ἄνδρας ἱεροὺς συνηγείρετο, Ἐξάρχους ἔχουσα Τιμόθεον τὸν Ἀλεξανδρείας καὶ τὸν ἀξιοθαύμαστον τῆς Ἀντιοχείας Μελέτιον, Κύριλλόν τε τῶν Ἱεροσολύμων τοὺς ἱεροὺς θρόνους ἰθύνοντας, καὶ δὴ καὶ Νεκτάριον, ὃς τότε τῷ θείῳ λουτρῷ τὸν τοῦ βίου ῥύπον ἀποπλυνάμενος, ἅμα δὴ βασιλευούσης Ἐπισκοπῆς καὶ τῆς Συνόδου ἐχρημάτιζεν Ἔξαρχος, μεθ' οὗ Γρηγόριοί τε, ὅ, τε τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Νύσσης Ἐπίσκοπος, καὶ ὁ τῆς θεολογίας ἐξ ἔργων ἐπώνυμος, οἷς οὐ πολὺς χρόνος καὶ Δάμασος ὁ τῆς Ῥώμης τὰ αὐτὰ κρατύνων ἐγνωρίζετο, σύμφωνος τοῖς προλαβοῦσι καθιστάμενος, ταῦτα ἐν τῇ πρὸς Μιχαὴλ Ἄρχοντα Βουλγάρων ἐπιστολῇ. ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα Σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει γέγονε. Καὶ, ἡγοῦντο δὲ τῇ Συνόδῳ Δάμασος Ῥώμης, Νεκτάριος Κωνσταντινουπόλεως, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Γρηγόριος ὁ Νύσσης, καὶ Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου, ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη πέντε χιλιάδες καὶ ὀκτακόσια δώδεκα, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ τριακόσια ἑβδομήκοντα καὶ δύο, ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας ἕως τῆς τρίτης ἔτη τεσσαράκοντα καὶ ἕν, ταῦτα ὁ Νεῖλος ἐν τῷ περὶ τῶν Συνόδων αὐτοῦ συγγράμματι. ἡ δὲ δευτέρα ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα πατέρων γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, καὶ Δαμάσου Πάπα Ῥώμης, καὶ Νεκταρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ταῦτα ἀπό τινος ἀνωνύμου τοῦ λέγοντος πόσα ἔτη εἰσὶν ἀπὸ τῆς πρώτης Συνόδου ἕως τῆς μετ' αὐτήν. ὁ ἅγιος δὲ Γερμανὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως φησὶ, τούτων τέως κατασιγασθέντων (ἤτοι τῶν περὶ Ἄρειον) τῆς τοῦ Μακεδονίου κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος λύσσης ἐπινενεμημένης, τῆς πονηρᾶς Βασιλείας ἐκποδὼν γενομένης, καὶ Θεοδοσίου τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν Βασιλέως τὸ βασίλειον ἀναδησαμένου κράτος, συγκροτεῖται τῶν ἱερῶν Ἐπισκόπων ἐνταῦθα Σύνοδος ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ ἐν αὐτοῖς ὑπῆρχον προειρημένοι Μελέτιος ὁ μέγας, Γρηγόριος ὁ Νύσσης, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Δάμασος Ῥώμης, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, καὶ τὰ ἑξῆς, ταῦτα πρὸς Ἄνθιμον Διάκονον. ἡ δὲ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος ἐν τῷ πρὸς τὸν Βασιλέα Μαρκιανὸν προσφωνητικῷ φησὶν ὅτι τῶν πατέρων τῶν συνελθόντων ἐν ταύτῃ τῇ Συνόδῳ Νεκτάριος σὺν Γρηγορίῳ τὴν ἡγεμονίαν ἤραντο. καὶ ὁ Σωκράτης φησὶ, μηδὲν δὲ ὁ Βασιλεὺς ὑπερθέμενος, Σύνοδον Ἐπισκόπων τῆς αὐτοῦ πίστεως συγκαλεῖ ἐπὶ τῷ κρατῦναι τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν, καὶ χειροτονῆσαι τῇ Κωνσταντινουπόλει Ἐπίσκοπον. Καὶ, συνῆλθον οὖν ἐκ μὲν Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος, ἐκ δὲ Ἱεροσολύμων Κύριλλος, Μελέτιος δὲ ἐξ Ἀντιοχείας πάλαι παρῆν, ὅτι διὰ τὴν Γρηγορίου κατάστασιν μετεστάλη, καὶ ἐκ Θεσσαλονίκης Ἀχόλιος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. τὰ αὐτά φησι καὶ Σωζόμενος βιβλίῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ ἑβδόμῳ. ἀλλὰ καὶ ἕτερός τις ἀνώνυμος γράφων περὶ Συνόδων φησὶν, ὑπῆρχον ἐν τῇ δευτέρᾳ οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἑκατὸν πεντήκοντα πατέρες, ὧν ἡγοῦντο Δάμασος Ῥώμης, Νεκτάριος Κωνσταντινουπόλεως, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Γρηγόριος Νύσσης, Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου, Γελάσιος Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος διέπων τὸν θρόνον, ὃς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Συνόδῳ ἀπετάξατο τοῦ θρόνου, καὶ ποιήσας τὸν συντακτήριον ἀνεχώρησεν εἰς Ναζιανζόν. καὶ ὁ Θεοφάνης, προηγοῦντο δὲ Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος ἱερώτατος Ἱεροσολύμων καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος Κωνσταντινουπόλεως.

ΠΑΡΑΓΑΦΟΝ Ε'.

Ὅτι οὐ μόνος ἐξῆρχεν ὁ Δάμασος τῆς Συνόδου, ἀλλὰ καὶ ὑπαριθμεῖται, καὶ διαλυθείσης τῆς Συνόδου, ὕστερον συντίθεσθαι αὐτῇ λέγεται, ὅθεν καὶ ἐκ παραθέσεως τῶν τῆς Συνόδου Ἐξάρχων εἷς τούτων ἐστὶ καὶ οὐ μονάρχης.

Ἐν τούτοις σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὁ Δάμασος ἐξῆρχεν ἐπειδὴ ἐγεγραφήκει καὶ συνοδικῶς εἰς τὸν Θεοδόσιον. δεύτερον, ὅτι οὐδεὶς τῶν εἰρημένων εἶπεν ὅτι ἐξῆρχε μόνος ὁ Δάμασος, ἢ ἐξόχῳ τινὶ τρόπῳ παρὰ τοὺς ἄλλους, οὓς ἠριθμήκασιν, ἀλλ' ἐξ ἴσου καὶ συντεταγμένως. τρίτον, ὅτι ἅπαντες καταριθμοῦσι τὸν Δάμασον, τινὲς δὲ καὶ ὑπαριθμοῦσιν ὡς ὁ ἅγιος Γερμανός. τέταρτον, ὅτι ὁ Φώτιος φανερῶς δείκνυσιν ὅτι ὁ Δάμασος μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Συνόδου συνέθετο αὐτῇ σύμφωνος αὐτῇ καθιστάμενος. πέμπτον, ὅτι ἡ τετάρτη Οἰκουμενικὴ λέγει, Νεκτάριος καὶ Γρηγόριος τὴν Ἡγεμονίαν εἶχον τῶν ἐν Συνόδῳ πατέρων. ἕκτον, ὅτι ὡς οὐκ ἔδωκαν οὔτε οἱ συγγραφεῖς οὔτε ἡ τετάρτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, Ἐξάρχοντας Ἄρχοντας Ἐξάρχους Προκαθεζομένους Ἡγεμόνας καλέσαντες Τιμόθεον, Κύριλλον, Μελέτιον, Γρηγόριον, Νεκτάριον, Γρηγόριον Νύσσης, Ἀχόλιον, Ἀμφιλόχιον, Γελάσιον ἀξίωμά τι αὐτοῖς ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ, οὕτως οὐδὲ ὁ συναριθμηθεὶς αὐτοῖς καὶ συγκληθεὶς Δάμασος ἔλαβεν ἀπὸ τῶν πιστῶν γενικόν τι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀξίωμα, ἢ πρωτεῖόν τι ἐν τῇ Συνόδῳ παρ' ὃ εἶχον οἱ λοιποί. σημείωσαι ὅμως καὶ ἐνταῦθα τὴν κακουργίαν τῶν παπιστῶν, ὅτι τοσούτων πατέρων καὶ ἱστορικῶν λεγόντων γεγενῆσθαι Ἐξάρχους τῆς Συνόδου τοὺς τάδε καὶ τοὺς τάδε πατέρας, οὗτοι μόνον τὸν Δάμασον προσλαμβάνουσιν ἐν ταῖς ἰδίαις συγγραφαῖς πρὸς σύστασιν τοῦ παπισμοῦ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ϛ'.

Ὅτι καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα Θεοδόσιον ἐπιστολῆς τῆς ἐν Ἀκυληΐᾳ Συνόδου, καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς παρούσης Συνόδου πρὸς τοὺς Δυτικοὺς δείκνυται προστακτικῶς καὶ αὐθεντικῶς τοὺς Βασιλεῖς Γρατιανὸν καὶ Θεοδόσιον συναθροῖσαι ἀμφοτέρας τὰς Συνόδους, τὸν δὲ Δάμασον ὑπουργικῶς μόνον, καὶ οἴχονται κἀκ τούτου τὰ τῆς μονότητος πρωτεῖα τοῦ Ῥώμης.

Ἐν τῇ Συνόδῳ ταύτῃ εἴπομεν ὅτι οὐκ ἦν ὁ Ῥώμης, οὔτε αὐτοῦ Τοποτηρηταὶ (Ῥώμης δὲ Ἐπίσκοπον ὅταν λέγω, τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν λέγω, τουτέστι τὸν Ῥώμης Ἐπίσκοπον καὶ τοὺς Δυτικοὺς Ἐπισκόπους) πλὴν ὅμως γενομένης Συνόδου τῶν Δυτικῶν ἐν Ἀκυληΐᾳ, ἐπέμφθησαν παρ' αὐτῆς γράμματα πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ἀνατολῆς Θεοδόσιον, παρατρύνοντα Σύνοδον γενέσθαι καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπὲρ ἀνανεώσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, τεταραγμένων γενομένων ὑπὸ Κωνσταντίου, Ἰουλιανοῦ καὶ Οὐάλεντος ὡς προείρηται. καὶ οὕτως ἠθροίσθη προσταγῇ καὶ αὐθεντίᾳ τοῦ Θεοδοσίου ἡ παροῦσα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ὡς φαίνεται ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ τῆς Συνόδου πρὸς τοὺς Δυτικοὺς Ἐπισκόπους, ἥτις κεῖται Θεοδωρήτου λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ. ταῦτα καὶ τὸ ἀρχαῖον Συνοδικόν, ὅπερ ῥητῶς φησίν, ὅτι Γρατιανὸς μετὰ τὸ προχειρίσασθαι Βασιλέα τῶν Ἑῴων Ῥωμαίων τὸν Θεοδόσιον. Καί, Δαμάσῳ προσέταξε τῷ Πάπᾳ ἐν Ἀκυληΐᾳ συστήσασθαι Σύνοδον, ἧς ἐξῆρχεν ὁ Μεδιολάνων Ἀμβρόσιος, καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Ἀχόλιος, ἥτις ἅμα Σύνοδος συνθεμένη Τόμον παραινέσεως γέμοντα, ὡς ἂν Οἰκουμενικὴ γένοιτο Σύνοδος, πρὸς Θεοδόσιον τὸν εὐσεβέστατον Βασιλέα σὺν ἀξιοπίστοις ἀνδράσιν ἀπέστειλε, ταῦτα τὸ Συνοδικόν, κείμενον ἐν τῷ δευτέρῳ Τόμῳ τῶν Συνόδων. Ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι οὐκ ἔγραψεν ὁ Ῥώμης μόνος, ἢ ὡς μονάρχης, ἀλλ' ἡ ἐν Ἀκυληΐᾳ Σύνοδος. δεύτερον, ὅτι οὐκ ἔγραψεν ἡ Σύνοδος τῶν Δυτικῶν πρὸς τὸν Βασιλέα προστακτικῶς, ἀλλὰ παραινετικῶς, ἤτοι διδασκαλικῶς, συμβουλευτικῶς καὶ παρακλητικῶς. τρίτον, ὅτι τὴν ἐν Ἀκυληΐᾳ Σύνοδον ὁ μὲν Αὐτοκράτωρ Γρατιανὸς ἰδίῳ προστάγματι συνεκρότησεν, ὁ Ῥώμης δὲ οὐδὲ ὀργανικῶς ὡς προείρηται, ἀλλ' ὑπουργικῶς καὶ ὡς εἰπεῖν δουλικῶς, καὶ γὰρ ῥητῶς λέγει τὸ Συνοδικὸν ὅτι προσέταξε τῷ Δαμάσῳ ὁ Γρατιανός. τέταρτον, ὅτι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ἤτοι τὴν ὅτι ἰδίᾳ αὐθεντίᾳ ἀθροίζει τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους ὁ Βασιλεύς, ἡ ἐν Ἀκυληΐᾳ Σύνοδος πρὸς τὸν Βασιλέα Θεοδόσιον ἔγραψε. πέμπτον, ὅτι ἐπειδὴ πρόσωπον τῶν Δυτικῶν Ἐπισκόπων εἶχεν ὁ Δάμασος, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος Πατριάρχης τῆς ἰδίας Συνόδου, ἡ ἕκτη Σύνοδος λόγον ποιουμένη ἐν τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ πράξει περὶ τοῦ τίς ἤθροισε τὴν δευτέραν ταύτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἔφη ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, ὅτι δηλαδὴ ὁ μέγιστος Βασιλεὺς Θεοδόσιος καὶ Δάμασος, Γρηγόριός τε καὶ Νεκτάριος τὸν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει συνήθροιζον σύλλογον. ῥητέον καὶ τοῦτο, ὅτι εἰ καὶ καθ' ὑπόθεσιν οὐ συνοδικῶς οὐδὲ ὡς ἀπὸ τοῦ Γρατιανοῦ προστεταγμένος ὁ Δάμασος, ἀλλὰ μόνος παρεκίνει τὸν Θεοδόσιον διὰ τὴν Σύνοδον, οὐδ' ἐκ τούτου ἐλάμβανεν ὁ Ῥώμης ἐν τῇ Ἐκκλη-

ἐκκλησία πρωτεῖα μονότητος, ἐπειδὴ καὶ τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς μεσιτείας πρὸς τοὺς Βασιλεῖς κοινόν ἐστι καὶ τοῖς λοιποῖς Πατριάρχαις ὡς εἴρηται ἀνωτέρω. καὶ δὴ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος γράφων τῷ Κωνσταντινουπόλεως Νεκταρίῳ περὶ τῶν Ἀπολιναριστῶν, φησὶν ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς, πῶς ὑπέμεινέ σου ἡ μεγαλοφυὴς καὶ ὑψηλὴ διάνοια μὴ χρήσασθαι τῇ συνήθει παρρησίᾳ εἰς διόρθωσιν τοσούτου κακοῦ; ἀλλ' εἰ καὶ μὴ πρότερον τοῦτο γέγονε, νῦν γοῦν ἀναλαβέτω ἡ ἀμώμητός σου ἐπ' ἀρετῇ τελειότης, καὶ διδαξάτω τὸν εὐσεβῆ Βασιλέα, ὅτι οὐδὲν κέρδος ἔσται τῆς λοιπῆς αὐτοῦ περὶ τὰς Ἐκκλησίας σπουδῆς, ταῦτα ὁ Γρηγόριος. ἐν οἷς σημείωσαι ὅτι καὶ ὁ Γρηγόριος τῷ Νεκταρίῳ γράφει ἀναλαβέσθαι τὴν συνήθη τῶν Πατριαρχῶν παῤῥησίαν κατὰ τῶν Αἱρετικῶν, ὃς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὤν, οὐ παρῄνει τὸν Θεοδόσιον πᾶσι τρόποις κατὰ τῶν Αἱρετικῶν;

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Ζ'.

Ὅτι προσκληθέντες εἰς τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον οἱ Ἀνατολικοὶ οὐκ ἀπῆλθον, ἀντέγραψαν δὲ μόνον, αἰτιώμενοι καὶ τῶν Δυτικῶν τὴν ἀμέλειαν.

Ὁ Θεοδώρητος λέγει λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ἐβδόμῳ, ὅτι ὁ Θεοδόσιος μόνους τῆς οἰκείας βασιλείας τοὺς Ἐπισκόπους εἰς Κωνσταντινούπολιν συναθροισθῆναι προσέταξε, μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν τῆς Συνόδου, καὶ τὴν εἰς τὴν ἰδίαν ἑκάστου πατρίδα ἀναχώρησιν, οἱ πλεῖστοι τούτων πάλιν εἰς Κωνσταντινούπολιν παρεγένοντο διά χρείας τινὰς ἐκκλησιαστικάς, ἃς ὁ ταῦτα λέγων Θεοδώρητος, οὐ καταλέγει, φησὶν ὅμως ὅτι παραγενόμενοι, συνοδικὴν ἐπιστολὴν τῶν τῆς Ἑσπέρας Ἐπισκόπων ἐδέξαντο, εἰς τὴν Ῥώμην αὐτοὺς ἀφικέσθαι προτρέπουσαν, ὡς Συνόδου μεγίστης αὐτόθι συγκροτουμένης, ἀλλὰ τὴν μὲν ἀποδημίαν παρῃτήσαντο ὡς οὐδὲν ἔχουσαν κέρδος, ἀπέστειλαν δὲ, τόν τε κλύδωνα τὸν κατὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπαναστάντα σημαίνοντες, καὶ τὴν γεγενημένην αὐτῶν ἀμέλειαν αἰτιώμενοι, ἐν κεφαλαίῳ γὰρ καὶ τὸ ἀποστολικὸν τοῖς γράμμασιν ἐνέθηκαν φρόνημα, καὶ τὰ ἑξῆς.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Η'.

Ὅτι ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς καὶ τῆς ἐπιστολῆς τῶν ἀνωτέρω Ἀνατολικῶν πατέρων πρὸς τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον, πᾶσα μοναρχία καὶ ἄκρον μεγαλεῖον σὺν τοῖς νῦν Τίτλοις τοῦ Ῥώμης οἴχεται, καὶ περὶ τῶν προξένων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας τῆς ὁμονοίας, καὶ ὅτι κριταὶ πάντες οἱ Ἐπίσκοποι, ὧν τῇ συμφωνίᾳ λύεται τὰ ἀμφίβολα, καὶ ὅτι ὅ, τε Ῥώμης καὶ οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι μέρος τῆς Συνόδου, καὶ περὶ τοῦ ποσαχῶς προθεσμία.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρων πρὸς τοὺς ἐν Ῥώμῃ πατέρας σημείωσαι πρῶτον τὴν ἐπιγραφὴν, Τοῖς τιμιωτάτοις καὶ εὐλαβεστάτοις ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς Δαμάσῳ, Ἀμβροσίῳ, Βρίτωνι, Οὐαλεριανῷ, Ἀχολίῳ, Ἀνεμίῳ, Βασιλείῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἁγίοις Ἐπισκόποις τοῖς συνελθοῦσιν ἐν τῇ μεγίστῃ πόλει Ῥώμῃ ἡ ἁγία Σύνοδος τῶν ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων τῶν συνελθόντων ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει Κωνσταντινουπόλει ἐν Κυρίῳ χαίρειν. ἐκ τούτων συνάγεται οὐχ ὑπεροχῆς τινος Ἐπισκόπου, ἀλλ' ἀδελφικὴ καὶ ἰσότιμος προσρῆσις. Ἐπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι. συνῆλθον καὶ συνῆλθον. ἅγιοι καὶ ἅγιοι. ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί. καὶ ποῦ λοιπὸν τοῦ Δαμάσου τὸ ἄκρον μεγαλεῖον; καὶ ἁπλῶς ἐκεῖνο τὸ πομπικὸν ὅτι ἐστὶν ὁ Πάπας ἐπὶ τῶν Συνόδων; ποῦ αἱ μεταταῦτα ἐπιγραφαὶ, Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ ἄκρῳ Ἀρχιερεῖ καὶ βικαρίῳ τοῦ Χριστοῦ; καὶ ἴδε μετὰ ταῦτα ἐν πολλοῖς καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ κεφαλαίῳ τοῦ ἐνάτου βιβλίου, ὥστε δῆλον, τὴν μὲν ἐπιγραφὴν τῆς Συνόδου πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ Ἐπισκόπους εἶναι ὀρθόδοξον, ἀδελφικὴ γὰρ, τὰς δὲ μεταταῦτα ἐφευρεθείσας ἐπιγραφὰς ὑπὸ τῶν παπιστῶν εἶναι βλασφήμους, ἀντιχριστιανικαὶ γάρ. δεύτερον, ὅτι ὁ Δάμασος συναριθμεῖται οὐ μόνον μετὰ τῶν ἐγκρίτων, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν πάντων Ἐπισκόπων τῆς ἐν Ῥώμῃ Συνόδου. τρίτον, ὅτι λέγουσιν ἐκείνοις, ἐπειδὴ μέντοι ἀδελφικὴν ἀγάπην ἐνδεικνύμενοι, Σύνοδον ἐν Ῥώμῃ συγκροτοῦντες, καὶ ἡμᾶς εἰς τὴν Σύνοδον ὡς οἰκεῖα μέλη προσεκαλέσατε διὰ τῶν τοῦ θεοφιλεστάτου Βασιλέως γραμμάτων, ἵν' ἐπειδὴ τότε μόνοι τὰς θλίψεις κατεδικάσθημεν, νῦν ἐν τῇ τῶν Αὐτοκρατόρων περὶ τὴν εὐσέβειαν συμφωνίᾳ μὴ χωρὶς ἡμῶν βασιλεύσητε, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. καὶ σημείωσαι, ὅτι οὐκ εἶπον τῷ Πάπᾳ ἐκέλευσας, ἀλλ' εἶπον ἐκαλέσατε, τῇ Συνόδῳ λαλοῦντες, συμφώνως τῷ Πάπᾳ Ἰουλίῳ γράφοντι πρὸς Εὐσεβιανοὺς, καὶ τῷ Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρῳ γράφοντι πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Ἐπισκόπους, καὶ τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ γράφοντι τῇ βουλῇ Τυάνων, καὶ ἄλλοις πατράσι, καὶ ἴδε ἀνωτέρω τοὺς τόπους. τέταρτον, τάδε ἐγράφησαν οὐχ ὑπὸ μόνου τοῦ Ῥώμης, οὔτε ὑπὸ μονάρχου, οὔτε ὡς ὑπὸ μέρους

ὑπερέχοντος κατά τινα τρόπον ἐξουσιαστικὸν τῆς Συνόδου, ἀλλ᾿ ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ συνελθόντων Ἑσπερίων πατέρων, ἐν οἷς καὶ ὁ Ῥώμης προήδρευε καὶ συνήδρευε μεσιτεύοντος τοῦ Βασιλέως τῆς Δύσεως Γρατιανοῦ. ἔγραψαν δὲ οὐ προστακτικῶς, ἀλλὰ προτρεπτικῶς ὡς ῥητῶς γράφει ὁ Θεοδώρητος, ἤτοι παραινετικῶς συμβουλευτικῶς, καὶ ὡς εἰπεῖν παρακλητικῶς. προξένησε δὲ τὴν ὁμόνοιαν τῶν Δυτικῶν καὶ Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν οὐχ ὁ Πάπας, οὐχ οἱ Δυτικοὶ Ἐπίσκοποι, ἀλλ᾿ ἡ περὶ τὴν εὐσέβειαν ὁμοφωνία τῶν δύο Βασιλέων Γρατιανοῦ καὶ Θεοδοσίου, ὡς δηλονότι ἡ περὶ τὴν εὐσέβειαν ἀσυμφωνία Κωνσταντίου καὶ Κώνσταντος, Οὐάλεντος καὶ Οὐαλεντινιανοῦ προξένησε τὰ κακὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἅτινα ἡ Σύνοδος ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ συντόμως καταλέγει, ὧν ἕνεκα καὶ οἱ Ἀνατολικοὶ καὶ Αἰγύπτιοι ἐπὶ Κωνσταντίου, καὶ οἱ Καππάδοκες ἐπὶ Οὐάλεντος κατέφυγον ἐπὶ τοὺς Βασιλεῖς τῆς Δύσεως Κώνσταντα καὶ Οὐαλεντινιανόν, καὶ παρεπομένως ἐζήτουν βοήθειαν καὶ παρὰ τῶν Δυτικῶν Ἐπισκόπων ὡς ἀπὸ ἀδελφῶν ὁμοπίστων, διότι δὲ παρ᾿ αὐτῶν παρεωρῶντο, ἡ παροῦσα Σύνοδος ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ καθάπτεται αὐτῶν, ὅτι εἰς τὰ συμβάντα κακὰ τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τῶν Αἱρετικῶν ἠμέλησαν ἐπισκέψασθαι αὐτὴν καθ᾿ ὅσον ἠδύναντο. ἐκ τούτων δὲ οὐ συνάγεται ἐν τῇ Ῥώμῃ μοναρχικὸν ἀξίωμα, ἀλλ᾿ ἀδελφικὴ ἰσότης καὶ ὁμοτιμία τῶν Ἀνατολικῶν πατέρων μετὰ τῶν Δυτικῶν Ἐπισκόπων, ἐν οἷς καὶ ὁ Ῥώμης συντέτακται. πέμπτον, λέγουσιν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, συνδεδραμήκαμεν γὰρ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκ τῶν πέρυσι γραμμάτων τῶν παρὰ τῆς ὑμετέρας τιμιότητος μετὰ τὴν ἐν Ἀκυληΐᾳ Σύνοδον πρὸς τὸν θεοφιλέστατον Βασιλέα Θεοδόσιον ἐπισταλθέντων, πρὸς ταύτην μόνην τὴν ἀποδημίαν μέχρι Κωνσταντινουπόλεως παρεσκευασμένοι, καὶ περὶ ταύτης μόνης τῆς Συνόδου τὴν τῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις μενόντων Ἐπισκόπων συγκατάθεσιν ἐπαγόμενοι, πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τῆς προθεσμίας διὰ στενότητα μήτε πρὸς παρασκευὴν μακροτέρας ἐπιδημίας ἐνδιδούσης καιρόν, μήτε πάντας τοὺς ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις κοινωνικοὺς Ἐπισκόπους ὑπομνησθῆναι, καὶ τὰς παρ᾿ αὐτῶν συγκαταθέσεις λαβεῖν. ἐν τούτοις σημείωσαι πρῶτον, ὅτι γράμματα λέγει ἐκεῖνα, ἅπερ ἀνωτέρω εἴπομεν πεμφθέντα οὐχ ὑπὸ τοῦ Ῥώμης, ἀλλ᾿ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀκυληΐᾳ Συνόδου, καὶ προτρέποντα, ἤτοι παρακαλοῦντα τὸν Βασιλέα Θεοδόσιον Σύνοδον ἀθροῖσαι ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὡς ἐδέοντο οἱ Βασιλεῖς Οὐαλεντινιανός, καὶ ἡ μήτηρ, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μεταταῦτα, καὶ δὴ καὶ Λέων ὁ Ῥώμης τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ περὶ ἀθροίσεως Συνόδου. δεύτερον, ὅτι οἱ Ἀνατολικοὶ Ἐπίσκοποι ὅσον πρὸς τὴν ἄθροισιν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου ἦσαν ἡτοιμασμένοι, ὡς δηλονότι περιεῖχον τὰ πρὸς αὐτοὺς βασιλικὰ γράμματα. τρίτον, ὅτι οἱ συνελθόντες πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον Ἐπίσκοποι, εἶχον καὶ τὰς τῶν ἀπολειφθέντων Ἐπισκόπων γνώμας, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀναγκαῖον τῶν Συνόδων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. ἰδοὺ πάντων τῶν Ἐπισκόπων τῆς γνώμης χρεία, ἢ παρουσία, ἢ συγκατάθεσις. ἰδοὺ οἱ Ἐπίσκοποι κριταὶ πάντες, καὶ διὰ τῆς τῶν πάντων συμφωνίας λύεται τὰ ἀμφίβολα, καὶ διορίζεται τὰ πρόσφορα. ἰδοὺ ὅτι πάντες οἱ Πατριάρχαι ἐν οἷς καὶ ὁ Πάπας μέρος εἰσὶ τῆς Συνόδου καὶ οὐ κεφαλή, οὔτε Ἄρχοντες, οὔτε τρόπῳ τινὶ ἐξουσιασταί, ἢ ἰδίως βεβαιωταί. ὅταν γὰρ λέγωμεν ὅτι ὁ Προτέριος ἐβεβαίωσε τὴν τετάρτην, καὶ ὁ Πάπας Ἀδριανὸς τὴν ἕκτην, ἐννοοῦμεν τὸν Ἀλεξανδρείας καὶ τὸν Ῥώμης οὐ μόνους, ἀλλὰ μετὰ τῶν κατ᾿ αὐτοὺς Συνόδων. τέταρτον, ὅτι Σύνοδον ἀθροίζοντες ἐν Ῥώμῃ οἱ Ἑσπέριοι Ἐπίσκοποι, ἐκάλεσαν τοὺς Ἀνατολικοὺς ὡς ἀδελφοὺς ἕνεκεν μείζονος ἰσχύος τῶν πραττομένων, οὐκ ἐκάλεσε δὲ ὁ Ῥώμης ὡς μονάρχης ἢ ὁπωσδήποτε τῶν Ἐκκλησιῶν Ἄρχων, ἐπειδὴ τοῦτο οὔτε εἰς νοῦν τινὶ τῶν τότε Χριστιανῶν ἦλθεν, ἀλλὰ πρώτῳ τῷ δυσσεβεῖ Νεστορίῳ ὡς ῥηθήσεται, ἀλλ᾿ Ἐπίσκοποι τοὺς Ἐπισκόπους, ἡ Σύνοδος τὴν Σύνοδον, οἱ Ἑσπέριοι τοὺς Ἀνατολικούς, οἱ ἀδελφοὶ τοὺς ἀδελφούς, τὰ μέλη τὰ μέλη. παρῃτήσαντο δὲ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐπίσκοποι τὴν ἐν Ῥώμῃ ἀποδημίαν, πρῶτον, ὅτι οὐκ εἶχον ἑτοιμασίαν ἵνα ἀλλαχόσε ἀπέλθωσιν, ἀλλ᾿ εἰς μόνην τὴν Κωνσταντινούπολιν, δεύτερον, οὐκ εἶχον καιρὸν ἵνα πέμψωσιν εἰς τοὺς ἀπολειφθέντας Ἐπισκόπους εἴδησιν ὅπως λάβωσι κἀκείνων τὰς γνώμας καὶ τὴν συγκατάθεσιν, τρίτον, ὅτι ἦν ἡ προθεσμία στενή. ἐπειδὴ δὲ ἡ προθεσμία τῶν πολλαχῶς ἐστι λεγομένων, ῥητέον ὅτι ἡ προθεσμία ὅσον εἰς τὸν παρόντα ἀνήκει σκοπόν, ἐστὶν εἴδησις καὶ γνῶσις τῶν συναθροισομένων Ἐπισκόπων τοῦ ποῦ καὶ πότε δεῖ συνελθεῖν αὐτοὺς εἰς κατάστασιν τῆς μελετωμένης Συνόδου, καὶ τοῦτο τετραχῶς, ἢ γὰρ γίνεται διὰ προτροπῆς καὶ παρακλήσεως τινὸς ὑπερέχοντος Ἐπισκόπου, ἢ διὰ συμφωνίας καὶ προτροπῆς, ἤτοι παραινέσεως συμβουλῆς καὶ παρακλήσεως τῶν προεστώτων καὶ ἐγκρίτων Ἐπισκόπων, ἢ γίνεται διὰ προτροπῆς ἤτοι συμβουλῆς καὶ ὡς εἰπεῖν δεήσεως καὶ ἀδελφικῆς προσκλήσεως μιᾶς Συνόδου πρὸς ἑτέραν Σύνοδον πρὸς ἀκριβεστέραν κρίσιν καὶ μείζονα βεβαίωσιν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἢ γίνεται διὰ τῶν ὀρθοδόξων Αὐτοκρατόρων, προσταγῇ μέντοι ἀπαραιτήτῳ, ὥστε συνελθεῖν τοὺς Ἐπισκόπους ἐν τῷ διωρισμένῳ καιρῷ καὶ τόπῳ, καὶ ἀνυπερθέτως ἄρξασθαι θεωρεῖν τὰ περὶ ὧν ἡ Σύνοδος. καὶ τοῦ μὲν πρώτου τρόπου ἔστω παράδειγμα ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπὶ Μαξίμου ὑπὲρ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου γενομένη Σύνοδος, ἥτις προτροπῇ τοῦ Μαξίμου συνῆλθε, καὶ γὰρ φησὶν ὁ Σωκράτης ὅτι ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος καταλαβὼν τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τῷ Ἐπισκόπῳ Μαξίμῳ καταφανῆ ποιήσας τά τε

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου γνωσθέντα, καὶ ὡς ὁ Βασιλεὺς Κωνστάντιος τῇ ἐκείνων κρίσει ἐγένετο σύμψηφος, παρασκευάζει Σύνοδον τῶν ἐκεῖ Ἐπισκόπων γενέσθαι, Μάξιμός τε μηδὲν μελήσας μετεπέμψατό τινας τῶν ἀπὸ Συρίας καὶ Παλαιστίνης Ἐπισκόπων, καὶ καθίσας συνέδριον ἀποδίδωσι καὶ αὐτὸς τὴν κοινωνίαν Ἀθανασίῳ καὶ τὴν ἀξίαν, βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τετάρτῳ. τοῦ δὲ δευτέρου ἔστωσαν παραδείγματα ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τοῦ Σαμοσατέως τῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα Ἐπισκόπων Σύνοδος, συμφωνίᾳ καὶ προτροπῇ Φιρμιλιανοῦ, Ἑλένου, Ὑμεναίου, καὶ τῶν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ προεστώτων καὶ ἐγκρίτων Ἐπισκόπων τῆς Ἀνατολῆς καὶ Παλαιστίνης γενομένη, καὶ ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἥτις συμφωνίᾳ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ τοῦ Ἰταλοῦ Εὐσεβίου, καὶ Ἀστερίου τοῦ τῆς ἐν Ἀραβίᾳ Πέτρας Ἐπισκόπου συνέστη, καὶ ἄλλαι πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ μετ' αὐτὸν ἐν Ἱσπανίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ῥώμῃ, ἐν Ἀφρικῇ, ἐν Ἰλλυρικῷ, ἐν Σικελίᾳ, ἐν Καππαδοκίᾳ, ἐν Ἀσίᾳ, ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Πόντῳ, ἐν Μεσοποταμίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ γενόμεναι Σύνοδοι. τοῦ δὲ τρίτου τρόπου ἔστω παράδειγμα ἐκεῖνο, ὅπερ οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τοῦ Σαμοσατέως συνεσελθόντες πατέρες ἐζήτησαν δι' ἐπιστολῆς τὸν Ἀλεξανδρείας Διονύσιον παρεῖναι αὐτοῖς, δῆλον δὲ, ὅτι ὁ Διονύσιος ἐνοεῖτο μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν Ἐπισκόπων. τέως τοῦ τετάρτου τρόπου ἔστωσαν παραδείγματα πᾶσαι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, καὶ ἴδε τοὺς τόπους, καὶ τὸ τρίτον κεφάλαιον τοῦ τρίτου μέρους τοῦ δεκάτου βιβλίου. ἡ οὖν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος εἴτε κατὰ τὸν Θεοδώρητον ἀμέσως ἐκάλεσε τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐπισκόπους, φησὶ γὰρ συνοδικὴν ἐπιστολὴν τῶν τῆς Ἑσπέρας Ἐπισκόπων ἐδέξαντο (ἤτοι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρες) εἰς τὴν Ῥώμην αὐτοὺς ἀφικέσθαι προτρέπουσαν, εἴτε ἐμμέσως διὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ γὰρ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρες ἐν ταύτῃ τῇ πρὸς τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον ἐπιστολῇ λέγουσιν, ἐπειδὴ μέντοι τὴν ἀδελφικὴν περὶ ἡμᾶς ἀγάπην ἐπιδεικνύμενοι, Σύνοδον ἐπὶ τῆς Ῥώμης Θεοῦ βουλήσει συγκροτοῦντες, καὶ ἡμᾶς ὡς οἰκεῖα μέλη προσεκαλέσατε διὰ τῶν τοῦ θεοφιλεστάτου Βασιλέως γραμμάτων. ἑπομένως καὶ τὴν προθεσμίαν ἐδήλωσαν, ἵνα μὴ οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἀνατολῆς παρὰ καιρὸν ἐλθόντες εἰς Ῥώμην, οὐδὲν ὠφελήσωσι, καὶ ἵν' ἔχωσι καὶ τὰ ἐπιτήδεια πρὸς ζωοτροφίαν καὶ κυβέρνησιν τοσούτου καιροῦ, τοσούτου δηλονότι, ὅπερ εἶχον ταῦτα καὶ οἱ ἐν Ῥώμῃ συναλεγμένοι πατέρες. πέμπτον, ὅτι δὲ ἡ προτροπὴ τῶν Ἑσπερίων πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρες συμβουλὴν δηλοῖ καὶ ἀδελφικὴν πρόσκλησιν, πασίδηλόν ἐστι παντὶ τῷ μὴ θέλοντι κακουργεῖν καὶ ἐκ τοῦ Θεοδωρήτου, καὶ ἐκ ταύτης τῆς ἐπιστολῆς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρων, καὶ ἐκ τῆς λέξεως, Προσεκαλέσατε, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, καὶ ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων. ῥητέον ὅμως καὶ αὖθις εἰς ἀποτροπὴν τῶν σοφῶν, ὅτι εἰ προσταγὴν ἐδήλου ἡ προτροπὴ, οὐκ ἐδύναντο οἱ Ἀνατολικοὶ μὴ ἀπελθεῖν εἰς Ῥώμην, ὡς οὐκ ἐδυνήθησαν οἱ προτραπέντες μὴ ἀπελθεῖν εἰς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους. καὶ ὁ μέγας Κύριλλος τὴν βασιλικὴν προθεσμίαν προλαβὼν, τὰ κατὰ Νεστόριον ἐθεώρισε πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην, εἶτα οὔτε ὁ Βασιλεὺς τῆς Ῥώμης ἐδύνατο εἰς ἀλλοτρίαν Βασιλείαν προστακτικῶς ὁρίσαι, οὔτε ἡ ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος ἐδύνατο προστακτικῶς προτρέψαι εἰς ξένην Ἐπαρχίαν, ὅθεν προσταγῆς μὴ οὔσης, ἀλλὰ προτροπῆς, ἤτοι συμβουλῆς καὶ παρακαλέσεως, οὔτε ὁ Βασιλεὺς τῆς Ῥώμης, οὔτε ἡ Ἐκκλησία Ῥωμαίων, ταὐτὸν εἰπεῖν οἱ τῆς Ἑσπέρας Ἐπίσκοποι, ἐν οἷς καὶ ὁ Ῥώμης ἐσηκώθησαν, ἀλλ' οὔτε οἱ Ἀνατολικοὶ ἐζήτησαν συγγνώμην παρὰ τῶν Ἑσπερίων, οὔτε καὶ ἕνα λόγον γεγραφήκασι ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὑπόπτωσιν δηλοῦντα. δι' ἀδελφικὴν ὅμως ὁμοψυχίαν καὶ σύμπνοιαν καὶ συμφωνίαν ἔπεμψαν τρεῖς Ἐπισκόπους πρέσβεις πρὸς αὐτοὺς, ἔγραψαν γὰρ ταῦτα ῥητῶς, ἐπειδὴ ταῦτα, καὶ πολλὰ παρὰ τούτοις ἕτερα τὴν τῶν πλειόνων ἄφιξιν διεκώλυσεν, ὃ δεύτερον ἦν εἴς τε τὴν τῶν πραγμάτων ἐπανόρθωσιν, καὶ τὴν τῆς ἡμετέρας περὶ ὑμᾶς ἀγάπης ἀπόδειξιν, τοῦτο πεποιήκαμεν, τοὺς αἰδεσιμωτάτους καὶ τιμιωτάτους ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς ἡμῶν Ἐπισκόπους Κυριακὸν, Εὐσέβιον καὶ Πρισκιανὸν προθύμως καμεῖν ἄχρις ὑμῶν δυσωπήσαντες, δι' ὧν καὶ τὴν ἡμετέραν προαίρεσιν εἰρηνικὴν οὖσαν, καὶ σκοπὸν ἑνώσεως ἔχουσαν ἐπιδείκνυμεν, καὶ τὸν ζῆλον ἡμῶν τὸν ὑπὲρ τῆς ὑγιοῦς πίστεως φανερὸν ποιοῦμεν. ἐν τούτοις σημείωσαι πρῶτον, ὅτι πέμψαντες οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρες πρὸς τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον πρέσβεις, οὐκ ἔδωκαν τῇ ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ ἰδικόν τι ἀξίωμα, οὐδὲ γὰρ ὅτε ὁ Πάπας Ὁρμίσδας ἔπεμψε πρέσβεις πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Καππάδοκος, δέδωκεν αὐτῇ τοιοῦτόν τι ἀξίωμα. δεύτερον, ὅτι διὰ ἐπανόρθωσιν τῶν πραγμάτων ἔπεμψαν τοὺς πρέσβεις, καὶ γὰρ πρὸς μείζονα βεβαίωσιν τῶν διωρισμένων παρὰ τῆς ἐν Ῥώμῃ Συνόδου ἐχρησίμευον οἱ πρέσβεις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρων. τρίτον, ὅτι πρὸς ἀγάπης ἐπίδειξιν ἔπεμψαν αὐτοὺς, ἤτοι οὐ διὰ προσταγὴν, ἢ ἀπαραίτητον χρέος, ἀλλ' ὡς εἴρηται δι' ἀγάπης ἐπίδειξιν, ἤτοι δι' ἀδελφικὴν ὁμοψυχίαν, σύμπνοιαν καὶ συμφωνίαν καὶ εἰρήνην καὶ ἕνωσιν ἐκκλησιαστικὴν ἔπεμψαν αὐτοὺς, ἅτινα δηλοῖ τὰ λοιπὰ ῥήματα ταύτης τῆς περιόδου. ψεῦδος ἄρα τὸ τῶν παπιστῶν, ὅτι διὰ συγγνώμην ἐπέμφθησαν οἱ πρέσβεις πρὸς τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον. περιείχοντο δὲ ἔτι ἐν τοῖς ἀποσταλεῖσι γράμμασι μετὰ τῶν Ἐπισκόπων καὶ ταῦτα, πρῶτον, εἴδησις τῶν ἐπαναστάντων αὐτοῖς κακῶν παρὰ τῶν Αἱρετικῶν, ὧν

ἕνεκα

ἕνεκα καὶ ἡ Σύνοδος ἐγένετο, δεύτερον, ὅτι ὡς εἴρηται ἤλεγξαν αὐτούς, διότι ἔχοντες ἄδειαν διὰ τὸ ἐν τῇ Δύσει βασιλεύειν ὀρθοδόξους, οὐκ ἐπεσκέψαντο αὐτοὺς θλιβομένους ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν Βασιλέων, καίτοι προσκαλούμενοι εἰς βοήθειαν, ἀλλ᾿ ἠμέλουν καταφρονούμενοι, καὶ μήτε γινώσκοντες τὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ τῶν ὀρθοδόξων ἐπηρείας, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ μέγας Βασίλειος. τρίτον, ὅτι ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ, δεικνύοντος σαφέστερον τὴν ἀνδρείαν καὶ σοφίαν αὐτῶν, ἔπεμψαν αὐτοῖς τὸ ἀποστολικὸν φρόνημα, ἤτοι τὸ Σύμβολον τῆς πρώτης Συνόδου μετὰ τῆς ἀναπτύξεως, ἣν αὐτοὶ σοφῶς τε καὶ ἀνδρείως ἐποίησαν, καὶ τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ δογματιζόμενα, ἅπερ ταυτά ἐστι τῷ Συμβόλῳ περί τε τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ Λόγου. ἕκτον, σημειωτέον ὅτι δεικνύοντες ἀνδρείως τὸ ἰσότιμον αὐτῶν καὶ τὸ ἐλευθέριον μετὰ τῶν Ἑσπερίων, τὸν Ἀντιοχείας Φλαβιανὸν ὃν εἶχον οἱ Ἑσπέριοι καὶ μάλιστα αὐτὸς ὁ Δάμασος ἀποτρόπαιον, ἐβεβαίωσαν εἶναι Πατριάρχην Ἀντιοχείας, τὴν δὲ Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας πρεσβυτάτην καὶ ὄντως ἀποστολικὴν ἐκάλεσαν. καὶ λοιπὸν μάτην διακωδωνίζουσιν ἄνω καὶ κάτω οἱ παπισταί, τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν καλοῦντες ἀποστολικὴν καθέδραν, ἰδοὺ γὰρ ὁ μὲν Δάμασος γράφων πρὸς Ἀνατολικοὺς Ἐπισκόπους, ὡς σημειοῖ ὁ Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ, τὸν Ῥωμαϊκὸν θρόνον λέγει ἀποστολικὴν καθέδραν, ἡ δὲ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὸν θρόνον Ἀντιοχείας ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ λέγει πρεσβυτάτην καὶ ὄντως ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, ὅπερ ἐστὶ ταυτὸν τῇ ἀποστολικῇ καθέδρᾳ. πρὸς τούτοις ὁ μὲν Πάπας Δάμασος καὶ ἡ Σύνοδος αὐτοῦ τὴν χειροτονίαν τοῦ Φλαβιανοῦ ἐμέμφοντο ὡς παράνομον, ἡ δὲ Σύνοδος γράφουσα πρὸς αὐτοὺς φησίν, ὅτι τὸν θεοφιλέστατον καὶ αἰδεσιμώτατον Φλαβιανὸν οἵ τε τῆς Ἐπαρχίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Διοικήσεως συνδραμόντες κανονικῶς ἐχειροτόνησαν, πάσης συμψήφου τῆς Ἐκκλησίας ὥσπερ διὰ μιᾶς φωνῆς τὸν ἄνδρα τιμησάσης, ἥνπερ ἔνθεσμον χειροτονίαν ἐδέξατο καὶ τὸ τῆς Συνόδου κοινόν. ἐν τούτοις σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὑπερέχει τοῦ Πάπα καὶ τῶν Δυτικῶν Ἐπισκόπων τὸ κοινὸν τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου. δεύτερον, ὅτι ὡς ἐξῆν τοῖς τότε πατράσιν ἀντιλέγειν καὶ ἀντινομοθετεῖν τοῖς παραλογισμοῖς τῶν Ῥωμαίων, οὕτως ἔξεστι καὶ ἡμῖν ἑπομένοις τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἀντιλέγειν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, προσθεμένῃ ἐν τῷ Συμβόλῳ, καὶ τὸν Ἐπίσκοπον αὐτῆς ἐπίγειον Θεὸν καλούσῃ, καὶ ἐν μυρίοις ἄλλοις καταβλασφημούσῃ. ἕβδομον, τῷ Κυρίλλῳ βεβαιοῖ τὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων ὡς κανονικῶς λαβόντι τὴν χειροτονίαν, καὶ ὡς πλεῖστα ἠθληκότι εἰς διαφόρους τόπους κατὰ τῶν Ἀρειανῶν, τὴν δὲ Ἱερουσαλὴμ μητέρα ἁπασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν καλοῦσιν, ἁπασῶν δὲ λέγοντες, καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν συμπεριλαμβάνουσι. καὶ σημείωσαι, ὅτι ἀντινομοθετοῦσι τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ οἱ Ῥωμαῖοι, τὴν ἐν Ῥώμῃ λέγοντες ἁπλῶς μητέρα τῶν Ἐκκλησιῶν. ὄγδοον, ὅτι τοὺς Δυτικοὺς σχίσμα προξενοῦντας ἐν τῇ ἀποστολικῇ καθέδρᾳ Ἀντιοχείας, καὶ σκανδαλιζομένους διὰ τὸν Ἀντιοχείας Φλαβιανόν, ἠρέμα οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρες νουθετοῦντες καὶ ἐλέγχοντες αὐτούς, ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς λέγουσιν, οἷς ἐνθέσμως τε καὶ κανονικῶς παρ᾿ ἡμῖν κεκρατηκόσι, καὶ τὴν ὑμετέραν συγχαίρειν παρακαλοῦμεν εὐλάβειαν τῆς πνευματικῆς μεσιτευούσης ἀγάπης, καὶ τοῦ κυριακοῦ φόβου, πᾶσαν μὲν καταστέλλοντος ἀνθρωπίνην προσπάθειαν, τὴν δὲ τῶν Ἐκκλησιῶν οἰκοδομὴν προτιμοτέραν ποιοῦντος τῆς πρὸς τὸν καθ᾿ ἕνα συμπαθείας, ἢ χάριτος, οὕτω γὰρ τοῦ τε τῆς πίστεως συμφωνηθέντος λόγου, καὶ τῆς χριστιανικῆς κυρωθείσης ἐν ἡμῖν ἀγάπης, παυσόμεθα λέγοντες τὸ παρὰ τῶν Ἀποστόλων κατεγνωσμένον, ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ὃς ἐν ἡμῖν οὐ μεμέρισται Θεοῦ καταξιοῦντος, ἄσχιστον τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τηρήσομεν, καὶ τῷ βήματι τοῦ Κυρίου μετὰ παρρησίας παραστησόμεθα, ταῦτα οἱ πατέρες τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι πᾶσα ἀναιρεῖται μοναρχικὴ ἐξουσία ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ βεβαιοῦται κατὰ πάντα ἡ ἀδελφικὴ σύμπνοια καὶ ἰσότης. δεύτερον, ὅτι τὸ λέγειν τινὰ εἶναι κατά τι μᾶλλον τῶν ἄλλων, ὡς δηλονότι λέγει ὁ Πάπας ἑαυτόν, τοῦτο κατεγνωσμένον ἐστὶ παρὰ τῶν Ἀποστόλων, ἤτοι ἀποβεβλημένον, τουτέστιν ἀναθέματι καθυποβεβλημένον. τρίτον, ὅτι ὁ Πάπας ἀσυμφωνίαν ποιήσας τοῦ τῆς πίστεως λόγου διὰ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης, τὴν ἐν τοῖς Χριστιανοῖς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἀγάπην ἠκύρωσε, καὶ αὐτοὺς ἐμέρισε, καὶ οὕτω τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἔσχισε, καὶ διὰ ταῦτα οὐ μόνον οὐ κεφαλή, ἀλλ᾿ οὔτε μέρος δι᾿ ὅλου τῆς Ἐκκλησίας ἐστίν. ἔνατον, ὅτι οὐκ εὐθύς, ἀλλὰ μετὰ χρόνον ἀπὸ τῆς διαλύσεως τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἔγραψαν οἱ ἐν αὐτῇ πατέρες τὰ κατ᾿ αὐτήν, οὐ τῷ Πάπᾳ, ἀλλὰ τῇ ἐν Ῥώμῃ Συνόδῳ καὶ τοῖς ἐγκρίτοις αὐτοῖς, ἐν οἷς καὶ ὁ Ῥώμης. δέκατον, ὅτι ἡ ἄθροισις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑκατὸν πεντήκοντα πατέρων λέγεται, καὶ στέργεται, καὶ ἔστιν Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, τῶν δὲ Ἑσπερίων ἡ μεγίστη ἐν Ῥώμῃ ἄθροισις, καίτοι ἔχουσα τὸν Πάπαν προεξάρχοντα, καὶ μάλιστα σωματικῶς, μερική ἐστι, καὶ οὐδὲν πλέον. ἑνδέκατον, ἀξιοσημείωτόν ἐστι καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ Πάπας Δάμασος γράψας τοὺς βίους τῶν πρὸ αὐτοῦ Παπῶν, οὐκ εἶπε φανερῶς καὶ καθαρῶς οὐδὲ γρῦ περὶ μοναρχίας τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ὡς εἴρηται.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν ἀντιθέσεων τῶν Λατίνων, λεγόντων προσταγῇ Δαμάσου ἀθροισθῆναι τὴν παροῦσαν Σύνοδον, καὶ ὅτι οἱ πάντες ἄλλοι Ἐπίσκοποι εἰσὶ μέλη, ἡ δὲ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία κεφαλὴ ὥς φησι Θεοδώρητος. καὶ περὶ παντελοῦς ἀναιρέσεως τῶν ἀντιθέσεων αὐτῶν, καὶ ἀποδείξεως ἐκ τῶν λόγων τῶν Ῥωμαίων ὅτι πολυκέφαλος ὕδρα ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, καὶ ὅτι ὑπὸ Βασιλεῖ ὁ Ῥώμης. καὶ περὶ τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας τῆς κοινότητος, καὶ καθαιρέσεως τῆς μοναρχίας τοῦ Ῥώμης ἕως ἄδου ἐκ τῶν ἐνταῦθα κατὰ λόγον εἰρημένων.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἀγωνιζόμενοι δεῖξαι μοναρχικὴν ἐξουσίαν ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐκ τῆς Συνόδου ταύτης, ἐπιλέγουσιν ὅτι τὴν αὐτὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τοῦ Πάπα ὡμολόγησε καὶ ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει δηλαδὴ πρώτη, γράφουσα γὰρ αὕτη Δαμάσῳ, δύο τινὰ σταθερῶς βεβαιοῖ, πρῶτον, ὅτι κατὰ προσταγὴν τοῦ Δαμάσου διὰ τῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν Καίσαρα προτρεπτικῶν ἐπιστολῶν συνηθροίσθη ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος. δεύτερον, ὅτι αὐτοὶ μὲν εἰσὶ μέλη, ἡ δὲ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἐστὶ κεφαλή, ἔχομεν δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην οὐκ ἀπὸ Λατίνων, ἀλλὰ παρὰ Θεοδωρήτου βιβλίῳ πρώτῳ τῆς ἱστορίας κεφαλαίῳ ἐνάτῳ. τί οὖν φασίν; οὐ διὰ τούτων δείκνυται ἡ ὑπερτάτη τοῦ Πάπα ἐξουσία; καὶ ταῦτα μὲν οὕτοι. Ἀλλὰ ῥητέον πρὸς μὲν τὸ πρῶτον, ὅτι τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα περὶ τῶν Συνόδων Ῥώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως τὴν ἀντίθεσιν ταύτην τῶν παπιστῶν δεικνύουσι ματαίαν παντάπασι. δεύτερον, ὅτι οὐκ ἀληθεύουσιν, ἐπειδὴ ἡ Σύνοδος οὐκ ἔγραψε Δαμάσῳ μόνῳ, ἀλλὰ Δαμάσῳ, Ἀμβροσίῳ, Βρίτωνι, Οὐαλεριανῷ, Ἀχολίῳ, Ἀνεμίῳ, Βασιλείῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἐν Ῥώμῃ συνελθοῦσιν Ἐπισκόποις, ἔγραψε δὲ καὶ τῷ Δαμάσῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν ἐξ ἴσου συντεταγμένως καὶ ὁμοτίμως. καὶ παρὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἐδύνατο ὁ Δάμασος γράφειν πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ προσταγὴν καὶ προτροπήν, ἢ πρὸς μὲν τὸν Βασιλέα προτροπήν, πρὸς δὲ τοὺς πατέρας τῆς Συνόδου προσταγήν, ἐπειδὴ οἱ πατέρες διὰ τῆς βασιλικῆς προσταγῆς συνῆλθον, ὡς γράφουσι τοῖς εἰρημένοις Ἐπισκόποις, τοῦ δὲ Δαμάσου οὐδεμίαν μνήμην πεποίηνται ἰδικήν. τρίτον, ὅτι οὐ φαίνεται τοῦ Δαμάσου πρὸς τὸν Θεοδόσιον οὐδεμία τοιαύτη ἐπιστολή. τέταρτον, ὅτι πρὸς τὸν Θεοδόσιον ἔγραψαν παραινετικῶς καὶ προτρεπτικῶς, ἤτοι παρακλητικῶς περὶ ἀθροίσεως Συνόδου οἱ τῆς ἐν Ἀκυληΐᾳ Συνόδου πατέρες, ἐξ ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Ῥώμης γράφων ὡσαύτως αὐτοῖς, καὶ οὐδὲν πλέον. πέμπτον, ὅτι ἡ ἐν Ἀκυληΐᾳ Σύνοδος καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆς πρὸς Θεοδόσιον ἐγένετο προστάξει τοῦ Γρατιανοῦ, ἐξ οὗ δῆλον, ὅτι οἱ Βασιλεῖς τῷ Πάπᾳ προστάττουσιν, οὐ προστάττονται, καὶ τὰς Συνόδους ἤγειραν ἰδίᾳ αὐθεντίᾳ. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, εἴρηται ἀνωτέρω καὶ ἤδη ῥηθήσεται, ὅτι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρες πάντες γράφουσι τοῖς ἐν Ῥώμῃ πατράσι πᾶσιν, ὅτι εἰσὶν αὐτῶν μέλη, εἰ δὲ κατὰ τοὺς Λατίνους πάντες οἱ ἐν Ῥώμῃ συνειλεγμένοι πατέρες εἰσὶ κεφαλὴ μία τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρων, ὥστε τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν πάντας Ἐπισκόπους οἵτινες καὶ Δυτικὴ Ἐκκλησία λέγονται παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων εἶναι κεφαλήν, τοὺς δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρας οἵτινες καὶ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία λέγονται παρὰ τῶν αὐτῶν εἶναι σῶμα, δῆλον ὅτι πολυκέφαλός ἐστιν ὕδρα ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, καὶ γὰρ πῶς δύνανται τοσοῦτοι μία εἶναι κεφαλή; δεύτερον, ὅτι ὁμολογοῦμεν χαίρειν τοῖς Λατίνοις εἰποῦσι τὴν Δυτικὴν Σύνοδον εἶναι τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, καὶ οὐ μόνον τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης, ὅστις ὅταν χωρὶς τῶν Δυτικῶν Ἐπισκόπων ἐννοῆται, οὐδέν ἐστιν ἕτερον, ἢ μόνος Ἐπίσκοπος Ῥώμης, καὶ οὐδὲν ἄλλο δύναται μόνος, ἀλλ᾽ ἢ ὅσον δύναται καὶ εἷς Ἐπίσκοπος, εἴτε ἐν Εὐγουβίῳ εἴη, εἴτε ἐν Ῥηγίῳ. εἰ δὲ καὶ ὁ Βασίλειος ἔλεγε πρὸς τὸν Σαμοσατέα Εὐσέβιον ἵνα γράψῃ μόνῳ τῷ Ῥώμης Ἐπισκόπῳ, ἀλλ᾽ οὐκ ἐνόει τὸν Ῥώμης Ἐπίσκοπον μόνον, ἀλλὰ μετὰ τῶν παρευρεθέντων ἐν Ῥώμῃ Ἐπισκόπων, ἢ καὶ ὡς πρόσωπον ἐπιφέροντα τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν Δυτικῶν Ἐπισκόπων, ὡς καὶ πᾶς Πατριάρχης καὶ πᾶς Μητροπολίτης τῶν ὑπ᾽ αὐτοὺς Ἐπισκόπων. ἐννοεῖται δὲ τὸ αὐθεντῆσαι κατ᾽ ἐκείνην τὴν αὐθεντίαν, καθ᾽ ἣν αὐθεντήσας ὁ Ἱεροσολύμων Μάξιμος, ἐκάλεσε Σύρους καὶ Παλαιστινοὺς Ἐπισκόπους καὶ συνεστήσατο Σύνοδον ὑπὲρ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. διὰ τούτων ἄρα δείκνυται ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία τῆς κοινότητος, ἤτοι τῶν Συνόδων, καὶ καθαιρεῖται ἕως ἄδου ἡ θρυλλουμένη μοναρχικὴ ἐξουσία τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ι'.

Ὅτι ἐκ τοῦ πρὸς τὸν Βασιλέα προσφωνητικοῦ τῆς παρούσης Συνόδου, μόνη μνήμη τοῦ Βασιλέως τοῦ ἀθροίσαντος αὐτὴν καὶ βεβαιώσαντος τὴν πίστιν, καὶ κανόνες καὶ νομοθεσίαι μόνης τῆς Συνόδου ἄνευ μνήμης τοῦ Ῥώμης. ὅθεν τὸ τὰς Συνόδους βεβαιοῦν τὸν Ῥώμης ἀνάπλασμα παπικόν.

Ἐν τῷ προσφωνητικῷ τῷ πρὸς τὸν μέγαν Θεοδόσιον τῆς παρούσης Οἰκουμενικῆς Συνόδου σημειοῦται τέ-

παρέτινα, πρῶτον, ὅτι συνῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ γράμμα τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας, ἀμνημονεύουσι δὲ οὔτε τοῦ Δαμάσου, οὔτε ἄλλου τινὸς, ἢ Βασιλέως, ἢ Ἐπισκόπου, ἀλλ' ἢ μόνου τοῦ Θεοδοσίου ὅτι ἤγειρε τὴν Σύνοδον καὶ εἰρηνοποίησε τὰς Ἐκκλησίας, καὶ ἐστήριξε τὴν πίστιν καὶ ἀνενέωσε τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν Ἐπισκόπων ὁμόνοιαν. δεύτερον, ὅτι τὴν τῶν πατέρων πίστιν ἐκύρωσε. καὶ σημείωσαι ὅτι μόνη ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὴν τῶν πατέρων πίστιν ἐξαιρέτως κυροῖ, τουτέστι βεβαιοῖ. τρίτον, ὅτι ὑπὲρ τῆς ἀταξίας τῶν Ἐκκλησιῶν ῥητοὺς Κανόνας ὥρισαν, οὓς καὶ ἐξέθετο. καὶ σημείωσαι ὅτι ἡ κοινὴ Σύνοδος ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ νομοθετεῖ, οὐχ ὁ Ῥώμης μόνος ὡς τερατεύονται οἱ παπισταί· μόνου γὰρ κανονίζοντος, οὐδεὶς ἀκούει αὐτοῦ, ἢ πείθεται αὐτῷ, ὡς οἱ Νόμοι καὶ ἡ παραδοχὴ καὶ πρᾶξις ἡ ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ δηλοῖ. τέταρτον, ὅτι λέγουσιν αὐτῷ, ἤτοι τῷ Αὐτοκράτορι ἵνα ἐπικυρώσῃ τῆς Συνόδου τὴν ψῆφον, ἤτοι ἵνα ὁρίσῃ μένειν βέβαια τὰ ἐν αὐτῇ ὡρισμένα, ὥσπερ ὥρισε καὶ συνηθροίσθησαν οἱ Ἐπίσκοποι πρὸς Σύνοδον, καὶ οὕτω διορθώσας τὴν Ἐκκλησίαν τὴν καθολικὴν, ἐτίμησεν αὐτήν. καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ Βασιλεὺς βεβαιοῖ τὰς Συνόδους, ὥστε ἐκεῖνο τὸ τῶν παπιστῶν ὅτι ὁ Πάπας βεβαιοῖ αὐτὰς ἐστὶ διανοίας ἀνάπλασμα σχισματικῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δʹ.

Ὅτι ἑπτὰ Κανόνας ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐξέθετο, καὶ περὶ τοῦ δευτέρου αὐτῆς Κανόνος, καὶ ὅτι τῆς Διοικήσεως, καὶ Ἐπαρχίας ταύτῃ ταυτιζομένης, καὶ περὶ τίνων Διοικήσεων φησὶν ὁ Κανών.

Ἑπτὰ Κανόνας ἐξέθετο ἡ παροῦσα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἡμῖν δὲ ὁ λόγος ἐπὶ τοῦ παρόντος περὶ μόνων τριῶν, δευτέρου, τρίτου καὶ τετάρτου, καὶ πρῶτον περὶ τοῦ δευτέρου, ἐν ᾧ σημείωσαι ὅτι οἱ ὑπὲρ Διοίκησιν Ἐπίσκοποι εἰσὶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες Διοικήσεις συνισταμένας ἀπὸ πολλῶν Ἐπαρχιῶν, κατὰ δὲ ἄλλον τρόπον οἱ ὑπὲρ διοίκησιν εἰσὶν οἱ αὐτοὶ καὶ οἱ ὑπερόριοι Ἐπίσκοποι, ἤτοι οἱ εὑρισκόμενοι ἔξω τῶν ἀφωρισμένων αὐτοῖς ὁρίων, καὶ τοῦτον τὸν δεύτερον νοῦν ἔχουσιν οἱ πατέρες εἰς τὰ ἑπόμενα, καὶ διὰ τοῦτο προκρίνομεν αὐτὸν τοῦ ἑτέρου, καὶ γὰρ οὐ λέγουσιν ἐνταῦθα οἱ πατέρες περὶ ἐκείνων οἵτινες ἔχουσι Διοίκησιν, δηλαδὴ πολλὰς Ἐπαρχίας, ἀλλ' ἁπλῶς περὶ πάντων τῶν Ἐπισκόπων, οἵτινες ἔχουσι διοίκησιν, καὶ ὁρίζουσιν οἱ πατέρες ἵνα μήτις Ἐπίσκοπος μεταβαίνῃ ἀπὸ τῆς ἰδίας ἐνορίας, καὶ ἐπιβαίνῃ ἑτέρᾳ. ὅτι δὲ τὸ ὄνομα τῆς Διοικήσεως ἐστὶ πολύσημον, ἴδε κατωτέρω βιβλίου δεκάτου μέρους τρίτου κεφάλαιον ἔνατον. δεύτερον δὲ σημείωσαι, ὅτι ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφαλαίου τρίτου Παραγράφῳ ὀγδόῳ τὰ ὀνόματα Διοικήσεως καὶ Ἐπαρχίας ταυτίζονται, ὅπερ καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τῆς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ Συνόδου πρός τινας εἰς τὴν Ἀνατολὴν Ἐπισκόπους γίνεται δῆλον, λέγει γὰρ ἐν μὲν τῇ ἐπιγραφῇ, οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ Ἰλλυρικοῦ ταῖς Ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ καὶ Ἐπισκόποις Διοικήσεως Ἀσιανῆς, Φρυγίας, Καροφρυγίας, Πακατιανῆς, ἐν δὲ τῷ σώματι, πάσῃ τῇ ἐφ' ὑμᾶς Ἐπαρχίᾳ. Θεοδώρητος λόγῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ τοῦτο βεβαιοῖ καὶ ὁ Σωζόμενος, λέγει γὰρ περὶ τῆς Συνόδου ταύτης, ὅτι ὥρισε διοικεῖσθαι τὰς πάντων Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς πάλαι Κανόνας, καὶ τοὺς Ἐπισκόπους ἐπὶ τῶν ἰδίων μένειν Ἐκκλησιῶν, καὶ μὴ εἰκῇ ταῖς ὑπερορίαις ἐπιβαίνειν, μηδὲ ἀκλήτους χειροτονίαις προσδοκοῦσαις σφᾶς ἐπιβάλλειν, καθὸ πρότερον ὡς ἔτυχε διωκομένης τῆς καθόλου Ἐκκλησίας πολλάκις συνέβη, τὰ δὲ παρ' ἑκάστῃ συμβαίνοντα τὴν τοῦ ἔθνους Σύνοδον ὡς ἂν ἄριστα φανείη διοικεῖν τε καὶ πράττειν, βιβλίῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ. καὶ σημείωσαι ὅτι τὰς πάντων Ἐκκλησίας, καὶ τὰ παρ' ἑκάστῃ συμβαίνοντα εἰπὼν, περιέλαβε καὶ τὰς τῶν Πατριαρχῶν καὶ τὰς τῶν Μητροπολιτῶν ἐνορίας, τουτέστι καὶ τὰς Διοικήσεις καὶ τὰς Ἐπαρχίας. καὶ ὁ Σωκράτης λέγει, ὥρισαν δὲ ὥστε εἰ χρεία καλέσει, τὰ καθ' ἑκάστην Ἐπαρχίαν ἵνα ἡ τῆς Ἐπαρχίας Σύνοδος διοικῇ, βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. καὶ σημείωσαι ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἡ Ἐπαρχία καὶ ἀντὶ τῆς Διοικήσεως ἐξελήφθη· ὁμοίως ἀλλὰ καὶ ἡ Σύνοδος αὕτη ἐν τῇ πρὸς τοὺς Δυτικοὺς ἐπιστολῇ γράφει, περὶ δὲ τῶν οἰκονομιῶν τῶν κατὰ μέρος ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις παλαιός τε ὡς ἴστε θεσμὸς κεκράτηκε, καὶ τῶν ἁγίων ἐν Νικαίᾳ πατέρων ὅρος, καθ' ἑκάστην Ἐπαρχίαν τοὺς τῆς Ἐπαρχίας, καὶ εἴπερ ἐκεῖνοι βούλοιντο σὺν τοῖς ὁμόροις πρὸς τὸ συμφέρον ποιεῖσθαι τὰς χειροτονίας, οἷς ἀκολούθως καὶ τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας παρ' ἡμῖν οἰκονομεῖσθαι γινώσκετε, Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. τρίτον, οὐ διορίζει ὁ Κανὼν περὶ μόνων τῶν Μητροπολιτῶν ἢ Πατριαρχῶν, ἀλλ' ἐξίσου καὶ περὶ τῶν Μητροπολιτῶν καὶ περὶ τῶν Πατριαρχῶν ἵνα ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ Ἐπαρχίᾳ καὶ Διοικήσει οἰκονομῇ· οὐ μὴν καὶ ἐν ἀλλο-

ἀλλοτρίᾳ Ἐπαρχίᾳ καὶ Διοικήσει δύνασθαι ἐπιβαίνειν, ἤτοι ἐπιβατικῶς ἐνεργεῖν τι, ὡς οἱ ἐν Νικαίᾳ Κανόνες ὥρισαν ἕκαστον ἔχειν τὰ ἴδια, καὶ ἀπέχεσθαι τῶν μὴ ἀνηκόντων αὐτῷ Ἐκκλησιῶν, ἤτοι τῶν ὄντων ἔξω τῆς ἐνορίας αὐτοῦ. ὅθεν ὁ Ζωναρᾶς ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ Κανόνος φησίν, οἱ μὲν γὰρ Ἀπόστολοι ἐν τεσσαρεσκαιδεκάτῳ Κανόνι μὴ ἐξεῖναι Ἐπισκόπῳ ἑτέρᾳ ἐπιπηδᾷν, καταλιπόντι τὴν ἑαυτοῦ, διετάξαντο, οἱ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ Συνόδῳ τῇ ἐν Νικαίᾳ συναθροισθέντες πατέρες ἐν ἕκτῳ καὶ ἑβδόμῳ Κανόνι, τὰ ἀρχαῖα κρατεῖν ἔθη, καὶ ἕκαστον θρόνον τὰς ἀνηκούσας αὐτῷ Ἐπαρχίας οἰκονομεῖν, ὡς καὶ ὁ Θεοδώρητος γράφων πρὸς Φλαβιανὸν τὸν Κωνσταντινουπόλεως κατὰ Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας φησίν, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντες συμφώνως τοῖς ἐν Νικαίᾳ τὰς Διοικήσεις διέκριναν, καὶ ἑκάστῃ Διοικήσει τὰ ἑαυτῆς ἀπένειμαν, ἄντικρυς ἀπαγορεύσαντες ἐκ τῆς ἑαυτοῦ διοικήσεως τινα ἑτέρᾳ μὴ ἐπιέναι, ἀλλὰ τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον τὰ τῆς ἑαυτοῦ μόνα διοικεῖν, καὶ ἑκάστην διοίκησιν τὰ οἰκεῖα, ἐπιστολῇ ὀγδοηκοστῇ ἕκτῃ. ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Βαλσαμὼν καλῶς ἔφη, ἤτοι ὁ ἕκτος καὶ ὁ ἕβδομος Κανὼν τῆς πρώτης Συνόδου ὑποτυπῶσαν ποῖαι καὶ ποῖαι Διοικήσεις ὀφείλουσιν ὑποκεῖσθαι τῷ Πάπᾳ Ῥώμης, τῷ Ἀλεξανδρείας, τῷ Ἀντιοχείας καὶ τῷ Ἱεροσολύμων, ὁ δὲ παρὼν διορίζεται οἰκονομεῖν τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἀσίας καὶ Ποντικῆς καὶ τῆς Θράκης καὶ ἑτέρους τὰ τῶν ἐνοριῶν αὐτῶν, καὶ μὴ ἔχειν ἐπ' ἀδείας τινὰ ἐκ τούτων ὑπερορίους ἐνεργείας ποιεῖν καὶ συγχέειν τὰ δίκαια τῶν Ἐκκλησιῶν. τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Ἀριστηνὸς φησίν, ὅτι δηλαδὴ ἐν πολλοῖς τῶν Κανόνων εἴρηται ὅτι οὐ δεῖ Ἐπίσκοπον ἀλλοτρίας ἐπιβαίνειν Ἐπισκοπῆς, ἀλλ' ἕκαστον ἐντὸς τῶν ἰδίων ὅρων μένειν καὶ μὴ πηδᾷν ὑπερόρια καὶ τὰς Ἐκκλησίας συγχέειν. καὶ σημειοῦται ὅτι τοῦτο εἰ καὶ ἐγίνετο πρότερον διὰ τοὺς διωγμοὺς τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, τουτέστιν ἵνα γίνωνται οἰκονομίαι διάφοροι ἐν ἀλλοτρίαις Ἐπαρχίαις, ὡς ὑπῃνίξατο ὁ Σωκράτης βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ, καὶ ἡμεῖς ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἐνάτῳ, ἀλλὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων εἰς καλὴν ἐλθόντων κατάστασιν, καὶ βασιλευόντων ὀρθοδόξων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, οἱ πατέρες ὥρισαν ἄπρακτα μένειν λοιπὸν τὰ τῶν τοιούτων οἰκονομιῶν, καὶ ἐνεργεῖν τοὺς Ἐπισκόπους κατὰ τοὺς Κανόνας ἀπροφασίστως.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ τοῦ τί τὸ αἴτιον ὅτι ὁ Κανὼν τοῦ Ἀλεξανδρείας μόνον ἐμνήσθη ἀνεπιζευγμένως.

Ἀλλὰ κατὰ τοὺς Κανόνας τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον τὰ ἐν Αἰγύπτῳ μόνα οἰκονομεῖν. σημείωσαι διατί ἐνταῦθα τῶν μὲν ἄλλων Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν ὁ Κανὼν ἐμνήσθη συνεπιζευγμένως, τοῦ δὲ Ἀλεξανδρείας ἀνεπιζευγμένως; καὶ ῥητέον πρῶτον, ὅτι οἱ Ἀλεξανδρεῖς συνήργησαν καὶ ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος εἰς Κωνσταντινούπολιν Μάξιμος ὁ Κυνικός, ἀπεβλήθη δὲ ὁ μέγας Γρηγόριος, διὰ τοῦτο ἡ Σύνοδος ὁρίσασα διὰ τὰς ἀνωτέρω αἰτίας ἕκαστον Ἐπίσκοπον τῆς ἰδίας Ἐπαρχίας φροντίζειν, ῥητῶς ἔκρινε τὸν Ἀλεξανδρείας μόνα τὰ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐνορίᾳ διοικεῖν, καὶ μὴ περαιτέρω ἐπιβαίνειν.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Γ΄

Ὅτι ἡ Σύνοδος ἐν τῷδε Κανόνι Πατριάρχας κατέστησε, καὶ πῶς ἐννοητέον τοὔνομα Πατριάρχης, καὶ τί δηλοῖ Πατριαρχεία.

Ἡ Σύνοδος ὁρίσασα μὴ ἐπιβαίνειν Ἐπίσκοπον εἰς ἀλλοτρίαν ἐνορίαν, μετὰ ταῦτα Πατριάρχας κατέστησεν οὓς ὀνομαστὶ λέγουσι Σωκράτης βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ, καὶ ὁ Σωζόμενος βιβλίῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ. πῶς δὲ τοῦτο τοὔνομα Πατριάρχης ἐννοητέον, εἰ καὶ εἴπομεν ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφαλαίου τρίτου Παραγράφῳ ἑβδόμῳ, ὅμως ῥητέον καὶ ἐνταῦθα ὅτι ἡ πρώτη Σύνοδος κατὰ συνήθειαν καὶ ἀρχαίαν παράδοσιν ἐβεβαίωσε τὴν πατριαρχικὴν τιμὴν καὶ ἐξουσίαν τῶν τεσσάρων ἀποστολικῶν καὶ μεγάλων θρόνων ὡς λέγουσιν αὐτοὺς οἱ ἱστορικοί, ἢ Ἐπισήμων ὡς λέγει ἡ παροῦσα Σύνοδος ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτῆς. ἡ δὲ παροῦσα Σύνοδος ἡ Οἰκουμενικὴ Πατριάρχας κατέστησεν, ἤτοι διοικητὰς καὶ κυβερνήτας καὶ ἐφόρους περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τοῦτο τὸ προσωπικὸν ἀξίωμα καὶ μόνον, ὅθεν ὁ Σωζόμενος ὥσπερ ὑπεξηγούμενος τὸν Σωκράτη περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς τοιαύτης Πατριαρχείας λέγει ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, καὶ ταῦτα μὲν ὧδε τῇ Συνόδῳ ἔδοξε, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπεψηφίσατο, καὶ Νόμον ἔθετο κυροῦν τὴν πίστιν τῶν ἐν Νικαίᾳ συνεληλυθότων, παραδοθῆναι δὲ καὶ πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις τοῖς ἐν ὑποστάσεσι τριῶν προσώπων ἰσοτίμων καὶ ἰσοδυνάμων μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογοῦσι Θεότητα Πατρὸς Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, τούτους δὲ εἶναι τοὺς κοινωνοῦντας Νεκταρίῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει, Τιμοθέῳ Ἀλεξανδρείας, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ μὲν Σωκράτης εἶπε Πατριάρχας ἀπο-

ἀποκατέστησαν, καὶ Πατριάρχας ταῖς Ἐκκλησίαις διενέμοντο, οὐδὲ Σωζόμενος ὅτι τοὺς κοινωνοῦντας τῷ δεῖνι καὶ τῷ δεῖνι, ὥστε ἡ Πατριαρχεία ἐνταῦθα οὐδὲν ἕτερον δηλοῖ, ἢ δίδαξιν καὶ κυβέρνησιν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις καὶ βεβαίωσιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ὅθεν ὁ Σωζόμενος ἐν τῷ τέλει τοῦ εἰρημένου κεφαλαίου εἰπὼν τὰ ὀνόματα καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν τοιούτων Πατριαρχῶν, ἐπήγαγε, τούτους γὰρ καὶ Ραπολλοὺς ἐπῄνεσαν ἰδὼν καὶ συγγενόμενος, καὶ δόξα ἀγαθὴ περὶ αὐτῶν ἐκράτει ὡς τὰς Ἐκκλησίας ἀσεβῶς ἀγόντων, ὃν εἴρηται δηλαδὴ τρόπον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Ὅτι τῷ εἰπεῖν τὸν Βαλσαμῶνα πάντες τὸ πάλαι οἱ τῶν Ἐπαρχιῶν Μητροπολῖται αὐτοκέφαλοι ἦσαν, οὐ συμπεραίνεται ἐκ τούτου ἀπαξαπλῶς αὐτοκεφάλους εἶναι τοὺς Μητροπολίτας. καὶ τί δηλοῖ αὐτοκέφαλος Ἐπίσκοπος.

Εἰς ἐκεῖνο δὲ ὃ φησὶν ὁ Βαλσαμὼν ὅτι τὸ παλαιὸν πάντες οἱ τῶν Ἐπαρχιῶν Μητροπολῖται αὐτοκέφαλοι ἦσαν καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων Συνόδων ἐχειροτονοῦντο, μετετυπώθη δὲ τὰ περὶ τούτου ὑπὸ τοῦ εἰκοστοῦ ὀγδόου Κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, διορισαμένης τοὺς Μητροπολίτας τῆς Ποντικῆς καὶ Ἀσιανῆς καὶ Θρακικῆς Διοικήσεως, ἔτι δὲ καὶ ἑτέρους τινὰς τῷ αὐτῷ Κανόνι περιεχομένους ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως χειροτονεῖσθαι καὶ ὑποκεῖσθαι αὐτῷ, καὶ ὅτι καὶ αἱ Ἐκκλησίαι Βουλγαρίας, Κύπρου καὶ Ἀχρίδος αὐτοκέφαλοί εἰσι. πρὸς ταῦτα οὖν ῥητέον, οἱ βουλόμενοι συμπεραίνειν ἐκ τούτου ὅτι ἀπαξαπλῶς οἱ μητροπολῖται αὐτοκέφαλοι ἦσαν, ἢ ἀπατῶνται, ἢ ἰδίαν γνώμην συστῆσαι βούλονται, πρῶτον, ὅτι ὁ Βαλσαμὼν οὐκ ἔλεγε οἱ Μητροπολῖται ἁπλῶς, ἀλλ' οἱ Μητροπολῖται τῶν Ἐπαρχιῶν, οὐ μὴν δηλονότι καὶ οἱ Μητροπολῖται τῶν Διοικήσεων, ἤτοι οἱ ὁριζόμενοι εἰς τὰς Διοικήσεις τῶν Πατριαρχῶν. δεύτερον, ὅτι διωρισμένως φησὶν, οἱ τῆς Ποντικῆς καὶ Ἀσιανῆς καὶ Θρακικῆς Διοικήσεως, καὶ ἕτεροι οἱ ἐν τῷ εἰκοστῷ ὀγδόῳ Κανόνι τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου περιεχόμενοι, ἤτοι οἱ ἐν ταῖς εἰρημέναις Διοικήσεσιν ὁριζόμενοι παρὰ τοῖς βαρβάροις Ἐπίσκοποι. τρίτον, ὅτι εἰπὼν τὸν Βουλγαρίας καὶ Κύπρου καὶ Ἰβηρίας εἶναι αὐτοκεφάλους, ἐσημείου δηλοῦν τὸ αὐτοκεφάλους ὅτι οὐχ ὑπόκεινταί τινι τῶν Πατριαρχῶν. τέταρτον, ὅτι τὸν Ἰβηρίας εἶπεν ὑποκείμενον ὄντα τῷ Ἀντιοχείας, γεγονέναι αὐτοκέφαλον, ἤγουν μὴ ὑποκείμενον τῷ Ἀντιοχείας, ὥστε δῆλον ἐστὶν αὐτοκεφάλους εἰπεῖν ἐνταῦθα τὸν Βαλσαμῶνα τοὺς μὴ ὑποκειμένους Πατριάρχῃ τινὶ, καὶ μὴ ἁπλῶς πάντας τοὺς Μητροπολίτας. πέμπτον, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ εἰπὼν ἐν τῷ ἕκτῳ καὶ ἑβδόμῳ τοῖς Κανόσι τῆς πρώτης Συνόδου, καὶ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ παρόντος Κανόνος, ὅτι διωρίσθησαν οἱ Πατριάρχαι ἔχειν τὰς τάδε καὶ τάδε Ἐπαρχίας καὶ Διοικήσεις.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς ἐν τῷ Κανόνι συνηθείας ἐν ταῖς βαρβαρικαῖς Ἐκκλησίαις.

Τὰς δὲ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας οἰκονομεῖσθαι κατὰ τὴν κρατήσασαν συνήθειαν τῶν πατέρων. εἰς τοῦτο φησὶν ὁ Ζωναρᾶς, ἐπειδὴ καὶ ἐν βαρβάροις ἔθνεσιν Ἐκκλησίαι τότε ἦσαν πιστῶν ἐν αἷς δηλαδὴ οὐκ ἦσαν Ἐπίσκοποι ὥστε Σύνοδον συνιστᾶν, οἱ ἀξιόλογοι πλησιόχωροι Ἐπίσκοποι ἵνα ἀναπληρῶσι τὰ ἐλλείποντα, καὶ εἰ παρὰ Κανόνας ἐδόκει, ὅμως διὰ τὴν ἀνάγκην συνεχώρησεν ἡ Σύνοδος τοῦτο κατὰ τὸ ἐπικρατῆσαν ἐν αὐταῖς τῶν ἁγίων πατέρων ἔθος.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς΄.

Περὶ τοῦ τρίτου Κανόνος αὐτῆς, καὶ τῶν πρεσβείων τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὅτι ἡ ΜΕΤΑ πρόθεσις τάξιν δηλοῖ μετὰ τοῦ ἴσου ἀξιώματος καὶ τῆς αὐτῆς τῷ Ῥώμης τιμῆς, καὶ οὐχ ὑποβιβασμόν.

Περὶ δὲ τοῦ τρίτου Κανόνος ῥητέον ὅτι φησὶ ταῦτα ῥητῶς, τὸν μέντοι Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπον τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς ἔχειν μετὰ τὸν Ῥώμης, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ῥώμην. ἐπειδὴ ἡ Κωνσταντινούπολις οὐ μόνον ἐκλήθη νέα Ῥώμη, ἀλλ' εἶχε καὶ τὴν ἴσην τιμὴν καὶ λαμπρότητα μετὰ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Σωζόμενος περὶ αὐτῆς λέγων, ὅτι οὐ μόνον εἶχε ταύτην τὴν προσηγορίαν ἡ πόλις, καὶ γερουσίᾳ καὶ τάγματι δήμων καὶ ἀρχαῖς ὁμοίως ἐχρῆτο, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάντα τὰ σύμβολα καὶ τὰ νόμιμα τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ Ῥωμαίοις ἐκρίνετο, καὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ γέρατα περὶ πάντα ἑκατέρα ἰσάζετο, βιβλίῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ τῷ τῆς ἐν

τῇ

τῇ νέᾳ Ῥώμῃ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιτροπεύοντι Νεκταρίῳ ἡ Σύνοδος τὰ πρεσβεῖα ἀπένειμε τῆς τιμῆς, λέγω δὲ τιμῆς ἐκείνης περὶ ἧς εἴρηται ἀνωτέρω βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ τετάρτῳ. ἥν τινα καὶ ἄκραν καὶ ὑπέρτατον καὶ ὑπερέχουσαν ἀσυγκρίτως, καὶ ὑψηλὸν καὶ μεγάλον καὶ ἱερὸν καὶ ἀρχιερατικὸν καὶ ἀποστολικὸν θρόνον οἱ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἱστοροῦντες καὶ πολλοὶ τῶν ἁγίων πατέρων προσαγορεύουσιν, ἡ δὲ παροῦσα Σύνοδος ἐν τῇ ἐπιστολῇ εἶπεν Ἐπισημότατον. ἐπειδὴ δὲ ἡ τιμὴ αὕτη ἐδόθη ἀπὸ συνηθείας καὶ παραδόσεως ἀρχαίας εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, Ῥώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, ταύτην τὴν ὑπέρτιμον τιμὴν ἔδωκεν ἡ Σύνοδος καὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, οὐ δι᾽ ἄλλην αἰτίαν, ἀλλὰ διὰ τὸ βασιλεύειν, καὶ εἶναι νέαν Ῥώμην. καὶ ἐπειδὴ ἡ Ῥώμη ἐστὶν ἀρχαιοτέρα βασιλεύουσα πόλις, ἡ δὲ Κωνσταντινούπολις νεωτέρα, ἔχειν τὸν Κωνσταντινουπόλεως τὴν αὐτὴν τιμὴν μετὰ τὸν Ῥώμης, λέγω δὲ πάλιν οὐκ ἄλλην τιμήν, ἀλλὰ τὴν αὐτήν, ὡς γὰρ κατὰ πάντα τὰ σύμβολα καὶ τὰ νόμιμα τῇ ἀρχαίᾳ Ῥώμῃ ἐκρίνετο, καὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ γέρατα περὶ πάντα ἐν ἑκατέρᾳ ἰσάζετο, οὕτω καὶ τὴν τιμὴν τὴν αὐτὴν κατὰ πάντα ἑκατέρᾳ Ἐκκλησίᾳ εἶναι ὥρισαν οἱ πατέρες, σφάλλει δὲ ὁ Ζωναρᾶς πασιδήλως λέγων ὅτι ἡ ΜΕΤΑ' πρόθεσις ἐνταῦθα ὑποβιβασμὸν δηλοῖ καὶ ἐλάττωσιν τιμῆς, καὶ γὰρ εἰ ὑποβιβασμὸν τιμῆς δηλοῖ, ἐπειδὴ μετὰ τὸν Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ μετὰ τὸν Ἀλεξανδρείας ὁ Ἀντιοχείας, καὶ μετὰ τὸν Ἀντιοχείας ὁ Ἱεροσολύμων, ἔσονται τέσσαρα εἴδη ὑποβιβασμοῦ καὶ ἐλαττώσεως τιμῆς, τουτέστιν ἔσονται πέντε τιμαὶ ἡ μία τῆς ἑτέρας ἀνωτέρα, καὶ ἀνάπαλιν, ὅπερ αὐτίδοξόν ἐστι πάσῃ τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ μόνῳ δεκτὸν Γεωργίῳ Τραπεζουντίῳ τῷ γραικολατίνῳ, τοῖς δὲ παπολάτραις καὶ καταθύμιον λίαν. ἡ δὲ ἀλήθεια κατὰ τὴν γνώμην τῆς καθόλου Ἐκκλησίας οὕτως ἔχει, ὅτι ἡ ΜΕΤΑ' ἐνταῦθα τάξιν δηλοῖ, καὶ οὐχ ὑποβιβασμὸν τιμῆς, ἤτοι ὁ Ῥώμης πρῶτος τῇ τάξει, ὁ Κωνσταντινουπόλεως δεύτερος τῇ τάξει, ἡ τιμὴ ὅμως ἡ αὐτή, τὸ ἀξίωμα τὸ αὐτόν, ἐξισάζον κατὰ πάντα ἐν ἑκατέρᾳ Ἐκκλησίᾳ, ὅθεν ὁ Ἰουστινιανὸς Νεαρᾷ ἑκατοστῇ τριακοστῇ, κειμένῃ βιβλίῳ πέμπτῳ τῶν Βασιλικῶν, Τίτλῳ τρίτῳ, φησὶ τὸν Ῥώμης πρῶτον, δευτέραν δὲ τάξιν ἐπέχειν τὸν Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὸν Ῥώμης, οὐ μὴν καὶ δευτέραν ἐπέχειν τιμὴν καὶ ἀξίαν, ἀλλ᾽ ἡ αὐτὴ τιμή, ἡ αὐτὴ ἀξία, ἡ αὐτὴ ἐξουσία, καὶ τὰ αὐτὰ πρεσβεῖα, ὡς ἐξηγεῖται τὴν πρόθεσιν ταύτην καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος Κανόνι εἰκοστῷ ὀγδόῳ. εἰ δὲ καὶ ἐν τῇ διακρίσει τῆς Νεαρᾶς ὁ Βαλσαμὼν παραλογίζεται, οὐ μέλει τῇ ἀληθείᾳ περὶ τῆς παρεξηγήσεως αὐτοῦ. ταῦτα βεβαιοῖ καὶ ὁ τριακοστὸς ἕκτος Κανὼν τῆς ἐν Τρούλλῳ, τὰ αὐτὰ πρεσβεῖα μαρτυρῶν ἔχειν τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀξίωμα, πλὴν δεύτερον κατὰ τὴν τάξιν καὶ μόνην, οὕτω καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ τὸν Ἀντιοχείας, καὶ τὸν Ἱεροσολύμων τὰ αὐτὰ ἔχειν πρεσβεῖα καὶ τὸ αὐτὸ ἀξίωμα μετὰ τοῦ Ῥώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ κατὰ μόνην τὴν τάξιν διαφέρειν αὐτούς. ἰδὲ καὶ κατωτέρω βιβλίου τετάρτου κεφάλαιον τρίτον.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Ζ'.

Ἀνθυποφορὰ τῶν Ῥωμαίων πενταχῶς κατὰ τοῦ παρόντος τρίτου Κανόνος, καὶ ἀπάντησις κατ᾽ αὐτῆς πενταχῶς, καὶ κατὰ τῶν μάταια καὶ ψευδῆ λεγόντων Ῥωμαίων.

Ἀνθυποφέρουσιν ἐνταῦθα οἱ σοφοὶ τῶν Ῥωμάνων, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις λέγουσιν ὅτι ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία δέχεται μόνον τὸν περὶ πίστεως Κανόνα τῆς Συνόδου ταύτης ὅς ἐστιν ὁ πρῶτος, ἄλλους δὲ Κανόνας οὐ δέχεται. δεύτερον, ὅτι ὁ παρὼν Κανὼν ἐξετέθη κατὰ τῆς τιμῆς τοῦ Ἀλεξανδρείας Τιμοθέου, ὅθεν ἀπόντος αὐτοῦ ἐξεφωνήθη, ὅπερ ταὐτόν ἐστιν ὅτι ἐστὶν ὑποβολιμαῖος, καὶ ἡ ἀπόδειξις πρόδηλος, εἰ γὰρ παρόντος τοῦ Τιμοθέου ἐξεδόθη, οὐκ ἂν ἐσιώπησεν, οὐδὲ παρεδέχθη αὐτόν. τρίτον, ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς Συνόδου οὐκ ἐτέθη. τέταρτον, ὅτι εἰ καὶ καθ᾽ ὑπόθεσιν ἀληθὴς ὁ Κανών, ἀλλ᾽ οὐκ ἦν ὑπὸ τοῦ Ῥώμης βεβαιωμένος, ὡς Νικόλαος ὁ πρῶτος γράφων πρὸς Μιχαὴλ τὸν Αὐτοκράτορα ἀποδείκνυσι, λέγει γάρ, εἰ οἱ Ἐπίσκοποι Κωνσταντινουπόλεως περιεποιοῦντο τὸν δεύτερον τόπον ὑπὸ πολλῶν ψευδοκανόνων, ἀλλ᾽ οὐκ ἦν ἀποδεχόμενος ὑπὸ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὅμως χάριν εἰρήνης καὶ ἡσυχίας ἐν τῷ καιρῷ Ἰουστινιανοῦ Αὐτοκράτορος οὕτως ἀφέθη, ὥστε οὐδεὶς πλέον ἠδύνατο ἐναντιωθῆναι. πέμπτον, ὅτι ἐστὶν ἀντικείμενος τῷ ἀνωτέρῳ Κανόνι, ἤτοι τῷ δευτέρῳ, διότι ἐκεῖνος μὲν δίδωσι τὴν ἐξουσίαν τῇ Συνόδῳ τῆς Ἐπαρχίας, οὗτος δὲ δίδωσι τῷ Κωνσταντινουπόλεως προνόμια. καὶ ταῦτα μὲν οὕτοι. Ἀλλὰ ῥητέον πρὸς μὲν τὸ πρῶτον, ὅτι ἡ καθόλου Ἐκκλησία οὔτε ἀπέβλεψέ ποτε, οὔτε ἀποβλέπει πρὸς τὴν Ῥωμαϊκήν, ἢ ἄλλην τινὰ μερικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ᾽ εἰς τὴν κοινότητα καὶ τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ὅθεν οἱ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία βουληθεῖσα πολλάκις εἰπεῖν ἢ πρᾶξαί τι, ὅπερ οὐκ ἐξῆν, ποτὲ μὲν ἐκρίθη, ποτὲ δὲ ἀνεκρίθη καὶ κατεκρίθη, καὶ ἰδὲ ἀνωτέρω βιβλίου πρώτου κεφάλαιον ἔσχατον. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, ἐπεὶ οἱ Αἰγύπτιοι Ἐπίσκοποι ἐχειροτόνησαν Μάξιμον τὸν κυνικὸν Ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Σύνοδος ἕνεκεν πολλῶν δικαιωμάτων ὡς ῥηθήσεται, ἀποβαλοῦσα

βαλοῦσα τὴν τῶν Ἀλεξανδρέων προπέτειαν, ἐξέθετο τὸν Κανόνα φανερῶς, εἰ γὰρ ὥς φησιν ὁ Θεοδώρητος οἱ Αἰγύπτιοι Ἐπίσκοποι τοῖς λοιποῖς πατράσιν ἐφιλονείκησαν περὶ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου, ἀλλ᾽ ὁ Τιμόθεος μετὰ τὴν φιλονεικίαν σωφρόνως ἠκολούθησε, συντεθέμενος τῇ κοινῇ κρίσει τῆς κοινότητος τῶν πατέρων, οὐδεὶς γάρ ποτε Πατριάρχης ἀντεῖπέ τινι τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, πλὴν τῶν Αἱρετικῶν καὶ τῶν ὑπερηφάνων καὶ φθονερῶν Λατίνων, εἶτα ὡς παρόντων τῶν Αἰγυπτίων καθαιρέσει καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλον ἡ Σύνοδος τὸν Μάξιμον, οὕτω καὶ παρόντων αὐτῶν ἐξεφώνησε τὸν Κανόνα. πρὸς δὲ τὸ τρίτον, οὐκ ἐμνήσθη ἡ συνοδικὴ ἐπιστολὴ ἀνεπτυγμένως τοῦ κανόνος, συνεπτυγμένως ὅμως ἐμνήσθη, ὡς δηλοῦται ἀπὸ δύο τινῶν, πρῶτον, ὅτι λέγει ἡ ἐπιστολὴ τὰς τρεῖς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων ἐπισημοτάτας Ἐκκλησίας. δεύτερον, ὅτι διαλέγεται περὶ τῆς χειροτονίας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Πατριαρχῶν Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, εἰ δὲ οὐκ ἐδεδώκει ἡ Σύνοδος τῷ Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα, οὐκ ἂν ἐπισημοτάτην Ἐκκλησίαν εἶπε, καὶ οὐκ ἂν προέταξε τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων. εἶτα εἰ οὐκ ἐμνήσθη αὐτοῦ τοῦ Κανόνος ἡ ἐπιστολή, ἐμνήσθησαν ὅμως τοῦ πράγματος ῥητῶς οἱ κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ ἱστορικοί, ὁ γὰρ Σωκράτης παραφράζων τὸν Κανόνα φησί, τότε δὲ καὶ ὅρον ἐκφέρουσιν, ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπον τὰ πρεσβεῖα ἔχειν τῆς τιμῆς μετὰ τὸν Ῥώμης Ἐπίσκοπον διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ῥώμην, βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. καὶ ὁ Σωζόμενος τῷ αὐτῷ τρόπῳ φησί, μετὰ δὲ τὸν Ῥώμης τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπον τὰ πρεσβεῖα ἔχειν ὡς νέας Ῥώμης τὸν θρόνον ἐπιτροπεύοντα, βιβλίῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ. ὅθεν ἤρξατο καὶ τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς ἀπαιτεῖν καὶ πρεσβεῖα ἐξουσίας κατὰ τὸ ἴδιον τῆς ἐξουσίας ἅπερ εἶχον οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος ἔγραψε, φησὶν ὁ Σωζόμενος, Νεκταρίῳ τῷ προϊσταμένῳ Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀφελέσθαι Γεροντίου τὴν ἱερωσύνην, καὶ μὴ περιιδεῖν αὐτὸν ὑβριζόμενον, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ὃν δυσωπηθέντος τοῦ Νεκταρίου ὑπὸ τῶν Νικομηδέων καὶ μὴ ἐξελόντος τῆς Νικομηδείας, ὁ Χρυσόστομος μετὰ ταῦτα καθεῖλεν, ὡς καὶ ἐν Ἐφέσῳ ἀποδημήσας πολλοὺς Ἐπισκόπους καθεῖλε, πολλοὺς δὲ καὶ ἐχειροτόνησε. καὶ ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ κρινομένων τῶν Μητροπολιτῶν Νικομηδείας καὶ Νικαίας, φανερὸν ἐγένετο ὅτι πρὸ τῆς αὐτῆς Συνόδου ἐκάλουν κριτὴν αὐτῶν τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἀρχιεπίσκοπον, καὶ οὕτως προσέταξεν αὐτοῖς διὰ γραμμάτων μὴ καινοτομεῖν. εἰ δὲ καὶ τὸν Χρυσόστομον κατηγόρησάν τινες διὰ ταῦτα ὡς καινοτομοῦντα, ὡς λέγει ὁ Σωζόμενος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἀλλ᾽ ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος τὸν Κωνσταντινουπόλεως κρίναντα οὐ κατέκρινε, πράξει δεκάτῃ τρίτῃ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα συνάγεται μυρία, ἅτινα οἱ Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοποι πεποιήκασιν εἰς Ἐπαρχίας μὴ ὑποκειμένας Πατριάρχῃ τινὶ αὐτοῦ προκρίματος ἀπὸ ταύτης τῆς δευτέρας Συνόδου ἕως τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καὶ ἰδὲ ἐκεῖ ἐν τῇ εἰς τὸν Πάπαν Λέοντα ἐπιστολῇ τῆς Συνόδου, ὅπου καὶ τοῦτο λέγεται, τὸ γὰρ ἐκ πολλοῦ κρατῆσαν ἔθος, ὅπερ ἔχει ἡ Κωνσταντινουπολιτῶν ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία εἰς τὸ χειροτονεῖν Μητροπολίτας τῶν Διοικήσεων τῆς τε Ἀσιανῆς τῆς τε Ποντικῆς καὶ Θρακικῆς, καὶ νῦν κατὰ συνοδικὴν ἐκυρώσαμεν ψῆφον. ἐξ ὧν δῆλον ὅτι τὴν τιμὴν τῷ Κωνσταντινουπόλεως δέδωκεν ὁ παρὼν Κανών, τὴν δὲ ἐξουσίαν τοῦ χειροτονεῖν δέδωκε τὸ παλαιὸν ἔθος, τουτέστι τὸ μὲν πρωτεῖον διὰ τοῦ Κανόνος, τὴν δὲ ἐξουσίαν τοῦ χειροτονεῖν διὰ τοῦ ἔθους ἐβεβαίωσαν οἱ ἐν Χαλκηδόνι πατέρες. ὅτι δὲ αἴτιον τοῦ ἔθους ὁ παρὼν ἐστὶ Κανὼν τῆς τιμῆς, πρόδηλόν ἐστι. πρὸς δὲ τὸ τέταρτον, φανερῶς ὁ Νικόλαος ἀρχὴ ὢν καὶ προταίτιος τοῦ σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν ἐψεύσθη, πρῶτον, ὅτι τὸν Κανόνα ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία εἰ συγχωρήσομεν ὅτι οὐκ ἐδέχθη, ἀλλ᾽ ἡ καθόλου Ἐκκλησία ἐξέθετο, παρέδωκε καὶ ἐδέχθη. δεύτερον, ὅτι ἐδέχθη αὐτὸν καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία, τοῦ γὰρ Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς χρωμένου, οὐδὲν ἀντέλεγον αὐτῷ οἱ Ῥωμαῖοι. τρίτον, ὅτι τὰ αὐτὰ πρεσβεῖα ἔχοντι τῆς ἄκρας τιμῆς ἔγραφεν αὐτῷ ὁ Ἀμβρόσιος. τέταρτον, ὅτι Χρυσόστομον τὸν ἐκτείναντα τὴν ἐξουσίαν εἰς διαφόρους Ἐπαρχίας μὴ ὑποκειμένας Πατριάρχῃ τινὶ προφανῶς ἠγάπα καὶ ἐτίμα ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος. τὸν δὲ Ἀττικὸν τῇ αὐτῇ τιμῇ χρώμενον ὁ Πάπας Κελεστῖνος ἐγκωμιάζει ἐν τῇ πρὸς τοὺς Κωνσταντινουπολίτας κατὰ Νεστορίου ἐπιστολῇ, καὶ τῷ Πρόκλῳ ἵνα ἀπὸ Κυζίκου εἰς Κωνσταντινούπολιν μετατεθῇ συνήγορος ἐγίνετο ὁ τότε Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος, καὶ οὗτος αὐτὸς ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πρόκλος μεγάλας ἤθροισε Συνόδους, καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν ἔγραψε πρὸς Ἀρμενίους, ὡς Θεοδώρητος μαρτυρεῖ ἐπιστολῇ ὀγδοηκοστῇ ἕκτῃ. καὶ τέως ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φλαυϊανὸς Σύνοδον ἤγειρε μεγάλην εἰς Κωνσταντινούπολιν τῶν παρευρεθέντων Ἀρχιερέων, ὧν οἱ ἔγκριτοι ἦσαν Μητροπολῖται, καὶ πάντων προεκάθητο κατὰ Εὐτυχοῦς, ὃν καὶ οἱ Πάπαι ἔχουσιν ἅγιον. καὶ τοῦ Διοσκόρου τοῦτον τὸν Φλαυϊανὸν ἐν τῇ κατ᾽ αὐτὸν ἐν Ἐφέσῳ Συνόδῳ εἰς τὸν πέμπτον τάξαντος τόπον, ὁ Δορυλαίου Εὐσέβιος ἀπελθὼν εἰς Ῥώμην μετὰ καὶ ἑτέρων κληρικῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἔδειξε τὸν Κανόνα τοῦτον τῷ Ῥώμης Λέοντι, ὁ δὲ Λέων τὸν Κανόνα ἀποδεξάμενος, ἐμέμψατο τὸν Διόσκορον. καὶ ἐν τῇ πρώτῃ πράξει τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου καταβοώντων τῶν πατέρων τοῦ Διοσκόρου, τάξαντος εἰς τὸν πέμπτον τόπον τὸν

Φλαυϊανὸν,

Φλαουϊανόν, οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα εἶπον, ἰδὲ ἡμεῖς τὸν κύκλον Ἀνατόλιον πρῶτον ἔχομεν. οἱ δὲ ἀπειθοῦντες εἶπον, ὅτι ὑμεῖς τοὺς Κανόνας οἴδατε, Κανόνας λέγοντες τοῦτον τὸν ἐν χερσί, καὶ τὴν δι' αὐτοῦ ἀπολαυθήσασαν συνήθειαν. τρίτον, ὁ Νικόλαος εἰπὼν ὅτι ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ χάριν ἡσυχίας ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀφέθη εἶναι δεύτερος, ἐψεύσθη διὰ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα, καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου καὶ πρὸ τοῦ ἐκφωνηθῆναι τὸν εἰκοστὸν ὄγδοον Κανόνα αὐτῆς ὁ Κωνσταντινουπόλεως προεκάθητο τῶν τριῶν τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχῶν, καὶ πρῶτος αὐτὸς ὑπέγραψεν εἰς τὸν Ὅρον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς τῆς Συνόδου ψήφους, καὶ μετὰ ταῦτα Γεννάδιος, Εὐθύμιος καὶ Μακεδόνιος οἱ Ἐπίσκοποι Κωνσταντινουπόλεως ἐξισάζοντες τῷ Ῥώμης, καὶ ἰδὲ κατωτέρω βιβλίῳ τετάρτῳ. καὶ ὁ Καππάδοξ Σύνοδον ἀθροίσας μεγάλην, καὶ προκαθίσας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ Λεγάτων τοῦ Πάπα, ἐβεβαίωσε τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον, καὶ ἰδὲ κατωτέρω βιβλίου πέμπτου κεφάλαιον πρῶτον. οὕτω καὶ ὁ Μηνᾶς ἐν τῇ κατὰ Σεβήρου καὶ ὁ Εὐτύχιος ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ πέμπτῃ τὰς Συνόδους προεκάθηντο, ὡς ἐροῦμεν κατωτέρω βιβλίῳ πέμπτῳ. ὥστε ὁ Κωνσταντινουπόλεως εἶχε τὰ πρεσβεῖα παρὰ τοῦ Κανόνος τούτου, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς τὰ πρεσβεῖα ἐβεβαίωσε μέν, οὐκ ἔδωκε δέ, ὡς ληρεῖ ὁ Νικόλαος. πρὸς δὲ τὸ πέμπτον, ῥητέον ὅτι οὐκ ἦν ἀντικείμενος ὁ Κανὼν τῷ πρὸ αὐτοῦ, ἐπειδὴ οἱ πατέρες οὐκ ἔδωκαν αὐτῷ ἐξουσίαν κατὰ τῶν Ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ πρεσβεῖα τιμῆς καὶ μόνα, μετὰ ταῦτα δὲ ἡ ἐκκλησιαστικὴ διάφορος χρεία κατεπείγουσα, ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τὴν χειροτονίαν τῶν τάδε καὶ τάδε Μητροπολιτῶν. συμπεραίνομεν οὖν ὅτι ὁ Κανὼν ἐστὶν ἀληθής, καὶ ἐξετέθη φανερῶς, καὶ ἐνήργησεν ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης, καὶ ἐνεργεῖ, καὶ ἐνεργήσει ἕως τῆς ἡμέρας τοῦ Κυρίου, κἂν καί τινες Ῥωμαῖοι Ἐπίσκοποι οἱ στερούμενοι ὑπὸ τοῦ φθόνου καὶ παραλογίζοντες ἑαυτούς, λαλῶσι μάταια καὶ ψευδῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Η′.

Περὶ τοῦ τετάρτου αὐτῆς Κανόνος, ἐν ᾧ καθῃρέθη καὶ ἀνεθεματίσθη ὁ Κυνικὸς Μάξιμος, καὶ περὶ ὧν ἀθέσμως ὁ αὐτὸς ἔπραξε, καὶ ἧς ἔτυχε συγγνώμης μεταγνοὺς παρὰ τοῦ Ῥώμης, ἐξ ἧς οἱ παπισταὶ γενικὸν ἀξίωμα τῷ Ῥώμης ἀπονέμοντες, δείκνυνται πολλαχῶς κατὰ παράθεσιν ψευδόμενοι.

Πρὸς τὸν τέταρτον Κανόνα ῥητέον, ὅτι Μάξιμος ὁ κυνικὸς ἦν τὸ γένος Ἀλεξανδρεύς, καὶ φιλόσοφος κυνικός, προσκείμενος τῷ Ὁμοουσίῳ, περιποιηθεὶς δὲ ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρίβοντος, ἐπεβούλευσε τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἔπεμψε χρήματα εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Πέτρον, καὶ ἐκεῖνος ἀπέστειλε τινὰς καὶ ἐχειροτόνησαν αὐτὸν ἐν Βυζαντίῳ ἐν οἴκῳ χοραύλου τινός, ὡς μαρτυρεῖ Γρηγόριος ὁ μαθητὴς τοῦ Ναζιανζηνοῦ, ὁ καὶ συγγράψας τὸν βίον αὐτοῦ. ὁ δὲ Σωζόμενος βιβλίῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ, καὶ ὁ Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ λέγουσιν, ὅτι οἱ ἀπ' Αἰγύπτου ἐλθόντες εἰς Βυζάντιον εἰς ἄθροισιν τῆς δευτέρας Συνόδου, ὧν ἐξῆρχεν ὁ Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος, κλέψαντες τὴν χειροτονίαν, Ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως κατέστησαν τὸν Μάξιμον, γενομένη δὲ ἡ Σύνοδος καὶ ἰδοῦσα τὸ ἄτοπον, καθῄρηκεν αὐτόν, καὶ τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας χειροτονίας ἀκύρους ἀπέδειξεν. ἐπειδὴ δὲ ἐγνώσθη ὕστερον ὅτι τῆς Ἀπολιναρίου τερθρείας ἀνάπλεως ἦν, ἀπεκήρυξαν, ἤτοι ἀνεθεμάτισαν. καυχῶνται δὲ οἱ παπισταὶ ὡς ἐπὶ Μαρκίωνα, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν κύνα τοῦτον λέγουσιν, ὅτι μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Συνόδου ἀποκήρυξιν ἀπῆλθεν εἰς τὰ μέρη τῆς Δύσεως, ὅπου προσελθὼν τῷ Πάπᾳ, καὶ βιβλίον μετανοίας δούς, συγγνώμης τετύχηκεν. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι καὶ οἱ τὰ μέγιστα κακὰ ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ ποιήσαντες Οὐρσάκιος καὶ Οὐάλης βιβλία μετανοίας δόντες τῷ Ἰουλίῳ Ῥώμης, τῷ μεγάλῳ Ἀθανασίῳ καὶ τέως τῇ ἐν Σαρδικῇ Συνόδῳ, συγγνώμης τετυχήκασι. καὶ ὁ Σωκράτης ἱστορεῖ ὅτι Εὐσέβιος καὶ Θέογνις ἀποκηρυχθέντες ὑπὸ τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, βιβλίον μετανοίας (οὐ τῷ Πάπᾳ μόνῳ) τοῖς κορυφαίοις τῶν Ἐπισκόπων ἀποστείλαντες, ἀνεκλήθησάν τε τῆς ἐξορίας ἐκ βασιλικοῦ προστάγματος, καὶ τὰς Ἐκκλησίας αὐτῶν ἀπέλαβον, τοὺς εἰς τόπον αὐτῶν χειροτονηθέντας ἐξωθήσαντες. καὶ τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην ἀκοινώνητον γενόμενον ὑπὸ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ μετὰ ταῦτα συνθέμενον τῇ καθαιρέσει Νεστορίου καὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Μαξιμιανοῦ, μόνος ὁ ἅγιος Κύριλλος πρὸ πάντων ἐδικαίωσε καὶ προσήκατο. καὶ ὁ διαυθεντευτὴς τῆς Αἱρέσεως τῶν Ἀνομοίων ὁ τὰ πολλὰ καὶ μέγιστα κακὰ ἐργασάμενος ἔν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει, καὶ μυριάκις ὑπὸ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καταγνωσθεὶς Καισαρείας Ἀκάκιος, ἐν τῇ ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδῳ ἐπὶ Ἰοβιανοῦ τοῦ Βασιλέως συγγνώμην αἰτήσας, ἦν εἷς τῶν πατέρων τῆς Συνόδου ἐκείνης. καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἐπίσκοποι ἐν ταῖς Συνόδοις ὡς Αἱρετικοὶ ἀποκηρυχθέντες, μετὰ ταῦτα αἰτήσαντες συγγνώμην, ἔλαβον αὐτὴν παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχόντων, ἤτοι Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν. οὕτως οὖν καὶ ὁ Μάξιμος καταγνοὺς τῆς Αἱρέσεως Ἀπολιναρίου, καὶ προστεθεὶς τῇ ὀρθοδοξίᾳ, εἶτα ἀποδεχθεὶς ὑπὸ τοῦ Πάπα, οὐδὲν ἔδωκε τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ προνόμιον ἰδικῆς ἐξουσίας.

ΠΑΡΑ-

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Θ'.

Περὶ προβλημάτων Ῥωμαίων, Βαρωνίου τε καὶ Βελαρμίνου, ἀθέτησιν τῆς παρούσης Συνόδου καὶ βεβαίωσιν τῆς Οἰκουμενικῆς αὐτῆς κλήσεως, καὶ τῆς κατὰ Μακεδονίου καὶ Εὐνομίου ἀποφάσεως τῶν Ῥώμης λεγόντων, καὶ ὅτι οὐδὲν θεσπίσματα Συνόδου μὴ συμφωνοῦντος τοῦ Ῥώμης, καὶ ὅτι ἡ ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Δαμάσου Σύνοδος Οἰκουμενική ἐστι. καὶ περὶ στηλιτεύσεως τῆς ψευδολογίας αὐτῶν καὶ ἀποσκορακίσεως τῶν μυθαρίων, καὶ διαλύσεως ὡς ἱστοῦ ἀράχνης τῶν περιπλοκῶν Βαρωνίου καὶ Βελαρμίνου, καὶ ἀναιρέσεως τῆς μοναρχίας τοῦ Ῥώμης, καὶ ὅτι μείζονες οἱ Πατριάρχαι καὶ αἱ Σύνοδοι αὐτῶν κατά τε δύναμιν καὶ ἐξουσίαν καὶ ἐνέργειαν τοῦ Πάπα Ῥώμης καὶ τῶν Συνόδων αὐτοῦ.

Ἔτι οἱ αὐτοὶ προβάλλουσι πρῶτον, ὅτι οἱ πατέρες τῆς δευτέρας Συνόδου συνῆλθον τῷ ὁρισμῷ τοῦ Πάπα Δαμάσου καὶ τοῦ Θεοδοσίου, ὡς ἡ αὐτὴ Σύνοδος λέγει πράξει δεκάτῃ ὀγδόῃ. δεύτερον, ὁ Βαρώνιος διϊσχυρίζεται ἰδεῖν κώδικα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῇ ἐν τῷ Βατικανῷ ἐν ᾧ λέγεται τὸν Δάμασον προστάξαι τὴν ἀπόφασιν τῆς καταδίκης Μακεδονίου καὶ Εὐνομίου ἐπικυρωθῆναι, προσέτι καὶ τὴν δευτέραν Σύνοδον τῇ προσταγῇ καὶ τῇ αὐθεντίᾳ αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθεῖν. τρίτον, ὅτι ὁ Δάμασος ἐν τῇ πρὸς τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐπιστολῇ μαρτυρεῖ, θεσπίσματα Συνόδου οὐδενὸς λόγου εἶναι ἄξια, ἐν ᾗ ὁ Ῥώμης ἢ ἀμέσως, ἢ διὰ Πρεσβυτέρων οὐ συμφωνεῖ, Θεοδώρητος λόγῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ, καὶ Σωζόμενος βιβλίῳ ἕκτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τρίτῳ. τέταρτον, ὅτι ὁ Δάμασος οὐ μόνον ἐβεβαίωσε ταύτην τὴν δευτέραν Σύνοδον, ἀλλὰ καὶ οἰκουμενικὴν ὠνόμασεν, ὡς Φώτιος φησὶ περὶ τῶν Συνόδων, καὶ τοῦτο φασὶν, ἵνα γνώσωσιν οἱ Ἀνατολικοὶ ὅτι ἐκεῖθεν ἤρτηται ἡ ἐξουσία. πέμπτον, ὁ Βελαρμῖνος φησὶν, οἱ Ἀνατολικοὶ εἰς Βυζάντιον, οἱ Δυτικοὶ εἰς Ῥώμην, ὁμόψυχοι περὶ τὴν πίστιν, ψυχῇ τε καὶ σώματι ἡνωμένοι, καὶ ἐπειδὴ ἀμφοτέρων τὰ αὐτὰ, ἀμφότεραι Οἰκουμενικαί. Ἀλλὰ ῥητέον πρὸς μὲν τὸ πρῶτον, ὅτι περὶ τούτου εἴρηται ἀνωτέρω κεφαλαίῳ τρίτῳ Παραγράφῳ τρίτῳ. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον ῥητέον, τὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ συγγράμματα ὑπὲρ τοῦ Παπισμοῦ, ὡς μυθάρια ἡμεῖς νομίζομεν, τὰς δὲ ἀποδείξεις ζητοῦμεν ἀπὸ φανερῶν καὶ ἀναμφιβόλων καὶ ὀρθοδόξων καὶ κοινῶν καὶ ἀρχαίων συγγραφέων. τὰ δὲ τοῦ Βαρωνίου καὶ ἑτέρων νεωτέρων παπιστῶν τοιαῦτα συγγράμματα, ἔχομεν ὡς ἐκεῖνα, ἅτινα ὁ θεοστυγὴς Ἰσίδωρος ὁ Μερκάντωρ εἰσήνεγκεν εἰς τὰς ἐπιστολὰς τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, διὸ πλάσματα ὄντα ἐξουθένουν αὐτὰ οἱ πολλοὶ τῶν Γαλλικῶν Ἐπισκόπων, καὶ ἐδιερρήγνυτο ὁ Πάπας Νικόλαος ὁ πρῶτος ὅπως ἀποδεκτέα ποιήσῃ ταῦτα, ἀλλ' οὐδὲν ἐδυνήθη, τῆς ἀληθείας ὑπερνικώσης. δεύτερον, ὅτι ἰδοὺ καὶ ὁ ἐν τῷ Βατικάνῳ κῶδιξ μαρτυρεῖ τὸν Πάπαν Δάμασον τὰ περὶ πίστεως προστάξαι ἐπικυρωθῆναι ἐν τῇ δευτέρᾳ Συνόδῳ, ὥσπερ δήπου καὶ ὁ Πάπας Κελεστῖνος ἔπεμψε τὴν κατὰ Κελεστίου κρίσιν αὐτοῦ τῇ ἐν Ἐφέσῳ Συνόδῳ, καὶ ἐβεβαίωσεν ἡ Σύνοδος αὐτήν. καὶ ἰδὲ τὸν τύπον τῆς Συνόδου κατωτέρω.

ὥστε ἡ Σύνοδος ἡ Οἰκουμενικὴ μείζων τοῦ Πάπα καὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ Συνόδων. πρὸς δὲ τὸ τρίτον, λέγομεν ὅτι ψεῦδος ἐστὶν, ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐκείνῃ, κειμένῃ Σωζομένου βιβλίῳ ἕκτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τρίτῳ, καὶ Θεοδωρήτου λόγῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ οὐδὲν ταὐτὸν λέγεται, καὶ γὰρ οὐκ ἔγραψεν ὁ Δάμασος μόνος εἰς τὴν ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ Σύνοδον, ἀλλὰ Δάμασος καὶ ἡ ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος κοινῶς, οὔτε γράφεται ἐκεῖ τὸ, θεσπίσματα Συνόδου οὐδενὸς λόγου εἶναι ἄξια, ἐν ᾗ ὁ Ῥώμης ἢ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως οὐ συμφωνεῖ, ἀλλὰ λόγον ποιουμένη ἡ ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος περὶ τῆς ἐν Ἀριμίνῳ Συνόδου, λέγει πρὸς ἀποβολὴν αὐτῆς πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τάδε, οὐδὲ γὰρ πρόκριμά τι ἠδυνήθη γενέσθαι ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν Ἀριμίνῳ συνελθόντων ὁπότε συνέστηκε, μήτε τοῦ Ῥωμαίων Ἐπισκόπου οὗ πρὸ πάντων ἔδει τὴν γνώμην ἐκδέξασθαι, οὔτε Βικεντίου, οὔτε τῶν ἄλλων τοῖς τοιούτοις συγκαταθεμένων. καὶ κατωτέρω, συνορᾷ οὖν ἡ ὑμετέρα καθαρότης ταύτην μόνην τὴν πίστιν, ἥτις ἐν Νικαίᾳ κατὰ τὴν αὐθεντίαν τῶν Ἀποστόλων ἐθεμελιώθη διηνεκεῖ βεβαιότητι καθεκτέαν εἶναι. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ ἀθετηθείσης τῆς ἐν Ἀριμίνῳ Συνόδου, ὅπου διοίκησις τοῦ Πάπα ἐστὶν, ἔδει τοῦ Πάπα τὴν γνώμην εἶναι πρώτου ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτῆς. δεύτερον, ὅτι Ἀρχιερεὺς τῆς Ἀριμίνου ἦν ὁ Βικέντιος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς οὐ παρῆν ἐν τῇ Συνόδῳ, ἔδει δὲ αὐτὸν κατὰ τοὺς Κανόνας παρεῖναι. τρίτον, οὔτε ἄλλοι ὧν ἔδει εἶναι τὴν γνώμην ἐποίησαν συγκατάθεσιν τῶν διωρισμένων παρ' αὐτῆς, οἷον ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιος, ὁ Ἱεροσολύμων Μάξιμος καὶ οἱ λοιποὶ, οὓς ἀναγκαίως δέον παρεῖναι ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις. τέταρτον, ὅτι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἄκραν ἐξουσίαν παρέχει ἡ ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος τῇ ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῇ, ἥντινα λέγουσι τεθεμελιῶσθαι οὐχ ὑπὸ τοῦ Πάπα ἢ τοῦ Πέτρου, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων. δόλιοι οὖν καὶ παραχαράκται τῶν Συνοδικῶν ἀποφάσεων ἐδείχθησαν κἀνταῦθα οἱ Λατῖνοι. ἰδὲ περὶ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης καὶ ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφάλαιον δέκατον ἕκτον. σημείωσαι δὲ ὅτι οἱ παπισταὶ καὶ ἐπιστολήν τινα λατινιστὶ γεγραμμένην, ὡς οὖσαν δῆθεν Θεοδοσίου τοῦ Βασιλέως πρὸς τὴν δευτέραν Οἰκουμενικὴν, ἀνέθηκαν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Συνόδου, ἀλλὰ καὶ ταύτην ὡς ἀπόκρυφον καὶ ὑποβολιμαίαν γινώσκοντες,

ἀποσκο-

ἀποσκορακίζομεν. πρὸς δὲ τὸ τέταρτον, ῥητέον ὅτι ὁ Φώτιος ἐν τῷ περὶ Συνόδων μετὰ τὸ εἰπεῖν ποῖοι Πατριάρχαι παρῆσαν ἐν τῇ δευτέρᾳ Οἰκουμενικῇ, ἐπήγαγεν, οἷς οὐ πολὺς χρόνος καὶ Δάμασος ὁ τῆς Ῥώμης τὰ αὐτὰ κρατιώων ἐγνωρίζετο, σύμφωνος τοῖς προλαβοῦσι καθιστάμενος. ἐν οἷς σημειῶσαι πρῶτον, ὅτι ἐν τῇ Συνόδῳ ταύτῃ οὐ παρῆν οὔτε ἐπιστολή, οὔτε γνώμη τῆς ἐν Ῥώμῃ Συνόδου, ἀλλὰ μονώτατοι οἱ Ἀνατολικοὶ πεποιήκασι τὸ πᾶν, οἵτινες καὶ τὴν πέμπτην Οἰκουμενικὴν, ὡς καὶ τὴν παροῦσαν, μονώτατοι συνεστήσαντο. δεύτερον, ὅτι μετὰ ταῦτα ὁ Ῥώμης τὰ αὐτὰ κρατιώων, ἤτοι ἀποδεχόμενος, σύμφωνος καθίστατο τοῖς διωρισμένοις ὑπὸ τῆς Συνόδου, ὅπερ καὶ παντὶ ἀπόντι τῶν Συνόδων Ἐπισκόπῳ γίνεται, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ Ῥώμης Σιλβέστρου βιβλίου δευτέρου κεφαλαίου δευτέρου Παραγράφῳ δεκάτῳ τρίτῳ, καὶ δὴ καὶ κατωτέρω ἐροῦμεν μυριάκις. τρίτον, ἡ Σύνοδος γράψασα Δαμάσῳ καὶ τῇ ἐν Ῥώμῃ Συνόδῳ ἐν τῇ ἐπιστολῇ εἶπεν αὐτὴν ἑαυτὴν Σύνοδον Οἰκουμενικὴν, καὶ ἴδε τὸν τόπον Θεοδωρήτου λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ, ὥστε τὸ ὀνομάσαι τὸν Δάμασον αὐτὴν οἰκουμενικὴν, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι αὐτὴν Οἰκουμενικὴν ἀναιδεστάτη ἐστὶ φλυαρία. τέταρτον, καὶ τὸ ἐκ τούτων τῶν παπιστῶν συμπέρασμα τὸ, ἵνα γινώσκωσιν ὅτι ἐκ τῆς Ῥώμης ἤρτηται ἡ ἐξουσία, ἐστὶν ἀπότομον ψιθύρισμα. δείκνυται δὲ ἐκ τούτων μάλιστα ὅτι ἡ ἐξουσία ἐστὶ τῆς κοινότητος, ἐν ᾗ καὶ ὁ Ῥώμης εἷς ἐστιν Ἐπίσκοπος ἰσότιμος καὶ ἰσοδύναμος πᾶσι τοῖς Ἐπισκόποις, ἤτοι ἑκάστῳ Ἐπισκόπῳ πλὴν μόνης τῆς τάξεως. πέμπτον, ὁ Φώτιος τόσον ἐνόμιζε τὸν Πάπαν παρέχειν τὸ κῦρος ταῖς Συνόδοις, ὥστε ἐν πᾶσιν οἷς γράφει περὶ τῶν Συνόδων οὐδέποτε ἐν τῇ ἀπαριθμήσει συνέταξεν αὐτὸν τῶν Πατριαρχῶν, ἀλλ᾽ ἀεὶ [illegible] ὑπαριθμεῖ, μάλιστα οὗτός ἐστιν ὁ Φώτιος ὁ συνοδικῶς καθαιρέσει ὑποβαλὼν τὸν Πάπαν Νικόλαον, καὶ Αἱρετικοὺς ἀποκαλῶν τοὺς λέγοντας καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ οὕτω περιφανῶς κατεδάφισε τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν μοναρχίαν καὶ τὴν ἀναμαρτησίαν. πρὸς δὲ τὸ πέμπτον τὸ, οἱ Ἀνατολικοὶ εἰς Βυζάντιον, οἱ Δυτικοὶ εἰς Ῥώμην, ὁμόψυχοι περὶ τὴν πίστιν, ψυχῇ καὶ σώματι ἡνωμένοι, καὶ ἐπειδὴ ἀμφοτέρων τὰ αὐτὰ, ἀμφότεραι Οἰκουμενικαὶ, ῥητέον, ἀλλ᾽ ἐν μὲν τοῖς Δυτικοῖς προήδρευεν ὁ Πάπας, ἐν δὲ τοῖς Ἀνατολικοῖς οἱ Πατριάρχαι. ἡ ὅμως ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκλήθη καὶ καλεῖται Οἰκουμενικὴ ἁπλῶς ὑπὸ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, καὶ τὸ Σύμβολον αὐτῆς στέργεται ὑπὸ πάντων τῶν Χριστιανῶν. καὶ ἀναγινώσκεται ἐν πάσαις ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις, καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου ὀγδόου κεφάλαιον δεύτερον. ἡ δὲ ἐν Ῥώμῃ μερικὴ ὑπὸ πάντων καὶ λέγεται καὶ νομίζεται, ἄρα μείζονες οἱ Πατριάρχαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Πάπα κατά τε δύναμιν καὶ ἐξουσίαν καὶ ἐνέργειαν, καὶ αἱ Σύνοδοι αὐτῶν μείζονες τῶν Συνόδων τοῦ Πάπα. ὅθεν ἐν τῇ ἕκτῃ Οἰκουμενικῇ προτάττονται οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχῶν τῶν Τοποτηρητῶν τῆς ἐν Ῥώμῃ Συνόδου, ἐν ᾗ ἦσαν οἱ Δυτικοὶ Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Πάπας Ἀγάθων. καὶ σημειῶσαι ὅτι διελύθησαν κἀνταῦθα ὡς ἱστὸς ἀράχνης αἱ περιπλοκαὶ Βαρωνίου καὶ Βελλαρμίνου.

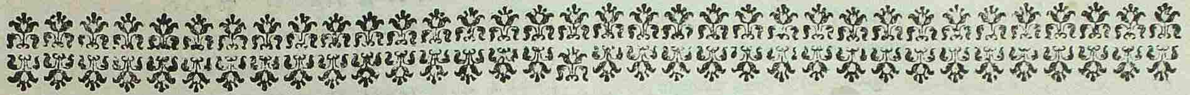
ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ι'.

Ἀπόδειξις ὅτι ἐκ τῆς ἐρωτήσεως Σατύρου τοῦ ἀδελφοῦ Ἀμβροσίου πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Σαρδηνίας ἣν οἱ Ῥωμαῖοι προσφέρουσιν ὑπὲρ τοῦ παπισμοῦ, οὐδὲν συμπεραίνεται εἰς σύστασιν τῆς μοναρχίας τοῦ Πάπα Ῥώμης.

Προσφέρουσιν οἱ ἀντικείμενοι καὶ τὸν ἅγιον Ἀμβρόσιον εἰς βεβαίωσιν τῆς ἀναμαρτησίας τοῦ Πάπα, λέγει γὰρ (φασὶν) ἐν τῷ λόγῳ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Σατύρου, ὅτι ὁ Σάτυρος προσεκαλέσατο τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ οὐδεμίαν ἀληθῆ ἐνόμισε χάριν εἰ μὴ τὴν χάριν τῆς ἀληθοῦς πίστεως: ἠρώτησέ τε παρ᾽ αὐτοῦ, εἰ ἄρα μετὰ τῶν καθολικῶν Ἐπισκόπων ἤτοι μετὰ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας συνεφώνει, ταῦτα ὁ Σάτυρος. ὅθεν συνάγουσιν οἱ παπισταὶ συμφωνίαν καθολικῶν Ἐπισκόπων μὴ δύνασθαι εἶναι, εἰ μὴ συμφωνῶσι μετὰ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι ὁ Σάτυρος ναυαγήσας περὶ τῇ νήσῳ Σαρδηνίᾳ, ἐζήτησε τὸ ἅγιον βάπτισμα, ἐγίνωσκε δὲ ὅτι ἐκείνη ἡ νῆσος ἦν μεμολυσμένη ἀπὸ τῆς Αἱρέσεως τοῦ Λουκίφερος, περὶ οὗ εἴπομεν ἀνωτέρω βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ δευτέρῳ, ὅθεν ἠρώτησεν εἰ ὁ Ἐπίσκοπος ἐκεῖνος ὃς ἔμελλε βαπτίσειν αὐτὸν ἦν καθολικὸς, ἤγουν ὀρθόδοξος. οὐκ ἠρώτησε δὲ τοῦτο μόνον, ἐπειδὴ οἱ Λουκιφεριανοὶ Αἱρετικοὶ ὄντες ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ὀρθοδόξους, καὶ εἰ ὁ Ἐπίσκοπος ἦν Λουκιφεριανὸς, αὐτοὶ εἶπον ἂν ὅτι ἐστὶν ὀρθόδοξος. ἠρώτησεν οὖν εἰ καθολικός ἐστιν, εἶτα προσέθηκε, καὶ κοινωνεῖ τῇ ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀφ᾽ ἧς οἱ Λουκιφεριανοὶ ἦσαν ἀπεσχισμένοι. ἐκ τούτων δὲ οὐ συνάγεται ἄλλο, πλὴν ὅτι ὁ Σάτυρος ἐνόμιζε τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν μὴ ἔχειν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σφάλμα τι εἰς τὴν πίστιν, ὅπερ ἀποδεχόμεθα. δεύτερον, ὅτι δὲ ὁ Ἀμβρόσιος ἀντέκειτο φανερῶς τῇ ἀναμαρτησίᾳ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, δηλόν ἐστιν ἐκ τοῦ λόγου ὃν ἔγραψε περὶ τοῦ Νιπτῆρος (ἢ τάχα ἄλλος τις παλαιὸς

σύγ-

συγγραφεὺς ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ Ἀμβροσίου) ὡς ἐν μὲν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἐγένετο, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ οὐκ ἐγένετο. Φησὶ γὰρ, ἐν πᾶσιν ἐπιθυμοῦμεν ἀκολουθεῖν τῇ ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ᾽ ὅμως καὶ ἡμεῖς ἄνθρωποί ἐσμεν καὶ αἴσθησιν ἔχομεν, ὅθεν ὅπερ ἀλλαχοῦ ὀρθοτέρως διαφυλάττεται, αὐτὸ καὶ ἡμεῖς καλῶς φυλάττομεν, καὶ οὕτως αὐτῷ ἀκολουθοῦμεν τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ, καὶ αὐτοῦ προσκολλώμεθα τῇ εὐλαβείᾳ. πρὸς ταῦτα τί ἀποκρίνεται ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία; αὐτὸς ὄντως ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ὁ τῆς παρούσης ὁμολογίας, εἰσηγητὴς ἡμῖν ἐστιν, ὅστις ἦν ἱερεὺς τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸς ὁ Πέτρος εἶπε, Κύριε οὐ μόνον τοὺς πόδας, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. ταῦτα ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος, ἅτινα πᾶσι δηλά ἐστι, καὶ οὐδεμιᾶς ἑρμηνείας δεῖται, ἀλλὰ φανερῶς ἀποῤῥίπτει τῆς Ῥώμης καὶ τὴν μοναρχίαν καὶ τὴν ἀναμαρτησίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Δαμάσου ἕκτης Συνόδου, ᾗ παρῆν καὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας. καὶ ὅτι ψεύδονται οἱ λέγοντες τὴν Σύνοδον ταύτην προσθέσθαι ἐν τῷ τῆς πρώτης Συνόδου Συμβόλῳ, καὶ τὸν Θεοδώρητον ἐᾶσαι ἀνιστόρητα τινὰ τῆς Συνόδου ταύτης.

Θεωρητέον ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφαλαίου παραλήγοντος παραγράφῳ τρίτῳ, καὶ ἕως τέλους τὰ περὶ τῆς Συνόδου ταύτης, καὶ μάρτυρες αὐτῆς Σωζόμενος βιβλίῳ ἕκτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ πέμπτῳ, καὶ Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ. κατὰ δὲ τὸ Συνοδικὸν βιβλίον ἐστὶ Σύνοδος ἑβδομηκοστή, καὶ τῶν ἐπὶ Δαμάσου ἐν Ῥώμῃ Συνόδων τρίτη, καὶ κατὰ μὲν τὸν Βαρώνιον ἠθροίσθη ἐν ἔτει τριακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ τρίτῳ, κατὰ δὲ τὸ Συνοδικὸν τριακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ, κατὰ δὲ τὸν Βαλέσιον ἐν ταῖς εἰς τὸν Σωζόμενον σημειώσεσι τῷ τριακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ὀγδόῳ. συνῆλθε δὲ κατὰ τῶν Αἱρετικῶν ἐκείνων οὓς κατεριθμεῖ ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Κανόνι πρώτῳ, καὶ ὁ Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ. τίνα δὲ ἐν αὐτῇ ἐρρέθη οὐχ εὑρίσκεται, ὅτι ὅμως ἔκρινε καὶ διωρίσατο κατὰ Ἀπολιναρίου καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἔπεμψε ταῖς Ἐπισκόποις ἐν τῇ Ἀνατολῇ. ὅτι δὲ πάλιν ἔκρινε καὶ διωρίσατο περὶ τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ ἁπλῶς περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος, συνέγραψαν ἐν τῷ Ὅρῳ αὐτῆς, ὅντινα καὶ ὁμολογίαν τῆς καθολικῆς πίστεως λέγει ὁ Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ, καὶ ἔπεμψαν ὁ Δάμασος Παυλίνῳ Ἐπισκόπῳ Θεσσαλονίκης, ἀνέθηκε δὲ αὐτὴν ὁ Θεοδώρητος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ τοῦ πέμπτου βιβλίου. λέγομεν δὲ πάλιν, ὅτι οὐκ ἄλλη Σύνοδος ἔγραψε πρὸς τοὺς Ἀνατολικοὺς Ἐπισκόπους κατὰ τοῦ Ἀπολιναρίου, καὶ ἄλλη πρὸς τὸν Παυλῖνον τὴν ὁμολογίαν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐξαπέστειλεν, ἀλλ᾽ ἡ διαληφθεῖσα καὶ μόνη ἐξέθετο, καὶ ὁ Δάμασος ἔπεμψεν. ὅθεν ὁ Θεοδώρητος εἰπὼν ἐν τῷ εἰρημένῳ τόπῳ ὅτι ἔγραψεν ὁ Δάμασος τὴν κατάγνωσιν τοῦ Ἀπολιναρίου καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τοῖς τὴν Ἑῴαν ἰθύνουσιν Ἐπισκόποις, ἐπήγαγε, καὶ ἄλλα δέ τινα οἱ συναθροισθέντες ἐν τῇ μεγάλῃ Ῥώμῃ γεγράφασι κατὰ διαφόρων Αἱρέσεων, ἅπερ ἀναγκαῖον ᾠήθην ἐνθεῖναι τῇ συγγραφῇ, καὶ ἦσαν ταῦτα, ἡ ὁμολογία τῆς καθολικῆς πίστεως ἣν ἔπεμψεν ὁ Δάμασος πρὸς τὸν Παυλῖνον. καὶ σημείωσαι τό τε ἄλλα καὶ τὸ ἅπερ ὅτι ταῦτα ἐστὶ τῆς Συνόδου ἐκείνης ἡ ἀπόφασις, ὁ Ὅρος, πάντα τὰ κεκριμένα καὶ διωρισμένα καὶ οὐδὲν ἄλλο πλέον. οἱ δὲ παπισταὶ ἐπειδὴ προσέθηκαν ἐν τῷ κοινῷ Συμβόλῳ τὸ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, μετὰ τῶν πολλῶν ἄλλων ψευδεπιπλάστων λόγων οὓς προσφέρουσιν εἰς βεβαίωσιν τῆς καινοτομίας αὐτῶν, ἐπλαστούργησαν καὶ ἐνταῦθα ὅτι ἡ παροῦσα ἐπὶ Δαμάσου Σύνοδος ἐποίησε προσθήκην ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς πρώτης Συνόδου, καὶ βούλονται διὰ τοῦτο συμπεραίνειν ὅτι ἡ τολμηθεῖσα αὐτοῖς προσθήκη ἦν πρὸ τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου. λεγόντων δὲ ἡμῶν ὅτι τὰ τῆς Συνόδου ταύτης ἱστόρησε καθαρῶς ὁ Θεοδώρητος, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐκείνης οἶδε ποτὲ ἢ ἤκουσεν ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, οὗτοι ἀποκρινόμενοι λέγουσιν, ὅτι οὐκ εἶπεν ὁ Θεοδώρητος πάντα τὰ τῆς Συνόδου.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ τῶν πάντε ψευδομαρτύρων, οὓς προσφέρουσιν οἱ παπισταὶ τῆς ἐπὶ τῆς Δαμάσου Συνόδου προσθήκης ἐν τῷ Συμβόλῳ μάρτυρας.

Εἰ καὶ προφανῶς ἐστι ψεῦδος ὅπερ λέγουσιν οἱ Λατῖνοι, ὅμως πρὸς σαφεστέραν τοῦ ψεύδους καθαίρεσιν καὶ τῆς ἀληθείας φανέρωσιν παρέχοντες αὐτοῖς καιρὸν ἀπολογίας ζητοῦμεν ἀπόδειξιν

σαθερὰν

σαθερὰν, εἰ ἀληθῶς ἡ ἐν Ῥώμῃ αὕτη Σύνοδος ἐποίησε προσθήκην ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς πρώτης Συνόδου. καὶ φέρουσι μάρτυρας πέντε, ὧν πρῶτος Φραγκίσκος Ἰοβέριος ὁ Βαλεντινὸς ἐν ᾗ ἐξέθετο ἐκθέσει περὶ τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων τὰς ἐν Ῥώμῃ τοπικὰς ἀπαριθμούμενος Συνόδους, λέγει καὶ ταῦτα, ὅτι μετὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον ἄλλη κατὰ τὴν Ῥώμην ἔπειτα συνηθροίσθη, ἐν ᾗ οἱ τῶν Ἐπισκόπων καθολικοὶ προσέθεντο περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐπεὶ δὲ μετὰ ταῦτα αὕτη ἡ πλάνη ἀνέκυψεν, ὥστε τολμᾶν τινὰς βεβήλῳ στόματι λέγειν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον γεγεννῆσθαι διὰ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς, ἃ κεῖται ἐν τῇ διαληφθείσῃ ὁμολογίᾳ τοῦ Δαμάσου. ἐν δὲ τῷ τέλει φησὶ, καὶ ὑπέγραψαν ἑκατὸν πεντήκοντα Ἐπίσκοποι οἱ ἐπὶ τὴν αὐτὴν Σύνοδον συνεληλυθότες. δεύτερος Ὀνούφριος ὁ Πανούβιος ἐν ᾧ περὶ τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων Τόμῳ ἐξέθετο, τὰ αὐτά φησι τῷ Φραγκίσκῳ. τρίτος ὁ μοναχὸς Λαυρέντιος ὁ Σούριος ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τῶν αὐτοῦ περὶ τῶν Συνόδων. οὗτοι λοιπὸν μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ εἰρημένη Σύνοδος προσέθετο ἐν τῷ Συμβόλῳ περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἰωάννης δὲ ὁ Βέκκος ἐν τῷ κατὰ Γραικῶν δογματικῷ αὐτοῦ βιβλίῳ λέγει, ὅτι ὁ θεοφιλέστατος Διάκονος καὶ οἰκονόμος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης Ἐκκλησίας Ἀλέξιος ὁ Ἀριστηνὸς (ἤκμασε δὲ ὁ Ἀριστηνὸς ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ) ἐν τῷ συνοπτικῷ τῶν ὅλων Κανόνων τῶν ἐκτεθέντων παρὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ναὶ μὴν καὶ τῶν μεταξὺ αὐτῶν Τοπικῶν φησὶ μετὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον τὴν τῆς Υἱοπατρίας αἵρεσιν ἀναφανῆναι, ἔλεγον γάρ τινες ὅτι ὥσπερ ὁ Υἱὸς ἐκ τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα γεγέννηται ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καὶ οὕτω τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ μὲν Υἱοῦ υἱὸν ἐδογμάτιζον, υἱωνὸν δὲ τοῦ Πατρός. τοίνυν εἰς ἀφανισμὸν τῆς τοιαύτης Αἱρέσεως, βεβαίωσιν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως Δάμασος ὁ ἁγιώτατος πρὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει δευτέρας Συνόδου Σύνοδον συνεκρότησεν ἐν τῇ Ῥώμῃ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν τῆς καθολικῆς πίστεως Ἐπισκόπων, οἳ καὶ προσέθηκαν ἐν τῷ Συμβόλῳ τῶν ἐν Νικαίᾳ πατέρων τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι, τοὺς δὲ λέγοντας αὐτὸ γεγεννῆσθαι ἐκ τοῦ Υἱοῦ τῷ ἀναθέματι καθυπέβαλον. ἀλλὰ δὴ καὶ Φαντῖνος ὁ Βαλαρέσος Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης ἐν τῷ ἐν Φλωρεντίᾳ ἀθροίσματι συνών, ἐν ᾧ συνέγραψε καθ' ἡμῶν περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης τὸν λόγον ποιούμενος λέγει, ὅτι εἶχε σύγγραμμα μοναχοῦ τινος Κωνσταντινουπολίτου Σίμωνος, ἐν ᾧ λέγει ὁ Σίμων ὅτι διαλεγόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει μετά τινος τῶν Γραικῶν Διδασκάλου περὶ τοῦ χρόνου τῆς τοιαύτης προσθήκης, καὶ μὴ δυνάμενος ὁ τῶν Γραικῶν Διδάσκαλος, καίτοι πολλαῖς ἐπιχειριζόμενος ταῖς μαρτυρίαις πότε ἐγεγόνει τὰ τῆς προσθήκης ἐπιδείξασθαι, τέλος ἐκ κοινοῦ συνθήματος πρός τινα ἀρχαῖον Διδάσκαλον ἄμφω παραγενόμενοι, αὖθις παρ' Ἕλλησι τὰ μάλιστα εὐδοκιμοῦντα, ὅσγε ἐν ἅπασι τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει μέγας τῶν χρόνων ἐπιτηρητὴς ἐλογίζετο, μεθ' ὅσης τῆς σπουδῆς ἐπεζήτησαν, οἷς ἐκεῖνος ἀποκρινόμενος, ἐγώ φησιν εὗρον ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων Δαμάσου πάντοτε ἡ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐκήρυττε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παρὰ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ προϊέναι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Ὅτι ἐκ τοῦ τὸν Θεοδώρητον πάντα τὰ τῆς ἐπὶ Δαμάσου Συνόδου εἰπεῖν, καὶ τοῦ μηδένα ἀρχαῖον ἱστορικὸν ταῦτα εἰπεῖν, καὶ ἐκ τοῦ χρόνου, καὶ ἐκ τοῦ ἀμάρτυρον εἶναι τὴν παρὰ τῆς Συνόδου ταύτης προσθήκην ἐν τῷ Συμβόλῳ, καὶ πᾶσιν ἀγνώριστον, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν ἀποδείξεων, δείκνυνται μυθοπλάσται Φραγκίσκος, Ὀνούφριος, Λαυρέντιος καὶ ὁ παραχαράκτης Βέκκος.

Ῥητέον, εἰ ὁ Θεοδώρητος ἀφῆκέ τινα τῶν τῆς Συνόδου καὶ οὐκ εἶπεν αὐτὰ, ποῖος τῶν ἀρχαίων Διδάσκαλος ἢ ἱστορικὸς εἶπε τοῦτο; ἀλλ' ἢ μόνον οἱ χθεσινοὶ καὶ προχθεσινοί, καὶ ταῦτα σχισματικοὶ καὶ διαφωνοῦντες τῇ ἀληθείᾳ καὶ τοῖς συγγραψαμένοις μᾶλλον αὐτῶν τὰ περὶ τῶν Συνόδων. δεύτερον, ἐδείχθη ἀνωτέρω ὅτι ὁ Θεοδώρητος πᾶσαν εἶπε τὴν κρίσιν τῆς Συνόδου ταύτης, ἃ δὲ οὐκ εἶπε τὰ πρὸ τῆς κρίσεως πεπραγμένα, οὐδεμία ζημία. πρὸς δὲ τὸν Φραγκίσκον καὶ Ὀνούφριον καὶ Σούριον ῥητέον, πῶς οὐκ ἐσημείωσαν ἐκείνης τῆς Συνόδου τῆς προσθείσης ἐν τῷ Συμβόλῳ τὸν καιρόν; ὅπου μάλιστα μετὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον γεγόνασιν ἐν Ῥώμῃ οὐ μία, ἀλλὰ πολλαὶ Σύνοδοι. διατί οὐκ εἶπον τρία τινὰ πρῶτον τὸν χρόνον τῆς ἀθροίσεως, δεύτερον πόθεν ἔλαβον τὴν μαρτυρίαν ταύτην ὅτι ἡ Σύνοδος ἐκείνη προσέθετο ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς ἐν Νικαίᾳ, καὶ τρίτον πῶς ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς ἐν Νικαίᾳ προσέθηκαν; ὅπου ἐν αὐτῷ μαρτυρεῖται παρὰ πάσης τῆς Οἰκουμένης ὅτι μόνη ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤτοι ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ προσέθετο καὶ οὐδεμία ἄλλη. ὅθεν τὴν μὲν προσθήκην τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς οἶδε καὶ ἀποδέχεται πᾶσα ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἰδὲ κατωτέρω βιβλίου ὀγδόου κεφάλαιον δεύτερον, τὴν δὲ θρυλλουμένην ταύτην ἐπὶ Δαμάσου οὐδεὶς τῶν Χριστιανῶν οἶδε, καὶ μόνοι αὐτὴν οἱ καινοτόμοι ἔπλασαν Λατῖνοι, καὶ τοῦτο οὐχ οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλ' οἱ νεωτερισταὶ καὶ ἔναγχος τὴν [illegible]

τοῦ ἁγίου Πνεύματος βλασφημίαν ὑψοῦντες καὶ ἐπαίροντες κατὰ τῆς Θεολογίας τοῦ Χριστοῦ. πρὸς δὲ τὸν Βέκκον ῥητέον, ὅτι εἴρηται ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφαλαίου πέμπτου Παραγράφῳ δεκάτῳ ἐν τῷ ὅτι ἦν πλαστογράφος καὶ τῶν βιβλίων τῶν πατέρων παραχαράκτης, καὶ ἐπὶ τούτοις σχισματικός· τῶν δὲ τοιούτων ἡ μαρτυρία ἀπρόσδεκτος τοῖς Χριστιανοῖς, καὶ μόνοις δεκτὴ τοῖς τυφλωθεῖσιν ὑπὸ τῆς μανίας τοῦ σχίσματος. δεύτερον, ἡ ἐπὶ Δαμάσου αὕτη Σύνοδος ἐγεγόνει τῷ ἔτει τριακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ, ὁ δὲ Βέκκος ἤκμαζεν ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, καὶ συνέγραφε περὶ που τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν ἑβδομοστὸν πέμπτον ἔτος, ὥστε ἀπὸ τῆς Συνόδου ἕως τῆς συγγραφῆς τοῦ Βέκκου παρεῤῥύη ἔτη σχεδὸν ἐννεακόσια, καὶ πῶς ἐν τοῖς τοσούτοις ἔτεσιν οὐκ ἔγραψε τὴν προσθήκην ταύτην ἄλλος τις εἰ μὴ ὁ ψευδοθήκη ὁ Βέκκος; εἶτα ἡ προσθήκη ἤρξατο ψιθυρίζεσθαι ἐν τῇ Γαλλίᾳ ἐν τῷ ὀγδόῳ ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνι, προσετέθετο δὲ ἐν τῷ Συμβόλῳ ἡ Ῥωμαίων Ἐκκλησία ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ αἰῶνι. ὥστε ἐπὶ τοῦ Μονομάχου οὐκ ἐψιθυρίζετο, ἀλλ' ἐξεφωνεῖτο ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤρξαντο εὐθὺς αἱ διαλέξεις ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως περὶ αὐτῆς, καὶ πῶς ἀπὸ τοῦ Μονομάχου ἕως τοῦ Βέκκου παρεῤῥυηκότων σχεδὸν ἐτῶν διακοσίων πεντήκοντα οὐκ ἐμνήσθησαν οὔτε οἱ Ἀνατολικοί, οὔτε οἱ Δυτικοὶ τῆς τοιαύτης προσθήκης; ἀλλ' οὔτε οἱ συγγράψαντες Λατῖνοι περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης ταύτης ἐμνήσθησαν, καὶ δὴ καὶ οἱ ἐν Φλωρεντίᾳ Θεολόγοι τῶν Λατίνων πολλὰ κοπιῶντες καὶ σπουδάζοντες προπετῶς, ὅπως εἴπωσί τι γενναῖον περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης, πῶς τῆς ἐπὶ Δαμάσου ταύτης προσθήκης οὐκ ἐμνημόνευσαν; ἐκεῖνοι φημὶ οἱ λατινικοὶ Θεολόγοι οἱ οὔτε τὸν Θεὸν φοβηθέντες, οὔτ' ἐπ' ὄψεσι πάσης τῆς Οἰκουμένης ψεύδεσθαι εὐλαβηθέντες, ἀλλὰ πάνυ ἀναιδῶς ψευδολογοῦντες, εἶπον, ὅτι ἡ ἑβδόμη Σύνοδος μετὰ τῆς προσθήκης ἀνεγίνωσκε τὸ Σύμβολον, καὶ εἰ ἦν ἡ προσθήκη ἐπὶ Δαμάσου ἐν τῷ Συμβόλῳ, πῶς οὐκ ἐβόησαν τοῦτο, μέχρι τοῦ Οὐρανοῦ τὴν φωνὴν ὑψοῦντες; ἐπειδὴ ποίαν ἄλλην ἰσχυροτέραν ἀπόδειξιν εἶχον ἂν εἰπεῖν περὶ τῆς καινοτομίας ἣν ἐποίσαν ἐν τῷ κοινῷ Συμβόλῳ; ἀλλ' οὐκ εἶπον, ἐπειδὴ τοῦτο οὐκ ἔγνωσαν. πλάσμα ἄρα ἐστὶ καὶ χθεσινὸν μυθάριον, οὐκ ἀρχαία ἀλήθεια. πρὸς τούτοις ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ Ἀριστηνοῦ τὰ συγγράμματα, καὶ ἄλλοι πολλοί, ἤτοι καὶ τὰς ἐξηγήσεις καὶ τὰς ἐπιτομὰς τῶν Κανόνων, ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτόν φησιν ἐκεῖνος. σημειοῖ δὲ Μάξιμος ὁ Μαργούνιος, ὅτι παρά τινος Μιχαὴλ τινὸς Λομπάρδου καλουμένου σοφωτάτου ἀνδρός, καὶ ἔχοντος τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστηνοῦ ἐζήτησεν αὐτὰ καὶ ἐσκεμμένως ἀνέγνω, ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον εὗρε τὸν Ἀριστηνὸν εἰπόντα, ὥστε ὁ λόγος ἔμεινεν εἶναι πονηρία τοῦ Βέκκου, καὶ οὐδὲν πλέον. ἔπειτα εἰ καὶ ὁ Ἀριστηνὸς ἔλεγε τοῦτο, ἐπειδὴ παρεῤῥύη ἀπὸ τῆς ἐπὶ Δαμάσου Συνόδου ἕως αὐτοῦ ἔτη πλείονα τῶν ὀκτακοσίων, πῶς ἐν τοσούτοις ἔτεσιν οὐδεὶς τῶν πατέρων, ἢ τῶν κατὰ καιροὺς ἱστορικῶν εἶπε τοῦτο; ὥστε μόνοι οἱ σοφισταὶ Λατῖνοι κατὰ τῆς σωτηρίας αὐτῶν τοιαῦτα τερατουργοῦσι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν χρόνων, καὶ ἀπὸ τοῦ μήτινα εἰπεῖν περὶ τῆς προσθήκης εἶναι αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐπὶ Δαμάσου Συνόδου ἐν τῷ Συμβόλῳ τῶν ἀξιολόγων, ἢ Συνόδων τῶν μεταξὺ Γραικῶν καὶ Λατίνων γενομένων, ἢ ἱστορικῶν, προσέτι καὶ ἀπὸ ἄλλων πολλῶν ἐναργῶν ἀποδείξεων, δείκνυται ψευδέστατος καὶ ὁ Φαντῖνος μετὰ τοῦ ψευδομάρτυρος αὐτοῦ Σίμωνος.

Πρὸς δὲ τὸ τοῦ Φαντίνου ῥητέον πάλιν τὰ αὐτά, ἤτοι πῶς αὐτὸς τοῦτο εἶπε, καὶ οἱ ἀρχαῖοι μετὰ τὸ σχίσμα Λατῖνοι ἐν ταῖς διαλέξεσι, καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου Λατῖνοι τοῦτο οὐκ ἐγίνωσκον εἰπεῖν; καὶ πῶς ἀπὸ τῆς ἐπὶ Δαμάσου Συνόδου ἕως τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου καθ' ἣν ἤκμαζεν ὁ Φαντῖνος παρεῤῥυηκότων σχεδὸν χιλίων καὶ ἑξήκοντα καὶ τεσσάρων ἐτῶν οὐδεὶς ἀξιόλογος ἔγραψεν, ἢ εἶπε τὸ τοῦ Σίμωνος σύγγραμμα καὶ τὴν διάλεξιν αὐτοῦ ἐν τινι Συνόδῳ τῶν γενομένων ἀναμεταξὺ Γραικῶν καὶ Λατίνων, εἰ μὴ ὁ ὑποβολιμαῖος καὶ πεπλασμένος Φαντῖνος καὶ αὐτὸς ὁ Σίμων ὁ ψευδομάρτυς αὐτοῦ; δεύτερον, εἰ ἡ ἕκτη Οἰκουμενικὴ οὐκ ἐπίστευσε τῷ Πάπᾳ Ἀγάθωνι καὶ τῇ Συνόδῳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐδοκίμασε τῶν πατέρων τὰς περιεχομένας ἐν τοῖς συνοδικοῖς αὐτῶν χρήσεις, καὶ οἱ ἀρχαῖοι Γάλλοι οὐκ ἐπίστευσαν, καὶ πάντες οἱ φρόνιμοι οὐ πιστεύουσι γνησίας εἶναι τὰς περὶ Σιρικίου ἐπιστολὰς τῶν Παπῶν, καίτοι τούτου βουλομένου Νικολάου τοῦ πρώτου, πῶς ἡμεῖς πιστεύσωμεν ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Πνεύματος Θεολογίᾳ τῷ τινὶ μοναχῷ, τῷ τινὶ σοφῷ, τῷ τινὶ Σίμωνι, καὶ τῷ σχισματικῷ Φαντίνῳ; ὥστε φανερόν ἐστιν, ὅτι ὡς ἔπλασεν ὁ Βέκκος τὸν Ἀριστηνόν, οὕτως ἐπλαστούργησεν ὁ Φαντῖνος τοὺς τινὰς τοιούτους. καὶ γάρ τίς ἦν ἐκεῖνος ὁ σοφὸς καὶ τῶν χρόνων ἀκριβὴς ἐπιτηρητής, ὁ εἰρηκὼς τὴν προσθήκην εἶναι ἀπὸ τῆς ἐπὶ Δαμάσου Συνόδου; καὶ τί ἦν τὸ ὄνομα τοῦ τοιούτου σοφοῦ, καὶ ἐν ποίῳ καιρῷ ἦν καὶ ποῦ εὗρεν ἐκεῖνος, ἐν ποίῳ Διδασκάλῳ, ἐν τίνι ἱστορικῷ, ἐν ποίᾳ Συνόδῳ, ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων Δαμάσου πάντοτε ἡ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία τὴν προσθήκην ἐκήρυττεν ἐν τῷ Συμβόλῳ; καὶ πῶς μὴ εἰπούσης τοῦτο τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς, ὁ Δάμασος ἐσιώπησε, καὶ οὐκ ἐπεζή-

προστεθῆναι ἢ ἐκ τοῦ Υἱοῦ; καὶ πῶς πᾶσαι αἱ Σύνοδοι καὶ πάντες οἱ Πάπαι καὶ Πατριάρχαι ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις, καὶ ἐν ταῖς εἰς αὐτὰς, καὶ ἐν ταῖς ἐνθρονιαστικαῖς καλουμέναις ἐπιστολαῖς αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς κατὰ τῶν Αἱρετικῶν ἀντιῤῥήσεσιν αὐτῶν, καὶ ἔτι ὅσοι Αἱρετικοὶ προσῆλθον τῇ καθολικῇ πίστει καὶ δεδώκασι λιβέλλους μετανοίας πρὸς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους καὶ πρὸς τοὺς κορυφαίους τῶν Ἐπισκόπων πολλάκις, τῆς τοιαύτης προσθήκης ἐν τῷ Συμβόλῳ οὐδ᾽ ὅλως ἐμνήσθησαν; τουτέστιν οὐδέποτε εἶπον τὸ κοινὸν Σύμβολον μετὰ τῆς τοῦ Υἱοῦ προσθήκης; μάλιστα πᾶσαι αἱ Σύνοδοι καὶ πάντες οἱ ἔγκριτοι πατέρες πάσης τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀπαγορεύουσι τὴν προσθήκην ἐν τῷ Συμβόλῳ μετὰ καὶ ἀναθέματος αἰωνίου, καὶ μόνοι Βέκκος καὶ Σίμων καὶ ἕτεροί τινα φρενίτιδα εὗρον τὴν ἀλήθειαν τῆς προσθήκης, ὅμως ἐκ τοῦ ψευδαρεστηνοῦ, οὐδὲ διὰ τοῦ τινὸς σοφοῦ; πλάσμα λοιπὸν ὁ λόγος τοῦ τε Βέκκου καὶ τοῦ Φαντίνου καὶ τῶν λοιπῶν τοιούτων.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Ε′.

Ὅτι ἐκ τῶν λεχθέντων ἐν τῇ ἐπὶ Δαμάσου Συνόδῳ, καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ Οἰκουμενικῇ, δείκνυται ἐξίσου ἀμφοτέρας τὰς Συνόδους νομίζειν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι.

Ὅτι δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐξίσου ἐνόμιζεν ἡ ἐπὶ Δαμάσου μετὰ τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς, δηλαδὴ ἐκ τοῦ Πατρὸς μόνου ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, δῆλον, καὶ γὰρ ἡ μὲν ἐπὶ Δαμάσου εἶπεν, Εἴτις μὴ εἴπῃ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ Πατρὸς εἶναι κυρίως καὶ ἀληθῶς, ὡς καὶ τὸν Υἱὸν ἐκ τῆς θείας οὐσίας, ἀνάθεμα ἔστω. ἡ δὲ Οἰκουμενικὴ δευτέρα ἔφη, Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ κύριον τὸ ζωοποιὸν τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον. καὶ πάλιν ἡ μὲν ἐπὶ Δαμάσου εἶπεν, Εἴτις μὴ εἴπῃ προσκυνητὸν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παρὰ πάσης τῆς κτίσεως ὡς καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸν Πατέρα, ἀνάθεμα ἔστω, καὶ ἀναθεματίζομεν τοὺς μὴ μετὰ πάσης ἐλευθερίας κηρύττοντας σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ τῆς μιᾶς καὶ αὐτῆς οὐσίας καὶ ἐξουσίας ὑπάρχειν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἡ δὲ δευτέρα Οἰκουμενική, Τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον. ὅθεν καὶ αἱ δύο τοὺς αὐτοὺς Αἱρετικοὺς Ἄρειον, Εὐνόμιον, Σαβέλλιον, Εὐδόξιον, Ἀέτιον, Μάρκελλον, Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, Μακεδόνιον καὶ Ἀπολινάριον ἀνεθεμάτισαν. οὕτω γοῦν καὶ αἱ δύο Σύνοδοι συμφώνως ἐθεολόγησαν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐκ ἔστι κτίσμα οὔτε ποίημα, ἀλλ᾽ ἔστι Πατρὶ καὶ Υἱῷ ὁμοούσιον, οὔτε μὴν αἰτίαν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἔχει τὸν Υἱόν, ἀλλὰ τὸν Πατέρα, οὐ ποιητικήν, ἀλλὰ φυσικήν, τὸ γὰρ κυρίως καὶ ἀληθῶς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν κτισμάτων εἶπεν ἡ ἐπὶ Δαμάσου, ὡς καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ κατὰ Σαβελλίου καὶ Ἀρείου καὶ τῶν Ἀνομοίων Ὁμιλίᾳ λέγει, ἀλλὰ κυρίως ὁ Υἱὸς ἐκ Θεοῦ, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ καὶ ὁ Υἱὸς παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐξῆλθε, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἀλλ᾽ ὁ μὲν Υἱὸς ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννητῶς, τὸ δὲ Πνεῦμα ἀῤῥήτως ἐκ Θεοῦ. τῆς συμφωνίας τῶν Συνόδων τούτων μάρτυς πᾶσα ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων Λατίνων Γουλιέλμος ὁ Ξυλάνδρης ἐν ταῖς χρονικαῖς πινακίσιν, ἃς τίθησιν ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν χρονικῶν Γεωργίου τοῦ Κεδρηνοῦ ἐν ἕκτῃ πινακίδι, λέγει γὰρ ἐκεῖ ταῦτα, Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος τὸν Μακεδόνιον κατέκρινε, καὶ ἑτέρα κατὰ τὴν Ῥώμην γενομένη τὸ αὐτὸ διεπράξατο. προσθείη δ᾽ ἄν τις καὶ τὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν ἑκατέρᾳ συνελθόντων πατέρων ἰσόῤῥοπον, ἑκατὸν πεντήκοντα γὰρ ἐν ἑκατέρᾳ συνδεδραμήκασιν, ὡς τοῖς τὰ πρακτικὰ συντεταχόσιν ἑκατέρας ἱστόρηται.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ς′.

Περὶ Τανισλάου, ἀνάπτυξιν τοῦ Συμβόλου μετὰ προσθήκης ἐπὶ Δαμάσου γεγονέναι λέγοντος, καὶ συκοφαντοῦντος τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐπὶ προσθήκῃ τοῦ Συμβόλου, καὶ περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς τερατολογίας αὐτοῦ, καὶ τῆς Βαρωνίου κατὰ Δαμάσου ψευδολογίας διὰ πολλῶν ἀποδείξεων καὶ παρατηρήσεων χρονικῶν.

Τανίσλαος Σωκολόβιος Στεφάνου Πολωνίας Ἄρχοντος Θεολόγος ἐν ταῖς σημειώσεσιν ἅστινας ἐποίησε κατὰ τῶν γραφόντων πρὸς τοὺς ἐν Βιτεμπεργίδι Λουθήρους Ἱερεμίᾳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῃ περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως λέγει, ὅτι μετὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει δευτέραν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἠθροίσθη ἡ ἐπὶ Δαμάσου ἐν Ῥώμῃ, ἥτις ἀναπτύξασα τὸ Σύμβολον τῆς δευτέρας Συνόδου λεγούσης ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεται· ὃ εὑρίσκεται ἐν τῷ Λατινικῷ Συμβόλῳ παραδεδομένον παρ᾽ ἐκείνης τῆς Συνόδου, καθὼς καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ἐν τῷ Συμβόλῳ αὐτοῦ διαλαμβάνει. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι εἰ καὶ διείληπται ἀνωτέρω πολλάκις, ἀλλὰ καὶ πάλιν λέγομεν, ὅτι ὁ Σωζόμενος βιβλίῳ ἕκτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ πέμπτῳ φησί, μαθὼν

οὖν τὴν Ἀπολιναρίου αἵρεσιν εἰς πολλοὺς ἕρπειν πρῶτος Δάμασος ὁ Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος καὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας, Συνόδου γενομένης ἐν Ῥώμῃ, ἀλλοτρίαν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐψηφίσαντο. καὶ ὁ Θεοδώρητος λόγῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ λέγει, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἀθανασίου μεταστάντος Πέτρος τὴν προεδρείαν ἐδέξατο. ὁ τοῦ ἔθνους ὅμως ἡγούμενος τὸν ἑλληνικὸν καὶ ἰουδαϊκὸν ὅμιλον συναθροίσας, τοὺς τῆς Ἐκκλησίας ἐκύκλωσε περιβόλους, ἐξιέναι τῷ Πέτρῳ παρεγγυῶν, Πέτρος δὲ λαθὼν ἐξελήλυθε, καὶ σκάφους ἐπιβάς, εἰς Ῥώμην ἀπῆρε. καὶ λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ φησίν, Ἀθανάσιον ἐκεῖνον τὸν πολυθρύλλητον ὁ θαυμάσιος διεδέξατο Πέτρος, τὸν δὲ Πέτρον Τιμόθεος. καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ Οἰκουμενικῇ παρὰ πάντων καὶ αὐτῶν τῶν Λατίνων μαρτυρεῖται ὅτι ἦν Ἀλεξανδρείας ὁ μετὰ Πέτρον Τιμόθεος. καὶ λοιπὸν ψεῦδός ἐστιν ὅπερ κατὰ τῆς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου γνώμης ἐπὶ συστάσει τοῦ οἰκείου κατασοφίζονται δόγματος οἱ Λατῖνοι, καὶ γὰρ ὅπερ προσφέρουσιν ἡμῖν Σύμβολον τοῦ παμμάκαρος ἐκείνου καλῶς μὲν ἔχει παρ' ἡμῖν ἔν γε παλαιοτάτοις βιβλίοις ἄνευ τῆς ἐκ τοῦ Υἱοῦ προσθήκης ἀναγινωσκόμενον. πλὴν καὶ ἐκ τούτου μάλα σαφὲς ἂν γένοιτο τὸ ἄνευ τῆς προσθήκης ἀναγινώσκεσθαι δεῖν, τὸν γὰρ Ἀθανάσιον ἐπειδὴ ὁμολογουμένως ὁ Πέτρος διεδέξατο, ἡ δὲ κατὰ Λατίνους προσθήκη ἐγένετο ὑπὸ τῆς Συνόδου μὴ περιόντος Ἀθανασίου, ἀλλὰ παρόντος τοῦ μετ' αὐτὸν Πέτρου, πῶς ὁ Ἀθανάσιος τὴν προσθήκην ἐν τῷ Συμβόλῳ προσέθετο μὴ συνοδικῶς τούτου διωρισμένου; ὥστε δῆλόν ἐστι, προσθήκην εἶναι τὸ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐν τῷ Συμβόλῳ προστεθὲν παρὰ τῶν πάντα τρόποις τὰ ἑαυτῶν δόγματα συνιστᾶν ἐπειγομένων, καὶ μὴ τῆς ἀληθείας καὶ μόνης καταστοχαζομένων. τούτων οὕτω διωρισμένων, μάταιον λοιπὸν ὅπερ φασὶ τὴν προσθήκην τὴν ἐπὶ Δαμάσου ἀνάπτυξιν εἶναι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου, ἐπειδὴ οὔτε προσθήκη ἐγένετο, οὔτε ἀνάπτυξις ἦν, ἀλλὰ τὰ λεγόμενα ταῦτα περὶ προσθήκης καὶ ἀναπτύξεως προφανῆ λογύδρια εἰσὶν ἀνυπόστατα. ἔτι ὁ Βέκκος καὶ οἱ ἀκολουθήσαντες αὐτῷ μετὰ ταῦτα Σίμων ὁ Βυζάντιος δηλονότι γράφων πρὸς Ἰωάννην τὸν Νομοφύλακα καὶ Ἰωσὴφ ὁ Μεθώνης προσέφερον καὶ αὐτοὶ μάρτυρα τὸν Ἀρεστινὸν ἵνα δείξωσιν ὅτι ἡ προσθήκη οὖν ὑποτιθέασιν ἐπὶ Δαμάσου ἀνάπτυξις ἦν, ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι καὶ ὁ ψευδαρχιστηκὸς ἐλέγχει αὐτῶν τὴν ἀφροσύνην, πρῶτον, ὅτι οὐ λέγει ἀνάπτυξιν, ἀλλὰ προσθήκην ῥητῶς. δεύτερον, ὅτι ὁμολογεῖ γεγονέναι τὴν ἐπὶ Δαμάσου πρὸ τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς, καὶ ἰδὲ ἀνωτέρω τὸν τόπον, λέγει δὲ τοῦτο συμφώνως τῷ Βαρωνίῳ καὶ τῷ Συνοδικῷ καὶ τῷ Βαλεσίῳ, οἵτινες μαρτυροῦσι γεγονέναι τὴν ἐπὶ Δαμάσου καὶ Πέτρου Σύνοδον πρὸ τοῦ τριακοσιοστοῦ καὶ ὀγδοηκοστοῦ ἔτους ὡς δέδεικται ἀνωτέρω. ἡ δὲ δευτέρα Οἰκουμενικὴ συνῆλθε μετὰ τὸ τριακοσιοστὸν καὶ ὀγδοηκοστὸν ἔτος, ὅθεν καὶ ὁ Βαρώνιος καταφρονήσας τῆς σκαιωρίας τῶν εἰρημένων πάντων περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, εἰς ἕτερον σόφισμα μετετράπη. εἰς ἐκεῖνο γὰρ ὅ φησιν ὁ Δάμασος ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς διαληφθείσης ἀνωτέρω καθολικῆς πίστεως, ἤτοι τό, εἴτις μὴ εἴπῃ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ Πατρὸς εἶναι ἀληθῶς ἢ κυρίως, ὡς καὶ τὸν Υἱὸν ἐκ τῆς θείας οὐσίας καὶ Θεοῦ Θεὸν Λόγον, ἀνάθεμα ἔστω, κέχρηται ὁ Βαρώνιος τῷ συνηθισμένῳ αὐτοῦ κατὰ τῆς ἀληθείας ἀξιώματι, ὅτι δηλαδὴ οὗτος ὁ λόγος τοῦ Δαμάσου περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νοθεύεται. ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ὁ Δάμασος ἦν ἅγιος καὶ σύμφωνος τῇ δευτέρᾳ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ καὶ πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ φύλαξ αὐτῶν ἀπαράτρεπτος, καὶ ὃ εἴρηκεν, ἀληθῶς εἴρηκε, καὶ ὁ περὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ καὶ τῆς κατ' αὐτὸν Συνόδου λόγος ἀνόθευτός ἐστι, καὶ ἀπαρασάλευτος διαμένει, ὁ δὲ Βαρώνιος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Λατίνων ἀνωτέρω ψευδομάρτυρες περατεύονται κἀνταῦθα, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, καὶ διέφθαρται λοιπὸν καὶ οὗτος ὁ χαλαμικὸς στύλος τῶν καινοτόμων Λατίνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ'.

Περὶ τῆς ἁγίας ζωῆς τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, καὶ ὧν λίαν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ὑπέρμαχος ἐγένετο, καὶ οἷς τοῦ ἀφανισθῆναι τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ τοὺς Αἱρετικοὺς ἠγωνίσατο. καὶ περὶ τοῦ κατ' Ἀρειανῶν ἐπιχειρήματος Ἀγγελίου ἀναγνώστου, καὶ τοῦ τρόπου τῆς διαρρήξεως ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν Αἱρετικῶν ἐκθέσεων.

Οὐ μόνον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις καὶ χώρας τῆς Βασιλείας ὁ Θεοδόσιος ἐλάμβανε τὰς Ἐκκλησίας τῶν Ἀρειανῶν, καὶ ἐδίδου αὐτὰς τοῖς ὀρθοδόξοις. μετὰ πολλῆς ὅμως βίας καὶ δυναστείας. καὶ ἵνα γίγνηται τοῦτο εἰρηνικώτερον, συνῆξαι Σύνοδον πάλιν τῶν κορυφαίων Ἐπισκόπων (ἴσως ἐστὶν αὕτη ἡ αἰτία τοῦ τὸν δεύτερον χρόνον μετὰ τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐπανελθεῖν

τοὺς

τοὺς πλείους τῶν πατέρων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὡς φησὶ Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ) τῶν Αἱρετικῶν, νομίσας διὰ τῆς διαλέξεως αὐτῶν ποιῆσαι κοινὴν ὁμόνοιαν, ἀλλὰ τὴν γνώμην τοῦ Βασιλέως ἐκοινώσατο ὁ Κωνσταντινουπόλεως Νεκτάριος τῷ Ἐπισκόπῳ τῶν Ναυατιανῶν Ἀγελίῳ, ὡς ὅτι καὶ οἱ Ναυατιανοὶ ἐπρέσβευον τὸ Ὁμοούσιον, ὁ δὲ ἀναγνώστης τοῦ Ἀγελίου Σισίνιος ἐλλόγιμος καὶ ἔμπειρος ὢν τῶν γραφῶν, συνεβούλευσεν αὐτοῖς ἀπέχειν τῶν διαλέξεων, ὅτι γεννᾶται ἔρις, καὶ ἕπεται μεῖζον σχίσμα. μόνον ἐπειδὴ οὐδεὶς τῶν πατέρων ἔδωκεν ἀρχὴν ὑπάρξεως τῷ Υἱῷ, δέον ἐρωτῆσαι τοὺς Αἱρετικοὺς πείθονται τοῖς πατράσιν ἢ οὔ; καὶ εἰ μὲν εἴπωσι ναί, εὐκόλως ἡμεῖς ἀποδεικνύομεν (ἔφη) ἀπὸ τῶν πατέρων ἀΐδιον τὴν γέννησιν τοῦ Υἱοῦ, καὶ συναΐδιον τὸν Υἱὸν τῷ Πατρί, εἰ δὲ καὶ εἴπωσιν οὔ, λέγομεν αὐτοῖς ἵνα ἀναθεματίσωσι τοὺς πατέρας ὡς κακῶς εἰπόντας, καὶ οὕτω λιθάζονται ὑπὸ τοῦ πλήθους. ἀναφέρει θερμαίως τὴν βουλὴν τῷ Βασιλεῖ ὁ Νεκτάριος, καὶ ἐνεργεῖ ὁ Βασιλεὺς κατ' αὐτήν, καὶ γίνονται ἄφωνοι οἱ Αἱρεσιάρχαι καὶ ἐννεοί. εἶτα πάλιν ὁ Βασιλεὺς βαδίσας ἑτέραν ὁδὸν ἐζήτησεν ἵνα ἑκάστη Αἵρεσις δώσῃ ὅ,τι πιστεύει ἐγγράφως, καὶ ἔρχονται Νεκτάριος Ἐπίσκοπος τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, Ἀγέλιος τῶν Ναυατιανῶν, Δημόφιλος Ἀρειανῶν, Εὐνόμιος τῶν Εὐνομιανῶν, καὶ τῶν Μακεδονιανῶν Ἐλεύσιος ὁ Κυζίκου, δεξάμενος οὖν ὁ Βασιλεὺς τῶν ἑκάστου ἐκθέσεων, θείῳ νεύματι ἔσχισεν ὅλας, μόνην δὲ τὴν φρονοῦσαν τὸ Ὁμοούσιον ἐδέξατο, καὶ οὕτως οἱ Αἱρετικοὶ κατ' ὀλίγον ἐξ ἐκείνου ἠφανίσθησαν, καὶ προσετέθησαν οἱ λαοὶ εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, Σωκράτης βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ. ἐγένετο δὲ ἡ παροῦσα ἄθροισις τῷ ἔτει τριακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ τρίτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ κατὰ τοῦ διαβόλου θαύματος ἐν τῷ ἐμπίπρασθαι τὸν ἐν Ἀπαμείᾳ τῆς Συρίας περιβόητον Ναὸν τῶν εἰδώλων ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Μαρκέλλου.

Ἐπειδὴ ἀσέβεια οὐ διαφέρει ἀσεβείας, ὁ Οὐάλης ἀφῆκεν ἑκάστη θρησκείᾳ ἵνα βλασφημῇ, μόνης δὲ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἦν πολέμιος, διὰ τοῦτο εἰς τοὺς καιροὺς αὐτοῦ πάλιν ἔκαιον τὸ πῦρ εἰς τοὺς βωμούς, καὶ σπονδαὶ καὶ θυσίαι εἰς τὰ εἴδωλα ἐγίνοντο, καὶ ἑορταὶ δημόσιαι, καὶ εἰς τοῦ Διονύσου τὰ ὄργια ἔτρεχον οἱ τετελεσμένοι, φοροῦντες τὰς αἰγέας, καὶ σχίζοντες τοὺς κύνας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὡς ἄφρονες ἀνωτέρω ἐποίουν. ἀλλ' ὁ Θεοδόσιος πάντα ταῦτα ἔδωκε τῇ λήθῃ, οὐ ἐπὶ τῆς Βασιλείας πρῶτος Μάρκελλος τῆς Ἀπαμείας Συρίας τὸν περιβόητον ἐκεῖσε Ναὸν τῶν εἰδώλων θέλοντος κρημνίσαι, καὶ ἀνάψαντος πῦρ κατὰ τοῦ Ναοῦ, ὤφθη ὁ Διάβολος μέγας καὶ μέλας καὶ ἀπεσβέννυεν αὐτό. ὁ οὖν Μάρκελλος προσευχόμενος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ βαλὼν εἰς πίνακα ὕδωρ καὶ σταυρόν, ἀπέστειλε τὸν Διάκονον αὐτοῦ, καὶ ἐρράντιζε τὸν Σατανᾶν, οὗ τῷ ῥαντίσματι φυγόντος, οὕτως ἐκρήμνισε τὸν Ναόν, καὶ κατῃσχύνθησαν οἱ χαίροντες τότε Ἕλληνες, Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ πρώτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ϛ'.

Περὶ τῆς τοῦ Μιθρέου καὶ Σεράπιδος καταστροφῆς ὑπὸ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, καὶ κατακρημνίσεων ἑλληνικῶν χρηστηρίων ἐν πολλοῖς μέρεσι γῆς.

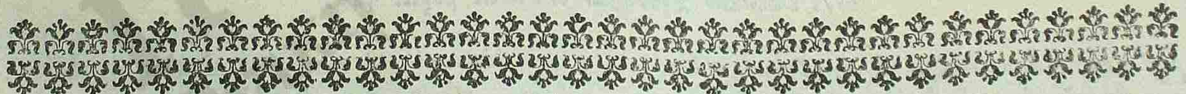
Δ᾽ἔπειτ' ὁ θαυμάσιος Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος καθαιρεῖ τὸ Μιθρεῖον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ πομπεύει τὰ φονικὰ αὐτοῦ μυστήρια, καὶ τὸν Ναὸν τοῦ Σεράπιδος καὶ τοῦ Πιθήκου. τὸ εἴδωλον δὲ τοῦ Σεράπιδος οὗ ἔφθανεν ἡ κεφαλὴ ἕως τῆς ὀροφῆς τοῦ ναοῦ, καὶ ἔλεγον οἱ Αἰγύπτιοι ὅτι ἂν σεισθῇ, ταράττεται ἡ γῆ, συνέτριψεν ὁ Θεόφιλος, τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ σύροντές τινες εἰς τοὺς δρόμους ἐθραύσθη, καὶ ἔφυγον οἱ μύες οἱ κοινῶς λεγόμενοι ποντικοί, οἵτινες εἶχον ἔνδον φωλεόν, καὶ κατῃσχύνθησαν οἱ Ἕλληνες, ἰδόντες οὕτω μυσαρὸν τὸν Θεὸν αὐτῶν τὸν μέγαν. εὑρέθησαν δὲ καὶ γράμματα ἱερογλυφικὰ ἅπερ ἐξηγηθέντα παρ' Ἑλληνος χριστιανίσαντος ἐσήμαινον ζωὴν ἐπερχομένην, καὶ παρεκινήθησαν διὰ τοῦτο πολλοὶ Ἕλληνες εἰς τὴν εὐσέβειαν, καὶ ἐξομολογούμενοι ἐβαπτίζοντο. τὰ δὲ σκεύη τῶν θυσιῶν ὁ Θεόφιλος μετέβαλεν εἰς λεβήτια τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἕνα Θεὸν αὐτῶν ἀφῆκεν ἀχώνευτον, ὅντινα βλέπων ἰσάκιον εἰς τὴν ὁδὸν ἔλεγεν ὁ γραμματικὸς Ἀμμώνιος, ὅτι ἂν ὦ ἐκεῖ αἰσχύνην ἔμεινε φέρων τοῖς Ἕλλησι τὸ ἄγαλμα τοῦτο. συνέβη δ' ἀπὸ τούτου στάσις Ἑλλήνων καὶ φόνος χριστιανῶν πολύς, ὁ δὲ Θεοδόσιος τοὺς μὲν χριστιανοὺς εἶχεν εἰς τάξιν μαρτύρων, τοῖς Ἕλλησι δὲ χριστιανίσασι συνεχώρησε τὸν φόνον, Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ, καὶ Σωκράτης βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἕκτῳ, καὶ δεκάτῳ ἑβδόμῳ. οὕτω κατεστράφησαν οἱ περιβόητοι τῶν

ἀνόμων θεοί. ἀλλὰ καὶ τὸ ἱερὸν Ἡλιουπόλεως τὸ Βαλανίου λεγόμενον, καὶ τὸ Τρίλιθον, ἐποίησεν Ἐκκλησίαν Χριστιανῶν, ὁμοίως καὶ τὸ ἱερὸν Δαμασκοῦ εἰς Ἐκκλησίαν μετέβαλε. μόνα ἔμειναν ἐν Φοινίκῃ τινὰ, ἅπερ καθεῖλεν ἐπιμελείᾳ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὡς Θεοδώρητος ἱστορεῖ. καὶ εἰς τὴν Γάζαν ἔμεινεν ἕτερον, ὅπερ Πορφύριος Ἐπίσκοπος Γάζης ἐπὶ Ἀρκαδίου δυνάμει βασιλικῇ κατηδάφισεν. ἰδὲ καὶ τὸν προτρεπτικὸν τοῦ Στρωματέως ἵνα μάθῃς τῶν Ἑλλήνων ὅτι κατεστράφησαν τὰ χρηστήρια, Θεσπρώτιος Λέβης, Τρίπους Κιρραῖος, Δωδωναῖον χαλκεῖον, Κασταλία πηγὴ, Κολοφώνιος ἄλλη πηγὴ, Κλάριον, Πύθιον, Διδυμαῖον, Ἀμφιάρεω, Ἀπόλλω, Ἀμφίλοχον, καὶ Πανηγύρεις, Ἴσθμια, Νέμεα, Πύθια, Ὀλύμπια, καὶ ἐν Ἀττικῇ ἕτερά τινα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Περὶ τοῦ γενομένου θαύματος ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου τάφου ἐν τῷ εἰσιέναι τὸν Βασιλέα Θεοδόσιον σχήματι ἰδιωτικῷ. καὶ περὶ τῆς μετανοίας τοῦ Βασιλέως ὧν ἕνεκεν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπέκτεινε λαῶν, καὶ τῶν κατορθωμάτων αὐτοῦ καὶ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.

Ἱστορεῖ ὁ Κεδρηνὸς, ὅτι ὁ μέγας Θεοδόσιος βουληθεὶς προσκυνῆσαι τοὺς ἁγίους τόπους, περιβαλλόμενος σχῆμα ἰδιωτικὸν ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, καὶ κρούσας τὴν θύραν, ἀνοίξαντός τινος τῶν ὑπηρετῶν εἰσῆλθε, πάντων δὲ τῶν κανδηλίων ἐσβεσμένων ὄντων, καὶ εἶτα ἀναφθέντων ὡς ἐν πανηγύρει, ὁ ὑπηρέτης ἐκπλαγεὶς, ἀνήγγειλε τῷ Πατριάρχῃ Ἰωάννῃ, ὃς δὲ δι' εὐχῆς ἐπέγνω αὐτὸν, καὶ ἐμακάρισεν. εἰργάσατο δὲ ὁ Θεοδόσιος εἰς τὴν Θεσσαλονίκην πολλοὺς φόνους, καὶ μικροῦ ἐδέησε ποιῆσαι καὶ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν διὰ τὴν φθορὰν τῶν ἀνδριάντων τῆς Βασιλίσσης ἣν ἐποίησαν οἱ Ἀντιοχεῖς. ἀλλὰ ἀπὸ μὲν τοῦ πρώτου διωρθώθη διὰ τοῦ Ἀμβροσίου, δείξας ἀκροτάτην μετάνοιαν, Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ὀγδόῳ. ἀπὸ δὲ τοῦ δευτέρου ἐκώλυσεν αὐτὸν πρεσβεύσας ὁ Πατριάρχης Φλαβιανὸς, συνεργησάντων μεγάλως καὶ τῶν περὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἀσκητῶν, ὡς φησὶν ὁ Χρυσόστομος ἐν τοῖς λόγοις τῶν Ἀνδριάντων, καὶ ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος λαμπρότατα ἐκτίθησι. θνήσκει δὲ εἰς τὰ Μεδιόλανα, ἀφεὶς τὸν μὲν Ὀνώριον τῆς Δύσεως, τὸν δὲ Ἀρκάδιον τῆς Ἀνατολῆς Αὐτοκράτορας, καταλιπὼν καὶ μέγα κλέος εἰς μὲν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ εὐσέβειαν, εἰς δὲ τὸν κόσμον διὰ τὰς παραδόξους καὶ φοβερὰς νίκας ἃς ἐποίησε, περὶ ὧν οὐ τοῦ παρόντος λέγειν, εὐτύχησε δὲ μάλιστα εἰς ἕξ, πρῶτον, ὅτι εἰς τοὺς καιροὺς αὐτοῦ τελείως ἡρμηνεύθη ἡ περὶ τῆς ὁμοουσίου Τριάδος Θεολογία. δεύτερον, ὅτι ἦσαν ἄνδρες σοφώτατοι καὶ ἁγιώτατοι καὶ εἰς Ἀνατολὴν καὶ εἰς Δύσιν. τρίτον, ὅτι ἐφάνη εἰς τὰ πολεμικὰ ἀήττητος. τέταρτον, ὅτι ἐφάνη ἰσχυρὸς καθαιρέτης Αἱρετικῶν τε καὶ Εἰδωλολατρῶν. πέμπτον, ὅτι καλλίτεκνος. ἕκτον, ὅτι καὶ ἅγιος. Ἀστεῖον δὲ ἐκεῖνο ὅπερ ὁ θεῖος Ἀμφιλόχιος ἐποίησε τῷ Βασιλεῖ, εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὸν βασίλειον οἶκον, αὐτὸν μὲν προσεκύνησεν· οὐ μὴν δὲ καὶ Ἀρκάδιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ παρακαθήμενον αὐτῷ, ἐρωτηθεὶς δὲ εἶπεν, αὐτοὶ ἀνθρώπῳ ὄντι ἀηδὲς δοκῇ τὸ μὴ τοὺς υἱοὺς συμπροσαγορεύεσθαί σοι, πόσῳ μᾶλλον αὐτοκατάκριτον τὸ ὑπομένειν ὑβρίζεσθαι τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ; ὅθεν ὁ Βασιλεὺς διωγμὸν ἤγειρε κατὰ τῶν Αἱρετικῶν καὶ μάλιστα τῶν Ἀνομοίων, Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἕκτῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ Παυλίνου καὶ Μελετίου, Φλαβιανοῦ καὶ Οὐϊταλίου Ἐπισκόπων Ἀντιοχείας. καὶ ὧν αὐτοῖς συμβέβηκε.

Περὶ Παυλίνου καὶ Μελετίου καὶ Φλαβιανοῦ καὶ Οὐϊταλίου τῶν Ἀντιοχείας Πατριαρχῶν πολλοὶ ἱστοροῦσι, πιστευτέον δὲ μᾶλλον Θεοδωρήτῳ ὡς γινώσκοντι καὶ ἱστοροῦντι τὰ οἰκεῖα σαφέστερον, λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τρίτῳ. ὁ τοίνυν Βασιλεὺς Θεοδόσιος ὥρισεν ἵνα τὰς Ἐκκλησίας ἐάσωσιν οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ ἔχωσιν αὐτὰς μόνοι ὅσοι εἰσὶ τῆς αὐτῆς πίστεως μετὰ τοῦ Ῥώμης Δαμάσου καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Πέτρου. ἦν δὲ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὁ μὲν Παυλῖνος μεθ' οὗ συνεκοινώνει τὸ μέρος τῶν Χριστιανῶν τῶν χωρισθέντων ἀπὸ τῶν Ἀρειανῶν ὅτε ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὁ μέγας Εὐστάθιος, ὁ δὲ Μελέτιος ἦν ἐκεῖνος ὃν προεχείρισεν ὁ Κωνστάντιος Ἀντιοχείας, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω βιβλίῳ δευτέρῳ, ὃν ἐπειδὴ ἐξώρισεν ὁ αὐτὸς Κωνστάντιος, ἐπὶ Ἰουλιανοῦ ὁ Λουκίφερ παρὰ κανόνας ἐχειροτόνησεν Ἀντιοχείας τὸν Παυλῖνον. εἶχεν οὖν καὶ ὁ Μελέτιος τοὺς ὅσοι ἐσχίσθησαν ὅταν ἐξωρίσθη ὁ Εὐστάθιος δι' ἀγάπην

αὐτοῦ

αὐτοῦ. τόσον δὲ ἦν ὁ Μελέτιος ἁγιώτατος, ὥστε καὶ ἠξιώθη χειροτονῆσαι καὶ τὸν Βασίλειον καὶ Χρυσόστομον, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, καὶ εἰς τὴν ἐξορίαν ὤν, εἶχε δύο πρεσβυτέρους σοφωτάτους Διόδωρον, ὃν ὕστερον ἐχειροτόνησε Μητροπολίτην Ταρσοῦ, καὶ Φλαβιανὸν τὸν χρηματίσαντα διάδοχον αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν δευτέραν Οἰκουμενικὴν προέδρευσεν ὡς εἴρηται ἐκεῖ. ἦν δὲ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ὁ Αἱρεσιάρχης Ἀπολινάριος ἀντιποιούμενος τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας. ὅταν οὖν ἦλθε Σάπωρος ὁ Στρατηγὸς μετὰ τῶν βασιλικῶν γραμμάτων Γρατιανοῦ καὶ Θεοδοσίου ἵνα πιστεύωσιν οἱ Ἐπίσκοποι ὡς Δάμασος καὶ Πέτρος, ἐκαυχήσατο ὁ Παυλῖνος εἶναι τῆς μερίδος τοῦ Δαμάσου, ἀλλ᾽ ὁ Φλαβιανὸς ἱερεὺς ὢν τότε, καὶ ἄνθρωπος τοῦ Μελετίου, ἀπέδειξε τὸν Παυλῖνον ἀρνούμενον τὴν Τριάδα τῶν ὑποστάσεων. εἶτα ἐπειδὴ ὡς ὁ μέγας Βασίλειος μαρτυρεῖ γράφων τοῖς Δυτικοῖς, εἶχεν ἡ χειροτονία τοῦ Παυλίνου ἐπιλήψιμον, ζῶντος γὰρ τοῦ Μελετίου καὶ ἐν ἐξορίᾳ ὄντος διὰ τὴν ὀρθοδοξίαν, ἐχειροτονήθη Ἀντιοχείας, καὶ μάλιστα ἦν καὶ πεποιθὼς τοῖς Μαρκέλλου δόγμασι. τὸν δὲ Ἀπολινάριον ἀπέδειξεν ἀνηκόμενον Δαμάσῳ, ἐπειδὴ ἀρνεῖται εἰληφέναι τὸν Κύριον νοῦν καὶ ψυχήν, καὶ ἐστὶν Αἱρετικός. ἐν τούτοις ὁ Μελέτιος ἅγιος ὤν, εἶπε πρὸς τὸν Παυλῖνον, δεῦτε οὖν ἔχωμεν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸ μέσον, καὶ ποιμαίνωμεν ἅμα τὰ πρόβατα, καὶ ὅταν ἀποθάνῃ ὁ εἷς ἐξ ἡμῶν, ὁ ἕτερος ἔσω μόνος Ἀντιοχείας Ἐπίσκοπος. ἀλλ᾽ ὁ Παυλῖνος τῆς Αἱρέσεως ὄζων, ἥτις τίκτει πεισμονὴν οὐκ ἠθέλησεν, ὅθεν ὁ Στρατηγὸς τὸν μὲν Παυλῖνον ἀφῆκεν ἔχειν μόνους ἐκείνους οὓς εἶχε καὶ πρότερον, τὰς δὲ Ἐκκλησίας καὶ τὸ Πατριαρχεῖον ἔδωκε τῷ Μελετίῳ. ἐν τούτοις καὶ Ἀπολινάριος κατὰ πεισμονὴν διὰ τὸ ἀποτυχεῖν τοῦ Πατριαρχείου, χειροτονεῖ εἰς τὸν θρόνον Ἀντιοχείας Οὐϊτάλιόν τινα, ἀνατεθραμμένον μὲν εἰς τὴν εὐσέβειαν, παρ᾽ ἐκείνου δὲ παρασυρέντα εἰς τὴν Αἵρεσιν αὐτοῦ, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἐπιφάνιος Αἱρέσει ἑβδομηκοστῇ ἑβδόμῃ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ Φλαβιανοῦ τοῦ διαδόχου Μελετίου Ἀντιοχείας, καὶ τῆς ἔχθρας καὶ διαβολῆς κατ᾽ αὐτοῦ τῶν Παπῶν Ῥώμης πρὸς τὸν Βασιλέα, περιποιουμένων τὸν διάδοχον Παυλίνου Εὐάγριον τὸν παράνομον, καὶ τῆς ἐπιπλήξεως τοῦ Βασιλέως πρὸς τοὺς Δυτικοὺς Ἐπισκόπους, ἐξ ἧς ἡ εἰρήνη αὐτῶν μετὰ τοῦ Φλαβιανοῦ. ἐκ δὲ τῆς ἀντιθέσεως τῶν ῥημάτων τοῦ Βασιλέως πρὸς τὸν Ῥώμης, καὶ ἐκ παραθέσεως πολλῶν, δείκνυται ὁ Ῥώμης ἥττων τοῦ Ἀντιοχείας, καὶ μέρος τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας, ἀλλ᾽ οὐ μονάρχης.

Ἀποθανόντος τοῦ Μελετίου, καὶ ἐγκωμιασθέντος ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης, Χρυσοστόμου καὶ ἄλλων πολλῶν, μάλιστα ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὴν πρὸς τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον ἐπιστολὴν τετάρτην, μέγαν αὐτὸν ἀποκαλεῖ, καὶ ἀξιαγάστως αὐτὸν ἐγκωμιάζει. τὸν μὲν Παυλῖνον ἔτι ζῶντα ὡς ἐπιληψίμως χειροτονηθέντα, καὶ ὡς τὰ Μαρκέλλου φρονοῦντα, καὶ ὡς μὴ καταδεξάμενον τὴν συμβουλὴν τοῦ Μελετίου ἔασεν ὁ Στρατηγὸς ὡς εἴρηται ἔχειν οὓς εἶχε, τὸν δὲ Φλαβιανὸν συνδραμόντες (ὡς μαρτυρεῖ ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἰς τὴν πρὸς Δάμασον ἐπιστολὴν) οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Διοικήσεως καὶ οἱ τῆς Ἐπαρχίας Ἐπίσκοποι, χειροτονοῦσιν Ἀντιοχείας, ἣν χειροτονίαν καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ ἐβεβαίωσε Σύνοδος. ὁ δὲ Παυλῖνος θνήσκων, ἐχειροτόνησεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ Εὐάγριόν τινα, ὅστις ἦν παράνομος δύο ἕνεκεν αἰτιῶν, πρῶτον, διότι αὐτὸν ἐξελέξατο μόνος ὁ Παυλῖνος, παραβὰς πολλοὺς Κανόνας βουλομένους γίνεσθαι τῶν Ἐπισκόπων τὴν ἐκλογὴν ὑπὸ τοῦ Κλήρου καὶ τῆς Συνόδου τῆς Ἐπαρχίας, καὶ οὐχ ὑπὸ τοῦ παραιτοῦντος, ἢ θνήσκοντος. δεύτερον, ὅτι μόνος αὐτὸς αὐτὸν ἐχειροτόνησε, καὶ ἔδει χειροτονηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ δύο ἢ τριῶν Ἐπισκόπων, καὶ οὐχ ὑφ᾽ ἑνὸς μόνου. ἀλλ᾽ οἱ Ῥωμαῖοι εὑρισκόμενοι εἰς πάθος ἀνθρώπινον, καὶ ζητοῦντες παραλόγως τὰ ἀλλότρια, κατεφρόνησαν καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῆς εὐσεβείας, καὶ διὰ τὸ τὸν Λουκίφερα προχειροτονῆσαι τὸν Παυλῖνον, ἐκοινώνουν τῷ παρανόμῳ Εὐαγρίῳ, καὶ ἀπεβάλλοντο τὸν ἅγιον Φλαβιανόν. ἀλλ᾽ ἀποθανόντος καὶ τοῦ Εὐαγρίου, ἐνήργησεν ὁ Φλαβιανὸς καὶ οὐκ ἐχειροτονήθη ἄλλος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ ἦν μόνος Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας αὐτός. ἀλλὰ πάλιν καὶ ὁ Δάμασος καὶ Σιρίκιος καὶ Ἀναστάσιος ἐμάχοντο τῷ Φλαβιανῷ, καὶ συνέχεον τὸν Βασιλέα λέγοντες τὸν Φλαβιανὸν εἶναι τύραννον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ προομωμοκότα μὲν μὴ γενέσθαι Ἐπίσκοπον ζῶντος Παυλίνου, γενόμενον δέ. ὅθεν πεισθεὶς ὁ Βασιλεύς, καὶ θέλων εἶναι εἰρήνην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐμήνυσε τὸν Φλαβιανὸν καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην. ὁ Φλαβιανὸς δὲ εἶπε πρὸς τὸν Βασιλέα, εἰ εἰς τὴν εὐσέβειαν ἔχω ἐπιλήψιμόν τι, ἢ ἡ ζωή μου οὐκ ἔστιν ἐπισκοπική, οἱ κατήγοροί μου γενέσθωσαν κριταί, εἰ δὲ διὰ τὸν θρόνον σκανδαλίζονται, ἡ ἐμὴ ἐπιστασία ληψάτω ἐκ μέσου, καὶ ᾧ τινι θέλεις δὸς τὸν θρόνον Ἀντιοχείας. ὅθεν καὶ ὁ Βασιλεὺς εὐλαβηθείς, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. χρόνου δὲ συχνοῦ παρελθόντος, εἰς τὴν Ῥώμην πάλιν ἀφικόμενος ὁ Βασιλεύς, τὰς αὐτὰς πάλιν ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων κατηγορίας ὑπέμενεν, ὡς τὴν Φλαβιανοῦ τυραννίδα μὴ καταλύων, ὁ δὲ λέγειν αὐτοὺς ἐκέλευσε, τῆς τυραννίδος τὸ

εἶδος

εἶδος, αὐτὸς εἶναι Φλαυϊανὸς λέγων, καὶ ἐκείνου συνόδικος γεγενῆσθαι, ἐκείνων δὲ λεγόντων ὡς οὐδ' ἠδύναντο δικάσασθαι Βασιλεῖ, παρῄνεσεν ὁμονοίᾳ τὰς Ἐκκλησίας συνάψαι καὶ διαλῦσαι τὴν ἔριν, καὶ τὴν ἀνόητον σβέσαι φιλονεικίαν. Παυλῖνός τε γὰρ ἐτελεύτησε πάλαι, καὶ Εὐάγριος οὐκ ἐννόμως προβέβληται, καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἑῴας τῆς Φλαυϊανοῦ προεδρείας ἀντέχονται, πρὸς δὲ, τὴν Ἑῴαν καὶ τὴν Ἀσιανὴν ἅπασαν καὶ Ποντικὴν, καὶ μέντοι καὶ τὴν Θρακικὴν, κοινωνούσας ἔχει καὶ συνημμένας, καὶ τὸ Ἰλλυρικὸν δὲ ἅπαν ἐκεῖνον οἶδε τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Ἐπισκόπων Ἡγούμενον. ταύταις εἴξαντες ταῖς παραινέσεσιν οἱ τῆς Ἑσπέρας Ἐπίσκοποι, καταλύσειν ὑπέσχοντο τὴν δυσμένειαν, καὶ τοὺς πεμφθησομένους δέξασθαι πρεσβευτὰς, Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τρίτῳ. ὅθεν ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ῥώμην Ἐπισκόπους τινὰς καὶ ἄλλους τοῦ Κλήρου ὁ Φλαυϊανὸς, ὧν ἡγεῖτο ὁ Βεῤῥοίας Ἀκάκιος, καὶ οὕτως εἰρήνευσε. ταῦτα ὁ Θεοδώρητος. ἀλλὰ καὶ Θεόφιλος ὁ Ἀλεξανδρείας ὃς ἦν ἐσκανδαλισμένος μετὰ τοῦ Φλαυϊανοῦ, ἠγάπα γὰρ τὸ μέρος τοῦ Παυλίνου, μαθὼν τὴν τοῦ Ῥώμης εἰρήνην μετὰ τοῦ Φλαυϊανοῦ, ἢ κατὰ Σωκράτη καὶ Σωζόμενον, τὴν πρὸς τὸν Ῥώμης τοῦ Φλαυϊανοῦ πρεσβείαν, οὐ μόνον εἰρήνευσε μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ χάριν τοῦ τὸν Φλαυϊανὸν εἰρηνεῦσαι μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου τῶν Ῥωμαίων συνήργησε, πέμψας Ἰσίδωρον τὸν Πρεσβύτερον πρεσβευτὴν εἰς Ἰταλίαν ἵνα ἔχωσιν αἱ Ἐκκλησίαι εἰρήνην. ἐψεύσθη ἄρα ἡ κατὰ Φωτίου Σύνοδος εἰποῦσα Φλαυϊανὸν οὐκ ἐδέξατο ἡ Ῥωμαίων Ἐκκλησία διὰ τὴν πρὸς τὸν Εὐστάθιον ἀγάπην, τοῦ δὲ Θεοδοσίου μεσιτεύσαντος προσήκατο αὐτὸν, πρᾶξις ἕκτη, οὐ γὰρ ἐμεσίτευσεν ὁ Θεοδόσιος, ἀλλ' ἤλεγξε, καὶ ἐριστικοὺς καὶ φιλονείκους καὶ ἀνοήτους ἀπέδειξε τοὺς Δυτικοὺς Ἐπισκόπους, ἐν οἷς καὶ ὁ Πάπας, πρὸς οὓς καὶ ἡ πρεσβεία ἀπεστάλη, οὐ πρὸς μόνον τὸν Πάπαν ὡς εἰς μονάρχην. ἀντιπαρέθετο δὲ ὁ Βασιλεὺς τῇ ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ πάσῃ, οὐ πᾶσαν τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ μόνους τοὺς ὑπὸ τὸν θρόνον Ἀντιοχείας Ἐπισκόπους, Ἀσίαν, Πόντον, Θράκην καὶ Ἰλλυρικὸν εἰπών. τὸν Φλαυϊανὸν ὃν πάντες οἱ Δυτικοὶ Ἐπίσκοποι εἶχον ὡς τύραννον καὶ παράνομον, τοῦτον αὐτὸν αἱ Ἐκκλησίαι Ἀντιοχείας, Ἀσίας, Πόντου, Θράκης καὶ Ἰλλυρικοῦ εἶχον γνήσιον Ἀντιοχείας Ἐπίσκοπον. καὶ ποῦ τὸ τῶν παπιστῶν ὅτι ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρων κεφαλὴ, ὅπου μετὰ μέρους τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατέρων συγκρίνεται; μᾶλλον δὲ ὑπερτερεῖ τὸ μέρος πάντων τῶν Ῥωμαίων Ἐπισκόπων, ἐπειδὴ διὰ τῆς κοινωνίας τῶν ὀλίγων πρὸς τὸν Φλαυϊανὸν Ἐκκλησιῶν καταβάλλεται πᾶσα ἡ δυτικὴ δυσμένεια καὶ ἀνόητος φιλονεικία, εἰ δὲ καὶ ἔπεμψαν οἱ Ἀντιοχεῖς πρεσβείαν εἰς Ῥώμην, ἀλλ' ἔπεμψαν καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ δὴ καὶ ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁ μικρὸς ἔπεμψε πρεσβείαν εἰς τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην, καὶ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψεν εἰς τὸν ἅγιον Κύριλλον καὶ Παῦλον τὸν Ἐμέσης, καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔπεμψε πρεσβείαν εἰς Ἀλεξάνδρειαν Ὅσιον τὸν Κορδούβης, ἀλλ' οὐδὲν ἀπὸ τούτων προσεγένετο ἢ τῷ Θεοφίλῳ ἢ τῷ Ἰωάννῃ, ἢ τῷ Κυρίλλῳ, ἢ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἀξιώματι ἰδικὸν ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ, ἄρα οὐδ' ἀπὸ τῆς πρεσβείας τοῦ Φλαυϊανοῦ ἐγένετο τῇ Ῥώμῃ τοιοῦτόν τι ἀξίωμα. ὅτι δὲ ἰσότιμος ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία τῇ τῆς Ἀντιοχείας, καὶ ὅτι οὐκ ἦν ἡ μάχη Φλαυϊανοῦ καὶ τῶν Παπῶν, ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας Ῥωμαίων καὶ τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχέων, μάρτυς ἡ ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδος λέγουσα Κανόνι ἑκατοστῷ τετάρτῳ, Ἤρεσεν ἔτι μὴν, ὥστε περὶ τῆς διχονοίας τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν ἁγιώτατον Πάπαν Ἰννοκέντιον γραφῆναι, ὅπως ἑκατέρα Ἐκκλησία πρὸς ἀλλήλας εἰρήνην φυλάξωσιν, ἣν Κύριος παραγγέλλει. ἐν οἷς σημείωσαι ὅπερ ἔφημεν, ὅτι ἡ διχόνοια ἦν τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας πάσης πρὸς πᾶσαν δηλονότι, καὶ οὐχ ἰδικῶς τοῦ Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Ῥώμης. δεύτερον, ὅτι ὡς τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας ἐνοεῖτο μέρος ὁ Θεόφιλος, οὕτω τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐνοεῖτο μέρος ὁ Ἰννοκέντιος. τρίτον, ἵνα ἡ μία Ἐκκλησία πρὸς τὴν ἑτέραν εἰρήνην φυλάξῃ, Ἐκκλησία πρὸς Ἐκκλησίαν, οὐχ ὑποτεταγμένη πρὸς ὑπερκειμένην, ἀλλ' ἰσότιμος πρὸς ἰσότιμον. ὃν γὰρ τρόπον ἔδει φυλάττειν τὴν εἰρήνην τὴν Ἀλεξανδρινὴν πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν, τὸν αὐτὸν τρόπον ἔδει φυλάττειν τὴν εἰρήνην τὴν Ῥωμαϊκὴν πρὸς τὴν Ἀλεξανδρινήν. εἶπε δὲ ἡ Σύνοδος ἵνα γραφῇ πρὸς τὸν Ἰννοκέντιον τὰ περὶ εἰρήνης, ὡς προεδρεύοντα τῆς Δυτικῆς Συνόδου, οὕτω λοιπὸν καὶ τῷ ὀνόματι Φλαυϊανοῦ ἐννοητέον τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχέων, ἐπειδὴ ἡ τῆς Ἀντιοχείας Διοίκησις καὶ Ἐπαρχία συνδραμοῦσα κεχειροτονήκασιν αὐτὸν Ἀντιοχείας, ὡς ἐμαρτύρησεν ἡ δευτέρα Οἰκουμενική, Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Ὅτι Δάμασος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Πάπαι Παυλίνῳ καὶ Εὐαγρίῳ αἱρετικοῖς οὖσι χαριζόμενοι, τὸν Φλαυϊανὸν τῷ Βασιλεῖ διέβαλον.

Καὶ γὰρ οὐδὲ δι' ἄλλο τι ἐξ ὧν προβάλλουσιν οἱ παπισταὶ, οὐδὲ διὰ τὸν Εὐστάθιον συνέβη τὸ παρὰ τῶν Παπῶν

μῖσος

μῖσος πρὸς τὸν Φλαβιανόν, ἀλλὰ διὰ τὸν αἱρετικὸν Παυλῖνον καὶ Εὐάγριον ὡς λαμπρότατα ἱστορεῖ ὁ Θεοδώρητος λέγων, διέμειναν τῷ μεγάλῳ Φλαβιανῷ χαλεπαίνοντες, καὶ ταῦτα τοῦ Εὐαγρίου παρὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν προβεβλημένου θεσμόν, μόνος γὰρ αὐτὸν ὁ Παυλῖνος προὔβαλε, πολλοὺς κανόνας κατὰ ταυτὸν παραβάς, ἀλλ' ὅμως τούτων οὐδὲν εἰδέναι θελήσαντες (οἱ Ρωμαῖοι) τὴν Εὐαγρίου μὲν κοινωνίαν ἠσπάζοντο, κατὰ δὲ Φλαβιανοῦ τὰς βασιλικὰς ἐκίνησαν ἀκοάς, λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τρίτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Περὶ τῆς Οὐϊταλίου ὑποκρίσεως πρὸς Δάμασον καὶ τοὺς Δυτικούς, καὶ τῆς Παυλίνου πρὸς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον καὶ τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον ψευδευσεβοῦς ὁμολογίας.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Οὐϊτάλιος ὑποκριθεὶς ὀρθόδοξος, ἐδέχθη ὑπὸ τῶν Δυτικῶν καὶ τοῦ Δαμάσου, ἀλλ' ὁ Δάμασος ὀρθόδοξος ὤν, εἰ καὶ ἐμέμφετο τὸν Φλαβιανόν, ἢ διὰ τοὺς ὅρκους οὓς ἱστορεῖ ὁ Σωκράτης καὶ Σωζόμενος, ἢ διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, ὅμως εὐθὺς τὸν Οὐϊτάλιον ἀπάδοντα φρονοῦντα τῆς εὐσεβείας ἐδυσχέραινεν εἰς τὴν ἀπάτην ἣν ἔπαθεν ἐξ ἁπλότητος, ὡς ἱστορεῖ εἰς τὴν πρὸς Κληδόνιον ἐπιστολὴν αὐτοῦ ὁ μέγας Γρηγόριος, ὅστις καὶ περὶ ἑαυτοῦ λέγει, ὅτι ἐδέχθη πρὸς τὸ εὐσεβέστερον τοὺς Οὐϊταλίου λόγους, ὃν ὁ Δάμασος μεταδιδαχθείς, εἶχεν ὡς αἱρετικόν, καθὼς ἦν καὶ ἡ ἀλήθεια. σημειῶσαι ὅτι ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος εἶχε φίλον τὸν Παυλῖνον, ἀλλὰ διὰ τὴν αἵρεσιν αὐτὸν ἐμίσει, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Ἐπιφάνιος αἱρέσει ἑβδομηκοστῇ ἑβδόμῃ. ὅστις ἔτι λέγει ὅτι ὁ Παυλῖνος ὑποκριθείς, ἔδωκεν ὁμολογίαν εὐσεβείας τῷ μεγάλῳ Ἀθανασίῳ, ἣν λαβὼν καὶ ὁ Ἐπιφάνιος εἶχε τὸν Παυλῖνον ὡς εὐσεβῆ. τὴν μέντοι τοῦ Παυλίνου δυσσέβειαν ὁ μέγας Βασίλειος φανεροῖ εἰς τοὺς Δυτικοὺς γράφων, ὡς εἴρηται καὶ ῥηθήσεται.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Περὶ ὧν νομίζουσιν οἱ Λατῖνοι βεβαιῶσαι τὸν παπισμόν, προσφέροντες ἐπιστολάς τινας καὶ τὴν πρὸς Δάμασον τοῦ Ἱερωνύμου, ζητοῦντος μαθεῖν παρ' αὐτοῦ περὶ τῶν τριῶν ὑποστάσεων, καὶ ἀπορρίπτοντος Παυλῖνον, Μελέτιον καὶ Οὐϊτάλιον. ἐξ ὧν ἐπιστολῶν δείκνυται ἐνταῦθα μηδὲν συμπεραίνεσθαι μοναρχικὸν τοῦ Ρώμης ἀξίωμα.

Σημειοῦσιν οἱ Λατῖνοι ἐν οἷς τὸν παπισμὸν νομίζουσι βεβαιοῦν, ὅτι ὁ Ἱερώνυμος περὶ τῶν τριῶν θεαρχικῶν ὑποστάσεων οὐκ ἠρέσκετο ἐν οἷς ἀπεκρίνατο αὐτῷ ὁ Ἀντιοχείας Παυλῖνος, ἀλλ' ἐζήτει μαθεῖν τὸ βέβαιον παρὰ τοῦ Ρώμης Δαμάσου, καὶ προσέθηκεν ὁ Ἱερώνυμος εἰς ἐκείνην αὐτοῦ τὴν ἐπιστολὴν πρὸς Δάμασον, ὅτι οὐ γινώσκω τὸν Παυλῖνον, ἀπορρίπτω τὸν Μελέτιον, τὸν Οὐϊτάλιον οὐκ οἶδα, καὶ εἴθε ὡσανεὶ ἐκάθεζου μετὰ τῶν δώδεκα κρῖναι, οὕτως ἀποκριθείης μοι τί ποιήσω, εἰ γὰρ καὶ ὁ Παυλῖνος ἐστὶ φίλος μετὰ τοῦ Ἐπιφανίου, ἀλλὰ παρὰ σοῦ ζητῶ τὸ βέβαιον. συνάγουσι λοιπὸν οἱ παπισταὶ καὶ ἐκ τούτων, ὅτι ὁ Ρώμης ἐστὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας μονάρχης. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι εἰς ἐκείνας τὰς ἐπιστολὰς (ἵλεώς μοι ὁ Ἱερώνυμος, εἰ εἰσὶν ἴδιαι αὐτοῦ) φέρεται ψεῦδος καὶ ἀδικία καὶ παρανομία, ψεῦδος, ὅτι λέγει ἐν αὐταῖς τὰς αἱρέσεις πάντοτε πηγάζειν τοὺς Ἀνατολικούς, καὶ εἶναι αὐτοὺς λάκκους μὴ ἔχοντας ὕδωρ, καὶ ὅτι ἐσκόρπισεν ἡ ὕστερος Ἀνατολὴ τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς πίστεως, εἰς δὲ τὴν Δύσιν ἀνατέλλει ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ἅπερ ἐστὶ ψεῦδος, ἐπειδὴ εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐπὶ Ἱερωνύμου εἰς μὲν τὴν Ἱερουσαλὴμ ἦν πάντοτε ἄκρα ὀρθοδοξία, εἰς δὲ τὴν Αἴγυπτον, Συρίαν καὶ ἕως τῆς Θρᾴκης εἰ ἦσαν καὶ πολλὰ σχίσματα αἱρέσεων, ἀλλ' ἦσαν καὶ οἱ Θεολόγοι οἷς ὅμοιοι τοιοῦτοι ἄνθρωποι μεγάλοι οὐδέποτε ὤφθησαν μετὰ τοὺς Ἀποστόλους, οἵτινες καὶ τὴν δευτέραν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον συνέστησαν. εἰς δὲ τὸ κοινὸν ἦσαν οἱ περισσότεροι ὀρθόδοξοι, Σωζόμενος βιβλίῳ τρίτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ τρίτῳ. καὶ πῶς ὁ Ἱερώνυμος εἶπε τὴν Ἀνατολὴν ἄσωτον; εἶτα καὶ εἰς τὴν Δύσιν ἦν ὁ Μεδιολάνων Αὐξέντιος Ἀρειανός, ὃν ὁ Δάμασος μετὰ πολλῶν Συνόδων μόλις κατέβαλεν, καίπερ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἄλλος Ἐπίσκοπος γενέσθαι εἰς τὰ Μεδιόλανα οὐκ ἐδυνήθη. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Οὐρσάκιος καὶ Οὐάλης καὶ ἕτεροί τινες εἰς τὰ πάντα συνεργοὶ Κωνσταντίου Δυτικοὶ ἦσαν, καὶ ὁ Λιβέριος καὶ Φῆλιξ οἱ Πάπαι καὶ Ὅσιος ὁ Κορδούβης ὑπέγραψαν εἰς τὸν ἀρειανισμόν, καθὼς καὶ ὁ Βελλαρμῖνος μαρτυρεῖ εἶναι ἐν τῇ Βατικάνῳ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Λιβερίου ἣν ἔγραψεν ἐν τῇ Ἀνατολῇ βεβαιῶν τὸν Ἀρειανισμόν, καὶ πῶς εἶπεν ὁ Ἱερώνυμος ὅτι εἰς τὴν Δύσιν ἔλαμπεν ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης; ψεῦδος λοιπὸν συνέχεται εἰς τὰς ἐπιστολάς. ἀπὸ δὲ τοιούτων ἐπιστολῶν οὐδὲν ὑγιὲς συμπεραίνεται, καὶ δὴ συνέχεται καὶ παρανομία, ὅσον μὲν γὰρ περὶ τοῦ Παυλίνου, ἐπειδὴ καθὼς ὁ μέγας Βασίλειος γράφει τοῖς Δυτικοῖς, εἶχε καὶ ἡ χειροτονία αὐτοῦ ἐπιλήψιμον (ζῶντος γὰρ

τοῦ

τοῦ Μελετίου ἐχειροτονήθη, καὶ ἐφρόνει καὶ τὰ τοῦ Μαρκέλλου) εἶχεν ὁ Ἱερώνυμος δίκαιον μὴ γνωρίζειν αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ καὶ φίλος τοῦ Ἐπιφανίου, καὶ ἔδωκε καὶ ὁμολογίαν ἤτοι ἔκθεσιν πίστεως τῷ μεγάλῳ Ἀθανασίῳ, ἀλλ' εἰ καὶ ὑπεκρίθη εὐσέβειαν, ὅμως ὢν παράνομος, ἦν ἀδιόρθωτος. ὅσον δὲ πάλιν περὶ τοῦ Οὐϊταλίου, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἦν παράνομος, ὡς χειροτονηθεὶς ὑπὸ μόνου Ἀπολιναρίου Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, ζῶντος τοῦ γνησίου Πατριάρχου Μελετίου, καὶ φρονῶν καὶ τὰ τοῦ Ἀπολιναρίου, καὶ ἐδελέασε καὶ τὸν Δάμασον ὑποκρίσει, καὶ ἐνόμισεν αὐτὸν εὐσεβῆ, ἀλλ' ὕστερον διδαχθεὶς τὰ κατ' αὐτὸν ὁ Δάμασος ἐδυσχέρανεν, ὡς ὁ Θεολόγος μαρτυρεῖ Γρηγόριος, εἶχε δίκαιον ὁ θεῖος Ἱερώνυμος μὴ εἰδέναι αὐτὸν τὸν Οὐϊτάλιον, καὶ προσέτι ὡς παράνομον, καὶ ὡς ὑποκριτήν, καὶ ὡς αἱρετικόν. τὸν Μελέτιον μέντοι εἰπεῖν ὅτι ἀπορρίπτει, ἄδικον ἔργον ἐποίησε, πρῶτον, ὅτι ἦν γνήσιος Πατριάρχης Ἀντιοχείας, ἐπειδὴ ἐχειροτονήθη μετὰ Συνόδου καὶ Βασιλέως καὶ Κλήρου, καὶ μετὰ τῆς γνώμης τοῦ λαοῦ, καὶ μάλιστα οὔσης τῆς Ἀντιοχείας χωρὶς Ἐπισκόπου. δεύτερον, ὅτι ἦν ὁμολογητής, ἐπειδὴ διὰ τὸ διδάξαι τὴν τριάδα τῶν ὑποστάσεων, καὶ τὴν μονάδα τῆς θείας οὐσίας ἐνώπιον τοῦ Κωνσταντίου ἐξωρίσθη. τρίτον, ὅτι διὰ τὸ εἶναι ἅγιον τὸν Μελέτιον, ὁ Σαμοσάτων ἅγιος Εὐσέβιος τὸν χάρτην τῆς ψήφου αὐτοῦ τοῦ Μελετίου προέκρινεν ἀφαιρεθῆναι ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίου τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἢ δοῦναι ὀπίσω, καὶ ἐφύλαττεν αὐτὸν εἰς τιμὴν τοῦ Μελετίου, καὶ αἰσχύνην τῶν Ἀρειανῶν, Θεοδώρητος λόγῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ τριακοστῷ δευτέρῳ. τέταρτον, ἐπὶ Ἰοβιανοῦ συνεκρότησε Σύνοδον ἐν ᾗ καὶ οἱ Ἀρειανοὶ Ἐπίσκοποι ὡμολόγησαν τὴν εὐσέβειαν, καὶ ἐστήριξε τὴν ὀρθοδοξίαν. πέμπτον, εἰς τὴν ἐξορίαν ὢν τὸ δεύτερον, εἶχεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τὸν Φλαβιανὸν καὶ Διόδωρον, καὶ ἐστήριξαν τοὺς λαοὺς εἰς τὸ ὀρθόδοξον σέβας. ἕκτον, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τινὰς κόπους ὑπέμεινε καὶ εἰς τὰς πέριξ Ἐπαρχίας διὰ τὴν ἀληθινὴν πίστιν, ὁ Θεοδώρητος τρανῶς ἀνακηρύττει. ἕβδομον, καὶ ὁ βασιλικὸς στρατηγὸς Σαπώρης γινώσκων αὐτὸν ἅγιον καὶ ὀρθόδοξον, ἐβεβαίωσεν εἰς αὐτὸν τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὰς Ἐκκλησίας βασιλεύσαντος Θεοδοσίου. ὄγδοον, ὁ μέγας Βασίλειος γράφων εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ὑπερεπαινεῖ αὐτόν, καὶ λέγει καὶ τοὺς Δυτικοὺς ἰσοψύχους εἰς τὴν αὐτὴν γνώμην ὑπάρξαι, ἤγουν τὸ τὸν ἅγιον Μελέτιον εἶναι γνήσιον Ἀντιοχείας Πατριάρχην, καὶ τοὺς ἄλλους δύο, ἤγουν Παυλῖνον καὶ Οὐϊτάλιον κυβερνεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μελετίου οἰκονομικῶς, ἴσως ὡς Στέφανος καὶ Βασιανὸς οἱ Μητροπολῖται Ἐφέσου ὑπὸ τῆς τετάρτης Συνόδου. ἔνατον, ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁ μέγας ὡμολόγησε τὴν ἁγιότητα αὐτοῦ ὡς εἴρηται ἀνωτέρω. δέκατον, ἦν Ἔξαρχος τῆς Οἰκουμενικῆς δευτέρας Συνόδου, καὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ κοιμηθέντα τιμηθῆναι ὡς εἴρηται ὑπὸ τοῦ Νύσσης καὶ τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ τοῦ Χρυσοστόμου. ἑνδέκατον, Ἔξαρχος ἦν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, ἥτις συνέστη ἐν ἔτει κατὰ τινὰς μέν, τριακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ὀγδόῳ, κατ' ἄλλους δέ, τριακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ὑπὸ ἑκατὸν τεσσαρακονταὲξ Ἀνατολικῶν πατέρων, ἐν ᾗ τῶν ὑπὸ Μελέτιον καὶ Παυλῖνον πληθῶν διαμαχομένων περὶ προεδρείας, τῶν μὲν τὸν Μελέτιον δηλονότι θελόντων, τῶν δὲ τὸν Παυλῖνον, σχίσμα γέγονε, καὶ προσεδοκᾶτο καὶ στάσις, ἀλλὰ τῇ ἐπιεικείᾳ τοῦ Μελετίου παρ' ἐλπίδα εἰρήνη καὶ συμφωνία προξενήθη ὡς σημειοῖ ὁ Σωζόμενος βιβλίῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τρίτῳ, καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος ἐπιστολῇ τῇ περὶ τοῦ βίου τῆς Μακρίνης, καὶ ἡμεῖς εἴπομεν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος βιβλίου, καὶ δὴ καὶ τὸ Συνοδικόν φησι, Μελέτιος ἀνακληθεὶς (βασιλεύσαντος Γρατιανοῦ) ἐν τῷ οἰκείῳ θρόνῳ Ἀντιοχείας, θείαν καὶ ἱερὰν συνεκαλέσατο Σύνοδον, ἣ τὸ θεοποιὸν κυρώσασα Σύμβολον, καὶ τὰ ἑξῆς. ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ Συνόδῳ ἡ τῆς καθολικῆς πίστεως ἀπηρτίσθη ὁμολογία, προστεθέντων κατὰ Ἀπολιναρίου καὶ ἄλλων Αἱρέσεων προσφόρων ἀναθεματισμῶν, καὶ ἐκτεθέντος Τόμου περὶ οὗ ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ γράφουσα τοῖς Δυτικοῖς διαλαμβάνει, Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ. πρὸς τούτοις ὁ Δαμάσου ἐπιστολὴ περὶ ἧς εἴπομεν ἀνωτέρω κεφαλαίῳ πέμπτῳ, καὶ ἔστι τοῦ πέμπτου λόγου Θεοδωρήτου κεφάλαιον δέκατον ἐδοκιμάσθη, ἐκυρώθη καὶ ἐπιστώθη ἑκατονπεντηκοντατριῶν Ἐπισκόπων ὑπογραφαῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐπιστολὴν ἔπεμψε πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ Ἐπισκόπους, ἥτις κεῖται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ μεγάλου Βασιλείου, καὶ ἀριθμεῖται ἐπιστολὴ ἑξηκοστὴ ἐνάτη, εἶτα εἰπεῖν τινὰ ὅτι ἀπορρίπτει ὁ Ἱερώνυμος τὸν τοιοῦτον ἅγιον, παράνομον ἔργον ποιεῖ ὁ Ἱερώνυμος, καταφρονητὴς φαινόμενος τοσούτων ἁγίων, καὶ αὐτῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου. ἀλλὰ δὴ ἔνθα γράφει ὁ αὐτὸς περὶ τῶν σφαλμάτων Ἰωάννου Ἱεροσολύμων, λέγει πᾶσαν τὴν Ἀνατολὴν πλὴν Ἀθανασίου καὶ Παυλίνου ἡ Αἵρεσις τῶν Ἀρειανῶν κατεκράτησεν. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι ἀρκεῖ τὰ εἰρημένα πρὸς ἀπόκρισιν. καὶ ὅτι Βαλδουῖνος ὁ νομικὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἀφρικῆς λέγει, ὅτι ὁ Σατανᾶς καὶ τὴν Δύσιν κατέδραμε, καὶ αὐτὸν τὸν Ῥώμης συνέτριψε, ἤτοι τὸν Λιβέριον καὶ Φίληκα. εἶτα ὁ Ἱερώνυμος οὗτός ἐστιν ὁ λέγων ὅτι τὰ οὐράνια σώματα ἔμψυχά εἰσι, καὶ ἄλλα δέ τινα μακρὰν ὄντα τῆς τε ἀληθείας καὶ εὐσεβείας εἶπε, καὶ ἰδὲ κατωτέρω κεφαλαίου δεκάτου τετάρτου Παράγραφον δέκατον πρῶτον, καὶ εἰ ἐν τοσούτοις μεγίστοις πράγμασιν ἠπατήθη, οὐ θαυμαστὸν εἰ μαχόμενος Ἰωάννῃ κατηγόρησε τῶν Ἀνατολικῶν, ἢ ῥητέον καὶ καθ' ἄλλον τρόπον ὑπὲρ Ἱερωνύμου, ὅτι ἐπειδὴ ἦν φίλος αὐτοῦ ὁ Δάμασος, διὸ ὁ Δάμασος γράψας τοὺς βίους τῶν πρὸ αὐτοῦ Παπῶν, ἔστειλεν αὐτοὺς

τῷ Ἱερωνύμῳ οὔτε εἰς τὴν Βηθλεέμ, οὐ καὶ τὰ συγγράμματα ἐβεβαίωσε. τοίνυν ὡς Ῥωμαῖον Ῥωμαῖος καὶ ὡς φίλον περιεποιεῖτο φιλοτιμούμενος. ἐπειδὴ ὁ Ἱερώνυμος ποίαν ἀνάγκην εἶχε μαθεῖν τὸ ὀρθόδοξον σέβας ἢ ὑπὸ τῶν Ἀντιοχέων ἢ ὑπὸ τοῦ Ῥώμης, ὧν αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ σοφὸς καὶ ὀρθόδοξος καὶ ἅγιος; ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ εἶχε Κύριλλον καὶ Ἰωάννην τοὺς ὀρθοδόξους Πατριάρχας εἴγε ἤθελε συμβουλῆς, ἀλλ' ὡς Ῥωμαῖος ἦν μετέωρος, ὅθεν φιλοτιμούμενος, ἐκολάκευσε τὸν ὁμογενῆ, καὶ κατηγόρησε τῶν Ἀνατολικῶν. κλέπτεται γὰρ ἡ ἀλήθεια ἔλεγεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἢ ὑπὸ μίσους, ἢ ὑπὸ εὐνοίας, ἅπερ καὶ τὰ δύο ἔπαθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. ὅτι δὲ ἦν μετέωρος, ἐφάνη καθαψάμενος καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰωάννου ὡς ῥηθήσεται.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς'.

Ὅτι ἐκ τῆς πρὸς Ἡλιόδωρον καὶ πρὸς Εὐάγγελον ἐπιστολῆς τοῦ Ἱερωνύμου, καὶ ἐκ τοῦ κατὰ Λουκιφεριανοὺς διαλόγου, καὶ ἐκ τοῦ κατὰ Διὸς βιβλίου πρώτου, καὶ ἐκ τοῦ προλόγου τοῦ βιβλίου τοῦ Διδύμου, καὶ ἐξ ἄλλων αὐτοῦ λόγων δείκνυται ὅτι πρὸς τῷ μὴ εἰδέναι ὅλως μοναρχίαν τινὰ τοῦ Ῥώμης ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ὀνομάζει τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν Καϊανικήν.

Πλὴν ὅτι ὁ Ἱερώνυμος τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης οὐκ ἐφρόνει εἶναι μονάρχην τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἐστὶ φανερὸν, καθότι λέγει ὁ αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Ἡλιόδωρον ἐπιστολῇ, οὐκ εἰσὶν υἱοὶ τῶν ἁγίων οἱ ἔχοντες τοὺς τόπους τῶν ἁγίων, ἀλλ' οἱ ἀσκοῦντες τὰ ἔργα τῶν ἁγίων. καὶ ἐν τῷ κατὰ Λουκιφεριανοὺς διαλόγῳ φησὶ, τοὺς μὴ κεκτημένους τὴν χριστώνυμον κλῆσιν, ἀλλ' ἑτέρων ἐπιστηριζομένους, μὴ εἶναι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τῆς συναγωγῆς τοῦ Ἀντιχρίστου, τοιοῦτοι δὲ οἱ Λατῖνοι, πιστεύοντες εἰς τὸν Πάπαν, καὶ καλούμενοι παπισταί, ἄρα. ἀλλ' οὐδ' ὅτι ὁ Πέτρος μονάρχης τῶν Ἀποστόλων ἐφρόνει ὁ Ἱερώνυμος, ἀλλὰ μόνον πρῶτος τῶν ἀδελφῶν ὡς γηραιότερος, ὅθεν εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον κατὰ τοῦ Διὸς πραγματευόμενος περὶ τοῦ προτερήματος τῆς παρθενίας, ἐρωτᾷ εἰ ὁ Ἐπιστήθιος ἦν ὁ πλέον ἠγαπημένος τοῦ Χριστοῦ, διατί οὐκ ἐπετράπη ἡ φροντὶς τῆς Ἐκκλησίας τῷ Ἰωάννῃ, ἀλλὰ τῷ Πέτρῳ; καὶ ἀποκρίνεται, παντὸς μὲν τοῦ κόσμου προέκριτος ἐγεγόνει, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, οἱ οὐ μιᾶς Ἐκκλησίας ἐφρόντιζον, ἀλλὰ πάσης τῆς Οἰκουμένης, ἔτι δὲ καὶ τῶν Ἀποστόλων προεκρίνετο, ἢ μόνῳ τῶν χαρίτων ἡ ἀγάπησις προσέχετο, ἀλλὰ νέηλυς γέγονεν ἐμποδὼν, εἰκοσαετὴς γὰρ ἦν ἡνίκα Χριστὸς ὁ Θεὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐπετράπη δὲ αὐτῷ ἡ Πάναγνος καὶ Θεοτόκος Μαρία, ἡ τιμῇ καὶ μισθῷ ὑπερέχουσα πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν. σημείωσαι δὲ ὅτι παντὸς τοῦ κόσμου προέκριτοι κοινῶς οἱ Ἀπόστολοι καὶ ὅτι πάσης τῆς Οἰκουμένης κοινῶς ἐφρόντιζον, καὶ ὅτι διὰ τὸ εἶναι νέον τὸν Ἰωάννην, ὁ Πέτρος εἶχε τὸ εἶναι πρῶτος τῆς ἀδελφότητος κατὰ τὴν τάξιν. ἐπειδὴ μηδεμία εἶχεν ἀξίωμα ὅπερ οὐκ εἶχον καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι. ἔτι ὁ Ἱερώνυμος πρὸς τοὺς ἀντιβάλλοντας αὐτῷ τὴν αὐθεντίαν τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας γράφει πρὸς Εὐάγγελον, οὐ χρὴ ἄλλην νομίζειν τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἄλλην τῆς οἰκουμένης, καὶ ἡ Γαλλία καὶ ἡ Βρεττανία καὶ ἡ Ἀφρικὴ καὶ ἡ Περσία καὶ Ἰνδία καὶ πάντα τὰ βάρβαρα γένη ἕνα Χριστῷ λατρεύουσιν, ἕνα τηροῦσι Κανόνα τῆς ἀληθείας. καὶ εἰ ἡ ἐξουσία (ἡ αὐθεντία) ζητεῖται, ἡ οἰκουμενικὴ μείζων ἐστὶ τῆς πόλεως ὅπου αὐτῆς Ἐπίσκοπος ἐν Ῥώμῃ, ἢ ἐν Εὐγουβίῳ, ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἢ ἐν Ῥηγίῳ, ἢ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἢ ἐν Τάρσῳ τῆς αὐτῆς ἐστιν ἀξίας, καὶ τῆς αὐτῆς Ἱερωσύνης. ἡ δύναμις τοῦ πλούτου, ἢ τῆς πτωχείας τὸ ταπεινὸν, ἀνώτερον ἢ κατώτερον Ἐπίσκοπον οὐ ποιεῖ, πάντες γὰρ διάδοχοι εἰσὶ τῶν Ἀποστόλων. καὶ μετ' ὀλίγον, ἀλλ' ἐρεῖς πῶς ἐν Ῥώμῃ πρὸς μαρτυρίαν τοῦ Διακόνου Πρεσβύτερος χειροτονεῖται; τί μοι προσφέρεις πόλεως ἔθος ἣ τὴν ὀλιγότητα ἐξ ἧς ἐγεννήθη ἡ ὀφρῦς εἰς νόμους Ἐκκλησίας ἀνάγεις; καὶ εἰς τὸν πρόλογον τοῦ βιβλίου τοῦ Διδύμου περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ῥητῶς Βαβυλῶνα καλεῖ τὴν Ῥώμην, καὶ τοὺς Κληρικοὺς αὐτῆς γερουσίαν τῶν Φαρισαίων καὶ γραμματέων, καὶ φατρίαν τῶν ἀμαθῶν. καὶ πάλιν ἐν τῷ καιρῷ ὅτε τὸ πολυθρύλλητον ἐκεῖνο ζήτημα ἐκινήθη, πότερον πίπτει εἰς ἐπιτίμιον ὁ μετὰ τὸν πρῶτον πρὶν τοῦ βαπτίσματος δεύτερος μετὰ τὸ βάπτισμα γάμος; ὡμολόγει τοῦτο ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία, ἠρνεῖτο ὅμως ἰσχυρότατα ὁ Ἱερώνυμος, ὅθεν γράφει, ἀνίσταταί μοι ἡ Καϊανὴ Αἵρεσις, καὶ ἡ πάλαι θανοῦσα ἔχιδνα τὴν συντριβεῖσαν ἀνίστησι κάραν, ἥτις οὐκ ἐξ ἑνὸς μέρους, ἀλλ' ὅλον λυμαίνεται τοῦ Χριστοῦ τὸ μυστήριον. ἀλλ' ἐνίσταται ὁ Βελαρμῖνος λέγων, ὅτι ὁ Ἱερώνυμος γράφων πρὸς τὸν Δάμασον περὶ διαφορᾶς οὐσίας καὶ ὑποστάσεως, ὧδέ πως φησὶν, ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἶδα οἰκοδομηθεῖσαν τὴν Ἐκκλησίαν, δέομαι ἵνα διὰ τῶν σῶν ἐπιστολῶν δοθῇ ἄδεια ἢ τοῦ σιωπᾶν ἢ τοῦ λέγειν τρεῖς ὑποστάσεις. ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι περὶ τούτου εἴπομεν ἱκανῶς ἀνωτέρω Παραγράφῳ πέμπτῳ. δεύτερον, ὅτι οὐ δεῖ προσποιεῖσθαι λόγον πολὺν περί τινων ῥητῶν τῶν ἁγίων πατέρων ὅτε ἅπαξ λέγουσιν, ἤ τινι χαριζόμενοι, ἢ κατ' ἔμφασιν ῥητορικὴν λέγουσιν, ἀλλὰ τῶν ῥητῶν ἅτινα αὐτοὶ λέγουσι πολλαχῶς καὶ ἀπαραλλάκτως ὥσπερ εἴρηται ἀνωτέρω ὅτι πολλάκις καὶ ἀπαραλλάκτως εἶπε περὶ τῆς

ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἱερώνυμος. τρίτον, ὅτι τὴν τιμὴν ἣν δίδωσιν ὁ Ἱερώνυμος τῷ Δαμάσῳ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, παρέχει ὁμοίως καὶ Πέτρῳ τῷ Ἀλεξανδρείας, λέγει γὰρ αὐτῷ ὁμιλῶν διὰ τοὺς διώκοντας αὐτὸν ἐχθρούς, Αἱρετικόν με μετὰ τῆς Δύσεως, Αἱρετικόν με μετὰ τῆς Αἰγύπτου, ἤτοι μετὰ Δαμάσου καὶ Πέτρου, ἀποδοκιμασάτωσαν. καὶ πάλιν γράφων πρὸς τὸν αὐτὸν Πέτρον φησί, διὸ ὧδε τοῖς σοῖς ὁμολογηταῖς ἕπομαι, ὅπερ ταὐτόν ἐστιν ὅτι ὁ Ἱερώνυμος ἀναμάρτητον ὁμολογεῖ τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας, ὅτι δὲ ἠρώτησαν καὶ ἄλλοι ἄλλους πατέρας περὶ πίστεως, ἰδὲ ἀνωτέρω καὶ κατωτέρω ἐν πολλοῖς.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζ΄.

Ὅτι ἐκ τῶν περὶ τῆς παραδόσεως τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τοὺς ὀρθοδόξους τοῦ Βασιλέως ῥητῶν, ἐκ τοῦ ἀπατηθῆναι τὸν Ῥώμης ὑπὸ Οὐϊταλίου, ἐκ τοῦ δεχθῆναι τὸν Ῥώμης τὸν παραγενόμενον Εὐάγριον, ἐκ τοῦ παροραθῆναι τὸν Ῥώμης ὑπὸ τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ κοινωνῆσαι τὸν Ῥώμης τῷ Αἱρετικῷ Παυλίνῳ, ἐκ τῶν περὶ βοηθείας ἐπιστολῶν τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἐκ τῆς καταφρονήσεως τῶν παπικῶν ἐπιταγῶν ὑπὲρ Φλαβιανοῦ, ἐκ τῶν τοῦ Ἱερωνύμου ῥητῶν, καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸν Ῥώμης καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας προσταγῆς τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου δείκνυται οὔτε μονάρχης ὁ Ῥώμης, οὔτε ἀναμάρτητος περὶ τὴν πίστιν, οὔτε ἐπὶ τῶν Συνόδων.

Ἔτι σημειῶσαι ἐνταῦθα πρῶτον, ὅτι ὁ Θεοδώρητος λέγει, τὸν Θεοδόσιον τὸν Βασιλέα προστάξαι ὅτι ὅστις κοινωνεῖ κατὰ τὴν πίστιν τῷ Δαμάσῳ ἔχειν τὰς Ἐκκλησίας. ἀλλ' ὁ Σωζόμενος λέγει, ὅτι ὅστις κοινωνεῖ τῷ Ῥώμης Δαμάσῳ καὶ τῷ Πέτρῳ τῷ Ἀλεξανδρείας. ἔτι ὁ αὐτὸς φησίν, τὸν Θεοδόσιον τὸν Βασιλέα Νόμον ἐκθέσθαι παραδοθῆναι τὰς πάντων Ἐκκλησίας τοῖς ἐν ὑποστάσεσι τριῶν προσώπων ἰσοτίμων καὶ ἰσοδυνάμων μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογοῦσι Θεότητα Πατρὸς Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, τούτους δὲ εἶναι τοὺς κοινωνοῦντας Νεκταρίῳ, Τιμοθέῳ καὶ τοῖς τάδε Ἐπισκόποις, καὶ ἰδὲ ἀνωτέρω κεφαλαίου τετάρτου Παράγραφον τρίτον, καὶ βιβλίου ἑβδόμου κεφάλαιον ὄγδοον, ὥστε οὐχ εἷς, ἀλλ' οἱ πολλοὶ εἰκόνες τῆς εὐσεβείας. δεύτερον, ὅτι ὁ Δάμασος ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης ὁ ἀναμάρτητος ἠπατήθη, καὶ ἐνόμιζεν ὀρθόδοξον τὸν Οὐϊτάλιον, καὶ μετεμελήθη οἷς ἔπραξε, καὶ γνῶθι ὅτι οὐκ ἀναμάρτητος ὁ Ῥώμης περὶ τὴν πίστιν, ἐπειδὴ εἰς τὰ περὶ πίστεως ἀπατᾶται καὶ μεταμέλεται. τρίτον, ὅτι τοῦ Παυλίνου ὡς ὑπὸ Ῥωμαίου χειροτονηθέντος ἀντιποιούμενοι οἱ Πάπαι, οὐκ ἐδυνήθησαν κατανοῆσαι τοὺς ἀντικειμένους τῷ Παυλίνῳ, καὶ μάλιστα Φλαβιανὸν οἱ τρεῖς Δάμασος, Σιρίκιος καὶ Ἀναστάσιος ἐκδικηθῆναι οὐκ ἐδυνήθησαν, μαχόμενοι αὐτῷ ἔτη δεκαεπτά, καὶ ποῦ τὸ ὅτι οἱ Πάπαι Ῥώμης ἐπὶ τῶν Πατριαρχῶν; καὶ τὸ ὅτι Πατριάρχας βάλλουσι καὶ ἐκβάλλουσι; τέταρτον, ὅτι μικρὰ φροντίσας ὁ Θεολόγος τοῦ Δαμάσου ἐδέχετο τὸν ἀποβεβλημένον ὑπ' αὐτοῦ Οὐϊτάλιον, καὶ λέγει καὶ τὸ αἴτιον, ὅτι οὕτω τοῦ θέλειν πείθοντες. πέμπτον, ὅτι ὁ Δάμασος καὶ ἡ ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος τὸν Παυλῖνον εἶχον ἐκεῖνον, ὅστις ἦν παρανόμως κεχειροτονημένος, καὶ δὴ φρονῶν καὶ τὰ Μαρκέλλου, καὶ πῶς ἀναμάρτητος; ἕκτον, ὅτι ὁ μέγας Βασίλειος γράφει οὐ μόνον εἰς τὸν Ῥώμης καὶ τοὺς Δυτικούς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον περὶ βοηθείας. ἕβδομον, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τὸν παραγενόμενον Εὐάγριον ἐδέχοντο, καὶ ἐμίσουν τὸν Φλαβιανὸν τὸν ἅγιον, καὶ πῶς ἀναμάρτητοι; ὄγδοον, ὅτι καταφρονεῖ ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῶν παπικῶν ἐπιταγῶν, καὶ βεβαιοῖ τὴν Ἀντιόχειαν τῷ Φλαβιανῷ. ἔνατον, ὅτι ὁ Ἱερώνυμος ἰσχυρῶς καταβάλλει τὸ αὐτοκρατορικὸν καὶ ἀναμάρτητον τῶν Ῥωμαίων. δέκατον, ὅτι ἡ ἐν Καρθαγένῃ Τοπικὴ Σύνοδος προστάττει καὶ τοὺς δύο Πάπας Ῥώμης καὶ Ἀλεξανδρείας ἵνα ἑρμηνεύσωσιν, ἐξ ὧν πάντων κατάδηλον γίνεται, ὅτι ὁ Ῥώμης μήτε μονάρχης τῆς Ἐκκλησίας, μήτε ἀναμάρτητος περὶ τὴν πίστιν, μήτε ἐπὶ τῶν Συνόδων, οὔτε μόνος οὔτε μετὰ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιλέγουσιν οἱ αὐτοί, ὅτι τὸν Φλαβιανὸν ὁ Ῥώμης ἐδικαίωσεν, ἄρα καθολικὸς Ἐπίσκοπος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. ἀλλὰ ῥητέον, ἡ Σύνοδος αὐτὸν ἐδικαίωσεν, οἱ δὲ Πάπαι μετὰ τὸ πολλοῖς κόποις καὶ μόχθοις σπουδάσαι τοῦ βλάψαι αὐτόν, μὴ δυνηθέντες, καὶ ἄκοντες εἰρήνευσαν μετ' αὐτοῦ, οὐ μὴν καὶ συνεχώρησαν, ἐπειδὴ ἦν ὁμολογητής, ἅγιος, νομίμως ἐψηφισμένος καὶ κανονικῶς κεχειροτονημένος, καὶ ὑπὸ Οἰκουμενικῆς Συνόδου βεβαιωμένος, καὶ ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Θρακικῶν καὶ Ἰλλυρικῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἑῴας Ἡγούμενος ἐγνωσμένος ὡς εἴρηται.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τοῦ Ἱεροσολύμων θείου Κυρίλλου, καὶ τῆς διττῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν, καὶ παρά τινων κεχειροτόνηται, καὶ ὅπως εἶχε ποτὲ περὶ τὴν πίστιν, καὶ περὶ Ἐπισκόπων Αἱρετικῶν προσελθόντων τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Εἰ καὶ εἴπομεν ἀνωτέρω ἱκανῶς περὶ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, ὅμως τὰ ἐλλειπῶς εἰρημένα ἐκεῖ, προστίθεμεν νῦν. γράφει ὁ Θεοδώρητος λόγῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ, οὕτω δὴ μετὰ τὸν ὁμολογητὴν Μάξιμον Κύριλλος τῆς Ἐπισκοπικῆς χάριτος ἠξιώθη, τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων προθύμως ὑπερμαχῶν, ἀλλ' ὁ Καισαρείας Ἀκάκιος μαχόμενος αὐτῷ, καὶ ἔχων συνεργοὺς τινὰς ὁμοδόξους αὐτοῦ, καθεῖλε τὸν Κύριλλον, καὶ δὴ καὶ ἐφυγάδευσεν. ἐπεὶ δὲ τὴν Ἀντιόχειαν ἠνώχλει ἡ λύμη τῶν Ἀνομοίων, ἀπῆλθεν ὁ Κύριλλος εἰς Διόδωρον τὸν Ταρσοῦ, ἔνθα πέμψαντος τοῦ Ἀκακίου τὴν καθαίρεσιν, εἰς οὐδὲν ὠνομίσθη, μήπω μὲν εἰς τὴν ἐν Σελευκείᾳ Σύνοδον. ὅθεν εἰς τὴν γενομένην ἐν Βυζαντίῳ ὑπὸ τῶν περὶ Ἀκάκιον καὶ Εὐδόξιον αἱρετικωτάτων τῶν πεντήκοντα Ἐπισκόπων Σύνοδον, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίου ὁ Κύριλλος, λέγει ὁ Σωζόμενος βιβλίῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ἑβδόμῳ ὡς ἀποστολικοῦ θρόνου ἡγούμενος διεφέρετο Ἀκακίῳ, ἐγκαλῶν αὐτῷ ὡς πρεσβεύοντι τὸ Ἀνόμοιον, ὁ Ἀκάκιος ὅμως ἐγκαλῶν τῷ Κυρίλλῳ ὡς λέγοντι τὸν Υἱὸν τῷ Πατρὶ Ὁμοούσιον, καὶ πλάσας καὶ ἄλλας αἰτίας ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, καθῄρηκε πάλιν τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ. ἡ δευτέρα ὅμως Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτῆς γράφει τῷ μακαρίῳ Δαμάσῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν Ἐπισκόποις καὶ λέγει, ὅτι γινώσκει Ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων τὸν Κύριλλον κανονικῶς παρὰ τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ χειροτονηθέντα πάλαι, καὶ πλεῖστα πρὸς τοὺς Ἀρειανοὺς ἐν διαφόροις τόποις ἀθλήσαντα. ἀλλὰ τινὲς λέγουσιν, ὅτι ἐχειροτονήθη ὑπὸ Αἱρετικῶν, ἐπειδὴ ἐστὶ γνώμη τινῶν, ὅτι ὁ Καισαρείας Ἀκάκιος καί τινες Ἀρειανοὶ τῆς Παλαιστίνης Ἐπίσκοποι ἐκβαλόντες τὸν ὁμολογητὴν Μαξιμωνᾶ, ἀντεισήγαγον χειροτονήσαντες τὸν Κύριλλον, τοῦτο δὲ λέγει ἡ ἑβδόμη Σύνοδος εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς πρᾶξιν, κατακολουθήσασα τῷ Νύσσης Γρηγορίῳ, γράφει γὰρ ὅτι ὁ Ἀκάκιος καὶ Πατρόφιλος Μάξιμον ἐξώσαντες, Κύριλλον ἀποκατέστησαν. ὁ δὲ Νύσσης γράφει εἰς τὸ ἐγκώμιον τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ὁ Σωκράτης εἰς τὸ ἱστορικὸν αὐτοῦ, ὅτι ὁ Κύριλλος ἐκ μεταμελείας προσετέθη τῷ Ὁμοουσίῳ, ἴσως ὅμως διὰ τὸ φεύγειν τοὺς περὶ Ἀκάκιον λέγοντας τὸ Ἀνόμοιον, καὶ συνεῖναι Σιλβανῷ τῷ Ταρσοῦ, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν, οἵτινες καίτοι δεχόμενοι τὴν Θεότητα τοῦ Υἱοῦ, ἔλεγον τὸ κατ' οὐσίαν ὅμοιον, οὐκ ἐδέχοντο δὲ τὸ Ὁμοούσιον, ἐν τῇ κατὰ Σελεύκειαν συνεδρίᾳ οὕτως ἤκουσε, ὅμως εἰ καὶ ἡ μαρτυρία τῆς παρούσης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐστὶν ἀξιοπιστοτέρα, καὶ Θεοδώρητος καὶ ὁ Ἑρμείας συμμαρτυροῦσιν αὐτῇ περὶ τοῦ Κυρίλλου, πλὴν καθ' ὑπόθεσιν εἰ ἐστὶ καὶ ὥς τινες λέγουσιν ἐκ μεταμελείας προσετέθη τῷ Ὁμοουσίῳ, καὶ ὑπὸ Αἱρετικῶν κεχειροτονημένος, λέγομεν ὅτι πολλοὺς καὶ ἄλλους κατὰ καιροὺς τοιούτους ἡ Ἐκκλησία ἐδέξατο, ὡς φαίνεται εἰς τὸ Νόμιμον, καὶ ἡ ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς πράξει μαρτυρεῖ.

ΠΑΡΑ'ΓΡΦΟΝ Β'.

Περὶ Ἐπισκόπων ἀποβληθέντων τῶν Ἐπισκοπῶν, καὶ πάλιν δεκτῶν γενομένων καθὰ ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος.

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ τὸν ἅγιον Κύριλλον ἐξωθῆναι τοῦ θρόνου, συνέβη πολλάκις καὶ εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον. καὶ Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας καὶ Θεόγνις Νικαίας καθαιρεθέντες ὑπὸ τῆς πρώτης Συνόδου, ἔδωκαν ὕστερον βιβλία ὁμολογίας τοῖς κορυφαίοις τῶν Ἐπισκόπων, καὶ ἔλαβον πάλιν τοὺς θρόνους αὐτῶν ὡς εἴρηται ἀνωτέρω. τὸν Ἀγκύρας Μάρκελλον ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει καθεῖλε Σύνοδος, ἀλλ' ἡ ἐν Σαρδικῇ δικαιώσασα, ἔδωκεν αὐτῷ τὸν θρόνον αὐτοῦ. ἐξορίζεται ὑπὸ τοῦ δικαίου Ἀναστασίου ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἠλίας, καὶ ἀντιχειροτονεῖται ὁ Ἰωάννης, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο ἅγιοι. ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἐξώρισεν εἰς Ἀμάσειαν τὸν Εὐτύχιον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀντεισῆξε τὸν ἀποκρισιάριον Ἀντιοχείας Ἰωάννην, καὶ μετὰ δώδεκα χρόνους ἐπὶ Ἰουστίνου ἔλαβε τὸν θρόνον αὐτοῦ πάλιν ὁ Εὐτύχιος. ὁ ἱερὸς Ἀναστάσιος ἐξωθεὶς ἀπὸ Ἀντιοχείας ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, μετὰ εἰκοσιτέσσαρα ἔτη ἀποθανόντος τοῦ θαυμαστοῦ Γρηγορίου, ἔλαβε τὸν θρόνον. καὶ Φώτιος μετὰ Ἰγνάτιον λαμβάνει τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως. οὕτω καὶ μετὰ Χρυσόστομον ὁ Ἀρσάκιος καὶ Ἀττικός, ἀλλὰ καὶ τοὺς δύο ἡ Ἐκκλησία ἑορτάζει ὡς ἁγίους, ὡς μαρτυρεῖ τὸ κοινὸν Μηνολόγιον τῆς Ἐκκλησίας. ἀλλὰ δὴ καὶ μετὰ Καλλίνικον τὸν τυφλωθέντα ὑπὸ τοῦ Ῥινοτμήτου προεχειρίσθη Κῦρος ὁ ἐξ Ἀμάστριδος.

τὸν

τὸν Ῥώμης Σιλβέριον ἐξῶθει ὁ Βελισάριος, καὶ ἐχειροτονήθη Βιγίλιος, ἀλλὰ πάντες δεκτοί. ἀλλὰ καὶ τοῦ Πάπα τῆς Ῥώμης Λιβερίου ἐκβληθέντος, ἐχειροτονήθη Φίληξ ὑπὸ Ἀκακίου Παλαιστίνης καὶ ἄλλων Ἀρειανῶν, καὶ μετὰ δύο ἔτη πάλιν λαμβάνει τὸν θρόνον αὐτοῦ ὁ Λιβέριος συνθέμενος τῷ Ἀρειανισμῷ. καὶ Φίληξ ὁ ὑπὸ Ἀρειανῶν χειροτονηθεὶς συνῆν μετὰ τὴν ἐπάνοδον Λιβερίου εἰς τὸν θρόνον. τοῦ Ὠριγένους ἐξωσθέντος τῆς Ἐκκλησίας ὡς βλασφήμου ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας Ἡρακλᾶ, διὰ τὸ κοινωνῆσαι αὐτῷ προσδεομένῳ εἰς Συρίαν ὁ Ἐπίσκοπος Θμουΐδος Ἀμμώνιος καθῃρέθη, καὶ ἀντεισήχθη Φίλιππος, παρακληθεὶς ὅμως ὁ Πάπας Ἡρακλᾶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως, συνεχώρησε τῷ Ἀμμωνίῳ τὸ ἁμάρτημα, καὶ ὥρισεν εἶναι καὶ τοὺς δύο ἐκεῖ Ἐπισκόπους, καίπερ ὁ μακάριος Φίλιππος ἦν ἐν ὑπηρέτου τάξει ἕως τέλους τῆς ζωῆς τοῦ Ἀμμωνίου, καὶ ἄλλα τοιαῦτα συνέβη, ἅπερ ἰδὲ διεσπαρμένα εἰς τὴν παροῦσαν βίβλον. καὶ ταῦτα περὶ τοῦ ἡμετέρου Κυρίλλου.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀρχιερατείας Ἰωάννου, καὶ τῶν ἐτῶν τῆς Ἀρχιερατείας αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ Κυρίλλου. καὶ περὶ ὧν εἶδεν ὁ Βασιλεὺς Ἀρκάδιος σημείων πολεμῶν Πέρσαις.

Ἠκολούθησεν ἀθλητὴς ἀθλητῇ τῷ ἁγίῳ Κυρίλλῳ ὁ Ἰωάννης ὁ Ἑλικὼν τῶν χαρίτων, ὁ Παρνασσὸς τῶν Μουσῶν, τοῦ Χρυσοστόμου ὁ φίλος καὶ σύγχρονος, ὅστις ἔζησεν εἰς τὸν θρόνον χρόνους δεκαέξ, κατὰ δὲ τοὺς πλείονας ἱστορικοὺς εἴκοσι καὶ ἐννέα, ὡς καὶ ὁ Κύριλλος τριάκοντα καὶ ἐννέα χρόνους, βασιλεύοντος Ἀρκαδίου, ὅστις πολεμῶν ἐναντίον τῶν Περσῶν, εἶδεν εἰς προμηνύματα τῆς μελλούσης αὐτοῦ νίκης ἐναερίους τινὰς σταυροὺς εἰς τὰ ἐνδύματα τῶν στρατιωτῶν σεσημειωμένους, ὅθεν προσέταξε τοῖς Μονιταρίοις ἐντυποῦν τὸν ζωοποιὸν Σταυρὸν εἰς τὰ νομίσματα αὐτοῦ πρὸς μνήμην διαιωνίζουσαν καὶ ἀθάνατον.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ γένους τοῦ Ἱερωνύμου, καὶ τοῦ ἐν ᾧ οἰκήσας συνεγράψατο καὶ ἀπέθανε τόπου, καὶ τῆς πενταγλώσσου ἐπιστήμης αὐτοῦ, καὶ ὧν ἔζησεν ἐτῶν.

Ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω τοῦ ἁγίου Ἱερωνύμου, ὅμως λέγομεν περὶ αὐτοῦ πλατύτερον, ὅτι ἦν τὸ γένος Δαλμάτης, ἀπῆλθε δὲ καὶ κατῴκησεν εἰς τὴν Βηθλεέμ, καὶ ἐκεῖ συνέγραψεν, ἐκεῖ ἠσκήτευσεν, ἐκεῖ ἐθεολόγησεν, ἐκεῖ ἐκοιμήθη. ὅθεν καὶ σφάλλουσιν ὅσοι λέγουσιν αὐτὸν Διδάσκαλον Δυτικόν, ὅτι καίπερ καὶ ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία οὐ διακρίνει κατὰ τὴν εὐσέβειαν Ἰουδαῖον, Σκύθην, Ἕλληνα, ἢ βάρβαρον, οὔτε Ἀνατολικοὺς καὶ Δυτικοὺς Διδασκάλους λέγει, ἀλλ' ἁπλῶς ἁγίους πατέρας καὶ Διδασκάλους, ὅταν ὅμως διηγῆται τοὺς τόπους τῶν ἁγίων, ὁ Ἱερώνυμος Ἀνατολικὸς ῥηθείη, καὶ Ἱεροσολυμίτης μᾶλλον ἢ Δυτικός, καθὼς καὶ ὁ Αὐγουστῖνος Ἀφρικανὸς καὶ οὐχὶ Δυτικός, καὶ Δυτικῶν ἅγιος. ἦν δὲ ὁ ἅγιος πολλῶν γλωσσῶν εἰδήμων, ὅθεν καὶ πεντάγλωσσος ἐκλήθη, διότι πρὸς τῇ Ἑβραϊκῇ διαλέκτῳ ἐγίνωσκε τὴν Λατινικὴν εἰς τὸ ἄκρον, καὶ τὴν Ἑλληνικήν, ὡς μαθητὴς τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου γενόμενος, καὶ ἐκείνην τῶν Χαλδαίων τῶν Περσῶν, καὶ τῶν Μήδων γέρων λίαν ὢν ἔμαθεν. ἔζησε γὰρ χρόνους ἐνενηκονταεπτά, ἐτάφη δὲ εἰς τὴν ἁγίαν Βηθλεέμ ὅπου τόσους χρόνους ἠσκήτευσεν, ὡς γράφει ὁ Μαρκελλῖνος εἰς τὸ χρονικὸν αὐτοῦ, καὶ ἀρκεῖ τὸ ἐγκώμιον τοῦ Κασσιανοῦ πρὸς διηνεκὲς ἐφύμνιον, λέγει γάρ, ὄντως Ἱερώνυμος τῶν ὀρθοδόξων ὁ καθηγητής, οὗ τὰ συγγράμματα λάμπουσιν ὡς θεῖαι καὶ λαμπάδες ἀνημμέναι, καὶ φέγγουσιν ὡς ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς ἕως εἰς τὴν Δύσιν. οὗτος ὁ ἅγιος ἔλεγεν, αἰσχύνομαι γέρων ὢν ἐρεῖν ὅσα συνέγραψα νέος, ὡς λαβὼν ἐν γήρατι γνῶσιν ἀκριβεστέραν τῶν πραγμάτων.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν συμβεβηκότων μεταξὺ Ἰωάννου Ἱεροσολύμων καὶ Ἱερωνύμου σκανδάλων, καὶ τῆς αἰτίας αὐτῶν, καὶ τῶν ἑκατέρου καθ' ἑκατέρου ἐπιστολῶν, καὶ ὧν παθητικῶς κατὰ τῆς ἀξίας τοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Ἱερώνυμος ἔγραψε. καὶ ὅτι τὸ εἶναι τὴν Καισάρειαν Μητρόπολιν τῆς Παλαιστίνης, καὶ ὑποκεῖσθαι

αὐτῇ

αὐτῇ τὸν Ἱεροσολύμων ἐφθέγξεμά ἐστιν Ἀκακίου τοῦ τυφλοῦ. ἐκ δὲ τῶν ἐνταῦθα ῥητῶν τοῦ Ἱερωνύμου, καὶ ἐκ περιθέσεως οἴχεται τὸ μοναρχικὸν ἀξίωμα τοῦ Ῥώμης.

Συνέβη δὲ σκάνδαλον μεταξὺ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰωάννου καὶ τοῦ Ἱερωνύμου, οὐ τόσον ὑπὲρ πίστεως, ὅσον ὑπὲρ ἐκκλησιαστικῆς τινὸς καταστάσεως. διότι καὶ εἰς τὰ λαμπρὰ πρόσωπα μεσιτεύει ὡς ἀνθρώπινα δῆθεν καὶ πήλινα κονιορτὸς παχύς τε καὶ βορβορώδης ἀναθυμιάσεως διὰ ταπεινοσύνης ὑπόθεσιν καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἔνδειξιν, οὐδεὶς γὰρ ἀνευ ῥύπου, κἂν ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἡμέρα μία. διὸ Γρηγόριος ὁ Νύσσης γράφων πρὸς Φλαβιανὸν περὶ τοῦ Καισαρείας Ἑλλαδίου ὑπερηφανευθέντος κατ' αὐτοῦ, λέγει, εἰ δὲ τὴν ἀληθῆ τις ἐπιζητοίη τῆς ψυχῆς ἐλευθερίαν τε καὶ εὐγένειαν, ἐπίσης δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας ἀμφότεροι, ἐπίσης τοῦ αἴροντος τὰς ἁμαρτίας δεόμεθα. ὅθεν καὶ ὁ Ἱερώνυμος εἰσυνέθισε κατακρίνειν τοὺς Ἀνατολικούς, καὶ γίνεσθαι αἰτία εἰς μερικὰ σκάνδαλα, πάλιν μένει ἀκατηγόρητος, ἐπειδὴ ἐν πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἦν ἀνεπίληπτος, ὅθεν καὶ ἅγιος. καὶ λοιπὸν εἰσῆλθεν εἰς τοὺς δύο τούτους ἁγίους ἔρις τις καὶ μῆνις, ἵν' εἴπω καὶ παραλόγως, περὶ μιᾶς χειροτονίας ἣν προπεποίηκεν ὁ ἱερὸς Ἐπιφάνιος εἰς τὰ ὅρια τῶν Ἱεροσολύμων ἀβούλως καὶ παρὰ γνώμην τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου. ὁ Ἐπιφάνιος ἔλεγεν ἐν ἀκακίᾳ πεποιηκέναι τοῦτο κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς Κύπρου τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ὅπου γε ἀκωλύτως ἐχειροτόνουν ὅσοι Ἀρχιερεῖς ἤρχοντο ἀπὸ ξένης Ἐπαρχίας. ὁ Ἰωάννης οὐ καταδέχετο τοῦτο, ἀλλ' ἔλεγεν εἶναι παρὰ Κανόνας καὶ ἔξω τῶν ὁρίων, ὅθεν καὶ τὴν χειροτονίαν μὴ εἶναι κανονικήν. ὁ χειροτονηθεὶς δὲ ἔτυχεν εἶναι ἀδελφὸς τοῦ Ἱερωνύμου Παυλινιανὸς τῷ ὀνόματι, νεανίσκος βραχύ τι, καὶ τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας ἀκμάζων τὸ πρόσωπον. ἀφ' ἑνὸς ἦλθοσαν εἰς ἄλλο, τί τὰ πολλά, κατηγορήθη ὁ Ἰωάννης ὡς ὑπερασπιστὴς τῶν δογμάτων τοῦ Ὠριγένους, καθὼς καὶ ἄλλοι πολλοί, ναὶ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Χρυσόστομος οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Ἐπιφανίου, ὅστις μετὰ τοῦτο προσέτι πρωτοσκανδαλίσθη διὰ τὴν χειροτονίαν ἣν προεποίησε πρὸς τὴν Θρᾴκην, ὑποπίπτουσαν τῷ Κωνσταντινουπόλεως, προφασιζόμενος τὸ εἶναι δῆθεν Ὠριγενιαστὴν τὸν Χρυσόστομον. ἐστάλθησαν λοιπὸν γράμματα τόσον ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολύμων εἰς τὸν Ἀλεξανδρείας Θεόφιλον καὶ εἰς τὸν Ῥώμης Σιρίκιον, ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Ἱερωνύμου εἰς τοὺς αὐτοὺς ποιμένας, πλὴν διὰ τὸ μὴ γινώσκειν αὐτοὺς τὰ βάθη τῆς ὑποθέσεως, οὐκ ἠπίσταντο τίνα ἀπόκρισιν δοῦναι αὐτοῖς. ὁ Θεόφιλος ὅμως ἔπεμψε Πρεσβύτερόν τινα Ἰσίδωρον ὀνόματι ὡς ἂν θεωρήσῃ ὅλα τὰ κατ' αὐτούς. ὁ δὲ Ἰσίδωρος γνοὺς τὸ δίκαιον, ἀφώρισε καὶ ἐξεκκλησίασε τὸν Ἱερώνυμον, καὶ ἠπείλησεν ἐξορίσαι αὐτὸν τῶν Ἱεροσολύμων, εἰ μὴ ἐκώλυσεν αὐτὸν τῆς Ῥωμαίας ἁγίας Παυλίνης ἡ εὐλάβεια, ἥτις μεσιτεύσασα ἐκώλυσε τὸν Ἰσίδωρον τῆς εἰς τὸ ἔργον ὁρμῆς. σημείωσαι δὲ ἐκ τῆς τότε ἀποσταλείσης ἐπιστολῆς τοῦ Ἱερωνύμου δύο τινά, πρῶτον, ὅτι ὁ αὐτὸς λέγει Πάπαν ἐξίσου τὸν Κύπρου Ἐπιφάνιον, τὸν Ἱεροσολύμων, καὶ τὸν Ῥώμης Δάμασον, καὶ εἰ καὶ Πάπας ἐστὶ καὶ γνήσιον ὄνομα, ὃς καὶ ἐμαρτύρησεν ἐν τῇ Περσίδι εἰς τοῦ Σάπωρος τὸν καιρόν, ὅμως κοινολογεῖται καὶ εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς ὡς προσηγορικὸν καὶ ἐπίθετον, καὶ πῶς ἔσω εἰς τὸν ἅγιον τάφον ἔτρεχον μικροὶ καὶ μεγάλοι καὶ ἠσπάζοντο τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ὅτε ἐξῆλθεν εἰς τὴν λιτανείαν μετὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολύμων, ἐπειδὴ ἀπ' ἀρχῆς ἔλειψεν ἀπ' ἐκείνου τοῦ θρόνου ὁ φθόνος καὶ ἡ ἀπόνοια. καὶ δεύτερον, πῶς ἐδίδαξεν ὁ Ἐπιφάνιος ἔμπροσθεν τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων ἔμπροσθεν τοῦ Ἐπιφανίου κατὰ τῶν Ἀνθρωπομορφιτῶν, ἐνόμιζε γὰρ ὁ Ἱεροσολύμων τὸν Ἐπιφάνιον μετέχειν τῆς Αἱρέσεως τῶν Ἀνθρωπομορφιτῶν. οὐ μόνον ἔρχομαι πρὸς δικαίωσιν τοῦ Ἰωάννου, ὅτι εἰ ὠνόμασεν ὁ Ἐπιφάνιος αὐτὸν ἄνδρα κεχαριτωμένον, καὶ μεμυστωμένον, ἐκάλεσεν αὐτὸν οὕτω, μεμαθητευμένος ὢν ὑπὸ τοῦ Ἱερωνύμου τοῦ ὀνομάσαντος αὐτὸν τὸν Ἰωάννην εὐγλωττότερον τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Χρυσίππου ὀξύτερον, τοῦ Πλάτωνος σοφώτερον, ἐκτὸς εἰ μὴ ἤθελες πάντα μεταστρέψαι πρὸς εἰρωνείαν, ὅπερ ἐστὶ σοφιστοῦ ἔργον, καὶ οὐκ ἀνδρὸς ἁγίου τοῦ πάντοτε ἐφορῶντος πρὸς ἀλήθειαν, καὶ δὴ καὶ πολεμίου, τοῦ μὴ κρύπτοντος ποτὲ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ ἄκοντι αὐτὴν φανεροῦντος. πλὴν καὶ ὁ Ἰωάννης συνέγραψε κατὰ τῶν λεγόντων αὐτὸν Ὠριγενιαστὴν βιβλίον ἀποδεικτικόν, ἦν γὰρ ἐν αὐτῷ συκοφαντία, ἐπειδὴ ἦν ὀρθόδοξος. εὑρίσκεται δὲ τὸ βιβλίον εἰς τὸν ἔνατον Τόμον τῆς βιβλιοθήκης τῶν πατέρων. συνέταξε καὶ δεύτερον βιβλίον ὁ αὐτός, ὅπερ ἔγραψε πρὸς Καπρασῖνον τινὰ περὶ μοναδικῆς πολιτείας. ἐπειδὴ ὅμως ἡ φράσις τῆς δευτέρας ταύτης συγγραφῆς φαίνεται εἶναι λατίνων σύνθεσις, καὶ μέμνηται καὶ τοῦ σχίσματος τῶν Καρμιλιτανῶν, ὅπερ ἐστὶν ὑστερογενές, δοκεῖ γεγράφθαι ἀπό τινος μεταγενεστέρου εἰς ὄνομα τοῦ Ἰωάννου. ἔτι καὶ τρίτον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ, ἤτοι τοῦ Ἱερωνύμου τῇ πρὸς Παμμάχιον καθ' αὐτοῦ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰωάννου. σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὁ Ἐπιφάνιος Πατὴρ τῶν Ἐπισκόπων καλεῖται, ὡς ἐκλήθη καὶ ὁ Ὅσιος ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. δεύτερον, ὅτι ἐγκαλῶν ὁ Ἱερώνυμος τῷ Ἰωάννῃ πέμψαντι εἰς Θεόφιλον τὸν Ἀλεξανδρείας πρεσβείαν κατ' αὐτοῦ ἢ τοῦ Ἐπιφανίου, οὐ λέγει ὅτι ἔδει αὐτὸν εἰς Ῥώμην πέμψαι τοὺς πρέσβεις πρὸς τὸν καθόλου Ἐπίσκοπον καὶ πάντων κριτὴν καὶ δεσπότην, ὡς λέγουσι τὸν Πάπαν οἱ νῦν Λατῖνοι, ἀλλ' εἰπών τι πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον ἢ Παλαιστίνη προσήκει, ἐπήνεγκε

τὴν

τὴν Καισάρειαν εἶναι πάσης τῆς Παλαιστίνης Μητρόπολιν, τῆς Ἀνατολῆς δὲ τὴν Ἀντιόχειαν. ἣ οὖν ἐχρῆν σε (ὦ Ἰωάννη) πρὸς τὸν Καισαρείας ἀναφέρειν τὴν κρίσιν, ἢ εἴπερ ἔδεισε πόῤῥωθεν ἀπαιτῆσαι τὴν κρίσιν, πρὸς τὴν Ἀντιόχειαν ἔδει κατευθύνειν τὰ γράμματα. ἀκούεις πάπιστα ἃ λέγει ὁ Ἱερώνυμος, ἢ εἴπερ ἔδεισε πόῤῥωθεν ἀπαιτῆσαι τὴν κρίσιν, πρὸς τὴν Ἀντιόχειαν ἔδει κατευθύνειν τὰ γράμματα, οὐ λέγει πρὸς τὴν Ῥώμην, ὅπερ εἶπεν ἄν, εἰ ἐγίνωσκε τὸν Ῥώμης Ἐπίσκοπον κοινὸν εἶναι κριτὴν καὶ μονάρχην. εἰ γὰρ ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ Ἰωάννου εἶπεν, ὅτι ἔπρεπεν ἵνα κριθῇ εἰς τὸν Καισαρείας, ἢ εἰς τὸν Ἀντιοχείας καὶ οὐκ εἰς τὸν Ἀλεξανδρείας, πολλῷ μᾶλλον εἶπεν ἂν πρὸς τὸν Ῥώμης, εἰ ἐγίνωσκεν αὐτὸν ἔχειν ἔκκλητον ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' οὐκ εἶπεν, ἐπειδὴ μήτε εἰς τὸν νοῦν τοῦ Ἱερωνύμου ἦλθέ ποτε τοιοῦτον βέβηλον ἀξίωμα, ὡς οὐδὲ εἰς ἄλλου τινὸς τῶν πατέρων, καὶ τοῦτο δῆλόν ἐστι καὶ ἐξ ἑτέρων τόπων τοῦ Ἱερωνύμου ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω. τρίτον, ὅτι ἐθελοντὶ παρέλιπε τὴν ἀλήθειαν ὁ Ἱερώνυμος, τὴν Καισάρειαν εἰπὼν τῆς Παλαιστίνης Μητρόπολιν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅπερ ὅτι οὐχ οὕτως ἔχει, ἰδὲ ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφάλαιον τέταρτον. ὅθεν εὐλαβούμενος τὴν κατάκρισιν, ἐκόλασε τὸν λόγον, καὶ γὰρ εἰπὼν πρὸς τὸν Ἰωάννην, σὺ ὁ ζητῶν τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας, καὶ χρώμενος τοὺς Κανόνας τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, καὶ πειρώμενος τοὺς ἀλλοτρίους Κληρικοὺς τοὺς διατρίβοντας μετὰ τῶν Ἐπισκόπων αὐτῶν ἰδιοποιεῖσθαι, ἀποκρίνου μοι τί πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον ἡ Παλαιστίνη προσήκει, εἶτα βουλόμενος προσειπεῖν, ὅτι πρὸς τὸν Καισαρείας ἀνήκει ἡ τοῦ Ἱεροσολύμων κρίσις, οὐκ ἐτόλμησεν εἰπεῖν τὸν λόγον ἀπολελυμένως, ἀλλὰ συνέστειλεν αὐτὸν, προσθεὶς, εἰ μὴ ἐμαυτὸν λανθάνω, ταῦτα ἐκεῖ ὁρίζεται, τουτέστιν εἰς τὸν ἐν Νικαίᾳ ἕβδομον Κανόνα. αὐτὸς δὲ ἰδὲ καὶ περὶ τούτου τὸν εἰρημένον τόπον τοῦ δευτέρου βιβλίου κεφαλαίῳ τετάρτῳ. ἀγωνιστικῶς λίαν εἶπε τὴν Ἀντιόχειαν πάσης τῆς Ἀνατολῆς Μητρόπολιν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῆς Παλαιστίνης, ὅπερ καὶ τοῦτο ὅτι οὐχ οὕτως ἔχει, ἰδὲ τὸν αὐτὸν τόπον καὶ γνῶθι ὅτι μόνος καὶ πρῶτος ὁ Ἱερώνυμος τοῦτο εἶπε, καὶ οὐδεὶς ἕτερος. ὅτι δὲ ἡ Καισάρεια Μητρόπολίς ἐστι τῆς Παλαιστίνης, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων ὑπόκειται αὐτῇ, ἐφεύρεμά ἐστιν Ἀκακίου τοῦ τυφλοῦ τοῦ διαδόχου Εὐσεβίου τοῦ Αἱρετικοῦ καὶ μαχομένου μετὰ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων περὶ πρωτείων, ὡς εἴρηται ἐν τῷ ἀνωτέρῳ προσεχῶς κεφαλαίῳ, Ἀκακίου λέγω ἐκείνου τοῦ συγχέαντος Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν καὶ αὐτὴν τὴν παλαιὰν Ῥώμην, τοῦ ἐκβαλόντος τὸν Λιβέριον καὶ ἀντεισάξαντος τὸν Φίληκα, καὶ ἰδὲ κατωτέρω βιβλίου πέμπτου κεφαλαίου ἑνδεκάτου Παράγραφον τεσσαρακοστὸν δεύτερον, ᾧ καὶ Ἱερώνυμος πεισμονῇ δουλεύσας κατηκολούθησεν, εἰ καὶ λίαν ματαίως. ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι ἡ Ἀντιόχεια Μητρόπολίς ἐστι τῆς Ἀνατολῆς μάταιόν ἐστι, τοῦτο μὲν, ὅτι ἡ Παλαιστίνη οὐκ εἴρηται Ἀνατολὴ, τοῦτο δὲ, ὅτι ἐν τῇ ἑβδόμῃ Συνόδῳ Ἀνατολὴ λέγεται καὶ ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ Αἴγυπτος. πρὸς τούτοις ὁ Ἰουβενάλιος ἐν τῇ τετάρτῃ Οἰκουμενικῇ μεγαλοφώνως ἔλεγεν, ὅτι ἡ Ἱερουσαλὴμ ἀποστολικός ἐστι θρόνος, καὶ ὅτι ὁ Ἱεροσολύμων κριτὴς ἐπὶ τοῦ Ἀντιοχείας, καὶ ἰδὲ ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου, κεφάλαιον τέταρτον. ὥστε ὁ Ἱερώνυμος καὶ Αἱρετικοῦ Ἀνομοίου λόγῳ ἠκολούθησε, καὶ ἀπεστραμμένως εἶπεν, ὅτι δηλαδὴ κρίνει ὁ Ἀντιοχείας τὸν Ἱεροσολύμων, ἐπειδὴ μᾶλλον ἀληθές ἐστι τὸ ἀνάπαλιν. πέμπτον, ὅτι λέγει ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς, ὡς ὁ Ἐπιφάνιος ἔγραψε κατὰ τοῦ Ἰωάννου πρὸς τὸν Ῥώμης Ἀρχιερέα. ἐν ᾧ ῥητέον πρῶτον, ὅτι Ῥώμης Ἀρχιερέα εἶπεν, οὐ καθόλου Ἐπίσκοπον. δεύτερον, ὅτι ὡς ἔγραψεν ὁ Ἐπιφάνιος πρὸς τὸν Ῥώμης κατὰ Ἰωάννου, οὕτως ἔγραψεν ὁ Ἱεροσολύμων πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας κατὰ Ἐπιφανίου καὶ Ἱερωνύμου, ὡς δὲ οὐκ ἔδωκε τῷ Ἀλεξανδρείας ἡ τοῦ Ἱεροσολύμων γραφὴ μοναρχικὸν ἀξίωμα, οὕτως οὐδὲ ἡ τοῦ Ἐπιφανίου γραφὴ πρὸς τὸν Ῥώμης Ἀρχιερέα ἔδωκεν αὐτῷ καθόλου ἐξουσίαν. ἔγραψαν δὲ ἀμφότεροι ὅ,τε Ἐπιφάνιος καὶ Ἰωάννης διὰ τὴν συμπάθειαν ἣν ἔχει Ἐκκλησία πρὸς Ἐκκλησίαν, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω πολλάκις. ἕκτον, ὅτι εἶπεν ὁ Ἱεροσολύμων πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας, σὺ μὲν ὡς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῇ κεκοσμημένος χάριτι ἔχεις φροντίδα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡσεὶ ἔλεγεν, ὅτε μὲν ὁ Ἀλεξανδρείας ἀρχαῖός ἐστιν, οὐδὲν αὐτῷ προσήκει πρὸς τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας, ὅτε δὲ ἄνθρωπός ἐστι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποστολικῇ χάριτι κοσμεῖται, ἤτοι ἀρετῇ, σοφίᾳ καὶ ζήλῳ τῷ κατὰ Χριστὸν διαλάμπει, δύναται πρὸς τὰς Ἐκκλησίας πολλά. καὶ σημείωσαι, ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον εἴρηκεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανὸς καὶ ἄλλοι πολλοὶ πατέρες ἀποστολικὸν ἄνδρα καὶ τὴν μέριμναν ἔχοντα τῶν Ἐκκλησιῶν τὸν Ῥώμης Λέοντα, οὐ μὴν εἶπον τοὺς ἀγραμμάτους καὶ τοὺς διεστραμμένους τῆς ὀρθοδοξίας Ἐπισκόπους τῆς Ῥώμης τοιούτους εἶναι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀρχιερατείας Πραΰλίου, καὶ τῶν ἐτῶν τῆς Ἀρχιερατείας αὐτοῦ, καὶ τῆς μετ' αὐτὸν Ἀρχιερατείας Ἰουβεναλίου.

Περί που τὰ τετρακόσια καὶ ἓξ ἔτη τῆς οἰκονομίας ἐκοιμήθη ὁ Ἱεροσολύμων Ἰωάννης, ἀρχιερατεύσας

ὡς

ὡς εἴπομεν ἔτη εἰκοσιεννέα, ἢ καθ' ἄλλους τριάκοντα, καὶ ἐχρημάτισεν αὐτοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως ὁ Πραΰλιος. κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν καὶ ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, ἱστορεῖ ὁ Θεοδώρητος βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τριακοστῷ ὀγδόῳ, ὃς καὶ τὸν ἤδη κοιμηθέντα Ἰωάννην καλεῖ θαυμάσιον. σφάλλει δὲ τὸ χρονικὸν τοῦ Καλλίστου τὸν Πραΰλιον Παυλῖνον ἐπονομάζον. ἐσάχθη εἰς τὸν θρόνον ὁ Πραΰλιος ἔτη εἴκοσι. ἕτεροι δὲ αὐτῷ διδόασι μόνα ἑπτά, διδόντες τὰ πλείω ἔτη τῷ Ἰωάννῃ. μετὰ δὲ τὸν Πραΰλιον ἐκάθισεν εἰς τὸν θρόνον ὁ Ἰουβενάλιος, ὃς ἦν εἰς τὴν τρίτην καὶ τετάρτην τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους, περὶ οὗ ὁ λόγος πολλάκις λέλεκται ἀνωτέρω.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Ὅτι οὐκ ἐπὶ τοῦ Ἰουβεναλίου γέγονε Πατριαρχεῖον τὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ τὴν ψευδολογίαν τῶν σχισματοαιρετικῶν, ἀλλ' ἦν ἀνέκαθεν κατὰ τοὺς πάλαι ἱστορικοὺς καὶ κατὰ συνόδους.

Εἰ καὶ εἴπομεν ἀνωτέρω βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ τετάρτῳ τὴν Ἱερουσαλὴμ εἶναι ἀνέκαθεν Πατριαρχεῖον, ἀλλὰ καὶ ἤδη ῥητέον ὅτι ἐκεῖνο τὸ παρὰ τῶν Σχισματοαιρετικῶν λεγόμενον, ὡς ὁ Ἰουβενάλιος ἀπεκατέστη πρῶτος ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, ψεῦδός ἐστιν, ἐπειδὴ μετὰ τῶν Πατριαρχῶν συναριθμεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων πατέρων ὁ Ἱεροσολύμων, φησὶ γὰρ ὁ Σωκράτης, τῆς μὲν ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίας Δάμασος προΐστατο, τῆς δὲ Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίας ἔτι Κύριλλος ἐκράτει, βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τρίτῳ. καὶ ὁ Θεοδώρητος, Ἀλεξανδρείας μὲν Κύριλλος Ἐπίσκοπος ἦν, τῆς δὲ Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίας Ἰωάννης εἶχε τὴν προεδρείαν ἀνὴρ ἀξιάγαστος, Κύριλλον διαδεξάμενος. τῆς δὲ Ἀντιοχέων Ἀλέξανδρος, λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τριακοστῷ πέμπτῳ. καὶ Ἰννοκέντιον Βονιφάτιος, καὶ Βονιφάτιον Ζώσιμος, καὶ τοῦτον Κελεστῖνος. ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ μετὰ τὸν θαυμάσιον Ἰωάννην Πραΰλιος τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐπιστεύθη κηδεμονίαν, ἀνὴρ τοὔνομα φερώνυμος. ἐν Ἀντιοχείᾳ μετὰ τὸν θεῖον Ἀλέξανδρον Θεόδοτος τῆς σωφροσύνης ὁ μαργαρίτης τὴν τῆς Ἐκκλησίας προεδρείαν παρέλαβε, Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τριακοστῷ ὀγδόῳ. Τιμοθέου καὶ Κυρίλλου τὸν βίον μεταλλαξάντων, διαδέχεται τὸν θρόνον Ἀλεξανδρέων Θεόφιλος, Σωζόμενος βιβλίῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ τετάρτῳ. ἡγεῖτο δὲ τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Σιρίκιος, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Νεκτάριος, Θεόφιλος δὲ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ Φλαβιανὸς τῆς Ἀντιοχέων, καὶ Ἰωάννης τῆς Ἱεροσολύμων, Σωζόμενος βιβλίῳ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ πρώτῳ. ἐν οἷς σημείωσαι ὅτι ὃν Ἰωάννην ὁ Ἱερώνυμος ἔψεγεν, ὁ Θεοδώρητος εἶπεν ἄνδρα ἀξιάγαστον καὶ θαυμάσιον. εἶτα ὃν τρόπον ἡ προεδρεία καὶ τὸ ἡγεῖτο, καὶ τὸ προΐστατο, καὶ τὸ ἐκράτει, καὶ τὸ ἐπιστεύθη ἐννοεῖται ἐν τοῖς λοιποῖς θρόνοις, οὕτως ἐννοεῖται καὶ ἐν τῷ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ μὴν ἐκεῖ ἐννοεῖται ἀντὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, ἄρα καὶ ἐνταῦθα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ προτροπῆς τοῦ Χρυσοστόμου πρὸς πάντας εἰς τὰ κατὰ Χριστὸν ἤθη, καὶ ἐπιμελείας αὐτοῦ ἐν πολλοῖς τόποις καὶ ἔθνεσιν εἰς ἀναίρεσιν τῶν Αἱρέσεων καὶ καταστροφὴν τῶν εἰδωλικῶν ναῶν, καὶ περὶ τοῦ Οὐλφίλα Ἐπισκόπου Γότθων, καὶ ὧν ἔπραξε. καὶ περὶ Σκυθῶν καὶ Γότθων διασπορᾶς.

Ὁ Χρυσόστομος οὐ μόνον τοὺς Κληρικούς, ἀλλὰ καὶ τὴν Σύγκλητον παρεκίνει εἰς τὰ κατὰ Χριστὸν ἤθη, καὶ οὐ μόνον διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἀριστερῶν. καὶ οὐ μόνον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ τὸν Πόντον, καὶ τὴν Θρᾴκην, καὶ εἰς ἄλλους τόπους Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, Θεοδώρητος λόγῳ πέμπτῳ. καὶ περὶ Αἱρετικῶν τῶν εἰς τὴν Συρίαν πολλὰ ἔγραψε τῷ Ἀντιοχείας. καὶ εἰς τὴν Φοινίκην καὶ τὸν Λίβανον τινὰς εἰδωλικοὺς ναοὺς προσαπομείναντας, κατέστρεψε, καὶ ἔστειλε καὶ Ἀσκητὰς ἁγίους ἄνδρας καὶ μετέφερε τοὺς Εἰδωλολάτρας εἰς εὐσέβειαν, καὶ τοὺς Σκύθας, ὅπου πρῶτος ὁ Ἱεροσολύμων Ἕρμων ἀπέστειλε τὸν σπόρον τῆς εὐσεβείας ὡς ἀποστολικὸς ἄνθρωπος, καὶ εἶτα πολλοὶ ἄλλοι ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐγένοντο Χριστιανοί, ἀλλὰ μαχομένους αὐτοῖς τοῦ Βασιλέως Οὐάλεντος, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος βιβλίῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ἑβδόμῳ, οἱ Γότθοι περαιωσάμενοι τὸν Ἴστρον ἐζήτουν εἰρήνην μετὰ τοῦ Οὐάλεντος. ὁ δὲ Ἀρειανὸς Εὐδόξιος Ἐπίσκοπος ὢν τότε Κωνσταντινουπόλεως, μεταχειρισθεὶς τῇ συνήθει τῶν Αἱρετικῶν ψευδεῖ, ἔπεισεν Οὐλφίλαν Ἐπίσκοπον Γότθων ἀρειανίσαι, εἰπὼν οὐ δογμάτων διαφορεῖν, ἀλλὰ ματαίαν ἔριν ἐργάσασθαι τὴν διάστασιν.

ὁ Οὐλ-

ὁ Οὐλφίλας ὅμως εἰ καὶ ἀρειάνισε, πλὴν τότε τὰς θείας γραφὰς μετέβαλεν εἰς γλῶσσαν τῶν Γότθων, καὶ ἔμαθε τοὺς βαρβάρους αὐτοὺς κατὰ μέρος τὰ θεῖα λόγια, ἀλλὰ ὁ Χρυσόστομος διδάξας τινὰς πάλιν Σκύθας ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ γράμματα, ἐπέστρεψε τοὺς ἄλλους εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὀρθοδόξων, ἐν οἷς καὶ πολλοὺς τῶν Γότθων. ὅτι καίπερ καὶ οἱ κυρίως Σκύθαι κατῴκουν τότε τὸ ἀνατολικὸν τῆς Μαιώτιδος, καὶ οἱ Γότθοι τὸ δυτικόν, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἄλλα ἔθνη βορεινὰ ἐλέγοντο Σκύθαι, ἐκ τοῦ πλεονάζοντος καὶ οἱ Γότθοι ἤκουον Σκύθαι. καὶ Γότθοι εἰσὶ νῦν Χριστιανοὶ εἰς τὴν Ταυρόνησον. καὶ Γότθοι μετὰ τῶν Βανδάλων ἐστράτευσαν ἐπὶ Ὀνωρίου υἱοῦ Θεοδοσίου κατὰ Ἰταλίας καὶ Ἀφρικῆς. λέγει δὲ ὁ Προκόπιος γοτθικῶν τετάρτῳ, Γότθοι Τετραξῖται καλούμενοι Ἀρειανοί, ποτὲ περὶ τὴν Μαιῶτιν παρὰ Ἰουστινιανοῦ Ἀρχιερέα ᾔτησαν, ἴσως τινὲς μείναντες Ἀρειανοί, καὶ ὀρθὰ ζητήσαντες τότε.

ΠΑΡΑ´ΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ τοῦ πόθεν ἤρξατο ἡ αἰτία, καὶ τίνα τὰ μέσα καὶ οἱ τρόποι τῆς πρώτης καὶ δευτέρας ἐξορίας τοῦ Χρυσοστόμου ὑπὸ τῆς Βασιλίσσης Εὐδοξίας.

Ὁ Χρυσόστομος ἐπιμελούμενος τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἀποστολικῶς, ὑπὸ πολλῶν τῆς τε Συγκλήτου καὶ τοῦ Κλήρου ἀδίκως διὰ τοῦτο ἐμέμφετο. ἐν τούτοις ἀναφανεῖσα ἐν Αἰγύπτῳ ἡ Αἵρεσις τῶν Ἀνθρωπομορφιτῶν, ἠγωνίσθη κατ' αὐτῆς ἱκανῶς ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος, ἀλλ' ἔχων εἰς ἔχθραν τέσσαράς τινας ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ διαπρέποντας Ἀσκητάς, καὶ συκοφαντήσας αὐτοὺς ὡς Ἀνθρωπομορφίτας, ἀλλὰ δὴ καὶ ἄλλας αἰτίας πλάσας κατ' αὐτῶν, ἠτίμησε καὶ ἀκοινωνήτους πεποίηκε. δόντες δὲ ἐκεῖνοι τόπον τῇ ὀργῇ, ἀνεχώρησαν εἰς Ἱεροσόλυμα, κἀκεῖθεν εἰς Σκυθόπολιν, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν συναγωνιστὰς τῆς ἀσκήσεως ὀγδοήκοντα ἀδελφούς. αἰσθόμενοι δὲ ὅτι ὁ Θεόφιλος σύσκεψιν ποιεῖται κατ' αὐτῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐὰν δηλονότι ἀνέλθωσιν εἰς τὸν Βασιλέα αὐτοῦ κατειπεῖν, ἀνῆλθον καὶ οὗτοι εἰς Κωνσταντινούπολιν, οὓς ὁ Χρυσόστομος περιεποιήθη μὲν ὡς τιμίους ἄνδρας, καὶ μετέχειν ἔδωκεν εὐχῆς, οὐ μὴν καὶ ἐκοινώνησεν αὐτοῖς, ἐπειδὴ ὡς εἴρηται ἦσαν ἀκοινώνητοι παρὰ τοῦ Θεοφίλου, ἔγραψεν ὅμως τῷ Θεοφίλῳ ἵνα συγχωρήσῃ αὐτοῖς, ἐπειδὴ καὶ ἦσαν ὀρθόδοξοι. ὁ Θεόφιλος μέντοι γινώσκων τὸν Χρυσόστομον τῆς ἀληθείας σφοδρῶς ἀντεχόμενον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ δυνάμενος παιδεῦσαι τοὺς Ἀσκητάς, συῤῥάπτειν ἤρξατο αἰτίας κατ' αὐτοῦ. καὶ λοιπὸν εἰδὼς ὅτι ἐχρῆτο τοῖς Ὠριγένους συγγράμμασι, πρῶτον μὲν ἐπιτηδεύεται καὶ φιλιοῦται μετὰ τοῦ Ἐπιφανίου Κύπρου, ὄντος ἐπ' ἀρετῇ διαβεβοημένου, μεθ' οὗ εἶχε πολυχρόνιον ἔχθραν δι' ἄλλα, καὶ διὰ τὸν Ἱεροσολύμων Ἰωάννην, ὃν καὶ ἔπεισε καὶ ἤθροισε τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Κύπρου, καὶ ἀνεθεμάτισε τὰ βιβλία τοῦ Ὠριγένους, εἶτα καὶ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος Σύνοδον τῶν ὑπ' αὐτῷ Ἐπισκόπων ἀθροίσας, τὰ αὐτὰ τῷ Ἐπιφανίῳ πεποίηκεν. ἔγραψεν ὁ Ἐπιφάνιος τῷ Χρυσοστόμῳ ἵνα ποιήσῃ κατὰ τοῦ Ὠριγένους τὰ ὅμοια, ὁ δὲ οὐ προσέσχεν οὔτε αὐτῷ οὔτε τῷ Θεοφίλῳ. ἦλθεν εἰς Βυζάντιον ὁ Θεόφιλος καὶ ὁ Ἐπιφάνιος, καὶ πολλὰ μογήσαντες, οὐδὲν ἐδυνήθησαν κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου, μήτε κατὰ τῶν Ἀσκητῶν. ἀλλὰ τοῦ Χρυσοστόμου λόγον εἰπόντος κατὰ τῶν γυναικῶν, ἔπεισαν αἱ γυναῖκες τὴν Βασίλισσαν πιστεῦσαι κατ' αὐτῆς εἰρῆσθαι τὸν λόγον. συνῆλθον οὖν εἰς ἓν τῶν Κληρικῶν αἱ μέμψεις, τῶν κακοποιῶν τὸ μῖσος, τοῦ Θεοφίλου καὶ τῶν Αἰγυπτίων Ἐπισκόπων ὁ δόλος, τῶν Ἀσιανῶν Ἐπισκόπων οὓς καθεῖλεν ὁ ἅγιος ἡ ἀπέχθεια, καὶ τῆς Βασιλίσσης ἡ λύπη. καὶ διὰ τούτων ἠθροίσθη Σύνοδος εἰς τόπον Δρῦν καλούμενον, ἐν ᾗ καλέσαντες τὸν ἅγιον καὶ μὴ ἀπαντήσαντα, καθεῖλον. τίνα δέ εἰσιν ἅπερ κατηγόρουν αὐτοῦ, ἱστορεῖ ταῦτα μάλιστα ὁ ἱερὸς Φώτιος ἀναγνώσει πεντηκοστῇ ἐνάτῃ. ἐπειδὴ οὖν τετράκις κληθεὶς Οἰκουμενικὴν ἐπεκαλεῖτο Σύνοδον, οὐδὲν ἕτερον ἐπαιτιώμενοι, πλὴν ὅτι κληθεὶς οὐχ ὑπήκουσε, καθεῖλον αὐτόν, εἶτα ἐξώρισεν αὐτὸν ὁ Βασιλεύς. ἀλλ' ἔτι ὄντα ἐν τῷ στομίῳ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἡ Βασιλὶς δεήσει τοῦ δήμου, ὡς φησιν ὁ Σωζόμενος, ἢ διὰ φρικτὰ ὀνείρατα, ἅπερ εἶδεν, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος, ἔπεισε τὸν Βασιλέα καὶ ἐπανήγαγεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐξορίας, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. τοῦ Θεοφίλου δὲ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν φυγόντων εἰς τὰ ἴδια, συνῆλθον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀμφὶ ἑξήκοντα Ἐπίσκοποι, ἄκυρα πάντα τὰ ἐν τῇ Δρυῒ πεπραγμένα, καὶ τὸν Ἰωάννην ἔχειν τὴν Ἐπισκοπὴν ἐψηφίσαντο. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα περί τινα ἀνδριάντα τῆς Βασιλίσσης ἐγγὺς ὄντα τῆς Ἐκκλησίας ὀχλαγωγησάντων τινῶν δῆθεν εἰς τιμὴν τῆς Βασιλίσσης, καὶ τοῦ Χρυσοστόμου κωλύοντος, ἀνεζωπύρησεν ἡ Βασιλὶς τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος, καὶ Σύνοδον Ἐπισκόπων συστήσασα, καθεῖλε πάλιν αὐτὸν ἐπ' αἰτίᾳ καὶ μόνῃ ὅτι ἄνευ ἀθωώσεως Συνόδου ἀνέλαβε τὴν Ἐπισκοπήν, καὶ τέλος πάντων ἐξώρισεν ἀμεταστρεπτί, ἅτινα ἰδὲ Σωκράτους βιβλίῳ ἕκτῳ, καὶ Σωζομένου βιβλίῳ ὀγδόῳ, καὶ Θεοδωρήτου λόγῳ πέμπτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ τίς πρῶτον εἰς χοροὺς δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν τὸν Ναὸν ἐμέρισε.

Ποῖον δὲ πρῶτον εἶναι τὸν μερίσαντα εἰς χοροὺς δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν τὸν Ναὸν, θέλει ὁ Θεοδώρητος εἰς τὸ δεύτερον βιβλίον ὑπάρξαι τὸν Φλαβιανὸν τὸν ὕστερον γενόμενον Ἀντιοχείας, καὶ Διόδωρον τὸν γενόμενον Ταρσοῦ, τῷ ψάλλειν αὐτοὺς ἀμοιβαίως τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαβὶδ εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῶν Ἀρειανῶν κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, τοῦ μέρους ὄντας τοῦ Μελετίου. ὅμως ὁ Σωκράτης νομίζει τὸν Θεοφόρον Ἰγνάτιον πρῶτον τοῦτο πεποιηκέναι, ὀπτασίαν Ἀγγέλων ἑωρακότα διὰ τῶν ἀντιφώνων ὕμνων τὴν ἁγίαν Τριάδα ὑμνούντων, βιβλίῳ ἕκτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. ἄλλοι ὅμως τοῦτο ἀναφέρουσιν εἰς τοὺς Ἑβραίους τοὺς περάσαντας τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ ἄλλοι πρὸς τοὺς παῖδας τοὺς ἀντιφωνοῦντας τὸ ὡσαννὰ μετὰ βαΐων, μόνος δὲ ὁ Σουΐδας ἐφαντάσθη τὸν Βασιλέα Κωνστάντιον. ἀλλὰ καὶ ὁ Χρυσόστομος ἐγένετο αἰτία τινῶν παννυχίδων καὶ ἀντιφώνων, ἀντιπράττων εἰς τοὺς τότε Αἱρετικοὺς Ἀρειανοὺς τοιαῦτα ἐπιτηδεύοντας, Σωκράτης βιβλίῳ ἕκτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ, καὶ Σωζόμενος βιβλίῳ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. ὁ δὲ Ἀναγνώστης Θεόδωρος ἱστορεῖ, ὅτι Ἄνθιμος καὶ Τιμοκλῆς οἱ Ποιηταὶ τῶν τροπαρίων κατὰ φατρίας διῃρέθησαν, καὶ ὅσοι ἦσαν εὐφημοῦντες τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον, ἦσαν ἀπὸ τῆς φατρίας τοῦ Ἀνθίμου, ὅστις Ἄνθιμος καὶ τὰς παννυχίδας παρεσκεύασε γίνεσθαι. οἱ δὲ Μονοφυσῖται συνήγοντο μετὰ τοῦ Τιμοθέου, ὥστε παλαιά ἐστιν ἡ εὕρεσις τῶν τροπαρίων. ποῖα δέ ἐστιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ δεξιὰ καὶ ποῖα τὰ ἀριστερά, ἴδε βιβλίου δεκάτου, μέρους τρίτου, κεφαλαίου δεκάτου Παράγραφον ἔνατον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ ἀντιθέσεως τῶν παπιστῶν, συναγόντων ἐκ τῆς πρὸς τὸν Πάπαν Ἰννοκέντιον ἐπιστολῆς τοῦ Χρυσοστόμου περὶ τῶν συμβάντων αὐτῷ τὸ μοναρχικὸν ἀξίωμα τοῦ Ῥώμης, καὶ περὶ ἀναιρέσεως τῆς μοναρχικῆς ἐξουσίας τοῦ Ῥώμης ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν ἐξαχῶς, καὶ περὶ τοῦ κύρους τῆς ἐσχάτης κρίσεως τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Καὶ ἀπὸ τῶν συμβάντων τῷ Χρυσοστόμῳ οἱ παπισταὶ σπουδάζουσι δεῖξαι τὸ αὔθαδες τοῦ Ῥώμης ἀξίωμα. καὶ δὴ λέγουσιν ὅτι ὁ Χρυσόστομος ἔπεμψεν ἀνθρώπους πρὸς τὸν τότε Ῥώμης Ἐπίσκοπον Ἰννοκέντιον, ἐγκαλῶν τῷ Θεοφίλῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ὡς ἀδίκως αὐτὸν καθελοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔγραψεν εἰς ἕτερον τινὰ Πατριάρχην, ἀλλ' εἰς μόνον τὸν Ῥώμης, δῆλον ὅτι ὁ Ῥώμης μονάρχης ἐστὶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀλλὰ ῥητέον πρὸς ταῦτα πρῶτον, ὅτι ἅπασα ἡ περὶ τὸν Χρυσόστομον ἀληθὴς ἱστορία τῇ Συνόδῳ καὶ μόνῃ δίδωσι τὸ ἔσχατον κῦρος καὶ οὐ τῷ Ῥώμης, ὅθεν φησὶν ὁ Σωζόμενος βιβλίῳ ὀγδόῳ ὅτι τῶν ἀπ' Αἰγύπτου Ἀσκητῶν ἐποδυρομένων πρὸς τὴν Βασίλισσαν κατὰ τοῦ Θεοφίλου, ἡ Βασιλὶς (οὐκ εἶπε κρῖναι τὰ κατ' αὐτοὺς τὸν Ῥώμης ἢ τὸν Κωνσταντινουπόλεως) εἰρήκει, ἐμοὶ μελήσει Συνόδου καὶ τῆς Θεοφίλου ἀφίξεως, κεφαλαίῳ δεκάτῳ τρίτῳ. δεύτερον, ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος καὶ ὁ Ἐπιφάνιος Κύπρου ἰδίᾳ αὐθεντίᾳ Συνόδους ἀθροίσαντες κατέκριναν τὴν Αἵρεσιν τῶν Ἀνθρωπομορφιτῶν καὶ τοῦ Ὠριγένους, οὐδαμῶς δὲ τοῦ Ῥώμης ἐμνήσθησαν, μάλιστα ὁ Ἐπιφάνιος παρὰ τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει παρευρεθέντων Ἐπισκόπων ᾔτει τὴν συμψήφισιν, βιβλίῳ τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ δεκάτῳ τετάρτῳ. τρίτον, ὁ Χρυσόστομος καλούμενος εἰς κρίσιν παρὰ τῶν εἰς τὴν Δρῦν συνελθόντων, οὐκ ἐκαλέσατο τὸν Ῥώμης, ἀλλ' ἐμήνυσε διὰ Δημητρίου Πισινοῦντος Ἐπισκόπου μὴ ἀποφεύγειν τὴν κρίσιν, ἕτοιμον δὲ εἶναι, εἰ πρότερον μάθοι τοὺς κατηγόρους καὶ τὴν γραφὴν ἐπισκέψαιτο, ἐπὶ μείζονος ἀπολογεῖσθαι Συνόδου, μὴ γὰρ αἱρεῖσθαι αὐτὸν ἢ ὑπομένειν καὶ περιφανῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι δικαστῶν. καὶ ἐπεὶ δὲ τετράκις κληθεὶς, Οἰκουμενικὴν ἐπεκαλεῖτο Σύνοδον, οὐδὲν ἕτερον ἐπαιτιώμενοι, πλὴν ὅτι κληθεὶς οὐχ ὑπήκουσε, καθεῖλον αὐτὸν, βιβλίῳ τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ. τέταρτον, ἐπανακληθεὶς ἀπὸ τῆς ἐξορίας, καὶ διατρίβων περὶ τὸν Ἀνάπλουν, καὶ καλούμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, παρῃτεῖτο τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον πρὸ κρίσεως μείζονος Συνόδου, βιβλίῳ τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ὀγδόῳ. πέμπτον, συνῆλθον ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος ἑξήκοντα Ἐπισκόπων, καὶ ἄκυρα ποιησάμενοι τὰ ἐν τῇ Δρυῒ κατ' αὐτοῦ, ἐδικαίωσαν αὐτὸν, βιβλίῳ τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἐνάτῳ. ἕκτον, γράψας εἰς τὸν Πάπαν Ἰννοκέντιον, οὐκ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν ἀνάκρισιν, οὐκ εἶχεν αὐτὸν κριτὴν ἢ μονάρχην, ἢ καθόλου Ἐπίσκοπον, ἀλλ' ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ συμπάθειαν καὶ σπουδὴν κατὰ τῶν ἀδίκων, ἢ τέως Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, λέγει γὰρ ἐν τῇ ἐπιστολῇ, παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην διαναστῆναι καὶ συναλγῆσαι καὶ πάντα ποιῆσαι ὥστε στῆναι ταύτῃ τὰ κακά. καὶ κατωτέρω, μαθόντες τοίνυν ἅπαντα κύριοί μου τιμιώτατοι, τὴν προσήκουσαν ὑμῖν ἀνδρείαν

καὶ σπουδὴν ἐπιδείξασθε, ὥστε παρανομίαν τοσαύτην ἐπελθοῦσαν ταῖς Ἐκκλησίαις ἀναστεῖλαι, καὶ ἐπιστεῖλαι παρακλήθητε. τὰ μὲν οὕτω παρανόμως γεγενημένα, ἀπόντων ἡμῶν καὶ ἐκ μιᾶς μοίρας καὶ οὐ παραιτησαμένων κρίσιν, μηδεμίαν ἔχειν ἰσχύν, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἔχει τὴν οἰκείαν φύσιν, τοὺς δὲ τοιαῦτα παρανομήσαντας ἐλεγχομένους τῇ ἐπιτιμίᾳ ὑποβάλλεσθαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν Νόμων. ταῦτα ὁ Χρυσόστομος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς τὸν Ῥώμης, ἐξ ὧν συνάγεται ἡ συμπάθεια καὶ ἡ σπουδὴ καὶ τὸ συναλγεῖν. ἐπιλέγει δέ, εἰ δὲ βούλοιντο καὶ νῦν τοιαῦτα παρανομήσαντες ἐγκλήματα γυμνάζειν, δικαστηρίου καθίσαντος ἀδεκάστου, καὶ δικασόμεθα, καὶ ἀπολογησόμεθα, καὶ τῆς Οἰκουμένης παρούσης ἀποδύσασθαι τὰς αἰτίας, καὶ δεῖξαι ἑαυτὸν ἐν ἅπασιν ἀθῷον ὄντα, ταῦτα ἐξ ὧν ὁ Χρυσόστομος δείκνυσι τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων εἶναι τὴν ἐσχάτην κρίσιν. ὥστε καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης οὐδὲν ὠφελήθη ἡ περὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἀξιώματος τῶν Παπιστῶν ἀντίθεσις.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε´.

Ὅτι καὶ ἐκ τῆς τοῦ Ἰννοκεντίου τοῦ Ῥώμης ἐπιστολῆς πρὸς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κλῆρον, ἀναντιρρήτως δείκνυται τὸ ἄκρον τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀξίωμα ἐπὶ πάντων.

Ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ ὁ Ἰννοκέντιος οὐκ ἐξουσιαστικῶς οὐδὲ ὡς μονάρχης μετεχειρίσθη τὰ περὶ τὸν Χρυσόστομον, ἀλλὰ κατὰ τοὺς Νόμους τῆς Ἐκκλησίας Οἰκουμενικὴν ᾔτει γενέσθαι Σύνοδον, μάρτυς ὁ ταῦτα κατὰ πλάτος ἱστορῶν Σωζόμενος λέγων, μαθὼν δὲ Ἰννοκέντιος ὁ Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος τὰ κατὰ Ἰωάννου πεπραγμένα ἐχαλέπαινε, καὶ τῶν μὲν κατέγνω, Οἰκουμενικὴν δὲ Σύνοδον συναγεῖραι σπουδάζων, ἔγραψε Ἰωάννῃ, ἐν μέρει τε τῆς Κωνσταντινουπόλεως κληρικοῖς, ἑκατέραν τε ἐπιστολὴν ἐκ τῆς Ῥωμαίων φωνῆς εὑρὼν, παρεθέμην. ταῦτα ὁ Σωζόμενος. καὶ ἐν μὲν τῇ πρὸς τὸν Χρυσόστομον ἐπιστολῇ οὐδὲν ἕτερον ὁ Ἰννοκέντιος λέγει, εἰ μὴ παρακλήσεις τινάς, πρὸς δὲ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει κλῆρον γράφων, ἐπαίρει πάλιν τὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀξίωμα, λέγει γάρ, ἀλλὰ τί κατὰ τῶν τοιούτων νῦν ἐν τῷ παρόντι ποιήσομεν; ἀναγκαία ἐστὶ διάγνωσις συνοδική, ἣν καὶ πάλαι ἔφημεν συναθροισθῆναι, μόνη γάρ ἐστιν ἥτις δύναται τὰς τῶν τοιούτων κινήσεις καταστεῖλαι καταιγίδων, ἧς ἵνα τύχωμεν, χρήσιμον τέως ὑπερτίθεσθαι τὴν ἰατρείαν τῇ βουλήσει τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, πάντα ὅσα νῦν τῷ φθόνῳ τοῦ διαβόλου πρὸς τὴν τῶν πιστῶν δοκιμασίαν τετάρακται, παραμυθήσεται, οὐδὲν ὀφείλομεν τῇ στερρότητι τῆς πίστεως παρὰ τοῦ Κυρίου ἀπελπίσαι, καὶ γὰρ ἡμεῖς πολλὰ σκεπτόμεθα, ὃν τρόπον ἡ Σύνοδος Οἰκουμενικὴ συναχθείη, ὅπως τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ αἱ ταραχώδεις κινήσεις παύσωνται, βιβλίῳ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ἕκτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς´.

Ὅτι οὐ μόνον τῷ Ῥώμης, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις πολλοῖς ὁ Χρυσόστομος ἔγραψε περὶ τῶν συμβάντων αὐτῷ, καὶ οὐ μόνος ὁ Ῥώμης, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ὅμοιοι αὐτῷ ἐξ αὐθεντίας ἰδίας οὐκ ἐκοινώνησαν τοῖς τοῦ Χρυσοστόμου ἐχθροῖς.

Οὐ μόνον εἰς τὸν Ῥώμης ἔγραψεν ὁ Χρυσόστομος, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καὶ ὅτι οὐ μόνον ἡ Ἐκκλησία Ῥωμαίων μόνη ἀπέβαλε τὴν κοινωνίαν τῶν καθελόντων τὸν Χρυσόστομον, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐξ αὐθεντίας ἰδίας. ὁ Θεοφάνης γράφει, Ἰννοκέντιος ὁ Ῥώμης καὶ ὁ Φλαβιανὸς Ἀντιοχείας οὐκ ἐκοινώνησαν τῇ ἀποβολῇ Ἰωάννου, ἀλλὰ διὰ γραμμάτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν Κλῆρον παρεμυθήσαντο, καὶ ἐδυσχέραινον ἐπὶ τοῖς τολμήμασι. καὶ σημείωσαι κατὰ τὸν Θεοφάνην ὅτι καὶ πρὸς τὸν Φλαβιανὸν ὁ Χρυσόστομος ἔγραψεν ὥσπερ καὶ εἰς τὸν Ῥώμης, καὶ διὰ ταῦτα ὁ Φλαβιανὸς ἔγραψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὥσπερ καὶ ὁ Ῥώμης, εἰ καὶ τὰ γράμματα οὐχ εὑρίσκονται. λέγει ὅμως ὁ Σωζόμενος, ἐτελεύτησε δὲ καὶ Φλαβιανὸς μὴ συνθέμενος τῇ Ἰωάννου καθαιρέσει, καὶ διαδέχεται τὴν Ἀντιοχέων Ἐκκλησίαν Πορφύριος, καὶ ἐπειδὴ συνῄνεσε τοῖς τοῦ Χρυσοστόμου ἐχθροῖς, πολλοὶ τῶν ἐν Συρίᾳ τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχέων ἐχωρίσθησαν, καθ᾽ ἑαυτούς τε τὰς Συνόδους ποιούμενοι, πραγμάτων καὶ πλείστων δεινῶν ἐπειράθησαν χάριν τῆς πρὸς Ἀρσάκιον κοινωνίας καὶ Πορφύριον τοῦτον καὶ Θεόφιλον, βιβλίῳ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τετάρτῳ. καὶ Γεώργιος ὁ Ἀλεξανδρείας φησί, ταύτην ἐβδελύξαντο διαφερόντως τὴν ἀδικίαν οἱ τῆς Εὐρώπης Ἐπίσκοποι καὶ Ἰλλυριοί, τῆς γὰρ αὐτῶν ἑαυτοὺς ἀπέκρινον κοινωνίας. καὶ Θεοδώρητος λέγει, ταύτην ἐβδελύξαντο διαφερόντως τὴν ἀδικίαν οἱ τῆς Εὐρώπης Ἐπίσκοποι, τῆς γὰρ τῶν δεδρακότων σφᾶς αὐτοὺς ἀπέκρινον κοινωνίας, καὶ Ἰλλυριοὶ δὲ πάντες τῆς μερίδος ἐκείνων ἐγένοντο, τῶν δὲ πρὸς Ἥλιον ἀνίσχοντα πόλεων αἱ πλεῖσται ἔφυγον μὲν τῆς ἀδικίας τὴν κοινωνίαν, τὸ δὲ τῆς Ἐκκλησίας

οὐκ